

Näringsliv

24

Förslag till statsbudget för 2006

Näringsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Näringsliv.....	15
2.1	Omfattning.....	15
2.2	Utgiftsutveckling	15
2.3	Skatteutgifter.....	16
3	Näringspolitik.....	17
3.1	Omfattning.....	17
3.2	Utgiftsutveckling	18
3.3	Skatteutgifter.....	19
3.4	Mål	21
3.4.1	Företagens utveckling i Sverige.....	21
3.5	Politikens inriktning.....	23
3.6	Entreprenörskap och företagande.....	27
3.6.1	Insatser	27
3.6.2	Resultatredovisning	30
3.6.3	Analys och slutsats.....	33
3.7	Innovation och förnyelse.....	35
3.7.1	Insatser	35
3.7.2	Resultatredovisning	38
3.7.3	Analys och slutsatser	40
3.8	Konkurrens.....	42
3.8.1	Insatser	42
3.8.2	Resultatredovisning	42
3.8.3	Analys och slutsatser	43
3.9	Regler, tillstånd och tillsyn.....	45
3.9.1	Insatser	45
3.9.2	Resultatredovisning	47
3.9.3	Analys och slutsatser	49
3.10	Omvärldsanalys, utvärdering och statistik	51
3.10.1	Insatser	51
3.10.2	Resultatredovisning	52
3.10.3	Analys och slutsats.....	52
3.11	Revisionens iakttagelser avseende myndigheter	52

3.12	Regeringens redogörelse med anledning av Riksrevisionens iakttagelser avseende statliga bolag.....	52
3.12.1	Regeringens förvaltning och styrning av sex statliga bolag (RiR 2004:28).....	53
3.12.2	Vattenfall AB - uppdrag och statens styrning (RiR 2004:18).....	56
3.12.3	Bolagiseringen av Statens järnvägar (RiR 2005:11)	58
3.12.4	Riksrevisionens årliga rapport 2005 (2005:13)	59
3.13	Konkurrensneutralitet för svensk träskiveindustri	60
3.14	Statliga insatser utanför politikområdet.....	60
3.15	Vissa frågor angående förvaltningen av statligt ägda bolag.....	63
3.15.1	Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster.....	63
3.15.2	Teracom AB.....	71
3.15.3	Låneramar till järnvägsrelaterade bolag	76
3.15.4	Förtroendekommissionens förslag.....	76
3.16	Budgetförslag.....	77
3.16.1	38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader.....	77
3.16.2	38:2 Näringslivsutveckling m.m.	77
3.16.3	38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader...	78
3.16.4	38:4 Turistfrämjande	79
3.16.5	38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	79
3.16.6	38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning.	80
3.16.7	38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.	81
3.16.8	38:8 Patentbesvärshöjningen	81
3.16.9	38:9 Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer	82
3.16.10	38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.....	82
3.16.11	38:11 Elsäkerhetsverket.....	83
3.16.12	38:12 Bidrag till FoU inom experimentell teknik m.m. ¹	84
3.16.13	38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	84
3.16.14	38:14 Rymdverksamhet.....	85
3.16.15	38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien.....	86
3.16.16	38:16 Konkurrensverket.....	86
3.16.17	38:17 Konkurrensforskning.....	87
3.16.18	38:18 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen.....	87
3.16.19	38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.	88
3.16.20	38:20 Kapitalinsatser i statliga bolag.....	89
3.16.21	38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer	90
3.16.22	38:22 Finansiering av rättegångskostnader ¹	90
3.16.23	38:23 Utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft ¹	91
3.17	Övrig statlig verksamhet	91
3.17.1	Bolagsverket.....	91
3.17.2	Patent- och registreringsverket.....	91
3.17.3	Revisorsnämnden.....	91
4	Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande.....	93
4.1	Omfattning	93
4.2	Utgiftsutveckling.....	94
4.3	Mål för politikområdet.....	94

4.4	Handels- och investeringsfrämjande	94
4.4.1	Mål för verksamhetsområdet.....	94
4.4.2	Insatser	94
4.4.2.1	Insatser inom politikområdet.....	94
4.4.2.2	Insatser inom andra politikområden.....	96
4.4.3	Resultatredovisning	96
4.4.4	Politikens inriktning.....	99
4.4.5	Näringslivsutveckling i Östersjöregionen.....	101
4.4.5.1	Inledning.....	101
4.4.5.2	Insatser	101
4.4.5.3	Resultatredovisning	101
4.5	Internationell handelspolitik och inre marknaden.....	102
4.5.1	Mål för verksamhetsområdet.....	102
4.5.2	Internationell handelspolitik	102
4.5.2.1	Insatser och resultat.....	102
4.5.2.2	Politikens inriktning	105
4.5.3	Inre marknaden	107
4.5.3.1	Insatser	107
4.5.3.2	Resultatbedömning.....	108
4.5.3.3	Politikens inriktning	108
4.6	Revisionens iakttagelser.....	109
4.7	Budgetförslag	109
4.7.1	39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet.....	109
4.7.2	39:2 Kommerskollegium	110
4.7.3	39:3 Exportfrämjande verksamhet	110
4.7.4	39:4 Investeringsfrämjande	111
4.7.5	39:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	112
4.7.6	39:6 Bidrag till standardiseringen.....	112
4.7.7	Exportkreditnämnden.....	113
5	Konsumentpolitiken.....	115
5.1	Omfattning.....	115
5.2	Utgiftsutveckling	115
5.3	Mål	116
5.4	Insatser	116
5.4.1	Insatser inom politikområdet.....	116
5.4.2	Insatser utanför politikområdet	119
5.5	Resultatredovisning	120
5.5.1	Mål och indikatorer.....	120
5.5.2	Resultat	120
5.5.3	Analys och slutsatser	123
5.6	Revisionens iakttagelser.....	124
5.7	Politikens inriktning	124
5.8	Budgetförslag	124
5.8.1	40:1 Marknadsdomstolen	124
5.8.2	40:2 Konsumentverket.....	125
5.8.3	40:3 Allmänna reklamationsnämnden	125
5.8.4	40:4 Fastighetsmäklarnämnden.....	126
5.8.5	40:5 Åtgärder på konsumentområdet	127
5.8.6	40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	127

6	Politikområde Forskningspolitik under Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	129
6.1	Budgetförslag	129
6.1.1	26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader.....	129
6.1.2	26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling.....	130

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	13
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	15
2.2 Härledning av ramnivån 2006–2008. Utgiftsområde 24 Näringsliv	16
2.3 Ramnivå 2006 Realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 24 Näringsliv.....	16
2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 24, netto	16
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	18
3.2 Skatteutgifter netto	19
3.3 Antal nystartade företag 2003 och 2004 efter län	22
3.4 ALMI:s utlåning	31
3.5 ALMI:s nyutlåning länsvis 2004	32
3.6 ALMI:s nyutlåning 2004 (2003 års utlåning inom parentes)	32
3.7 Såddfinansiering.....	32
3.8 Anslagsutveckling.....	77
3.9 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader	77
3.10 Anslagsutveckling.....	77
3.11 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:2 Näringslivsutveckling m.m....	78
3.12 Anslagsutveckling.....	78
3.13 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	79
3.14 Anslagsutveckling.....	79
3.15 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:4 Turistfrämjande	79
3.16 Anslagsutveckling.....	79
3.17 Offentligrättslig verksamhet.....	80
3.18 Uppdragsverksamhet.....	80
3.19 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	80
3.20 Anslagsutveckling.....	80
3.21 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning.....	81
3.22 Anslagsutveckling.....	81
3.23 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	81
3.24 Anslagsutveckling.....	81
3.25 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:8 Patentbesvärsträtten	82
3.26 Anslagsutveckling.....	82
3.27 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:9 Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer.....	82
3.28 Anslagsutveckling.....	82
3.29 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.....	83
3.30 Anslagsutveckling.....	83

3.31 Offentligrättslig verksamhet	83
3.32 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:11 Elsäkerhetsverket	84
3.33 Anslagsutveckling.....	84
3.34 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:12 Bidrag till FoU inom experimentell teknik m.m.....	84
3.35 Anslagsutveckling.....	84
3.36 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:13 Rymdstyrelsen.....	85
3.37 Anslagsutveckling.....	85
3.38 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	85
3.39 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:14 Rymdverksamhet	86
3.40 Anslagsutveckling.....	86
3.41 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien.....	86
3.42 Anslagsutveckling.....	86
3.43 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:16 Konkurrensverket	87
3.44 Anslagsutveckling.....	87
3.45 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:17 Konkurrensforskning	87
3.46 Anslagsutveckling.....	87
3.47 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:18 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	88
3.48 Anslagsutveckling.....	88
3.49 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.	88
3.50 Anslagsutveckling.....	89
3.51 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:20 Kapitalinsatser i statliga bolag.....	90
3.52 Anslagsutveckling.....	90
3.53 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer.....	90
3.54 Anslagsutveckling.....	90
3.55 Anslagsutveckling.....	91
3.56 Offentligrättslig verksamhet Bolagsverket.....	91
3.57 Offentligrättslig verksamhet Bolagsverket.....	91
3.58 Offentligrättslig verksamhet Patent- och registreringsverket.....	91
3.59 Uppdragsverksamhet	92
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande	94
4.2 Export till ett urval länder (miljarder kronor).....	96
4.3 Anslagsutveckling.....	109
4.4 Budget för avgiftsbelagd verksamhet - Ackreditering	109
4.5 Budget för avgiftsbelagd verksamhet - Meteorologi.....	109
4.6 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	110
4.7 Anslagsutveckling.....	110
4.8 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 39:2 Kommerskollegium	110
4.9 Anslagsutveckling.....	110
4.10 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 39:3 Exportfrämjande	111
4.11 Anslagsutveckling.....	111
4.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, 39:4 Investeringsfrämjande	111
4.13 Anslagsutveckling.....	112

4.14 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, 39:5 Avgifter till internationella organisationer	112
4.15 Anslagsutveckling.....	112
4.16 Uppdragsverksamhet.....	113
5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	115
5.2 Anslagsutveckling.....	124
5.3 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 40:1 Marknadsdomstolen	124
5.4 Anslagsutveckling.....	125
5.5 Råd & Rön	125
5.6 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 40:2 Konsumentverket.....	125
5.7 Anslagsutveckling.....	125
5.8 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 40:3 Allmänna reklamationsnämnden	126
5.9 Anslagsutveckling.....	126
5.10 Intäkter i form av ansöknings- och årsavgifter	126
5.11 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 40:4 Fastighetsmäklarnämnden ...	126
5.12 Anslagsutveckling.....	127
5.13 Anslagsutveckling.....	127
6.1 Anslagsutveckling.....	129
6.2 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	129
6.3 Anslagsutveckling.....	130
6.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	130
6.5 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling.....	130

Diagramförteckning

3.1 Antal företag 1997–2003.....	22
3.2 Antal nystartade företag 1990–2004	22
3.3 Antal företagare 1990–2004.....	23
4.1 Utvecklingen av export och import i fasta priser samt andel av BNP (1994-2004)	97

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner det mål för politikområde Näringspolitik som regeringen föreslår (avsnitt 3.4),
2. bemyndigar regeringen att föra över ett belopp som motsvarar större delen av Patent- och registreringsverkets balanserade överskott till Bolagsverket i syfte att minska denna myndighets balanserade överskott (avsnitt 3.9.3),
3. bemyndigar regeringen att vidta nödvändiga åtgärder för att ett nytt aktiebolag, ägt direkt av staten, tillskapas genom en sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster (avsnitt 3.15.1),
4. godkänner vad regeringen föreslår om det nya sammanslagna bolagets verksamhetsinriktning (avsnitt 3.15.1),
5. godkänner vad regeringen föreslår om finansiering av sammanslagningen och uppbyggnaden av kapitalstrukturen för det nya bolaget samt bemyndigar regeringen att kunna tillskjuta högst 50 000 000 kronor (avsnitt 3.15.1),
6. godkänner regeringens förslag om verksamhetsinriktning för Teracom AB (avsnitt 3.15.2),
7. godkänner regeringens förslag att utdelning från Teracom AB skall tillföras en inkomstitel på statsbudgeten (avsnitt 3.15.2),
8. godkänner vad regeringen anför om Teracoms uppgifter i kris (avsnitt 3.15.2),
9. godkänner att uppdraget för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB, utvidgas till att även omfatta inlåning från allmänheten (avsnitt 3.15.3),
10. bemyndigar regeringen att för 2006 besluta om låneramar i Riksgäldskontoret för SJ AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier på sammanlagt 3 300 000 000 kronor (avsnitt 3.15.3),
11. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 38:14 *Rymdverksamhet* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter om högst 626 000 000 kronor under 2007 och 974 000 000 kronor efter 2007 (avsnitt 3.16.14),
12. godkänner att regeringen under 2006 vidtar åtgärder för en förbättrad kapitalstruktur i statligt ägda bolag enligt de villkor som regeringen förordar (avsnitt 3.16.20),
13. bemyndigar regeringen att under 2005 ikläda staten betalningsansvar intill ett belopp av högst 200 000 000 000 kronor för exportkreditgarantier (avsnitt 4.7.7),
14. bemyndigar regeringen att under 2005 ikläda staten betalningsansvar intill ett belopp av högst 10 000 000 000 kronor för investeringsgarantier (avsnitt 4.7.7),
15. bemyndigar regeringen att under 2005 besluta att Exportkreditnämnden får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalningar (avsnitt 4.7.7),

16. bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 26:2 *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 850 000 000 kronor under 2007 och 650 000 000 kronor efter 2007 (avsnitt 6.1.2),
17. för budgetåret 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 24 *Näringsliv* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	Ramanslag	117 730
26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	Ramanslag	1 375 755
38:1 Verket för Näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader	Ramanslag	216 222
38:2 Näringslivsutveckling m.m.	Ramanslag	273 909
38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	Ramanslag	76 284
38:4 Turistfrämjande	Ramanslag	100 992
38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	Ramanslag	168 103
38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	Ramanslag	5 284
38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.	Ramanslag	16 868
38:8 Patentbesvärsträtten	Ramanslag	15 332
38:9 Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer	Ramanslag	7 952
38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.	Ramanslag	28 120
38:11 Elsäkerhetsverket	Ramanslag	42 204
38:12 Bidrag till FoU inom experimentell teknik m.m.	Ramanslag	42 320
38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	Ramanslag	22 884
38:14 Rymdverksamhet	Ramanslag	659 292
38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	Ramanslag	5 327
38:16 Konkurrensverket	Ramanslag	84 969
38:17 Konkurrensforskning	Ramanslag	6 672
38:18 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	Ramanslag	14 910
38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.	Ramanslag	23 150
38:20 Kapitalinsatser i statliga bolag	Ramanslag	1 000
38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer	Ramanslag	5 780
38:22 Finansiering av rättegångskostnader	Ramanslag	5 000
38:23 Utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft	Ramanslag	200 000
39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	Ramanslag	21 405
39:2 Kommerskollegium	Ramanslag	67 299
39:3 Exportfrämjande verksamhet	Ramanslag	304 036
39:4 Investeringsfrämjande	Ramanslag	69 190
39:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	Ramanslag	15 417
39:6 Bidrag till standardiseringen	Ramanslag	29 349
40:1 Marknadsdomstolen	Ramanslag	9 210
40:2 Konsumentverket	Ramanslag	109 034
40:3 Allmänna reklamationsnämnden	Ramanslag	24 198
40:4 Fastighetsmäklarnämnden	Ramanslag	12 129
40:5 Åtgärder på konsumentområdet	Ramanslag	17 520
40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	Ramanslag	4 374
Summa		4 199 220

2 Näringsliv

2.1 Omfattning

I utgiftsområde 24 Näringsliv ingår politikområdena Näringspolitik (N), Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande (UD) och Konsumentpolitik (Jo). Inom utgiftsområdet ingår även delar av politikområdet Forskningspolitik. För budgetåret 2006 föreslås att 4 199 miljoner kronor anslås för utgiftsområdet. Detta är högre än budgetåret 2005.

miljoner kronor per år i fem år för utvecklingsprogram inom flera strategiska branscher för ökad konkurrenskraft. Utöver detta föreslås 100 miljoner kronor för att stödja små och medelstora företags forskning och utveckling samt 20 miljoner kronor till fortsatt stöd och utveckling av IUC (Industriella utvecklings centra). Designsatsningens upphörande 2006 och de minskade utgifterna inom Arianeprogrammet påverkar utgifterna 2006. För 2007 beräknar regeringen inte några utgifter inom ramen för bäraketprogrammet.

2.2 Utgiftsutveckling

I jämförelse med anvisade medel 2005 ökar ramen för utgiftsområdet med 312 miljoner kronor 2006. Regeringen föreslår en satsning på 200

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Politikområde Forskningspolitik	1 224	1 258	1 256	1 493	1 543	1 883
Politikområde Konsumentpolitik	172	171	170	176	179	182
Politikområde Näringspolitik	1 726	1 970	1 946	2 023	1 945	1 975
Politikområde Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	567	488	522	507	340	358
Totalt för utgiftsområde 24	3 690	3 887	3 894	4 199	4 008	4 398

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Politikområdet hör till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

³ Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2006–2008. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Miljoner kronor	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	3 891	3 891	3 891
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	37	102	174
Beslut	282	31	350
Överföring till/från andra utgiftsområden	-7	-7	-7
Övrigt	-5	-10	-10
Ny ramnivå	4 199	4 008	4 398

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed pris- och löneomräkning.

³ Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Den realekonomiska fördelningen av utgiftsområdesramen visar hur anvisade medel beräknas användas. Lite drygt hälften av anvisade medel beräknas betalas ut som transfereringar. De största transfereringarna sker från Vinnovas anslag forskning och utveckling (transfereringar främst till företagssektorn), rymdverksamhet (transfereringar till utlandet), NUTEK:s näringslivsutvecklingsanslag (transfereringar till företag) och exportfrämjande där den största delen utgörs av bidrag till exportrådet.

Tabell 2.3 Ramnivå 2006 Realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Miljoner kronor	2006
Transfereringar	2 259
Verksamhetskostnader	1 929
Investeringar	11
Summa ramnivå¹	4 199

¹ Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 24 Näringsliv redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomst-sida i form av avvikelser från en likformig beskattning (s.k. skatteutgifter). Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett "överuttag" av skatt. Många av skatteavvikelserna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa avvikelser påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteavvikelser finns i bilaga 2 till 2005 års ekonomiska vårproposition. I det följande redovisas de nettoberäknade skatteavvikelserna med politikområdes-användning som är att hänföra till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 24, netto

Miljoner kronor	Prognos 2005	Prognos 2006
Politikområde Nä-ringspolitik	23 725	23 884
Utgiftsområde 24	23 725	23 884

3 Näringspolitik

3.1 Omfattning

Politikområdet Näringspolitik omfattar verksamhetsområdena:

- Entreprenörskap och företagande,
- Innovation och förnyelse,
- Konkurrens,
- Regler, tillstånd och tillsyn,
- Omvärldsanalys, utvärdering och statistik

Inom politikområdet ryms företagsutveckling, främjande av entreprenörskap, innovationsutveckling, regelförenkling, konkurrensfrämjande arbete, turistfrämjande samt immaterial- och associationsrättsliga frågor. Vidare ingår undersökning av och information om landets geologi och mineralhantering, tillstånd och tillsyn enligt minerallagen (1991:45) samt miljösäkring. Därutöver ingår bidrag till forskning och utveckling inom bl.a.

metrologi samt bidrag till rymdverksamhet. Ytterligare områden är ansvar för teknisk provning och kontroll, legal mätteknik och ädelmetallkontroll, bidrag till riksmätplatserna, ansvar för säkerhetsfrågor inom elområdet samt bidrag till svenska standardiseringsorganisationen.

Inom politikområdet verkar myndigheterna Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Sveriges geologiska undersökning (SGU), Bergsstaten, Patentbesvärshöjningen (PBR), Patent- och registreringsverket (PRV), Bolagsverket, Konkurrensverket, Elsäkerhetsverket, Rymdstyrelsen och Revisorsnämnden.

Andra statliga aktörer inom politikområdet är ALMI Företagspartner AB (ALMI), Sveriges Rese- och Turistråd AB, AB Göta kanalbolag, Sveriges provnings- och forskningsinstitut AB (SP), Sveriges Standardiseringsråd (SSR), Stiftelsen Industrifonden, Stiftelsen Svensk Industriedesign (SVID), Teknikbrostiftelserna samt Innovationsbron AB.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
38:1 Verket för Näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader	216,9	218,8	212,8	216,8	220,9	225,5
38:2 Näringslivsutveckling m.m.	258,4	248,0	257,5	273,9	273,9	273,9
38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	73,4	72,2	73,6	76,3	77,3	78,8
38:4 Turistfrämjande	103,1	101,4	100,0	101,0	103,2	105,5
38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	173,0	174,3	172,0	168,1	171,0	174,1
38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	5,2	5,3	5,2	5,3	5,4	5,5
38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.	20,4	22,0	21,7	16,9	11,9	11,9
38:8 Patentbesvärsträtten	15,3	16,5	16,2	15,3	15,6	15,8
38:9 Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer	7,5	8,0	7,9	8,0	8,0	8,0
38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.	28,1	28,3	27,9	28,1	28,1	27,4
38:11 Elsäkerhetsverket	39,9	41,4	40,7	42,2	42,9	43,8
38:12 Bidrag till FoU inom experimentell teknik m.m.	71,5	71,4	70,4	42,3	43,3	44,5
38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	23,5	22,6	22,3	22,9	23,3	23,7
38:14 Rymdverksamhet	554,3	799,4	781,5	659,3	571,7	584,9
38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3
38:16 Konkurrensverket	84,6	83,7	82,1	85,0	86,3	87,9
38:17 Konkurrensforskning	7,4	5,1	5,1	6,7	6,8	7,0
38:18 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	15,0	15,0	14,8	14,9	14,9	14,9
38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.	16,4	23,3	23,0	23,2	24,2	24,9
38:20 Kapitalinsatser i statliga bolag		1,0	0,0	1,0	1,0	1,0
38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer	6,2	6,5	6,4	5,8	5,8	5,8
38:22 Finansiering av rättegångskostnader		-		5,0	5,0	5,0
38:23 Utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft		-		200,0	200,0	200,0
2004 24 38:18 Täckande av förluster vid viss garanti-givning m.m.	0,4	-		-	-	-
2000 24 A0 08 Fortsatt program för småföretagsutveckling förnyelse och tillväxt		-		-	-	-
Totalt för politikområde Näringspolitik	1 725,8	1 969,6	1 946,4	2 022,6	1 945,3	1 974,6

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2005/04:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Beloppen är avrundade och delposterna summerar därför inte alltid till totalen.

3.3 Skatteutgifter

Skatteutgifterna inom utgiftsområde 24 Näringsliv samt en definition av begreppet redovisas i avsnitt 2. Nedan följer en redovisning av de nettoberäknade skatteutgifterna som kan hänföras till politikområdet Näringspolitik.

Tabell 3.2 Skatteutgifter netto

Miljoner kronor

	2005	2006
Sänkt skatt för utländska nyckelpersoner	120	120
Sjöinkomstavdrag	-	-
Löneunderlag i fåmansföretag	510	520
Underskott i aktiv verksamhet m.m.	40	30
Matchning-credit-klausuler i olika dubbelbeskattningsavtal	-	-
Koncernbidragsdispens	-	-
Rabatter och liknande från ekonomiska föreningar	-	-
Utdelning på aktier i noterade företag	2 580	2 620
Utdelning av aktier	-	-
Nedsättning med viss inriktning på mindre företag, egenavgifter	1 210	1 260
Nedsättning med viss inriktning på mindre företag och regional nedsättning för arbetsgivareavgifter	4 870	4 970
Ersättning skiljemannauppdrag	0	0
Rumsuthyrning	895	944
Bränsleförbrukning inom industrin	1 260	1 260
Elförbrukning inom industrin	12 350	12 530
Befrielse från energiskatt på el vid deltagande i program för energieffektivisering inom industrin	130	130
Generell nedsättning av koldioxidskatt för industrin	4 760	4 770
Särskild nedsättning av koldioxidskatt för industrin	190	190
Skattereduktion för sjöinkomst	80	90
Fastighetsskatt på lokaler	-3 930	-4 200
Fastighetsskatt på industri- och elproduktionsenheter	-1 340	-1 350
Summa	23 725	23 884

Sänkt skatt för utländska nyckelpersoner

Vissa förmåner och ersättningar till utländska experter, forskare och andra nyckelpersoner kan undantas från beskattningen. För skattefrihet krävs beslut av Forskarskattenämnden. 25 procent av lönen undantas från beskattning. Vissa ersättningar för utgifter är också undantagna

från skatteplikt. Undantagen gäller under högst tre år. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

Sjöinkomstavdrag

Sjömän som haft s.k. sjöinkomst medges sjömansavdrag som uppgår till 36 000 kronor om fartyget går i fjärrfart och 35 000 kronor om det går i närfart. Om man inte har arbetat ombord hela året skall avdrag medges med 1/365 av sjömansavdraget per dag. Skatteutgiften avser inkomstskatt.

Löneunderlaget i fåmansaktiebolag

Genom reglerna om löneunderlag ökar den kapitalbeskattade inkomsten för aktiva delägare i fåmansaktiebolag och närstående till dessa. Därigenom beskattas viss avkastning på arbetskraft i inkomstslaget kapital. Avkastning på arbete är lön, som bör beskattas i inkomstslaget tjänst. Skatteutgiften avser därmed skatt på inkomst av tjänst och består i skillnaden mellan tjänste- och kapitalinkomstbeskattningen.

Underskott i aktiv näringsverksamhet

Underskott av aktiv näringsverksamhet får dras av som allmänt avdrag under vissa förutsättningar, maximalt under fem års tid med högst 100 000 kronor per år; restriktionen gäller dock inte litterär, konstnärlig eller liknande verksamhet. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst.

Matching-credit-klausuler i olika dubbelbeskattningsavtal

I vissa fall kan en skattskyldig få avräkning för den skatt som skulle ha utgått i det andra avtalslandet även om sådan skatt inte har erlagts. Skatteutgiften avser inkomstskatt.

Koncernbidragsdispens

Regeringen kan i vissa fall medge att avdrag får göras för lämnade bidrag trots att reglerna för

koncernbidraget ej är uppfyllda. Detta förutsätter dels att avdraget redovisas öppet, dels att den verksamhet som bedrivs av berörda företag skall vara av samhällsekonomiskt intresse. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet.

Rabatter och liknande från ekonomiska föreningar

Ekonomiska föreningar får göra avdrag för rabatter, utdelningar m.m. trots att dessa inte är skattepliktiga hos mottagaren. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet.

Utdelning på aktier i onoterade företag

Lättnadsregler för delägare i onoterade bolag medför en skatteförmån. En avkastning om 70 procent av statslåneräntan på ett speciellt definierat underlag undantas från beskattning i inkomstslaget kapital. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av kapital.

Utdelning av aktier

Beskattning av aktieutdelning i form av aktier skjuts i vissa fall upp till dess att mottagaren säljer aktierna. Räntan på denna skattekredit är en skatteavvikelse. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av kapital.

Nedsättning med viss inriktning på mindre företag, egenavgifter

Vid beräkning av egenavgifter får en enskild näringsidkare göra avdrag med 5 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 9 000 kronor per år, vilket motsvarar ett underlag på 180 000 kronor. Skatteutgiften avser egenavgifter.

Nedsättning med viss inriktning på mindre företag och regional nedsättning för arbetsgivaravgifter

Vid beräkning av arbetsgivaravgifter får en arbetsgivare göra ett avdrag med 5 procent av lönesumman, dock högst med 3 090 kronor per

deklarationstillfälle. Därutöver får arbetsgivare med fast driftsställe i stödområde A göra ett avdrag med 10 procent av lönesumman, dock högst med 7 100 kronor per deklarationstillfälle. Den sist nämnda nedsättningen på 10 procent gäller inte för kommuner, landsting, statliga myndigheter, statliga affärsdrivande verk eller registrerade trossamfund. Vidare är fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet undantagna från nedsättningen p.g.a. EG-regler. Skatteutgiften avser arbetsgivaravgifter.

Ersättning skiljemannauppdrag

Ersättning för skiljemannauppdrag ingår inte i underlaget för socialavgifter om parterna är av utländsk nationalitet. Skatteutgiften avser särskild löneskatt.

Rumsuthyrning

Skattesatsen är nedsatt till 12 procent.

Bränsleförbrukning inom industrin

Industrisektorn är energiskattebefriad för användning av fossila bränslen i tillverkningsprocesser. Normen utgörs av full skattesats på dessa bränslen.

Elförbrukning inom industrin

Industrisektorn är skattebefriad för användning av elkraft. Fr. o.m. den 1 juli 2004 beskattas dock elanvändning med 0,5 öre/kWh. Normen utgörs av normalskattesatsen på el.

Befrielse från energiskatt på el vid deltagande i program för energieffektivisering inom industrin

För energiintensiva industriföretag, som deltar i program för energieffektivisering medges befrielse från energiskatten på el. Befrielsen gäller fr.o.m. den 1 juli 2004.

Generell nedsättning av koldioxidskatt för industrin

För industrisektorn medges en skattesänkning på 79 procent av koldioxidskatten för all användning av fossila bränslen. Normen utgörs av full skattesats på dessa bränslen.

Skattereduktion för sjöinkomst

Utöver sjöinkomstavgifter har den som har haft sjöinkomst rätt till skattereduktion med 14 000 kronor om fartyget huvudsakligen gått i fjärrfart och med 9 000 kronor om det gått i närfart. Om man inte har arbetat ombord hela året, skall reduktion medges med 1/365 av dessa belopp för varje dag som sjöinkomst uppbärs. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av tjänst och särskild löneskatt.

Särskild nedsättning av koldioxidskatt för industrin

För energiintensiva industriföretag medges nedsättning utöver den generella nedsättningen om koldioxidskatten överstiger 0,8 procent av det enskilda företagens omsättning. För det överskjutande beloppet sätts skatten ned till 24 procent. Företag inom cement-, kalk-, glas- och stenindustrin är dock befriade från den del av koldioxidskatten som överstiger 1,2 procent av omsättningen. EU:s minimiskatter måste dock alltid respekteras.

Fastighetsskatt på lokaler, industri- och elproduktionsenheter

Skatten på dessa fastigheter är en objektskatt som enbart träffar fastighetskapital. Eftersom intäkterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet utgör fastighetsskatten (som är avdragsgill mot intäkterna), till den del den inte reducerar inkomstskatten, en skatteutgift.

3.4 Mål

Det nuvarande målet för politikområdet Näringspolitik är att främja en hållbar tillväxt och en

ökad sysselsättning genom fler och växande företag.

Regeringens förslag: Målet för politikområdet Näringspolitik skall vara att främja en hållbar tillväxt och en ökad sysselsättning genom insatser för *ökad konkurrenskraft* och fler och växande företag.

Skälen för regeringens förslag: En ökad ekonomisk aktivitet genom fler och växande företag är grundläggande för att främja tillväxten. Den alltmer tilltagande globaliseringen kräver dock att faktorer som är viktiga för vårt lands konkurrenskraft också uppmärksammas i mycket större omfattning än hittills, så att Sverige även i fortsättningen är ett framstående produktionsland och att våra ledande positioner kan bibehållas och utvecklas.

3.4.1 Företagens utveckling i Sverige

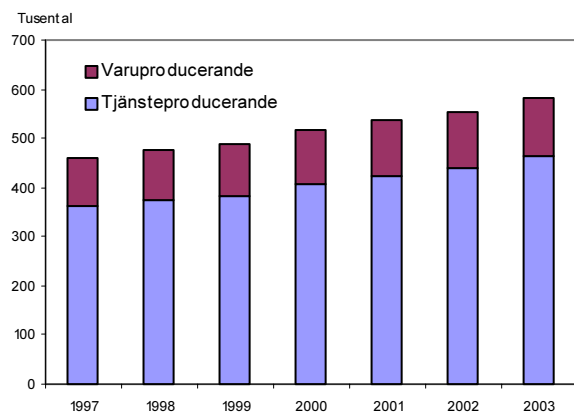
I detta avsnitt redovisas utvecklingen av bl.a. antalet företag, antalet nystartade företag samt utvecklingen av antalet sysselsatta i privat sektor. Uppföljningen görs i syfte att redovisa måluppfyllelse för politikområdet Näringspolitik.

Antal företag¹

Omkring 583 000 företag var under år 2003 verksamma inom industri-, bygg- eller tjänstenäringarna, vilket är en ökning med drygt 25 procent i förhållande till 1997. Under perioden 1997–2003 ökade företagsstocken i Sverige med i genomsnitt 4,0 procent per år.

---

¹ Exkl. jordbruk, skog och fiske samt fastighetsverksamhet. Antalet företag inom jordbruks-, skogs- och fiskesektorn uppgick till cirka 173 000 år 2003.

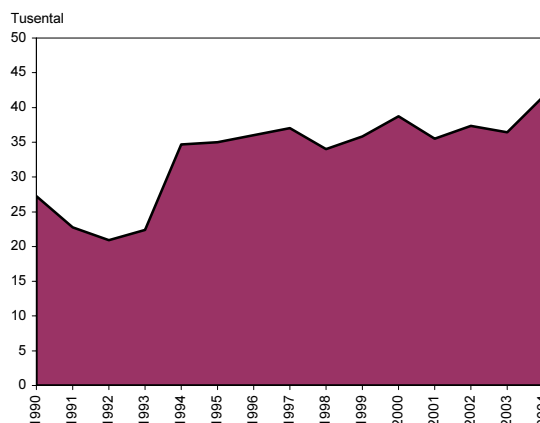
Diagram 3.1 Antal företag 1997–2003

Källa: Företagsstatistik för industri-, bygg- och tjänsteföretag 1997–2003, SCB.

Under samma period har antalet företag inom tjänsteproducerande branscher ökat mer än inom de varuproducerande branscherna. Tjänstesektorn stod för 79,7 procent av andelen företag 2003 vilket var 1,6 procentenheter högre än 1997.

Nystartade företag²

Antalet nystartade företag uppgick 2004 till 41 600 företag. Detta är en nivåhöjning från den stabila nivå om cirka 36 600 nya företag per år som startat sedan Stöd till start av näringsverksamhet blev högre prioriterat som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd 1993–1994. Av de företag som startade 2004 var 83 procent tjänsteproducerande och 17 procent varuproducerande företag. Av dessa leddes 30 procent av enbart kvinnor och 62 procent av enbart män. I 6 procent av de nystartade företagen bestod ledningen av både kvinnor och män.

Diagram 3.2 Antal nystartade företag 1990–2004

Källa: ITPS

I en uppföljningsundersökning från ITPS (Institutet för tillväxtpolitiska studier) visas att 59 procent av de företag som startade sin verksamhet under 1999 fortfarande var verksamma tre år efter start. Den länsvisa redovisningen visar att hela landet har del av ökningen av antalet nystartade företag men vissa län har en starkare utveckling än övriga.

Tabell 3.3 Antal nystartade företag 2003 och 2004 efter län

Län	2003	2004	Ökning i %
Stockholms län	12 544	13 641	8,7
Uppsala län	1 276	1 450	13,7
Södermanlands län	832	899	8,1
Östergötlands län	1 344	1 354	0,7
Jönköpings län	799	1 038	30,0
Kronobergs län	483	607	25,6
Kalmar län.	618	644	4,3
Gotlands län	224	232	3,5
Blekinge län	433	464	7,1
Skåne län	4 976	5 965	19,9
Hallands län	978	1 135	16,0
Västra Götalands län	5 291	6 730	27,2
Värmlands län	737	818	10,9
Örebro län	722	880	21,8
Västmanlands län	915	942	3,0
Dalarnas län	812	995	22,5
Gävleborgs län	820	834	1,7
Västernorrlands län	680	780	14,8
Jämtlands län	492	520	5,8
Västerbottens län	694	811	16,9
Norrbottnens län	743	869	16,9
Samtliga	36 413	41 608	14,3

² Exkl. jordbruk, skog och fiske samt fastighetsförvaltning.

Företagskonkurser

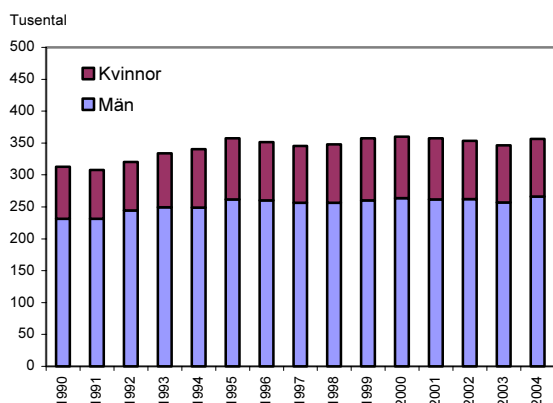
Antalet av tingsrätten beslutade företagskonkurser var under 2004 omkring 7 600. Jämfört med 2003 minskade antalet företagskonkurser med 7 procent. Antalet konkurser inom företagsformen handelsbolag etc.³ minskade med 9 procent medan antalet konkurser av aktiebolag och enskilda firmor minskade med 7 procent vardera.

Antalet anställda personer som berördes av en företagskonkurs under 2004 uppgick till drygt 21 000 personer, vilket var en minskning med 21 procent jämfört med 2003. Av dessa var 96 procent anställda i aktiebolag.

Antal företagare⁴

År 2004 uppgick antalet verksamma företagare till 356 300, vilket motsvarar 8 procent av arbetskraften.

Diagram 3.3 Antal företagare 1990–2004

Källa: AKU, SCB

Fördelningen mellan manliga och kvinnliga företagare har under perioden 1990–2004 varit relativt konstant med cirka 74 procent män och 26 procent kvinnor.

Antalet utlandsfödda företagare⁵ uppgick 2004 till 44 600 personer. De utgör därmed 12,5 procent av det totala antalet företagare, en andel som har ökat marginellt jämfört med 2003.

³ Handelsbolag etc. inkluderar alla företag utom aktiebolag och enskilda firmor, dvs. handelsbolag, kommanditbolag, ekonomiska föreningar, m.m.

⁴ AKU, Exkl. jordbruk, skog och fiske.

⁵ Inkl. medhjälpande familjemedlemmar. Individerna ska vara födda i utlandet, SCB:s definition.

Antal anställda⁶

År 2003 hade nära 98 procent av alla företag färre än 20 anställda, vilket är oförändrat jämfört med 2002. Majoriteten av dessa är så kallade enmansföretag, dvs. företagaren har inga anställda. Stora företag med fler än 250 anställda utgör endast 0,14 procent av alla företag men är viktiga ur sysselsättningssynpunkt eftersom de står för nästan 40 procent av antalet anställda i den privata sektorn. I genomsnitt uppgick antalet anställda per företag till knappt 4 personer under 2003.

Under perioden 1997–2004 ökade antalet anställda i den privata sektorn med 377 000 personer eller 18 procent medan antalet anställda i den offentliga sektorn minskade med drygt 59 000 eller 4 procent.

Måluppfyllelse

Flertalet indikatorer visar att utvecklingen går i positiv riktning i förhållande till målet för Näringspolitiken. Antalet företag samt antalet anställda i den privata sektorn har ökat sedan 1997. Antalet nystartade företag har sedan 1994 legat på en stabil nivå, men ökade under 2004. Dessa signaler stärker möjligheterna för regeringen att uppfylla ambitionen om fler nystartade företag och fler företagare.

3.5 Politikens inriktning

Vi bejaktar konkurrens, öppenhet och frihandel. Sverige skall konkurrera med kunskap och kompetens, inte med låga löner. En näringspolitik som främjar företagets konkurrenskraft och bidrar till fler och växande företag är en viktig del i regeringens arbete för ökad tillväxt och en förutsättning för utvecklad välfärd i Sverige.

Sverige har ett gott utgångsläge för att möta globaliseringens utmaningar. Det beror bl.a. på våra satsningar på utbildning och forskning, arbetskraftens höga kompetens, att Sverige redan är en av världens mest internationaliserade ekonomier, att Sveriges näringsliv har ett högt kun-

⁶ Exkl. jordbruk, skog, jakt och fiske.

skapsinnehåll och att vi har en stark offentlig sektor med avancerade tjänster. En annan viktig framgångsfaktor är det goda samverkansklimatet mellan näringsliv, fack och stat.

Globaliseringen innebär nya möjligheter men också stora utmaningar. Företagens investeringar blir allt mer internationellt rörliga och lokaliseras i allt högre grad till de regioner och länder som har de bästa förutsättningarna. Förändringstakten i ekonomin ökar och därmed ökar också konkurrensen och behovet av förnyelse dramatiskt.

Även internationellt ges konkurrenskraftsfrågorna ökad betydelse. Inom EU har ministerråden för industri, inre marknad och forskning lagts samman till ett konkurrenskraftsråd. Kommissionen har lagt fram ett förslag till ett nytt ramprogram för konkurrenskraft och innovation. Lissabonprocessen sätter konkurrenskraftsfrågorna i fokus.

I juni 2004 presenterades Innovativa Sverige – en strategi för tillväxt genom förnyelse (Ds 2004:36). Innovationsstrategin är en viktig plattform för regeringens utformning av en tillväxt- och sysselsättningsinriktad politik. Strategin beskriver såväl utgångsläge som utmaningar och politikens inriktning; vi behöver stärka kunskapsbasen för innovationer och främja ett innovativt näringsliv, en innovativ offentlig sektor och innovativa människor. Utifrån denna plattform redovisar regeringen i det följande en ny näringspolitik för ökad tillväxt och sysselsättning.

Näringspolitiken föreslås få två huvudinriktningar:

- åtgärder för att stärka Sveriges konkurrenskraft,
- åtgärder som medverkar till fler och växande företag.

Båda inriktningarna bidrar till att bibehålla och skapa nya jobb på både kort och lång sikt. Näringspolitiken blir på ett tydligare sätt tvärssektoriell till sin karaktär och förutsätter en ökad samverkan med många politikområden. Det gäller bland annat forskning, utbildning, transporter, regional utveckling, IT, arbetsmarknad, arbetsliv och skattepolitik.

Den utvidgade europeiska inre marknaden och globaliseringen innebär också att näringspolitiken och utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande alltmer vävs samman. Nä-

ringspolitiken kan inte utvecklas enbart i ett nationellt perspektiv.

Stärkt konkurrenskraft

En av näringspolitikens huvuduppgifter bör vara att medverka till att Sveriges förmåga som produktionsland bibehålls och stärks.

Sverige skall även i fortsättningen vara ett attraktivt land att investera och verka i.

Innovationsstrategin anvisar ett brett och långsiktigt angreppssätt för att värna och utveckla Sveriges konkurrenskraft.

Vi måste säkerställa att svensk utbildning och forskning håller världsklass, kraftsamla inom svenska profilmråden och satsa på starka innovationsmiljöer som attraherar utländska investeringar och toppkompetens.

Eftersom förutsättningarna ser olika ut i olika delar av landet är det viktigt att beakta det lokala och regionala perspektivet. Regionernas konkurrenskraft blir allt viktigare. Att stärka svenska regioners konkurrenskraft handlar bl.a. om att främja regionala specialiseringar i samspel med nationella prioriteringar.

Vi måste stimulera små och medelstora företags investeringar i forskning och utveckling och främja deras förmåga att agera i internationella sammanhang. Små och medelstora företag kan öka sin IT-strategiska kompetens. Genom insatser för produktutveckling får små företag möjlighet att utveckla varor och tjänster för nya och etablerade marknader. Satsningen på design för affärsutveckling gör att företag kan erbjuda kunderna mer avancerade och behovsstyrda produkter och tjänster.

Den offentliga sektorn, såväl stat som kommuner och landsting, kan mer än i dag vara drivkraft till ökad förnyelse, konkurrenskraft och tillväxt i näringslivet.

Ett gott innovationsklimat, en effektiv konkurrens politik och väl fungerande regelverk ger förutsättningar för människor och företag att skapa nya varor och tjänster och nya sätt att producera.

Aktivt arbete för en friare handel

Regeringen förespråkar frihandel och arbetar för att Europa skall vara mer öppet för handel med omvärlden. Alla tendenser till ökad protektionism motarbetas. Sverige verkar aktivt för att den pågående förhandlingsrundan i WTO skall resultera i rättvisare och friare handel. Frihandel

är viktigt om vi skall kunna utrota fattigdomen och öka välbefindandet i världen. Men det räcker inte. Det krävs en kombination av ökad handel, avskaffade jordbrukssubventioner, mer bistånd och mer av gemensamt internationellt ansvarstagande för att en rättvisare värld skall bli möjlig. Sverige höjer det svenska handelsrelaterade biståndet med 30 procent för att bidra till en bättre fungerande och rättvisare handel.

Förstärkt konkurrens i Sverige

Konkurrenspolitiken syftar till att bidra till effektiva, öppna, och väl fungerande marknader som stimulerar och släpper fram nya idéer, företag och produkter. Den skall vara till nytta för konsumenterna och märkas i vardagen och i plånboken. Det kräver effektiva konkurrensregler som motverkar karteller och andra allvarliga konkurrensbegränsningar. Vidare krävs en restriktiv syn på användning av statligt stöd till företag och sunda spelregler mellan privat och offentlig sektor. Effektiva konkurrensregler gör det också lättare för små och nya företag att etablera sig på marknaden. Detta är av stor betydelse för tillväxten. Regeringen avser att under återstoden av innevarande mandatperioden gå vidare med nya initiativ för att utveckla och förstärka konkurrensen i Sverige.

Väl utformade regelverk

Vid en jämförelse med andra länder har Sverige generellt sett goda och ändamålsenliga regelverk. Sverige är också sedan lång tid ett föregångsland när det gäller åtgärder för regelförbättring. Regelverkens stora betydelse för internationell konkurrenskraft, och de utmaningar som globaliseringen medför, gör dock att insatserna på området ytterligare måste intensifieras. De verktyg som används i regelförbättringsarbetet skall utvecklas vidare. Förbättringsarbetet kommer att ske med utgångspunkt i behovet av att skärpa svenska företags förmåga att konkurrera i en internationell miljö. Arbetet med att förenkla och förbättra regler fortsätter och intensifieras.

Miljöteknik ett styrkeområde

Exportrådet har på regeringens uppdrag samlat ca 700 svenska företag i nätverket SwedenTech för att genom samverkan öka förutsättningarna för export av svensk miljöteknik. Sveriges Miljöteknikråd (SWENTEC) har inrättats med uppgift att stärka de olika insatser som genomförs för att främja exempelvis miljödriven tek-

nik- och affärsutveckling samt export av produkter. Under perioden 2005–2008 vill regeringen öka de statliga anslagen till forskning om hållbar utveckling med totalt 210 miljoner kronor. Regeringen vill under den kommande mandatperioden gå vidare för att utveckla Sveriges position som ett världsledande land inom miljöteknik. Höga bensenpriser gör att fordonsindustrin står inför nya utmaningar. Därför går regeringen in i ett samarbete med fordonsindustrin för att utveckla ny miljöteknik.

Statligt ägda bolag skall bidra till innovation

De statligt ägda bolagen är en tillgång för Sverige. De är viktiga i regeringens arbete för ökad tillväxt och i omställningen till ett hållbart samhälle. De statliga bolagen gav 2004 drygt 17 miljarder kronor i utdelning till den gemensamma välfärden. Bolag som LKAB och Vattenfall AB planerar nu massiva investeringsprogram. Nya pelletsverk, effekthöjningar i vattenkraftverk, utbyggd vindkraft och tryggare elnät skapar utveckling, jobb och stärker Sverige. Regeringen ser en roll för de statligt ägda bolagen att i ökad utsträckning bidra till innovationer och omställningen av Sverige.

Gemensamma program med industrin

En bärande idé i innovationsstrategin är att genomförandet i stora delar bygger på ett utvecklat samspel mellan det offentliga och privata. Ett exempel på detta är de pågående överläggningarna mellan regeringen, näringsliv, fack och myndigheter om utvecklingen inom några nyckelområden där Sveriges konkurrenskraft och ledande positioner skall bevaras och utvecklas. De aktuella branscherna är fordonsindustrin, skog och trä, metallurgi, IT/telekom-, bioteknik- och läkemedelsindustrierna. Därutöver arbetar regeringens strategigrupp för flyg- och rymdindustri med genomförandet av en handlingsplan för den sektorn.

De sju nämnda områdena bidrar till över 80 procent av det svenska näringslivets satsningar på FoU, ger över 560 miljarder i exportinkomster per år och ger ca 600 000 arbetstillfällen i Sverige. Dessutom finns ett stort antal människor vars arbete indirekt är starkt beroende av dessa branscher. Dessa fakta visar tydligt hur avgörande det är att Sveriges konkurrenskraft inom dessa nyckelområden kontinuerligt utvecklas, i samspel med näringslivet – en modern industripolitik.

Överläggningarna innefattar en bred agenda som berör många politikområden, departement och myndigheter. I samråd med näringslivet utvecklas konkurrenskraftsfrämjande åtgärder i gemensamma handlingsprogram för våra starkaste och mest strategiska branscher. Åtgärderna får också betydelse för näringslivet i ett bredare perspektiv. Regeringen avser att satsa en miljard kronor under perioden 2006–2010 under förutsättning att näringslivet investerar minst lika mycket. Insatserna skall vara framåtsyftande och främja en ökad och uthållig konkurrenskraft. Ansatsen i arbetet ansluter väl till de ansträngningar för en ökad konkurrenskraft som nu görs på EU-nivå inom ramen för Lissabonprocessen.

Stärkt innovativ förmåga i småföretag

En förstärkning av av de små och medelstora företagens förmåga att öka kunskapsinnehållet i sina processer och produkter och bedriva produktutveckling är central för utvecklingen av deras konkurrenskraft. Därför bör det enligt regeringens mening införas ett särskilt stöd för att stimulera utvecklingen i dessa företag. Under 2006 satsas inom politikområde Forskningspolitik 100 miljoner kronor på att stödja forskning och utveckling i små och medelstora företag. I detta arbete skall Vinnova samråda med NUTEK kring medlens användning. För att ytterligare stimulera detta avsätter regeringen en ram för skattereduktion på 200 miljoner kronor från 2007 och framåt. Stödet skall utgöra ett incitament för ökade satsningar inom forskning, utveckling och produktutveckling. Regeringen avser att återkomma med närmare förslag till utformning av stödet. För att ytterligare stimulera industriell utveckling i främst mindre företag satsar regeringen dessutom 20 miljoner kronor per år i en programperiod om tre år för stöd och utveckling av IUC:s (Industriella utvecklingscentra) verksamhet.

Fler och växande företag

Att konkret främja fler och växande företag är näringspolitikens andra viktiga uppgift. Små och unga företag har en central roll när det gäller att utveckla nya produkter och tjänster, kommersialisera innovationer, bidra till en ökad dynamik i näringslivet och öka sysselsättningen. Sverige behöver fler företagare och växande framgångsrika företag så att fler människor får arbete och antalet arbetade timmar ökar ytterli-

gare. Under 2004 startade 41 600 nya företag, vilket är mer än 5 000 fler än under 2003. Näringspolitiken inriktas i denna del på åtgärder inom bland annat entreprenörskap och nyföretagande, tillgång till riskkapital, generationsväxling samt export- och investeringsfrämjande.

Positiva attityder till entreprenörskap och nyföretagande

För att fler företag skall etableras behövs människor som vill starta och driva företag. De ramvillkor som samhället ställer upp skall uppmuntra och ge incitament till företagande. Människor skall kunna se företagande som ett lika naturligt val som att bli anställd. Det gäller inte minst de unga, som är framtidens företagare, och kvinnor, som idag i betydligt mindre utsträckning än män väljer att bli företagare. Skolan har en viktig roll i att stimulera kreativitet, handlingskraft och tilltro till den egna förmågan. Detta är egenskaper som kännetecknar entreprenörskap i vid bemärkelse. En treårig nationell satsning för att öka intresset för entreprenörskap bland ungdomar genomförs.

Ökad tillgång till riskkapital

Tillgång till kapital i tidiga skeden är nödvändigt för att företag och innovatörer skall kunna gå från idé till färdig produkt. För att stärka möjligheterna till kommersialisering av såväl forskningsresultat som innovationer i näringslivet har regeringen beslutat att satsa närmare två miljarder kronor under en tioårsperiod. Tyngdpunkten i satsningen är bildandet av bolaget Innovationsbron AB. Verksamheten skall bidra till att knyta samman högskolorna och universiteten med det omkringliggande näringslivet. Vinnova kommer att arbeta nära det nya bolaget och finansiera utvecklingsmöjligheter för nya företag i så kallade inkubatorer.

ALMI fortsätter med innovationsfrämjande verksamhet inriktad på produkter från enskilda uppfinnare med lägre kapitalbehov.

Sänkt skatt för småföretagen

I syfte att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten bör under åren 2006 och 2007 enmansföretag som idag driver verksamheten utan anställda bara behöva betala ålderspensionsavgifterna på lönen till en person som de anställer. Sänkningen av löneskatterna bör avse en längre period – uppemot ett år – från anställningens början. Ett arbete har inletts med att ta fram ett

konkret förslag och regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett sådant förslag.

Förbättrad service och administration

Arbetet för att förenkla och förbättra regler och servicen till företagen fortsätter och intensifieras. Ett handlingsprogram med 291 förbättringar för att minska företagens regelbörda presenterades i vintras. Över 160 förbättringar är nu genomförda. Det handlar om enklare regler, färre blanketter och minskat uppgiftslämnande, ökat samarbete mellan myndigheterna, kortare handläggningstider, bättre service och ökad tillgänglighet. I handlingsprogrammet slås det också fast att mål skall sättas upp för att minska företagens administrativa kostnader. Regeringen har påbörjat ett arbete för att minska skatteadministrationen för företagen med 20 procent under de närmaste åren. Under mandatperioden kommer mål för minskade administrativa kostnader att slås fast inom årsredovisningslagen, jordbruksområdet, miljöområdet och arbetsrätten. Alla mål skall ha nåtts senast 2010.

Tryggare som företagare

Det skall vara enkelt och tryggt att vara företagare. Regeringen skall se över företagarnas trygghet inom ramen för trygghetssystemen. Företagare skall i så stor utsträckning som möjligt omfattas av samma trygghet som anställda vid exempelvis sjukdom eller föräldraskap.

Underlätta generationsskiften i småföretag

Kommande år står många små och medelstora företag inför ett generationsskifte. Det är angeläget att staten bidrar till att underlätta för dessa företag att leva vidare och utvecklas. Arvs- och gåvoskatten har därför slopats. Dessutom genomförs ett program riktat till företagare som står inför generationsskiften. NUTEK driver det nationella programmet i samarbete med näringslivets organisationer. Programmet skall innehålla aktiviteter som innebär att ett företag steg för steg kan få stöd genom hela processen med att förbereda ett ägarskifte. En viktig del i programmet är att underlätta mötet mellan köpare och säljare av företag.

Satsning på exportstöd till små och medelstora företag

Inom politikområde Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande görs också viktiga, konkreta insatser för att medverka till fler och

växande företag. Investeringsfrämjande insatser för att attrahera utländska direktinvesteringar till Sverige bidrar bl.a. till nya arbetstillfällen och ny kompetens. Ett aktivt exportfrämjande skall öka särskilt de små- och medelstora företagens förmåga till internationalisering och därigenom ökade affärer, ökad sysselsättning och tillväxt. Den potential som finns bland småföretagen att ge sig ut på exportmarknaden skall tas tillvara. Den satsning på exportfrämjande som inlemts under 2005 vidareutvecklas. Exportrådets möjligheter att hjälpa företagen stärks både i Sverige och på viktiga marknader runt om i världen. En särskild satsning möjliggör för Exportrådet att anställa exportrådgivare för varje län. För att bättre kunna främja svenska intressen och tillväxten i Sverige görs från och med 2006 en satsning på ett trettiotal nya främjandetjänster vid ambassader och generalkonsulat i länder som bedöms ha central och långsiktig betydelse för svenskt näringsliv.

Regeringen avser sammanfattningsvis att, med utgångspunkt i de två föreslagna huvudinriktningarna, utveckla och genomföra en kraftfull sammanhållen politik för ökad konkurrenskraft och fler och växande företag, tillväxt och sysselsättning. Den kommer i genomförandet också att innebära krav på ökad samverkan och samordning mellan berörda statliga myndigheter.

Nedan redovisas insatser, resultatbedömning och analys och slutsatser för de fem olika verksamhetsområdena inom Näringspolitiken. Vissa förändringar har skett mellan och inom de olika verksamhetsområdena i förhållande till 2005 års budgetproposition. Redovisningen sker utifrån den nya strukturen. De åtgärder som regeringen hittills vidtagit för att genomföra innovationsstrategin redovisas översiktligt dels inom respektive verksamhetsområde, dels under Statliga insatser utanför politikområdet.

3.6 Entreprenörskap och företagande

3.6.1 Insatser

För att underlätta för personer att starta och driva företag stöder staten ett antal informations- och rådgivningsinsatser samt bidrar med marknadskompletterande finansiering för små och medelstora företag.

Information och rådgivning för ökat företagande

Internetportalen Företagarguiden, som NUTEK ansvarar för, syftar till att underlätta för företagare och blivande företagare att få relevant myndighetsinformation. Portalen samlar och visar vägen till information och e-tjänster på webben från Sveriges myndigheter och andra relevanta aktörer. Förutom att informationen har samlats på ett ställe har portalen också inneburit att samarbetet mellan myndigheterna ökat. På portalen har också ett verktyg för att främja miljöanpassad produktutveckling och innovationer tagits fram under 2004. En ny ingång om finansiering har lanserats i samarbete med en rad aktörer. Tjänsten ger bred information om finansieringsmarknaden inför företagsstart, ägarbyte och investeringar. Vidare lanserades en servicefunktion, där företagen kan lämna synpunkter och förslag till förbättringar av regler, myndigheters bemötande, service och handläggningstider. Från och med 2004 finns information om att starta företag även på engelska. Telefonservicen Startlinjen är ett komplement till Företagarguiden. Blivande företagare får via telefon information om vad som krävs för att starta företag samt vägledning till olika organisationer och myndigheter.

Individuell rådgivning till företagare erbjuds av ALMI Företagspartner på de regionala kontoren under olika skeden: alltifrån behov i samband med idéer och nya produkter, företagsstart samt till de mer etablerade företagens behov av råd och affärsutveckling. Det sker i form av enstaka rådgivningstillfällen men också i fördjupade processer, ibland i form av särskilda utvecklingsprogram.

För att främja kvinnliga företagare arbetar NUTEK med kunskapsutveckling och kunskapspridning till både rådgivare och företagare. Affärsrådgivning för kvinnor erbjuds hos nyföretagarcentrum inom Jobs & Society och hos ALMI Företagspartners regionala bolag. Genom olika projekt får presumtiva och verksamma kvinnliga företagare tillgång till kompetensutveckling på egna villkor.

För att främja invandrarföretagare har NUTEK bland annat drivit projekt tillsammans med Stiftelsen internationella företagarföreningen (IFS) för företagsrådgivning till utrikes födda personer. Syftet är att höja kvaliteten på rådgivningsinsatserna. I en rapport (2005) om utrikes födda småföretagares villkor och verklighet konstaterar NUTEK att en väsentlig

del av utrikes födda småföretagares svårigheter bottnar i orättvis negativ särbehandling på grund av ursprung.

Euro Info Centre (EIC) är ett initiativ från Europeiska kommissionen, och har som uppgift att stödja europeiska små och medelstora företag genom att ge dem EU-relaterad information, hjälp och rådgivning. Det sker t.ex. i form av att svara på förfrågningar, arrangera seminarier, driva och delta i projekt samt bistå med rådgivning gällande affärsutveckling i företag. Under 2004 har det funnits åtta EIC i Sverige.

Med syfte att främja etablering av kooperativ verksamhet och därmed skapa sysselsättning och tillväxt stödjer staten Lokala utvecklingscentra (LKU). Det finns 25 stycken LKU:n fördelade över landet. NUTEK administrerar stödet och genomför samt deltar i seminarier och dialogmöten avseende kooperativ utveckling. Centrumen har till uppgift att ge råd till kooperativ verksamhet och annat liknande företagande inom den sociala ekonomin. Vidare sprider de information och bildar opinion om kooperativt företagande inom den sociala ekonomin samt utvecklar nya kooperativa verksamheter.

Entreprenörskap

Det nationella programmet för entreprenörskap (finansierat från Utgiftsområde 19 Regional utveckling) drevs mellan 2002 och 2004. Programmet fokuserade särskilt på ungdomar och skola med målet att öka ungdomars kunskaper om företagandets villkor och bidra till positiva attityder till entreprenörskap och företagande. Programmet har bl.a. medfinansierat 21 projekt som huvudsakligen inriktats på samarbete mellan skola och näringsliv, utbildningsmaterial, modellbeskrivningar och lärarstöd. Utöver projekten har Ung Företagsamhet, KomTek (kommunala entreprenörs- och teknikskolor), Venture Cup och Snilleblixarna – som samtliga riktar sig till barn och ungdomar – fått stöd till sina respektive verksamheter under 2004 inom ramen för programmet.

Arbetet med att främja entreprenörskap bland unga är viktigt för att på sikt öka antalet företagare i Sverige. För att få kontinuitet i det entreprenörskapsfrämjande arbetet gav regeringen i december 2004 NUTEK i uppdrag att genomföra ett utökat nationellt entreprenörskapsprogram för perioden 2005-2007. Uppdraget är ett led i genomförandet av innovationsstrategin.

För att underlätta generationsskiften i små företag gav regeringen i december 2004 NUTEK i uppdrag att genomföra ett nationellt program. Målgruppen är ägarledda företag som inom de närmaste åren kan bedömas stå inför ett generationsskifte samt potentiella köpare som vill driva företag. Programmet ska ge företagare information och råd om frågor kring generationsskiften. Det innehåller också åtgärder för att underlätta mötet mellan säljare och köpare av företag.

Kapitalförsörjning

En effektivt fungerande kapitalmarknad är en grundförutsättning för skapandet av nya företag och tillväxt i befintliga företag. Nya och mindre företag har ofta sämre förutsättningar att attrahera externt kapital. Staten underlättar småföretagens kapitalförsörjning via bl.a. ALMI, NUTEK, Stiftelsen Industrifonden (Industrifonden) och Innovationsbron. ALMI har en hög regional närvaro och finns representerat i varje län. ALMI skall komplettera marknadens utlåning och ta en större kreditrisk men bara investera i företag/projekt som bedöms ge lönsamhet. ALMI:s målgrupper är nya företag, etablerade företag och innovatörer.

NUTEK har haft ansvar för den s.k. såddfinansieringen (finansiering av teknikutvecklingsprojekt i tidiga skeden). Såddfinansiering bidrar till att nya tillväxtinriktade företag, som grundar sin verksamhet på FoU-resultat och andra tekniska framsteg, etableras. Programmet har vänt sig till små och medelstora företag som driver teknikutvecklingsprojekt med potential att växa och till entreprenörer och innovatörer som skall starta nya teknikföretag. Verksamheten avslutades den sista december 2004 och hanteras nu av den nya koncernen Innovationsbron AB. För att hela Sverige ska ha tillgång till dessa insatser kommer Innovationsbron och ALMI att samarbeta.

Den statliga stiftelsen Industrifonden verkar för tillväxt i det svenska näringslivet. Det sker främst genom finansiering via lån eller ägarkapital till små och medelstora företag. Det finansiella engagemanget kombineras med rådgivning och stöd.

Regeringen har beslutat att via NUTEK stödja framväxten av lokala och regionala kreditgarantiföreningar. Ett särskilt bidrag/projektstöd har lämnats under perioden 2002 – 2004 för information om start av sådana föreningar. NUTEK har under perioden beviljat stöd till in-

tresseorganisationen Sveriges Kreditgarantiförening och sex lokala kreditgarantiföreningar. Operativ verksamhet har startats av kreditgarantiföreningarna under slutet av 2004.

Turism

Riksdagen beslutade i juni 2005 (prop. 2004/05:56, bet. 2004/05: NU13, rskr. 2004/05:295) att det övergripande målet för turistpolitiken skall vara att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktig konkurrenskraftig turistnäring, som bidrar till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet. Turistpolitiken skall enligt propositionen utgå från två perspektiv - ett näringsfrämjande och ett Sverigefrämjande. Statens roll och uppgifter tydliggörs. De statliga insatserna bör primärt avse kunskapsbildning och kvalitetsutveckling, samverkan och samordning samt marknadsföring och marknadsbearbetning. En ny organisationsstruktur för hantering av turistfrågor på nationell nivå föreslås. Turistdelegationen avvecklas. Delegationens huvudsakliga uppgifter bör övergå till Sveriges Rese- och Turistråd AB och NUTEK. Det statliga delägandet i Sveriges Rese- och Turistråd AB skall fortsätta och ägarrollen stärkas. Turistrådets uppgifter vad gäller marknadsföring, marknadsundersökningar och marknadsbearbetningar utökas med en analysfunktion. Det Sverigefrämjande perspektivet, som delas med utlandsmyndigheterna, blir vägledande för arbetet.

NUTEK får i uppgift att stärka näringslivet med information, rådgivning, företagsfinansiering, förbättrade förutsättningar för nyetableringar samt internationalisering för turistnäringen. Även samordning av statliga insatser inom företagsutveckling och regional utveckling blir en uppgift för NUTEK. Fokus är näringsfrämjande. Förslagen i propositionen innebär att turistpolitiken får ett tydligt näringsperspektiv.

Turistdelegationen fick i juni 2002 regeringens uppdrag att genomföra ett program för ökad innovationskraft inom turistnäringen och för att främja turismforskning. Programmet har beviljats 40,5 miljoner kronor för perioden 2002-2004 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. En slutrapport redovisades till regeringen i augusti 2005. Insatserna i Innovationsprogrammet ryms inom fem processområden: Analys och basstatistik, modeller för destinations- och affärsutveckling, teman och aktiviteter, hållbar utveck-

ling samt forskning. Innovationsprogrammet har beviljat medel till mer än 90 projekt samt stöd till konferenser och seminarier.

I januari 2002 beviljades Sveriges Rese- och Turistråd AB 20 miljoner kronor inom utgiftsområde 19 Regional utveckling för att utveckla och marknadsföra varumärket Fjällvärlden. En slutrapport redovisades till Näringsdepartementet i juli 2005. Enligt slutrapporten har projektet uppnått det övergripande målet att skapa en ökad kännedom av svenska fjällen hos målgrupperna. För utförligare information angående de ovan redovisade programmen se UO 19 Regional utveckling.

En stor del av strukturfondsmedlen i de svenska geografiska målprogrammen och gemenskapsinitiativen inom utgiftsområde 19 medfinansierar utvecklingsprojekt inom turismen. En kartläggning av dessa projekt pågår.

Geologisk verksamhet

Sveriges geologiska undersökning (SGU) tillhandahåller geologiskt underlagsmaterial av god kvalitet så att företag, myndigheter, kommuner och andra organisationer får tillgång till kartor och databaser inför beslut som berör t.ex. naturresurser, infrastruktur, fysisk planering och miljö. SGU bedriver uppdragsverksamhet för att utveckla verksamheten och i den omfattning myndighetsverksamheten tillåter. Ett syfte med SGU:s verksamhet är att skapa goda förutsättningar för prospektering av landets mineralresurser.

3.6.2 Resultatredovisning

Mål

Målet för verksamhetsområdet Entreprenörskap och företagande är: Goda möjligheter för företagande och ökat nyföretagande.

Resultat

Antalet nystartade företag var 41 608 under 2004, en ökning med 5000 företag jämfört med året innan.

Information och rådgivning för ökat företagande

Informationstjänsterna Företagarguiden och Startlinjen närmade sig under 2004 målet att 90 procent av de företagare som söker information ska anse att den är användbar, begriplig och lätt tillgänglig. Antalet besökare på

Företagarguiden var 195 000 under 2004. Andelen besökare som svarade att de är nöjda med informationen på guiden är 82 procent och andelen som är nöjda med Startlinjens service är 83 procent. Av de 8 200 kontakter som registrerats i Startlinjens svarskort framgår det att könsfördelningen är relativt jämn (47 procent kvinnor och 53 procent män).

ALMI genomförde drygt 33 000 individuella rådgivningsinsatser till personer som är på väg att starta företag och hade 16 000 kontakter med innovatörer och innovationsföretag under 2004. Därutöver genomfördes närmare 7 600 fördjupade insatser i olika företag, bl.a. företagsutveckling, produktförnyelse och marknadsutveckling.

Målet för främjande av kvinnliga företagare är att förbättra möjligheterna för kvinnor att starta företag och att synliggöra företagarförebilder. En utvärdering av NUTEK:s insatser för kvinnliga företagare avseende programperioden 2002-2004 har gjorts våren 2005. Utvärderingen visar att efterfrågan på projekt för affärsrådgivning till kvinnor har ökat. Spridningen i landet har blivit större och antalet ansökningar har blivit fler år från år. Under 2004 startades drygt 13 400 företag av kvinnor. Det motsvarar 32 procent av alla nystartade företag och är en något högre andel än året innan.

Insatserna för att främja invandrarföretagare har lett till att kunskapen om invandrarföretagare hos olika näringslivsaktörer har ökat. Rådgivning riktad till utrikes födda företagare sker i ökad utsträckning även inom det ordinarie rådgivningssystemet. Ett mångfaldsperspektiv är integrerat i alla NUTEK:s och ALMI:s verksamheter. Andelen kunder som är nöjda med Stiftelsen internationella företagarföreningens (IFS) rådgivning är 89 procent. IFS och ALMI har påbörjat ett fördjupat samarbete. På flera av de orter där samarbetet är fullt utvecklat har ALMI:s kundunderlag ökat avsevärt.

En av de viktigaste tjänsterna som Euro Info Centre (EIC) utför är att besvara förfrågningar från företag. Totalt besvarades drygt 4 000 frågor under 2004, vilket är en minskning med cirka 600 jämfört med 2003. Anledningar till detta är dels att företag själva letar reda på information och dels att andelen komplicerade frågor ökat. Frågorna handlar till största delen om EU-program och EU-finansiering följt av företagssamarbete och marknadsinformation.

Lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU) har medverkat till 278 nya företagseta-

bleringar. Av de företag som sökt hjälp hos Lokala kooperativa utvecklingscentra (LKU) har 65 procent fullt ut fått det stöd de förväntade sig medan 5 procent inte har fått det. Generellt är LKU:s kunder nöjda, 13 procent av företagen är kritiska till LKU i någon mening, men 90 procent kan tänka sig att rekommendera LKU till någon annan.

Entreprenörskap

Andelen unga som kan tänka sig att bli företagare har ökat. NUTEK:s Entreprenörskapsbarometer 2004 visar att 75 procent av unga kvinnor och män i åldern 18-30 år kan tänka sig att bli företagare (jämfört med 71 procent 2003). Fortfarande är det en större andel män än kvinnor som är positivt inställda till att starta företag; 82 procent jämfört med 67 procent av kvinnorna. Delmålet att 60 procent av ungdomarna mellan 18-30 år kan tänka sig att starta företag är därmed uppnått. Delmålet att minst 35 procent av kvinnorna och männen mellan 18-30 år helst vill bli företagare har ännu inte uppnåtts. I den ålderskategorien är andelen 33 procent för män och 23 procent för kvinnor.

Det nationella entreprenörskapsprogrammet har genomförts i enlighet med regeringens riktlinjer. I NUTEK:s uppföljning av programmet redovisas flera resultat i de enskilda projekten. Exempelvis har projekten skapat nya nätverk, arbetsmaterial har tagits fram, och utbildningar har genomförts. Däremot har projekten endast fått marginella effekter i de reguljära strukturerna inom skolan. Det utökade entreprenörskapsprogrammet bör därför fokusera på långsiktig verksamhet inom skolan för att i ännu högre grad främja ungas entreprenörskap.

De kommunala entreprenörs- och tekniskolorna (KomTek) främjar intresset för teknik bland barn och ungdomar. Allt fler kommuner satsar med hjälp av NUTEK på KomTek, som nu finns i tio kommuner. Drygt 4 000 flickor och pojkar i åldern 6-19 år har hittills deltagit i verksamheten. Målet att minst hälften av de studerande och handledarna på KomTek skall vara flickor eller kvinnor är uppfyllt.

För att underlätta för enmansföretag att anställa gav regeringen NUTEK och ALMI i uppdrag att analysera hinder och möjligheter för dessa företag att anställa en första person. Utredningen (som presenterades i juni 2005) visar att det i dag finns omkring 50 000 enmansföretag som skulle vilja anställa. Utredningen visar

också att när ett företag väl har anställt en första person ökar sannolikheten att antalet anställda skall öka ytterligare. Det finns flera orsaker till att enmansföretag som vill växa ändå väljer att inte göra det. Några hinder som särskilt lyfts fram i rapporten är: arbetsgivarnas kostnader på grund av sjukfrånvaro, möjligheterna att säga upp anställda och svårigheterna att överblicka vad som gäller för en arbetsgivare.

Kapitalförsörjning

ALMI:s totala nyutlåning ökade 2004 jämfört med 2003. Utlåningen har ökat årligen sedan 1998 med undantag av 2001. Under 2004 beviljades 890 lån till etablerade företag, 1 443 lån till nya företag och 255 lån till innovatörer med totalt 1 083 miljoner kronor. Andelen beviljade lån till företag som leds eller ägs av kvinnor var 26 procent 2004, vilket är en ökning med 2 procentenheter jämfört med 2003. Motsvarande siffror för invandrare var drygt sju procent 2004, vilket inte är någon skillnad jämfört med 2003.

Tabell 3.4 ALMI:s utlåning

År	Beviljade lån, mnkr	Antal företag
1999	776	2 292
2000	831	2 384
2001	825	2 023
2002	918	2 282
2003	928	2 239
2004	1083	2588

Störst andel av den totala utlåningen skedde i Stockholms, Västra Götalands och Dalarnas län under 2004. Gotlands, Norrbottens och Jämtlands län hade lägst andel utlåning.

Tabell 3.5 ALMI:s nyutlåning länsvis 2004

Län	miljoner kronor
Stockholm	232
Uppsala	25
Södermanland	49
Östergötland	47
Jönköping	46
Kronoberg	22
Kalmar	23
Gotland	6
Blekinge	20
Skåne	57
Halland	55
Västra Götaland	154
Värmland	23
Örebro	39
Västmanland	35
Dalarna	87
Gävleborg	38
Västernorrland	50
Jämtland	18
Västerbotten	34
Norrbottn	14

Utlåningen till nya företag och innovatörer har fortsatt öka under 2004 på grund av att staten givit direktiv om att en större andel av utlåningen skall gå till dessa målgrupper.

Tabell 3.6 ALMI:s nyutlåning 2004 (2003 års utlåning inom parentes)

Innovatörer	8,6 % (4 %)	93 mnkr (35 mnkr)
Nya företag	41 % (39 %)	450 mnkr (360 mnkr)
Etablerade företag	49 % (57 %)	540 mnkr (530 mnkr)

ALMI har haft en kraftigt ökad utlåning till innovatörer. Detta har varit möjligt genom att nya resurser har tillförts ALMI för att täcka kreditförluster för utlåning till denna målgrupp. Bland annat har 10 miljoner kronor avsatts för att täcka kreditförluster i stödområde B för utlåning till innovatörer.

ALMI kan sedan juli 2005 erbjuda lån med större risktagande i stödområde B. I den mån ALMI:s kreditförluster ökar får ersättning lämnas om maximalt 10 miljoner kronor årligen.

För att följa upp huruvida ALMI uppfyller statens mål genomförs varje år en uppföljning av tillväxten i samtliga ALMI:s kundföretag. Uppföljningen görs i samarbete med Statistiska Centralbyrån. År 2004 genomfördes mätningen för sjunde året i rad och avsåg perioden 1998 till 2002. Mätningen visar att ALMI:s kundföretag växer mer än andra jämförbara företag. Omsättningen i kundföretagen har ökat med 28 procent (14 procent i jämförbar kontrollgrupp), vilket motsvarar 2, 8 miljoner kronor per företag. Kundföretagen har under perioden anställt 6 115 personer vilket motsvarar 19 procent (1, 5 personer per företag). Motsvarande ökning för kontrollgruppen var 3 procent.

ALMI har också genomfört en kundundersökning som omfattar både konsult- och finansieringskunder. Sedan den första undersökningen 1996 har ALMI:s kundvärde förbättrats varje år och var 2004 på 4,12 (högsta betyg 5,0). Vidare kan 95 procent av kunderna tänka sig att rekommendera ALMI till en kollega. ALMI genomför även en kännedomsundersökning, som visar att den djupare kännedomen om ALMI:s verksamhet har sjunkit från 52 procent 2003 till 46 procent 2004.

Under 2004 har NUTEK beviljat lån och bidrag avseende såddfinansiering med 24,1 miljoner kronor. Nedan redovisas en sammanställning över det antal ansökningar som NUTEK mottagit och behandlat under perioden 1999 till 2004 samt medelstillelsen.

Tabell 3.7 Såddfinansiering

År	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Antal ansökningar	187	185	180	104	81	63
Antal beviljade ansökningar	118	114	95	50	46	53
Totalt belopp, mnkr	90,3	65,6	76,5	22,8	23,3	24,1

Såddfinansieringen sker i mycket tidiga skeden vilket innebär att risken är mycket hög. Stödet utgår vanligtvis som lån med villkorlig återbetalningsskyldighet. För de projekt som resulterat i marknadsintroduktion och kommersiell lönsamhet återbetalas stödet inklusive ränta. NUTEK bedömer att återbetalningsnivån ligger på ca 30 procent. I de fall projektet ekonomiskt misslyckas kan återbetalningsskyldigheten efterges. Antalet eftergifter uppgick 2004 till 97 stycken.

NUTEK har med hjälp av SCB mätt omsättningsökningen för insatsåren 1997, 1998 och 1999. Målet med en genomsnittlig omsättningsökning på 100 procent i företagen fem år efter beslutstidpunkten har uppnåtts avseende insatsår 1997, för 1998 ökade omsättningen 60 procent och för 1999 hade ingen omsättningsökning uppnåtts. Överlevnadsgraden för såddföretag med insatsår 1997 var 70 procent, insatsår 1998 drygt 80 procent och för 1999 nästan 90 procent.

Turism

Svensk turism utgjorde cirka 2,6 procent av BNP 2004 och turistnäringens totala omsättning uppgick till drygt 172 miljarder kronor, en ökning med 0,9 procent från 2003. Sysselsättningen inom turistnäringen uppgick 2004 till drygt 127 000 helårsarbeten, en ökning med 14 procent sedan år 2000. Exportvärdet ökade med 0,1 procent från 2003 till 48,5 miljarder kronor. Volymmässigt blev 2004 ett svagare år för turistnäringen än 2003 mycket beroende på ett lägre utfall för camping. Det totala antalet gästnätter uppgick till drygt 43 miljoner, en minskning med 3,1 procent jämfört med 2003. Svenskarnas övernattningar inom landet minskade med 4 procent. Antalet utländska gästnätter var i stort sett oförändrade jämfört med 2003. Det internationella resandet i världen ökade med cirka 10 procent och resandet i Västeuropa ökade med cirka 4 procent under 2004. Första halvåret 2005 redovisas en total ökning av gästnätter med 4 procent, för utländska gästnätter utgjorde ökningen 3 procent. En sammanställning av de nordiska ländernas statistik över utländska gästnätter på hotell i respektive land första halvåret 2004, visar att Sverige har den största marknadsandelen av de utländska gästnätterna i Norden.

Geologisk verksamhet

SGU har av riksdag och regering fått långsiktiga mål till 2008 för geologiskt underlagsmaterial med en viss kvalitetsnivå. Årsmålen bestäms av myndigheten. Årsmålen för leverans av geologiskt underlag till databas har nåtts till 96 procent. För målet till 2008 är måluppfyllelsen 58 procent vid utgången av 2004. Det finns en viss risk att de långsiktiga målen inte helt kommer att nås.

3.6.3 Analys och slutsats

Information och rådgivning för ökat företagande

Den positiva utvecklingen av nyföretagandet kommer att stödjas genom insatser på flera områden. Informationen och rådgivningen till blivande och nya företagare har stor bredd och riktas till både kvinnor och män, ungdomar, invandrade företagare och nya växande branscher.

Informationen till företagen har under senare år gjorts betydligt mer lättillgänglig med hjälp av Internet. Telefontjänsten har dessutom kunnat utvecklas eftersom de enklare frågorna kan tas om hand direkt via webben. En fortsatt utveckling av tjänsterna är dock nödvändig.

Det tar tid att inarbeta nya Internetbaserade tjänster och därför finns ett fortsatt behov av att sprida kännedom om Företagarguiden.

Effektmätningar i de företag som fått individuell rådgivning av ALMI visar att dessa utvecklas bättre, mätt både i antal anställda och i omsättning, än jämförbara företag som inte fått hjälp. Att ständigt utveckla och förbättra informations- och rådgivningstjänsterna är därför viktiga åtgärder i arbetet för fler och växande företag.

Regeringen bedömer att insatserna för att främja kvinnliga företagare och invandrarföretagare har fungerat tillfredsställande. Det behövs dock en fortsatt och vidareutvecklad rådgivning riktad till blivande och nya kvinnliga företagare samt invandrarföretagare. Arbetslivsinstitutet arbetar i flera projekt för att motverka diskriminering av grupper i arbetslivet. I forskningsprogrammet "Entreprenörskap i och genom offentlig sektor" fokuseras på entreprenörskap och dess processer i offentlig verksamhet, bland annat ur genusperspektiv. Att kvinnor i lägre grad än män driver företag är utgångspunkten i en studie som följer kvinnliga företagare inom ett stödprojekt. De kvinnliga företagarna möter samma svårigheter som de manliga men de upplever fler hinder än männen kopplade till sin könstillhörighet.

Verksamheten inom Euro Info Centre (EIC) i Sverige fungerar bra och tillgodoser många företags behov av information och rådgivning när det gäller EU-relaterade frågor.

Ett betydande antal kooperativ har etablerats under arbetet med främjande av kooperativ utveckling (LKU), vilket är tillfredsställande. Vidare stöds utvecklingen inom en del småföretag

via kooperativ samverkan mellan dessa företag, vilket är angeläget.

Entreprenörskap

För att främja positiva attityder till entreprenörskap och företagande har regeringen valt att vända sig till morgondagens blivande företagare, till de unga kvinnorna och männen. Det utökade treåriga nationella entreprenörskapsprogrammet ska ge elever i grund- och gymnasieskolan samt studenter i högskolan råd och utbildning i frågor kring entreprenörskap. De ska också få möjlighet att prova på företagande på olika sätt. Samverkan med näringslivet stärks i programmet. För att stödja nya företagare kommer programmet att utökas så att det får en större roll när det gäller att utveckla rådgivningen till nya företagare. För att få djupare och bättre kunskaper om framsteg inom entreprenörskapsområdet behöver indikatorer tas fram, vilket framhålls i projektplanen för det utökade programmet. Bland annat kommer entreprenörskapsbarometern att användas för att följa upp vissa mål i programmet. Ett genusperspektiv är fortsatt viktigt eftersom entreprenörskap och företagande fortfarande skiljer sig mellan kvinnor och män.

Kapitalförsörjning

Enligt de uppföljningar som genomförts av bl.a. Statistiska Centralbyrån (SCB) har statens långivning via ALMI haft god effekt på tillväxten i de företag som fått finansiering. ALMI:s lån är ett komplement till den privata finansmarknaden. För att företagen i möjligaste mån skall använda sig av den reguljära kapitalmarknaden tar ALMI ut en högre ränta på grund av att lånen har högre risk. Vidare finns stora möjligheter att omvandla ALMI lånen till banklån. ALMI:s utlåning har ökat under en längre period vilket visar att efterfrågan på kompletterande lån är hög. Statens marknadskompletterande finansiering är en viktig tillgång till finansiering, som många gånger är avgörande för start av ett företag eller nyinvesteringar i ett etablerat företag. ALMI spelar här en betydelsefull roll. Statens avkastningskrav på ALMI, att på sikt hålla lånefonden nominellt intakt, har uppnåtts. Bland annat med anledning av den förändrade förmånslagstiftningen har bankernas agerande på kapitalmarknaden delvis förändrats. På grund härav finns anledning att överväga nya former av instrument för ALMI:s långivning. Bland annat kommer ALMI att få utökade möjligheter att bevilja garantier.

SCB har följt upp hur de företag som beviljats såddfinansiering har utvecklats i form av antal anställda samt överlevnadsgrad fem år efter beslutstidpunkten. Regeringen bedömer att resultaten av såddfinansieringen är goda. Den centrala aktören för att bevilja såddfinansiering kommer framöver att vara den nybildade Innovationsbron. NUTEK kommer inte att förmedla såddfinansiering, dock kommer länsstyrelserna även fortsättningsvis ha möjlighet att förmedla denna typ av kapital.

Regeringen bedömer att insatsen för att främja framväxten av lokala och regionala kreditgarantiföreningar har inneburit en bra grund för dessa föreningars verksamhet.

Turism

Turistnäringen består av många små företag och några få storföretag. Den geografiska spridningen är god. Den statliga satsningen på turism är betydelsefull både för hållbar tillväxt i alla delar av landet och för att öka antalet arbetstillfällen. Många politikområden påverkar turistnäringens utveckling, t.ex. näringspolitik, regional utvecklingspolitik, transportpolitik, utbildningspolitik och kulturpolitik.

Både aktiviteterna i Sveriges Rese- och Turistråd AB och i Turistdelegationen kännetecknas av att effekterna av insatserna uppnås först på längre sikt.

Sveriges Rese- och Turistråd AB genomgår ett förändringsarbete för att stärka Sverige bilden i utlandet ytterligare. Som ett led i detta arbete kommer Sveriges Rese- och Turistråd AB bl.a. att prioritera tydligare bland marknader, stärka samarbetet med statligt finansierade Sverige-främjande organ och utveckla metoder för att mäta konkreta delmål.

Geologisk verksamhet

Tillgång till kvalitetssäkrad geologisk information är nödvändig för att tillgodose samhällets behov inom främst områdena miljö- och hälsa, fysisk planering, hushållning och försörjning med naturresurser, jord- och skogsbruk samt totalförsvar. Informationen skall tillhandahållas på ett tillgängligt sätt och kunna kombineras med GIS och andra stödsystem. Saknas relevant geologisk information kan detta leda till förordningar och ökade risker vid beslut av olika slag. SGU:s uppdragsverksamhet har ökat under året bl.a. genom särskilda uppdrag från Naturvårdsverket inom vattenområdet samt från Svensk

Kärnbränslehantering AB genom arbetet med ett säkert kärnbränsleförvar.

SGU redovisade i juni 2003 ett uppdrag om ansvar för åtgärder från tidigare förvaltning av statlig gruvegendom. Uppdraget redovisade vilka uppgifter och eventuella kostnader inom statens ansvarsområde som kan kvarstå från den utvecklade statliga prospekteringsverksamheten och från verksamheten i Nämnden för statens gruvegendom. Denna upphörde som myndighet den 30 juni 1993. I rapporten har identifierats rester från ett stort antal kvarlämnade borrhör och prospekteringsgrävningar. SGU har bedömt att risken för skador kan bedömas som ringa. Regeringen delar SGU:s bedömning. Regeringen anser vidare att SGU är den myndighet som skall få ansvar för dessa åtgärder från tidigare förvaltning av statlig gruvegendom. De kostnader, som förknippas med detta uppskattas till högst 250 000 kronor.

3.7 Innovation och förnyelse

3.7.1 Insatser

Gemensamma program med industrin

I regeringsförklaringen 2004 aviserade regeringen sin avsikt att bjuda in näringsliv och fackliga organisationer för att genomlysna förutsättningarna för IT/telekom, bioteknik och läkemedelsindustrin samt bjuda in företrädare för bas- och verkstadsindustrin för att gemensamt utarbeta program för att utveckla Sveriges ledande positioner inom industrierna trä och skog, metallurgi och fordon.

Under våren 2005 hölls inledande överläggningar med samtliga branscher, såväl företrädare för näringslivet som facket deltog. Ett resultat av överläggningarna är att man kom överens med om att gemensamt ta fram handlingsplaner för branscherna. Detta arbete har nu inletts och inriktas på att i samverkan utveckla Sveriges toppositioner och stärka Sveriges internationella konkurrenskraft, skapa en samsyn kring viktiga utmaningar och framtidsfrågor och identifiera viktiga problemområden. Handlingsprogrammen kommer att innehålla en vision och strategi för branscherna på lång sikt. Ett antal åtgärdsförslag med en tydlig ansvarsfördelning mellan berörda parter kommer också att tas fram för varje bransch. Därutöver arbetar regeringens

strategigrupp för flyg- och rymdindustri med genomförandet av den strategi som tagits fram för denna sektor.

Arbetet med branschöverläggningarna är också en viktig del av genomförandet av regeringens innovationsstrategi *Innovativa Sverige* (Ds 2004:36).

Innovation

Stödet till innovationer har de senaste åren genomgått stora förändringar. Strukturförändringarna i det innovationsstödande systemet är nu i stort sett genomförda. Förändringarna är en viktig del i genomförandet av innovationsstrategin. Den nya strukturen innebär att ALMI Företagspartner AB och Innovationsbron AB kompletterar varandra geografiskt, branschmässigt och funktionellt. Detta innebär ett landsomfattande finansierings- och rådgivningsstöd till alla former av innovationer.

Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1, bet. 2004/05:NU1, rskr. 2004/05:117) att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att vidta de åtgärder som behövs för bildandet av och verksamheten i ett holdingbolag för innovationsfrämjande åtgärder.

Syftet med satsningen är att öka kommersialisering av forskning och högteknologiska uppfinningar från universitet, högskolor och näringsliv. Bakgrunden till regeringens förslag var att strukturerna för att ta hand om affärsidéer, avknoppningar och uppfinningar behövde utvecklas. De statliga insatserna var inte samordnade i tillräcklig omfattning. Tillgång till kapital och kompetens i tidiga skeden understeg behovet. Båda kapital och kompetens är en kritisk faktor för tillkomsten av nya företag med hög utvecklingspotential särskilt vad gäller projekt i de tidigaste skedena som ofta har svårt att attrahera riskvilligt kapital.

Förslaget innebär att flera aktörer samlas, både på nationell och regional nivå, för att uppnå ett gemensamt mål. Genom bildandet av koncernen förväntas en förbättrad samordning och samverkan mellan de ingående parterna uppnås. Möjligheterna till effektivare kapitalförvaltning, kvalitetsutveckling, kontroll och effektmätning inom teknikbrosystemet ökar likaså. Dessutom skapar förslaget, enligt regeringens bedömning, också förutsättningar för att den nya organisationen utökar samarbetet med ALMI, men också

med holdingbolag knutna till universitet och högskolor.

Den 18 februari 2005 tecknade berörda parter det aktieägaravtal som innebar att ett nationellt bolag Innovationsbron AB bildades gemensamt av de sju teknikbrostiftelserna, staten och Stiftelsen Industrifonden. Verksamheten kommer huvudsakligen att bedrivas i sju regionala dotterbolag inom koncernen till vilka de sju teknikbrostiftelserna för över sin verksamhet.

Staten äger drygt 16 procent av aktierna i den nybildade koncernen. När teknikbrostiftelserna upphör vid utgången av 2007 övergår deras aktier till staten. På detta sätt fullgörs kravet på stiftelserna om återbetalning av förmögenheten till staten.

Verket för innovationssystem har åtagit sig att integrera myndighetens pågående inkubatorsatsning i verksamheten och att utöka detta åtagande till 50 miljoner kronor per år under tio år. På detta sätt fullgörs statens andel av kapitaliseringen av bolaget. Industrifonden investerar 200 miljoner kronor i bolaget. Den nya koncernens verksamhet har beräknats med utgångspunkt i en finansiell uthållighet om minst tio år.

Verksamheten i koncernen skall inriktas på följande tre områden:

- Förmedling av utvecklingskapital av olika slag (t.ex. såddfinansiering) för att öka affärsskapandet av forsknings- och kunskapsrelaterade affärsidéer med stor marknadspotential,
- Utveckling av effektiva innovationssystem inklusive inkubatorverksamhet,
- Insatser som stärker samverkan mellan högskola, näringsliv, små och medelstora företag, investerare och samhälle.

ALMI:s innovationsverksamhet består av finansiering och rådgivning. Finansieringsverksamheten är beskriven under det avsnitt som rör kapitalförsörjning.

Rådgivningen till enskilda innovatörer är en stor och viktig del av ALMI:s innovationsverksamhet. Rådgivningen kan delas in i två faser. Den inledande fasen innebär en kartläggning, där huvudområdena är marknad, teknik och hur idén kan skyddas. Rådgivarna har även ett brett nätverk av experter för frågor om t.ex. kommersiell och teknisk utvärdering, marknad och juridik. I nästa fas erbjuds stöd för att komma vidare med kommersialiseringen av innovationen. Syftet är etablering av ett innovationsbaserat företag eller

licensiering av innovationen till ett befintligt företag.

Företagsutveckling

Staten stödjer flera program för företagsutveckling. Bland dessa är programmet miljödriven affärsutveckling, som har bedrivits av NUTEK från 2001 t.o.m. 2004. Insatserna inom ramen för programmet har inriktats på två teman; Miljöanpassade produkter som konkurrensmedel och Verksamhetsutveckling med fokus på ständiga förbättringar. Programmet har vänt sig till nätverk och andra grupper av små och medelstora företag. Fokus har legat på hela företagets utveckling, där förbättringar skall ge såväl stor miljöeffekt som nya affärsmöjligheter. För första gången har NUTEK gjort ett försök att samtidigt få med den hållbara utvecklingens alla tre dimensioner – den ekonomiska, den ekologiska och den sociala – i en och samma programsatsning.

Vidare har NUTEK genomfört programmet IT.SME.se mellan 2001 och 2004. Syftet med IT.SME.se var att skapa förutsättningar för att utveckla och öka konkurrenskraften bland småföretag genom stärkt IT-kompetens. I ytterligare ett regeringsuppdrag inom ramen för programmet redovisar NUTEK ett antal förslag till åtgärder inom olika insatsområden som alla har en nära koppling till IT och affärsutveckling.

NUTEK har det operativa ansvaret för genomförandet av Baltic 21-Näringsliv – en av sektorerna inom Baltic 21. Sverige är tillsammans med Ryska federationen huvudansvarig för näringslivssektorn inom Baltic 21, som är ett program som syftar till att utveckla och implementera en agenda 21 för Östersjöregionen. Inom ramen för Baltic 21-Näringsliv har NUTEK främst stött miljörelaterade projekt med affärsinriktning med svenska företag och företag från övriga länder runt Östersjön.

Kompetensutveckling är viktigt för företagens tillväxt, därför har NUTEK fått i uppdrag att kartlägga statliga insatser för kompetensutveckling för företagsledning i små och medelstora företag.

För de små företagen kan den offentliga sektorn vara en stor och viktig kund genom de anskaffningar som görs via offentliga upphandlingar. Regeringen har därför givit NUTEK i uppdrag att kartlägga och analysera de eventuella problem som små företag kan ha när de deltar i offentlig upphandling och lämna förslag till åt-

gärder som kan förbättra deras möjligheter att delta.

Staten lämnade under 2004 stöd till tre aktiviteter vid IUC (industriella utvecklingscentra); uppsökande verksamhet, produktutveckling och förstudier för avknoppning. I slutet av 2004 gav regeringen NUTEK i uppdrag att främja produktutveckling i små företag under 2005. NUTEK:s uppdrag genomförs i samarbete med 20 så kallade partnerskap, varav 17 är regionala och 3 branschriktade. Partnerskapen har till uppgift att informera om programmet samt vägleda och bistå vid företagets ansökan om stöd.

Staten stödjer verksamheten vid Stiftelsen Forum för småföretagsforskning, som initierar policyrelevant forskning, arrangerar mötesplatser och gör forskningsresultat tillgängliga genom seminarier och publikationer.

Design

En ökad konkurrens och högre krav från kunder har lett till att design blivit en viktig konkurrensfaktor för svenska företag. Designens ökande betydelse för näringslivets utveckling har lett till att regeringen utlyst ett nationellt Designår 2005, som syftar till att fördjupa kunskapen om form och design i ett samhälls- och tillväxtperspektiv. Regeringens designårssatsning pågår mellan åren 2003 och 2005. I satsningen ingår tio nationella designprojekt som drivs i Stiftelsen Svensk Industridesigns regi. Exempel på designprojekt är Fordonsleverantörernas konkurrenskraft, Design för export av medicinsk och biomedicinsk teknik samt Förpackning som värdeskapare. Inför Designåret har drygt hundra myndigheter fått i uppdrag att genomföra projekt under året. Regeringen tillsatte i februari 2004 en designårsgroup för att särskilt lyfta fram designens betydelse för tillväxt och innovation.

Rymdverksamhet

Svensk rymdverksamhet inriktas på teknik- och utvecklingsprojekt som gör det möjligt att främst med hjälp av satelliter i omloppsbanan runt jorden bedriva navigering, kommunikation, jordobservation (även benämnt fjärranalys) samt forskning om jorden och universum. Statens insatser för rymdforskning redovisas huvudsakligen under politikområde Forskningspolitik.

Rymdstyrelsens huvudsakliga uppgifter är att verka för en samordning av olika intressenters verksamhet på rymdområdet och att fördela statligt stöd till rymdtekniskt utvecklingsarbete

och rymdforskning. Det statliga stödet till rymdverksamheten inriktas på att stärka utvecklingen av den svenska industrins kompetensbas genom att industrin ges förutsättningar att delta i mycket kvalificerade tekniska och vetenskapliga projekt i internationellt samarbete. Detta främjar utvecklingen av attraktiva forsknings- och innovationsmiljöer i samverkan mellan industrin, högskolor och forskningsinstitut. Rymdstyrelsen verkar internationellt genom att bereda ärenden om internationellt rymdsamarbete och att vara kontaktorgan för samarbete med internationella organisationer, framförallt ESA. En stor del, drygt 70 procent, av den svenska statliga finansieringen av rymdtekniskt utvecklingsarbete och rymdforskning organiseras genom deltagande i ESA:s olika program. Sveriges satsningar i ESA:s program återgår till största delen till svenska företag och forskningsaktörer som får utvecklingsuppdrag i projekten. Beslut om nivåer och inriktning på nationellt deltagande och därmed inriktningen på ESA:s långsiktiga verksamhet fattas på ministerrådet i ESA:s råd. Nästa ministerråd hålls i december 2005. Nationella program bedrivs inom främst jordobservation och teknikutveckling. Programmen syftar till att utveckla kompetensen hos svenska företag och forskare för att stärka deras förmåga att delta i det internationella rymdsamarbetet.

Esrang är nationell resurs för rymdverksamhet som också är unik för Europa genom kombinationen av stora obebodda ytor, det nordliga läget och fungerande infrastruktur som gör det möjligt för forskargrupper att resa till och vistas på Esrange under längre perioder. Rymdverksamheten i Kiruna drar nytta av närheten till utbildnings- och forskningsverksamhet, där Institutet för Rymdfysik, Luleå och Umeå universitet samverkar inom bl.a. Kiruna Miljö- och Rymdcampus.

Upprätthållande av nationell metrologi

Statens insatser på området består i att i enlighet med Meterkonventionen säkerställa internationell överensstämmelse för de fysikaliska mätstorheter inom SI-systemet som används inom landet, viss kemisk metrologi samt i att bedriva mätteknisk forskning. Verksamheten bedrivs vid två riksmätplatser som utsetts av regeringen, Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP) och Statens strålskyddsinstitut (SSI). För att säkerställa spårbarheten för mätstorheterna deltar riksmätplatserna i internationella jämförel-

semätningar arrangerade av Byrån för mått och vikt (BIMP) samt Internationella Atomenergiorganet (IAEA).

FoU-insatser är en förutsättning som bidrar till att upprätthålla och utveckla verksamheten på en hög nivå. Den mättekniska kompetens som finns vid SP har även betydelse vid SWEDAC:s genomförande av mätinstrumentdirektivet (2004/22/EG), vid återkommande kontroll av legala mätinstrument etc. SP deltar även i europeiskt (Euromet) och nordiskt samarbete (Nordjust) inom området. Metrologirådet spelar en viktig roll som rådgivare och granskare av metrologiverksamheten. Avtalet mellan staten och SP om riksmätplatsverksamheten har uppdaterats under 2005.

SP:s uppdrag att tillhandahålla en robust och distribuerad tidsskala i Sverige för elektroniska kommunikationer har utvecklas vidare. Post- och telestyrelsen har lämnat en omfattande redogörelse av verksamheten i rapporten Korrekt tid och säker tidsgivning för robustare elektroniska kommunikationer. Verksamheten behandlas även i IT-propositionen, Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället (prop. 2005/06:175).

Experimentell teknik

För att stödja kompetensbasen inom experimentell teknik, underlätta forskningssamverkan och kunskapsöverföring till framför allt små och medelstora företag ger staten bidrag till SP. Institutet spelar en viktig roll i det svenska innovationssystemet som brobyggare mellan universitet och högskolor och näringsliv. SP identifierar och genomför samfinansierad forskning och verkar som problemlösare och teknikspridare i konkreta forsknings- och utvecklingsuppdrag.

Geovetenskaplig forskning m.m.

SGU har till uppgift att inom det geovetenskapliga området främja och stödja riktad grundforskning, tillämpad forskning och kompetensutveckling. Vidare skall myndigheten genom samarbete inom geovetenskaplig forskning utarbeta, utveckla och införa ny kunskap och nya arbetsmetoder i sin verksamhet.

3.7.2 Resultatredovisning

Mål

Målet för verksamhetsområdet Innovationer och förnyelse är: Ökad kunskap och kompetens så

att tillväxt, innovationer och företagsutveckling stimuleras.

Resultat

Innovation

ALMI:s innovationsverksamhet har förutom finansiering i form av medel till förstudier och innovationslån en landsomfattande rådgivningsorganisation. ALMIs innovationsrådgivare hade under 2004 kontakt med 16 000 innovatörer och innovationsföretag.

Företagsutveckling

NUTEK:s insatser för företagsutveckling når nästan eller helt upp till målet om att minst 80 procent av de företag som deltar skall anse att insatserna har haft positiv effekt. Inom NUTEK:s program för Miljödriven affärsutveckling ansåg 81 procent av 260 företag att deltagandet hade haft en positiv effekt på deras utveckling. En fjärdedel av företagen ansåg att deras konkurrenskraft hade stärkts och 36 procent av företagen kunde påvisa minskad miljöpåverkan av sina produkter.

Inom programmet IT.SME.se ansåg 73 procent av de 378 deltagande företagen att projekten haft en positiv effekt. Bland de fördelar som deltagande företagare uppnått genom den ökade IT-användningen är bättre omvärldskunskap, effektivare kompetensutveckling, ett effektivare samarbete med andra leverantörer och att kontakten med myndigheter blivit enklare.

För insatser inom ramen för Batlic 21-Näringsliv har NUTEK genom Östersjömiljard 2 fått 40 miljoner kronor för finansiering av projekt som främjar en hållbar utveckling och särskilt miljöanpassning i de nyblivna medlemsländerna i EU samt nordvästra Ryssland. De projekt som NUTEK stött skall utöver främjande av en hållbar utveckling även bidra till affärsmöjligheter för svenska företag. Av deltagande företag ansåg i en halvtidsuppföljning 76 procent att projekten haft positiv effekt.

Under 2005 har NUTEK beviljat ett antal företag medel för produktutveckling. Intresset för programmet har varit stort bland företag. Utvärdering av produktutvecklingsprogrammet kommer att ske under hösten 2006.

Stiftelsen Forum för småföretagsforskning har som mål att vara den ledande nätverksorganisationen i Sverige för brobyggande mellan teori och praktik inom entreprenörskaps- och småfö-

retagsområdet. Under 2004 har forskning pågått i sju forskningsprogram. Närmare 60 forskare och doktorander vid 15 universitet och högskolor i landet samt vid utländska institutioner har engagerats i programmen.

Design

Ur ett näringslivsperspektiv handlar designsatsningen om att stärka företagens designkompetens. Projekten skall utveckla och stärka konkurrenskraften och bidra till hållbar tillväxt i små och medelstora företag.

Även om alla de nationella projekten ännu inte är slutförda finns det redan nu positiva resultat som visar hur design har bidragit till att öka företagets konkurrenskraft och ett ökat antal anställda. Bland annat har en metod utvecklats där design används som verktyg i underleverantörernas affärsutveckling. Skapandet av ett förpackningsdesignkluster i Karlstadsregionen har genererat företagsinvesteringar. Ett omfattande nationellt nätverk har byggts upp inom Stiftelsen svensk industridesign (SVID). Nätverket innebär att kunskapen om designens roll i affärsutvecklingen finns tillgängligt för företagare över hela landet. Designårskampanjen har vidare genererat ett stort engagemang i designfrågor från såväl myndigheter och kommuner som företag och allmänhet.

Rymdverksamhet

Rymdstyrelsen hade under 2004 fyra mål inom politikområdet Näringspolitik: ökad användning av rymdtekniska tillämpningar inom bl.a. transport, miljö och kommunikation, stärkt konkurrenskraft hos svenska företag, stärkt exploatering av de fördelar Erange innebär för svensk rymdverksamhet samt ett europeiskt oberoende tillträde till rymden.

Rymdstyrelsen utlyser årligen stöd för metodutveckling inom fjärranalysområdet, något som bidragit till att stärka olika myndigheters utnyttjande av fjärranalysdata inom områden som skogsbruk och miljöövervakning. Programmet stöder projekt som utvecklar samarbetet mellan utvecklare och användare av teknik för fjärranalys (även benämnt jordobservation). Rymdstyrelsen noterar att kvaliteten på inkomna ansökningar blir allt högre, och att deltagarnas egen finansiering i projekten ökar. Det kommande europeiska satellitnavigeringssystemet Galileo och det europeiska initiativet GMES (Global Monitoring for Environment and Security) öppnar nya möjligheter för

tillämpningsindustrin. Svenska aktörer är väl positionerade inför genomförandefasen av GMES i och med att nio olika svenska fjärranalytisanvändare och förädlingsindustri är kontrakterade i sex av totalt 12 projekt inom detta område. Rymdstyrelsen startade under våren 2004 ett program för utveckling av rymdtekniska tillämpningar (RyT). Programmet riktar sig till företag med högst 15 anställda. Programmet har tilldragit sig stort intresse, och fyra av 14 inkomna ansökningar beviljades bidrag.

Svensk industri har en bred närvaro i det internationella rymdsamarbetet och nationellt utvecklas bl.a. marknaden för fjärranalystjänster och tjänster för geografiska informationssystem (GIS) positivt. Ett exempel på ett framgångsrikt svenskt industriuppdrag är den svenskbyggda ESA-satelliten SMART-1 som i november 2004 nådde sin omlopps bana runt månen. Beroende på nedgången inom telekomsektorn var antalet uppsända satelliter fortsatt lågt under 2004, men det finns tecken på att marknaden för kommersiella satelliter vänder uppåt och företagen har vunnit betydelsefulla kontrakt i öppen konkurrens. De statliga satsningarna i samverkan med Frankrike, Norge, Tyskland och Schweiz bidrar till utvecklingen av Erange. Avtalet om driften av Erange förlängdes i juni 2004 för perioden 2006-2010. Även USA utnyttjar anläggningen i ökande omfattning. NASA har beställt omfattande tjänster för ballonguppsändningar som bl.a. inneburit att kapaciteten för uppsändningar på Erange har ökat kraftigt. Sondrakets- och ballonguppsändningarna kommer till nytta bl.a. vid klimatstudier. Rymdbolaget driver också en markstation för satellitkommunikation och datanedtagning vid Erange.

När det gäller målet om ett europeiskt tillträde till rymden innebär Sveriges medverkan i ESA:s Ariane-program att svensk industri involveras i mycket kvalificerade teknik- och utvecklingsprojekt, vilket bidrar till generell kompetensutveckling och stärkta nätverk mellan företag, högskolor och forskningsinstitut. Sverige stod under 2004 i centrum för det europeiska arbetet med att flygkvalificera den nya versionen av Ariane 5, efter haveriet i december 2002. Intensivt utvecklingsarbete på bl.a. Volvo Aero möjliggjorde att den nya versionen av Ariane kunde göra en lyckad första flygning i februari 2005.

Upprätthållande av nationell metrologi

Metrologisk verksamhet är långsiktig och kräver långsiktiga investeringar och FoU. Det är även ett område som är generellt och har tillämpningar inom breda sektorer. Upprätthållande av den högsta mättekniska nivån i landet, den s.k. primärnivån är ett offentligt åtagande.

Sverige har sedan länge en infrastruktur inom fysikalisk mätteknik som ger internationell spårbarhet och acceptans. Detta innebär att t.ex. en vikt eller temperatur som har uppmätts på ett svenskt företag är internationellt spårbart och kan därför gälla i andra länder vilket underlättar handel mellan länder. Detta innebär också att Sverige uppfyller dels Meterkonventionen, dels de s.k. MRA-avtalen (Mutual Recognition Agreement).

SWEDAC utför sedan 1999 systemteknisk tillsyn hos riksmätplatserna baserad på internationella standarder. Vid 2004 års tillsyn bedömdes riksmätplatserna för elektrisk spänning och hög- och lågfrekvent ström, längd, optiska enheter, tryck och joniserad strålning (SSI). Tillsynen från SWEDAC, som även anlitar internationella mätexperter, visar på hög kompetens, goda resultat samt väl fungerande kvalitetssystem. Påtalade avvikelser har åtgärdats. Även internationella jämförelsemätningar visar att den högsta nivån i det svenska mätsystemet (riksmätplatserna) har en mycket hög korrekthet.

Flyttningen av SSI:s riksmätplats till nya och mer ändamålsenliga lokaler har emellertid inneburit ett avbrott inom mätområdet joniserad strålning och en havererad strålkälla har också påverkat kontinuiteten i verksamheten.

Korrekt och robust tid- och frekvenssynkronisering är en förutsättning för att informationshantering i olika former ska kunna upprätthållas. SP har i nära samarbete med bl.a. SUNET, STIPI, NetNod, PTS och KK-stiftelsen byggt upp en internationellt framstående verksamhet inom området och tillhandahåller idag tid över Internet som en del av infrastrukturen för Internet.

Experimentell teknik

SP har framgångsrikt genomfört insatser för att uppfylla målet för verksamheten. Institutet har en stor kontaktyta och täcker ett brett kundsegment såväl inom privat som offentlig sektor. Tvärvetenskapliga projekt utförs i stor omfattning och bidrar till näringslivets tillväxt främst

hos de företag som är verksamma inom SP:s huvudområden.

SP är delaktigt i den institutsomstrukturering som enligt regeringens proposition 2001/02:2 FoU och samverkan i innovationssystemet har målet att skapa en struktur med färre och större institut som är mer internationellt konkurrenskraftiga. Under 2004 blev Trätek del av SP-koncernen och den 1 januari 2005 blev Institutet för Livsmedelsteknik och Bioteknik ett helägt dotterföretag till SP. Ett nära samarbete med andra institut inom United Competence fortsätter.

Geovetenskaplig forskning m.m.

Genom det stöd till geovetenskaplig forskning som SGU ger skapas ett effektivt flöde från grundforskningen över tillämpad forskning till utvecklingsarbete och tillämpning av geologisk kunskap och information. Stor vikt läggs vid tvärvetenskaplig forskning som ger nya infallsvinklar och möjliggör tillämpning av ny forskningsmetodik för geodata. Av 45 ansökningar på totalt 19 miljoner kronor har 16 ansökningar beviljats forskningsmedel. 12 forskningsprojekt har slutförts under året. Samtliga slutförda projekt har lett till resultat som implementerats i SGU:s verksamhet.

3.7.3 Analys och slutsatser*Innovation*

ALMI:s innovationsverksamhet har utvecklats väl sedan ALMI övertog ansvaret 2004 från Stiftelsen Innovations Centrum. Rådgivningsverksamheten har en bred geografisk spridning med hög kompetens. Efterfrågan av tjänsterna är stor och väntas öka. ALMI:s utbud av kunskap och kapital ger förutsättningar för att fler bärkraftiga innovationer skall kommersialiseras.

Företagsutveckling

Regeringen bedömer att resultaten för NUTEK:s program för företagsutveckling är goda. Slutrapporterna från projekten inom IT.SME.se visar bland annat att det finns ett stort behov av grundläggande IT-kunskap hos mikroföretagen (0-10 anställda) men också av mer specialiserade insatser, exempelvis marknadsföring. Företagen vill ha korta, företagsanpassade utbildningar och föredrar konkreta, handfasta insatser gärna direkt i sitt företag. De erfarenheter som NUTEK har samlat från IT.SME.se och andra närliggande program bör

tas tillvara och utvecklas i anknytning till den webbaserade tjänsten Företagarguiden. Ytterligare åtgärder för att stärka IT kompetensen i små och medelstora företag redovisas i regeringens proposition 2004/05:175 Från IT-politik för samhället till politik för IT-samhället.

Resultatredovisningen visar att Baltic 21-Näringsliv dels haft positiva effekter på svenska företags affärsmöjligheter i de nya medlemsstaterna kring Östersjön och nordvästra Ryssland, dels lett till att ett flertal förslag till miljöinsatser identifierats. Genom att Estland, Lettland, Litauen och Polen har blivit medlemmar i den Europeiska Unionen och att Baltic 21 antagit nya riktlinjer för sin verksamhet ses arbetsformerna för Baltic 21 Näringsliv över.

Stiftelsen Forum för småföretagsforskning (FSF) har under året väl levt upp till sin ambition att vara den ledande nätverksorganisationen i Sverige för brobyggande mellan teori och praktik inom entreprenörskaps- och småföretagsområdet. FSF:s verksamhet bidrar på ett positivt sätt till policyutvecklingen rörande småföretags- och entreprenörskapsfrågor på regional, nationell och europeisk nivå.

Design

I regeringsförklaringen 2004 framhålls särskilt Sveriges globala topposition inom designområdet. För att Sverige skall kunna bibehålla och stärka sin position är det nödvändigt att vidareutveckla området.

Inom ramarna för designårssatsningen och Stiftelsen för Svensk Industridesigns arbete (SVID) har ett flertal intressanta projekt bedrivits, som skulle kunna utgöra en del av basen för det fortsatta arbetet inom området. Projektens positiva resultat visar att design som en del av affärsutvecklingen kan bidra till ökat antal selskapsätt, stärkt konkurrenskraft för små och medelstora företag, ökade företagsinvesteringar och regional utveckling.

Rymdverksamhet

Svensk rymdverksamhet är inriktad på såväl forskningsfinansiering som teknisk och industriell utveckling. Det gör det möjligt att dra nytta av att forskning och teknikutveckling är ömsesidigt berikande. Rymdverksamheten kännetecknas av att projekten integrerar frågeställningar som är genererade av forskningens, samhällets och industrins behov. Projekten är i allmänhet internationella och bedrivs i nära samverkan mellan högskolor, institut och företag. Genom

rymdverksamheten får svensk industri möjlighet att delta i avancerade projekt där de tekniska och vetenskapliga frågeställningarna är mycket kvalificerade. Företagen som är verksamma har i allmänhet mycket hög teknikintensitet och lång erfarenhet och utgör därför attraktiva arbetsmiljöer för tekniker och forskare. Det ökande engagemanget från EU:s sida på rymdområdet innebär en drivkraft för fortsatt utveckling av tillämpningar inom t.ex. miljöövervakning och satellitnavigering baserade på rymdteknik. Frågan om ett oberoende europeiskt tillträde till rymden är också en viktig fråga för EU:s engagemang på området. EU visar också ett ökat intresse för den europeiska rymdpolitikens utveckling. Sedan maj 2004 finns ett ramavtal mellan EU och ESA som bl.a. innebär att gemensamma ministerråd hålls i ett så kallat Rymdråd.

För att klara rymdverksamhetens utmaningar krävs utveckling av en mängd teknologiområden, som är till nytta även utanför rymdverksamheten. För svensk del ligger styrkeområden främst på framdrivningsteknik, satellitstrukturer, flygelektronik, signalbehandling och antenner, sensorer, datateknik och mikromekaniska system. Det finns flera exempel på framväxande teknikområden där svenska företag, högskolor och forskningsinstitut ligger långt framme med nya idéer som uppmärksammas av den europeiska industrin.

Regeringen bedömer att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Med stöd av den förstärkning av anslaget som beslutats för 2005 och som föreslås för 2006 kan den svenska bredden i det internationella rymdsamarbetet upprätthållas.

Upprätthållande av nationell metrologi

God mätteknik har betydelse för konkurrenskraften genom att det leder till högre kvalitet och säkerhet på produkter samt att en hög mätprecision kan upprätthållas inom medicinska och andra laboratorier och i uppföljningar på t.ex. miljöområdet.

Regeringen instämmer i SWEDAC:s och Metrologirådets bedömning att Riksmätplatsverksamheten uppfyller uppsatta mål och att de FoU-insatser som genomförts varit väl förenliga med syftet med verksamheten.

Experimentell teknik

För att få tydligare styrning av forskningsområdet experimentell teknik har regeringen beslutat att Vinnova skall ha uppdraget att fördela medel avsatta för forskning och utveckling inom experimentell teknik. Syftet är att uppnå en ökad samordning av statens resurser för forskning och utveckling. Regeringen bedömer att detta har lett till ett effektivare resursutnyttjande, bl.a. till följd av att de insatser som genomförs ligger i linje med omstruktureringen av industriforskningsinstituterna och de forskningsområden som Vinnova stödjer.

Geovetenskaplig forskning m.m.

Det är regeringens bedömning att verksamheten bidragit till att nå uppsatta mål. De projekt som fått stöd koncentreras på för samhället viktiga geologiska problem och kompletterar SGU:s egen forskning. Vidare utnyttjas den höga kompetens och moderna instrumentering som finns vid svenska universitet och högskolor.

3.8 Konkurrens

3.8.1 Insatser

Ett av regeringens viktigaste styrmedel för att verka för en effektiv konkurrens är Konkurrensverkets tillämpning av konkurrenslagen (1993:20). Konkurrenslagen är baserad på EG:s konkurrensregler. Den innehåller förbud mot konkurrensbegränsande samarbete och missbruk av dominerande ställning. Lagen innehåller också regler för kontroll av företagskoncentrationer. Förvärv och andra företagskoncentrationer över vissa tröskelvärden skall alltid anmälas till Konkurrensverket för prövning.

Under 2004 väckte Konkurrensverket talan vid Stockholms tingsrätt i fem ärenden. I en stämningsansökan mot åtta bilåterförsäljare i Skåne och Blekinge yrkade Konkurrensverket 157,5 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift för otillåtet samarbete. Bilhandlarna misstänks ha överträtt förbuden i konkurrensreglerna genom att komma överens om bl.a. priser och rabatter på nya och begagnade personbilar.

Konkurrensverket har också stämt två företag i bilbärgningsbranschen och yrkat på en miljon kronor i konkurrensskadeavgift för otillåtet pris-samarbete. Misstankarna gäller överenskommel-

ser om priser för bärgningstjänster gentemot försäkringsbolag. Vidare lämnade Konkurrensverket in en stämningsansökan i december 2004 mot två taxiföretag i Uppsala. Konkurrensverket ansåg att företagen gjort sig skyldiga till olagligt samarbete genom att försöka tränga bort en konkurrent från marknaden och yrkade därför att bolagen totalt skulle betala 275 000 kronor i konkurrensskadeavgift.

Vidare har Konkurrensverket lämnat in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt i december mot två oljebolag. Verket menar att bolagen till följd av otillåtet samarbete på marknaden för bitumen (en insatsvara i asfaltbeläggning) skall betala 394 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift. Konkurrensverket menar också att ett av bolagen, utöver den otillåtna kartellen, har missbrukat sin dominerande ställning på marknaden för bitumen, genom att tillämpa affärsvillkor som har varit diskriminerande för andra företag och därmed begränsat konkurrensen. Vidare stämde Konkurrensverket ett telebolag att betala 144 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift med påstående om att bolaget missbrukat sin dominerande ställning genom att begränsa konkurrensen på marknaden för bredbandstjänster genom s.k. ADSL-anlutning.

Konkurrensverket har även ålagt en arbetsgi-var- och branschorganisation i VVS-branschen vid vite av fem miljoner kronor att inom sex månader sluta erbjuda delar av prislistetjänsten Stora R-listan, en cirkaprislista, till sina medlemmar. Beslutet överklagades till Marknadsdomstolen som, den 9 februari 2005, fastställde Konkurrensverkets beslut.

3.8.2 Resultatredovisning

Mål

Målet för verksamhetsområdet Konkurrens är: Verka för en effektiv konkurrens till nytta för konsumenterna.

Resultat

Muntliga och skriftliga tips och klagomål ligger i många fall till grund för Konkurrensverkets arbete med att spåra upp och ingripa mot allvarliga överträdelser av konkurrenslagstiftningen. Under 2004 har verket tagit emot ca 870 tips och klagomål. Handelsområdet är det område som

står för flest tips och klagomål. Inom detta område är prissättningsfrågor särskilt vanliga. Tips och klagomål från konsumenter handlar ofta om prisnivån på olika varor. Företag som är återförsäljare klagat på att de känner sig tvingade att hålla leverantörernas rekommenderade cirkapriser eller att de vägras leverans. Även inom telekommunikationsområdet förekommer många klagomål (främst när det gäller bredband).

Rådet för konkurrens på lika villkor mellan privata och offentliga aktörer (Konkurrensrådet) upphörde med sin verksamhet den 31 december 2003. Det innebär att Konkurrensverket nu ensamt tar emot tips och klagomål från företag som anser att offentliga aktörer på något sätt har agerat så att konkurrensen på marknaden har snedvridits. Under 2004 tog verket emot ca 95 klagomål på offentliga aktörer från företag.

För tolfte året i rad har måluppfyllelse, kvalitetsnivå, prestationer och effekter av Konkurrensverkets verksamhet mätts genom en undersökning bland några av verkets viktigaste intressenter. Undersökningen, som har genomförts av ett oberoende marknadsundersökningsföretag, visar att förtroendet för Konkurrensverket har ökat något jämfört med förra året och att kännedomen om konkurrenslagen är fullständig eller nästan fullständig i alla intressentgrupper med visst undantag för mindre företag. I denna grupp uppger 78 procent att de känner till lagen. Detta är i god överensstämmelse med regeringens mål om att minst 2/3 av verksamhetens viktigaste intressenter skall ha god kunskap om konkurrenslagen. Bland alla intressentgrupper finns en mycket utbredd positiv inställning till konkurrens och att konkurrens gagnar konsumenterna. En majoritet av de svarande i samtliga grupper instämmer i påståendet att Konkurrensverket aktivt motverkar skadliga konkurrensbegränsningar.

Under 2004 har Marknadsdomstolen avgjort fem fall enligt konkurrenslagen där Konkurrensverket har varit part. Tre av dessa ärenden har domstolen avskrivit till följd av att möjligheten att ansöka om icke-ingripandebesked eller anmäla ett avtal för undantag har upphört under året. Ett viktigt avgörande var prövningen av Stockholms tingsrätts mellandom i asfaltmålet. I detta mål har Konkurrensverket stämt elva företag inom asfaltbelägningsbranschen och yrkat att företagen sammanlagt skall betala drygt 1,6 miljarder kronor i konkurrensskadeavgift för deltagande i en anbudskartell. Under hösten

2004 pågick rättegången i det s.k. bensinmålet i Marknadsdomstolen vilket avgjordes i februari 2005 och resulterade i att ett antal bensinbolag dömdes att betala 112 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift till staten för överträdelser av konkurrenslagen.

3.8.3 Analys och slutsatser

En väl fungerande konkurrens driver företagen till kostnadseffektivitet och lyhördhet för vad konsumenterna efterfrågar. Förutom att fungerande konkurrens således ger vinster för konsumenterna, är det även en viktig förutsättning för ekonomisk tillväxt och därmed av stor samhälls-ekonomisk betydelse. Detta understryks också i regeringens innovationsstrategi. Konkurrensverkets verksamhet har bidragit till såväl en bättre fungerande konkurrens som en ökad kunskapsuppbyggnad.

Konkurrensverket har gett arbetet med lagtillämpning fortsatt hög prioritet. Regeringen ser positivt på att verket tar initiativ till att beivra överträdelser av konkurrensreglerna. Verkets lagtillämpande verksamhet är betydelsefull och verket bör även fortsättningsvis lägga stor tyngd på kartellbekämpning. Arbetet med att beivra privata eller offentliga företags missbruk av sin dominerande ställning på marknaden är också angeläget. Regeringen bedömer att Konkurrensverkets arbete är effektivt och att verket har uppfyllt de krav som ställs.

De nya EG-reglernas ikraftträdande (rådsförordning 1/2003, den s.k. moderniseringen) innebär bl.a. att konkurrensmyndigheterna i EU samarbetar i ett nätverk. Detta har lett till ett nytt arbetssätt för de europeiska konkurrensmyndigheterna. Konkurrensverket och övriga nationella konkurrensmyndigheter tillämpar nu EG:s konkurrensregler i flertalet ärenden. Till följd av de nya EU-reglerna och följdändringarna av de nya svenska reglerna, avvecklades anmälningsförfarandet hos Konkurrensverket för prövning av s.k. icke-ingripandebesked respektive individuellt undantag. Företagen ansvarar numera själva för att avtalet, beslutet eller betendet i fråga är lagenligt. Konkurrensverket lägger till följd av förändringarna ner mer resurser på att spåra upp konkurrensbegränsande beteenden än tidigare.

Konkurrensverkets erfarenheter av det s.k. eftergiftsprogrammet är att systemet förefaller

ha positiv signaleffekt och verket anser att det finns ett ökat medvetande om själva programmet numera, inte minst hos juridiska ombud. Verket säger sig endast i några fall ha vunnit erfarenheter av företagens möjligheter att som första företag träda fram och avslöja en kartell och därigenom få konkurrensskadeavgiften helt eftergiven (SOU 2004:131).

Regeringen lämnade i mars 2005 propositionen 2004/05:117 Skadestånd enligt konkurrenslagen, m.m. De nya reglerna trädde i kraft den 1 augusti 2005. Reformen innebär bl.a. att rätten till skadestånd enligt konkurrenslagen vidgas och preskriptionstiden förlängs från fem till tio år. Därtill ges Konkurrensverket, vid konkret och allvarlig misstanke av en överträdelse av konkurrensreglerna, uttrycklig rätt att, efter godkännande av Stockholms tingsrätt, göra undersökningar i bostäder och andra utrymmen hos styrelseledamöter och anställda i det företag som utreds.

Såväl OECD som Förtroendekommissionen har under 2004 konstaterat att den nuvarande sanktionsprocessen vid överträdelser av konkurrenslagstiftningen ofta är mycket utdragen. Förtroendekommissionen framhåller i sitt betänkande (SOU 2004:47) att det från förtroendesynpunkt är olyckligt att det tar för lång tid från det att en undersökning inleds till dess att dom meddelats i den sista instansen och föreslår en förändrad instansordning. Regeringen instämmer i att det inte är tillfredsställande med den i vissa fall utdragna sanktionsprocessen vid överträdelser av konkurrenslagstiftningen. Detta kan skada sanktionens effektivitet. Regeringen har därför i september 2004 tillkallat en särskild utredare med uppgift att effektivisera förfarandet enligt konkurrenslagen. I utredarens uppdrag ingår att förutsättningslöst överväga instansordningen i fråga om konkurrensskadeavgifter. Utredningen om en översyn av konkurrenslagen skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 1 november 2006.

En fortsatt viktig fråga för regeringen är att effektivisera arbetet med att bekämpa karteller, som är en allvarlig form av konkurrensbegränsning. Regeringen har, på riksdagens begäran, låtit utreda frågan om en kriminalisering av överträdelser av de konkurrensrättsliga förbuden. Utredningen om en modernisering av konkurrensreglerna (N 2003:01) redovisade sitt betänkande Konkurrensbrott - En lagstiftningsmodell (SOU 2004:131) i december 2004. I enlighet med sitt

uppdrag har utredningen presenterat en konkret lagstiftningsmodell för en kriminalisering. Betänkandet har remissbehandlats och har därvid blivit föremål för kritik från en majoritet av remissinstanserna. Regeringen bedömer att frågan om en kriminalisering har stor bäring på frågan om en effektivisering av förfarandet enligt konkurrenslagen. Mot denna bakgrund har regeringen bedömt det ändamålsenligt att genom tilläggsdirektiv ge Utredningen om en översyn av konkurrenslagen i uppdrag att pröva nämnda förslag till kriminaliseringsmodell med beaktande av inkomna remissyttranden. Övervägandena skall göras ur ett allmänt effektiviseringsperspektiv. Utredaren skall lämna ett sammanhållet förslag rörande effektivisering av förfarandet enligt konkurrenslagen senast den 1 november 2006.

Det är viktigt för tillväxten av nya företag och idéer, för dynamiken på marknaden och för en långsiktigt ekonomisk tillväxt att konkurrensen inte sätts ur spel på marknaden. Regeringen anser därför att det är av central betydelse att med kraft markera att överträdelser av konkurrensreglerna inte är acceptabla. Förtroendekommissionen har i sitt betänkande (SOU 2004:47) framhållit att de konkurrensskadeavgifter som hittills utdömts inte är tillräckligt höga för att vara avhållande och föreslagit att regelverket ses över. Regeringen anser att detta är en viktig fråga och analyserar för närvarande regelverket som gäller nivån på den konkurrensskadeavgift som kan åläggas företag som överträder konkurrensreglerna i syfte att identifiera eventuella behov av förändringar.

Förtroendekommissionen har vidare bl.a. föreslagit att Konkurrensverket ges ett samlat tillsynsansvar för efterlevnaden av den föreslagna s.k. transparenslagen. I proposition 2004/05:140 föreslog regeringen lagstiftning för genomförande av det s.k. Transparensdirektivet. De nya reglerna trädde i kraft den 1 augusti 2005 och innebär att Konkurrensverket får en tillsynsroll och kan genomdriva de nya redovisnings- och rapporteringskraven genom ålägganden som kan förenas med vite.

Riksdagen har genom ett tillkännagivande (bet. 2004/05:NU16, rskr. 2004/05:297) anmodat regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder för att komma till rätta med konkurrensproblemen mellan offentlig och privat sektor. Regeringen avser, i enlighet med riks-

dagens tillkännagivande, att återkomma till riksdagen under riksmötet 2005/06.

Regeringen arbetar fortlöpande med att fånga upp effekterna av genomförda regelreformer och att skapa lämpliga instrument för att vårda marknader som öppnats för konkurrens. Det handlar om att skapa väl fungerande marknader för framtiden. Den 11 december 2003 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en utvärdering av regelreformer inom tele-, el-, post-, inrikesflyg-, taxi- och järnvägsmarknaden. Utredaren presenterade sitt betänkande den 17 januari 2005 (SOU 2005:4) och betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

3.9 Regler, tillstånd och tillsyn

3.9.1 Insatser

Regelförbättring

Ett enkelt, ändamålsenligt och effektivt regelverk är en grundförutsättning för att svenska företags konkurrenskraft skall kunna stärkas och därmed också för en god svensk tillväxt. Ambitionen i regeringens regelförbättringsarbete är därför hög och ingår som en del av genomförandet av innovationsstrategin.

Arbetet bedrivs genom att förslag till nya eller ändrade författningar föregås av en konsekvensanalys beträffande effekterna för små företags villkor, genom en handlingsplan m.m. för förändringar i redan befintliga regelverk samt genom kartläggning och mätningar av reglers effekter och regelförändringsflöden.

Inom EU är regelförbättringsarbetet en viktig del i Lissabonstrategin och skall ingå i de nationella handlingsplaner som varje medlemsstat skall anta för att uppfylla denna strategi. Även inom OECD-kretsen får frågorna en allt större betydelse. Den svenska regeringen är drivande i arbetet på den internationella nivån, och Sverige är ett av de länder som har kommit längst i att utveckla och använda metoder samt strukturer för regelförbättring. Ett förberedelsearbete pågår med anledning av att OECD, efter svensk begäran, kommer att granska Sveriges regelreformer med början i höst. En slutrapport skall lämnas vintern 2006/2007.

NUTEK har under det gångna året fått ett särskilt ansvar för regelförbättringsarbetet. An-

svaret har reglerats i förordningen (2000:1178) med instruktion för Verket för näringslivsutveckling och innebär att verket i frågor om regelförbättring skall vara en resurs för såväl regeringen som andra myndigheter och enskilda.

Företagsregistrering och Patenträttsliga frågor

Bolagsverket bildades den 1 juli 2004 genom delningen av Patent- och registreringsverket (PRV). Bolagsverket ansvarar för företagsärenden medan PRV även fortsättningsvis har hand om registrering av patent, varumärken, tidskrifter och vissa personnamn.

I februari 2005 lämnades en departementspromemoria med förslag till ny ordning för kungörelser. I den föreslås att Svenska Akademien upplåter rätten att ge ut Post- och Inrikes Tidningar (PoIT) till Bolagsverket från och med den 1 januari 2007. Avtalet kan frånträdas tidigast vid utgången av år 2017. Upplåtelseavgiften bestäms till 12 miljoner kronor per år, vilket motsvarar kostnaderna för utgivningen av Svenska Akademiens Ordbok. Förslaget innebär att PoIT publiceras elektroniskt på Bolagsverkets webbplats och är gratis att ta del av medan annonsörerna betalar annonsavgift. Vidare blir det lättare att ta del av kungörelserna och medför kostnadsbesparingar för näringslivet och Bolagsverket. Avtalet godkändes av regeringen i juni 2005 och en proposition i frågan väntas under hösten 2005.

Inom ramen för den europeiska patenträttsorganisationen har PRV gjort en studie över utvecklingen av Patent Cooperation Treaty (PCT) i Europa samt över möjligheten att inrätta ett nordiskt patentinstitut. PRV deltar i diskussioner om utvecklingen samt försöker med andra nordiska patentverk finna former för ett mer formaliserat samarbete.

Patentbesvärsträtten är en förvaltningsdomstol som har till uppgift att pröva överklaganden av beslut meddelade av PRV och Statens växtortsnämnd. Patentbesvärsträtten ställer också inom ramen för sina resurser patenträttslig och teknisk sakkunskap till de allmänna domstolarnas förfogande.

Patentskyddet är av mycket stor betydelse för företagande och tillväxt. Regeringen har därför den 15 april 2004 tillkallat en utredare med uppdrag att se över de ekonomiska aspekterna av patentering för företags tillväxt i Sverige, Norden och Europa (Dir 2004:55). Utredningen skall omfatta en analys av hur svenska företag hanterar patentering som konkurrensmedel i

jämförelse med företag i andra länder i Europa och den övriga världen och hur den fördelar sig på företag av olika storlek. Studien skall även innefatta en nordisk jämförelse och skall identifiera problem och möjligheter på den nordiska patentmarknaden.

Uppdraget skall leda fram till förslag som kan skapa förståelse och insikt hos främst de små kunskapsintensiva företagen om de ekonomiska vinsterna – och kostnaderna - med patentering och förslag om hur kunskapsintensiva företag kan stimuleras till att i ökad utsträckning patentera sina innovationer. Vidare skall utredningen belysa sambandet mellan patentering och ekonomisk tillväxt samt innehålla en analys av nedgången av patenteringsfrekvensen i Sverige och de viktigaste orsakerna till denna. Utredningen beräknas avsluta sitt arbete under december 2005.

Minerallagen, miljömål och miljösäkring

Beslut om tillstånd enligt minerallagen (1991:45) medverkar till att landets geologiska förutsättningar undersöks och att de resurser som regleras i minerallagen kan tas till vara genom tillstånd till nya gruvor.

SGU har uppgifter som huvudansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet. Inom miljö kvalitetsmålet God byggd miljö arbetar myndigheten med att genom olika åtgärder minska naturgrus användning.

SGU:s uppdrag att avveckla och miljösäkra det statliga gruvfältet i Adak och de anläggningar för oljelagring som staten tidigare haft av civila beredskapsskäl har inneburit att 28 av totalt 42 anläggningar nu har avvecklats. Gruvfältet i Adak följs genom tillsyn enligt regelbundna kontrollprogram.

Elsäkerhet

Elsäkerhetsverksamheten bedrivs för att förebygga skada på person och egendom, orsakad av elektricitet, samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Statliga insatser bedrivs för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet. Föreskrifter utarbetas som är nödvändiga för att elsäkerheten skall upprätthållas utan att de utgör hinder för den tekniska utvecklingen eller för handeln med andra länder.

Elsäkerhetsverket deltar i standardiseringsarbetet på internationell nivå inom International Electrical Commission (IEC) och på europeisk nivå inom den europeiska standardiseringsorganisationen European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC) via Svenska Elektriska Kommissionen (SEK). Vid tillsynen av elanläggningar inriktas arbetet mot att motivera och bidra till att säkerställa att ägare och användare av elektriska anläggningar och elektrisk materiel iakttar elsäkerhetsföreskrifterna samt att elinstallationer utförs enligt gällande säkerhetsföreskrifter. Tillsynen på elmaterielområdet utgörs till största delen av marknadskontroller som ser till att föreskrifter om kontrollordning, samt om utförande, handhavande och skötsel av elmateriel följs. Dessutom övervakas marknadsföringen i olika former. Informationsinsatser har pågått i syfte att öka kunskapen om elsäkerhet hos allmänhet och fackmän.

Tillsyn över revisorer

Revisorsnämnden har till uppgift att handlägga frågor om godkännande och auktorisation av revisorer samt registrering av revisionsbolag, att utöva tillsyn över revisorers och revisionsbolags verksamhet, att pröva frågor om disciplinära åtgärder samt att ansvara för att god revisorssed och god revisions sed utvecklas på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden skall också följa den internationella utvecklingen inom revisionsområdet.

Revisorsnämndens verksamhet skall bidra till att olika aktörer och intressenter har tillgång till trovärdig ekonomisk information avseende företagens redovisning och förvaltning, att samhällets behov av kvalificerade och oberoende externa revisorer och revisionsbolag tillgodoses samt att den revisionsverksamhet som dessa bedriver är av hög kvalitet och uppfyller höga etiska krav.

Genom sin verksamhet skall Revisorsnämnden också upprätthålla förtroendet för revisorers verksamhet och för auktorisationssystemet. Revisorsnämnden skall ingripa mot revisorer som förfar oredligt, som utför ett bristfälligt arbete, som äventyrar sitt oberoende eller som av andra skäl inte är lämpliga att utöva revisionsverksamhet. Förutom handläggning av anmälningar skall tyngdpunkten ligga på den systematiska och uppsökande tillsynen och utvecklingen av dess former.

3.9.2 Resultatredovisning

Mål

Målet för verksamhetsområdet Regler, tillstånd och tillsyn är: Säkerställa goda grundläggande förutsättningar inom i första hand näringslivet och ett enkelt regelverk för företagande.

Resultat

Regelförbättring

I december 2004 presenterade regeringen sitt handlingsprogram för minskad administration för företagen, se regeringens skrivelse 2004/05:48 Regeringens handlingsprogram för minskad administration för företagen m.m. Handlingsprogrammet är resultatet av att samtliga departement samt 46 myndigheter fått i uppdrag att gå igenom de regelverk de ansvarar för som berör företagande. Uppdraget har utmynnat i 291 åtgärder som presenteras i programmet och som ska genomföras under innevarande mandatperiod. I skrivelsen redovisas också ett uppdrag till NUTEK om att kartlägga de områden som orsakar de största administrativa kostnaderna för företagen samt att områdevis mäta dessa kostnader. Slutligen behandlar skrivelsen de rekommendationer som lämnats av Riksrevisionen i dess rapport Regelförenklingar för företag (RIR 2004:23).

De åtgärder som ingår i handlingsprogrammet följs fortlöpande upp för att säkerställa att förslagen genomförs inom den tid som angetts. NUTEK lämnade en delrapport i juli som visar att 140 av 228 åtgärder på myndighetsnivå redan är genomförda. En mer uttömmande redovisning kommer att göras i årets skrivelse till riksdagen om regelförbättringsarbetet, som kommer att lämnas till riksdagen senare i höst. Samtidigt har arbetet med att ta fram nya åtgärder för minskad administration för företagen fortsatt, och även detta kommer att redovisas i den nya skrivelsen.

NUTEK har slutfört sina mätningar avseende skatteområdet och årsredovisningslagen (1995:1554) samt redovisat resultaten från dessa mätningar.

Regeringen har därefter, i enlighet med skrivelsen 2004/05:48, satt målet att minska de administrativa kostnaderna på skatteområdet med 20 procent till 2010. När det gäller målet att minska de administrativa kostnaderna som följer

av en tillämpning av årsredovisningslagen måste detta bestämmas med hänsyn till vissa givna förutsättningar. Regeringens handlingsutrymme begränsas i stor utsträckning av de regler som följer av EG-rätten; regler som Sverige måste upprätthålla. En rimlig ambitionsnivå med utgångspunkt från den mätning som NUTEK har genomfört och de regler som följer av EG-rätten är att den administrativa bördan till följd av årsredovisningslagen kan minskas med i vart fall 10 procent till 2010. Regeringen avser att överlämna en proposition med förslag till förenklade redovisningsregler för behandling under riksmötet 2005/06. Efter en analys av hur dessa förslag påverkar den administrativa bördan kan det finnas anledning att justera regeringens ambitionsnivå uppåt. NUTEK går nu vidare med i första hand miljöområdet och resultaten av mätningarna avseende det området kommer att redovisas i november. För resten av tidsplanen, se skrivelsen 2004/05:48.

Företagsregistrering och patenträttsliga frågor

Bolagsverket har under 2004 haft en stigande efterfrågan på registrering vilket periodvis resulterat i långa handläggningstider. Insatser har gjorts för att minska dessa och under senare delen av 2004 samt första halvåret 2005 har måloffyllelsen varit god.

PRV har noterat en viss avmattning när det gäller ansökningar om designskydd, medan förändringarna inom övriga verksamhetsområden sammantaget är relativt små. Möjligheten till elektronisk varumärkesansökan har blivit en stor framgång, i maj 2005 gavs 55 procent av ansökningarna in elektroniskt. PRV har inom patent- och uppdragsverksamheten uppfyllt verksamhetsmålen. Vissa mål för design- och varumärkesavdelningen har inte nåtts. Insatser har gjorts för att nå varaktig måluppfyllelse och nya skärpta mål bereds inom Regeringskansliet.

När det gäller Patentbesvärsträtten har tillströmningen av patentmål ökat betydligt under de två senaste åren. Under 2004 avverkades dock fler ärenden både avseende patentmål och övriga mål än föregående år. Handläggningstiderna ligger trots detta fortfarande över det uppställda målet på ett år.

Minerallagen, miljömålsarbetet och miljösäkring

Bergsstaten är den förvaltningsmyndighet som handlägger ärenden enligt minerallagen.

Totalt har 4 500 markägare berörts av beslut om undersökningstillstånd. Det är 17 procent

färre än 2003. En ny gruva i Västerbottens län har beviljats bearbetningskoncession under 2004. Garpenbergsgruvan i Hedemora kommun har beviljats bearbetningskoncession för utökad brytning. I Sverige finns 16 gruvor i drift, varav 2 avser koncessionspliktiga industrimineral.

I miljömålsarbetet har fördjupad utvärdering av miljö kvalitetsmålen genomförts. Detta har lett till förslag om justeringar av mål och delmål vilket har presenterats i regeringens miljömålsproposition (2004/05:150) som lämnats till riksdagen våren 2005. Inom miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet har arbetet med indikatorer för uppföljning av miljö kvalitetsmålen fortsatt, bl.a. har en indikator för påverkan och effekter på grundvattnet av användningen av vägsalt presenterats. Databasen för grundvattenförekomster och vattentäkter (DGV) har ytterligare utvecklats. Fortfarande saknar dock ca 40 procent av de allmänna grundvattentäkterna relevanta skyddsområden. Inom God bebyggd miljö har SGU i samarbete med andra myndigheter utarbetat en modell för länsstyrelsernas planeringsunderlag för materialförsörjning där behovet av tillgång till ballastmaterial och grundvatten värderas. Kartläggning av bergkvalitet och inventering av naturgrus har fortsatt. SGU har vidare fortsatt arbetet med frivilliga överenskommelser som fördelar ansvaret att nå delmålet om uttag av naturgrus särskilt med fokus på betongtillverkare. En god samsyn med industrin har utvecklats.

Inom miljö säkring av oljelagringsanläggningar har fyra ytterligare anläggningar utvecklats under året. Utvecklingsstrategin har förtydligats med anledning av explosionen i oljelagret utanför Sala 2003. Vissa nödvändiga omprojekteringar har genomförts vilket lett till att entreprenadåtgärder fördröjts.

Elsäkerhet

Inom elsäkerhetsområdet har nya generella föreskrifter beslutats som skall ersätta de tidigare starkströmsföreskrifterna. Arbetet har inriktats på att väsentligt förenkla föreskrifterna och i huvudsak hänvisa till standard på området beträffande detaljer. Då produkter tillverkats i enlighet med standarder förutsätts de uppfylla de allmänna säkerhetskraven. Detta skapar goda förutsättningar för en fri marknad för elmateriel i Europa.

Deltagandet i standardiseringsarbetet har skett på ungefär samma nivå som föregående år.

Vad beträffar standardiseringsverksamheten har insatserna resursmässigt koncentrerats till sådana tekniska kommittéer som utarbetar standarder av stor betydelse för elinstallationer och konsumentprodukter.

Tillsynsarbetet består av inspektioner och kontroller på fältet, elolycksfalls- och elbrandutredningar, utredningar av driftstörningar med stor säkerhetspåverkan, information och erfarenhetsåterföring till arbetet med föreskrifter och säkerhetsstandarder.

Elsäkerhetsverkets ansvar för elanläggnings tillsynen omfattar ca 5,2 miljoner elanläggningar, varav ca 900 000 arbetsställen och ca 4,3 miljoner bostäder. Antalet fältbesök inom anläggnings tillsynen har varit ungefär på samma nivå som föregående år. Det är till de områden där risken för olyckor och elbränder bedöms som högst och där tillsynen kan förväntas ge störst effekt som verkets insatser har prioriterats. Under året har verkets tillsynsroll blivit tydligare och insatser effektiviserats vilket resulterat i att fler anläggningar kunnat förbättrats från elsäkerhetssynpunkt.

Marknadskontrollen av elmateriel har ökat något jämfört med föregående år. Antalet ansökningar om elinstallatörsbehörighet ligger på i stort sett samma nivå som tidigare.

Tillsynen på elmaterielområdet genom marknadskontroll har resulterat i att produkter med allvarliga elsäkerhets- eller EMC-brister har fått försäljningsförbud. Antalet produkter av respektive typ, som genom försäljningsförbuden förhindras att komma till användning varierar från något tiotal till åtskilliga tusental. Därmed har ca 180 000 farliga produkter hindrats från att komma ut på marknaden. Resultatet från verkets marknadskontroll under året visar att det finns ett betydande antal produkter med elsäkerhets- eller EMC-brister på marknaden.

Tillsyn över revisorer

Under 2004 anordnade Revisorsnämnden prov för revisorsexamen och högre revisorsexamen vid två tillfällen. Totalt 447 avlades prov, varav 49 procent med godkänt resultat.

Beslut om godkännande, auktorisation och registrering skall meddelas senast två månader från det datum fullständig ansökan inkommit till nämnden. Samtliga 216 beslut under året meddelades inom den föreskrivna tiden.

Beslut i ärenden gällande ansökan om fortsatt godkännande, auktorisation och registrering

skall normalt meddelas senast en månad innan pågående period löper ut. Målet uppnåddes avseende 97 procent av ansökningarna. I de fall som målet inte uppnåtts har det berott på sent inkomna ansökningar eller att flera kompletteringar erfordrats. Av de inkomna ansökningarna (708 stycken) beviljades samtliga utom två.

Tillsynsverksamheten innefattar systematisk och uppsökande tillsyn (SUT), löpande kvalitetskontroll, disciplinärenden samt förhandsbesked rörande oberoende eller sidoverksamhet.

Den systematiska och uppsökande tillsynen är det viktigaste instrumentet för att planmässigt finna och ingripa disciplinärt mot revisorer som arbetar felaktigt. Uppdags i ett SUT-ärende allvarliga brister i en revisors verksamhet överförs ärendet till ett disciplinärende. Under året påbörjades 30 SUT-ärenden. Antalet ärenden som avslutades var 25 varav 13 överfördes till disciplinärenden.

Löpande kvalitetskontroll sker till största delen genom FAR och SRS inom ramen för avtalet med Revisorsnämnden och har under 2004 omfattat ca 300 revisorer. Kontrollerna har föranlett nio disciplinärenden.

Minst hälften av alla disciplinärenden som väcks skall vara avgjorda inom 18 månader från öppningsdagen och inget ärende skall ha en handläggningstid överstigande tre år. Dessa mål uppnåddes. Antalet avgjorda disciplinärenden uppgick till 130 stycken. I 46 fall beslutades om disciplinär åtgärd. Den mest frekventa åtgärden är varning som utdelades i ca 46 procent av fallen.

Ansökan om förhandsbesked skall avgöras inom två månader från det datum komplett ansökan inkommit till nämnden. Samtliga sex inkomna ansökningar avgjordes inom utsatt tid.

Revisorsnämnden har i sitt internationella arbete bl.a. deltagit i förhandlingarna om Kommissionens förslag till ett nytt åttonde bolagsrättsligt direktiv om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning (2004/0065/COD).

3.9.3 Analys och slutsatser

Regelförbättring

Sverige har generellt sett ett mycket gott företagsklimat och ligger väl till när det gäller förutsättningar för långsiktig tillväxt och företagande, inte minst i fråga om sina regelverk. I World

Economic Forums årliga rankning över de mest konkurrenskraftiga ekonomierna placerar sig Sverige på en tredje plats. I Världsbankens *Doing Business in 2005 – Removing Obstacles to Growth* ligger Sverige på en nionde plats av 145 jämförda länder när det gäller en sammanvägning av sju olika indikatorer över hur enkelt det är att bedriva näringsverksamhet. Utgångsläget för det fortsatta arbetet med de regler som påverkar företagandet är alltså utmärkt. När det gäller det arbetet, konstaterar regeringen att handlingsprogrammet för minskad administration för företagen, tillämpningen och vidareutvecklingen av analysmetoder samt NUTEK:s nya roll som regelförbättringsmyndighet under det gångna året har inneburit såväl en kraftfull effektivisering som en kvalitetshöjning i övrigt. Det är regeringens bedömning att dessa insatser också fortsättningsvis kommer att leda till allt bättre resultat.

Arbetet med att mäta företagens administrativa börda kommer även fortsättningsvis ha en hög prioritet. Mätning av ett antal viktiga områden är genomförda och mål för minskad administrativ börda har satts. Detta innebär att ett en ny fas av arbetet har inletts. Inom områden där mål satts skall myndigheter och departement aktivt arbeta för att uppnå dessa mål. Detta innebär att NUTEK tillsammans med myndigheter och departement även måste uppdatera tidigare mätningar för att stödja myndigheter och departement i deras arbete att uppnå målen.

Den nationella utvecklingen på området sammanfaller med att regelförbättringsfrågorna har fått en allt större vikt även internationellt. Under året har de nyss nämnda förändringarna skapat förutsättningar för att Sverige skall kunna vara ännu mera pådrivande i det arbetet. Det har också skapats resurser för att ur ett konkurrenskraftsperspektiv förbättra den konsekvensanalysmetod som används i regelförbättringsarbetet och ett mer sammanhållet system för detta arbete. Inom Regeringskansliet förbereds för närvarande en departementspromemoria som kommer att behandla dessa principiella frågor. Promemorian kommer att offentliggöras senare i höst. I höst kommer också, såsom tidigare nämnts, regeringens årliga skrivelse till riksdagen om regelförbättringsarbetet åter att presenteras.

Företagsregistrering och Patenträttsliga frågor

Regeringen kan konstatera att delningen av PRV skett utan komplikationer. Både Bolagsverket

och PRV arbetar med en kundorienterad verksamhet där det är viktigt med så korta handläggningstider som möjligt. Det finns också ett målmedvetet arbete med att stärka användarperspektivet genom utveckling av respektive myndighets hemsida och elektroniska tjänster samt med att möjliggöra elektronisk inlämning av ärenden. Regeringen bedömer att verksamheten vid Bolagsverket och PRV är effektiv och noterar att myndigheterna arbetar aktivt med att hålla korta handläggningstider. Måluppfyllelsen i stort är god.

Inom Regeringskansliet bereds förslag som möjliggör inlämning av aktiebolagsärenden och årsredovisningar i elektronisk form. Regeringen avser att lämna en proposition i denna fråga under våren 2006.

Ett förslag till ny varumärkeslag och förändringar i firmalagen väntas under riksmötet 2005/2006. Förslaget förväntas medföra bl. a. att officialprövningen av s.k. relativa hinder mot registrering av varumärken och firmor tas bort. Följden blir att myndigheternas granskning förenklas och snabbas upp. Ett arbete med att utforma en ny mönsterskyddslag pågår också inom Regeringskansliet.

Regeringen bedömer att Patentbesvärsträtts verksamhet är effektiv och medverkar till ett ändamålsenligt system för erhållande av immateriella skyddsätter. Måluppfyllelsen är tillfredsställande. Inom det industriella rättsskyddet är splittringen av tillgängliga resurser på olika domstolar och den långsiktiga trenden av minskad tillströmning av mål till Patentbesvärsträtten problematisk. Som regeringen uttalat tidigare bör därför en samlad domstolsorganisation för immaterialrätten skapas, se vidare utgiftsområde 4 Rättsväsendet, avsnitt 3.4.4.

Finansiering av Bolagsverkets underskott

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att föra över ett belopp som motsvarar större delen av Patent- och Registreringsverkets balanserade överskott till Bolagsverket i syfte att minska denna myndighets balanserade underskott.

Skälen för regeringens förslag: Bolagsverket bildades den 1 juli 2004 genom att bolagsavdelningen bröts ut ur Patent- och Registreringsverket (PRV). I samband med delningen fördes hela myndighetens balanserade underskott till Bolagsverket. Vid utgången av 2004 hade Bolagsverket ett balanserat underskott på mer än 260 miljoner kronor medan PRV hade ett balanserat överskott på mer än 110 miljoner kronor. Bolagsverkets underskott beror huvudsakligen på IT-satsningen Bolit som gjordes under 1990-talet.

Bolagsverket kan inte inom rimlig tid och med rimliga åtgärder täcka hela det balanserade underskottet. Regeringen anser därför att medel bör föras över från PRV till Bolagsverket för att delvis kompensera Bolagsverket för det underskott som uppstod i det tidigare sammanhållna PRV:s verksamhet.

Regeringen anser att 90 miljoner kronor bör föras över till Bolagsverket för att minska det balanserade underskottet. Regeringen avser att låta PRV behålla återstoden av sitt balanserade överskott, ca 20 miljoner kronor.

För att helt komma tillrätta med Bolagsverkets underskott krävs emellertid ytterligare åtgärder. Bland annat planeras en höjning av avgifterna inom uppdragsverksamheten, framför allt för de bevis som beställs från Bolagsverket samt för sökningar i näringslivsregistret via Internet. Avgiftshöjningarna ger ökade intäkter samtidigt som kostnadsminskningar förväntas bli följderna av de lagförslag som bereds inom Regeringskansliet. Bland dessa finns det förslag till ändrat kungörelseförfarande som förväntas gälla från 2007, kommande förslag till ny firmalag samt de besparingar som elektronisk inlämning av årsredovisningar och aktiebolagsärenden beräknas ge. En höjning av registreringsavgifterna är inte aktuell, eftersom den skulle få negativa konsekvenser för de företag som nyregistreras eller gör ändringar i redan registrerade uppgifter.

Bolagsverket täcker för närvarande sina kostnader och uppvisar ett mindre överskott på 17,6 miljoner kronor för första halvåret 2005.

Regeringen räknar med att dessa åtgärder kommer att minska Bolagsverkets underskott successivt under de närmaste åren.

Minerallagen, miljömålsarbetet och miljösäkring

Regeringens bedömning är att verksamhetsmålen för Bergsstaten har nåtts. Handläggningstiderna är föredömligt korta. Informationen till företag, markägare och myndigheter har utvecklats.

Miljömålsarbetet har genomförts enligt plan och redovisats särskilt i regeringens miljömålsproposition (2004/05:150).

Tidplanen för miljösäkringsarbetet har fått förlängas till följd av Sala-olyckan och förändringar i anslagstilldelningen. Detta innebär ökade totala kostnader.

Elsäkerhet

De åtgärder som vidtagits under året bedöms ha åstadkommit fortsatt utveckling för att upprätthålla en god elsäkerhet. Verksamheten under det kommande budgetåret bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för elsäkerhetsarbetet för innevarande budgetår.

Utvecklingen vad gäller elolycksfall och elbränder bör noga följas för att bl.a. möjliggöra analyser av de statliga insatserna och elsäkerhetsnivåns utveckling. I anslutning till insatserna bör Elsäkerhetsverket följa den internationella utvecklingen samt främja svenskt deltagande i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde.

Tillsyn över revisorer

Regeringens bedömning är att nämndens verksamhet på ett bra sätt har bidragit till att uppnå det övergripande målet. Dessutom har verksamhetsmålen i regleringsbrevet för 2004 i stort sett uppnåtts. Det är särskilt viktigt att Revisorsnämnden fortsätter sitt arbete med att utveckla tillsynsverksamheten, för att öka möjligheterna att finna och ingripa mot revisorer som utför ett bristfälligt arbete, förfar oredligt eller av andra skäl inte är lämpliga att utöva revisionsverksamhet.

3.10 Omvärldsanalys, utvärdering och statistik

3.10.1 Insatser

Omvärldsanalys

ITPS omvärldsanalyser syftar till att inhämta och sprida kunskap till svenska beslutsfattare om tillväxtrelevanta förhållanden och skeenden i omvärlden.

Under 2004 har ITPS på regeringens uppdrag bl.a. kartlagt internationaliseringens omfattning i det svenska näringslivet och dess effekter på selsättning, produktivitet samt investeringar i forskning och utveckling. Detta arbete utvecklas och fortsätter i olika former även under 2005.

För att stödja regeringens innovationspolitiska arbete skall ITPS under 2005 bl.a. följa upp och sammanställa erfarenheter av kunskapsläget om avkastning av offentligt stöd till uppfinnarverksamhet. ITPS skall även bidra med ytterligare underlag till regeringens arbete med att ta fram en nationell fördelningsplan för utsläppsrätter. Underlaget skall bl.a. innehålla en beskrivning av ingående branschers konkurrenssituation samt en kartläggning av klimatpolitiska styrmedel i länder utanför EU som är viktiga konkurrenter för svensk industri. Inom det regionalpolitiska området utvecklar ITPS i samarbete med NUTEK metoder för att beskriva den ekonomiska utvecklingen i landets regioner med hjälp av regionala prognoser och indikatorer.

Utvärdering

På uppdrag av regeringen har ITPS under 2004 bl.a. utvärderat effekterna av de bransch- och sektorsspecifika forsknings- och utvecklingsprogram som initierats av Vinnova och dess föregångare under tiden 1995 och framåt. Ett av utvärderingens huvudresultat indikerar att offentliga stöd till nya teknikprojekt i nya företag är viktigare än allmänt stöd till nya teknikprojekt.

Under 2005 utför ITPS bl.a. en övergripande halvtidsutvärdering av de regionala tillväxtprogrammen. Myndigheten skall även utvärdera effekterna på kapitalförsörjning till följd av den s.k. förmånsrättsreformen. Den 1 juli 2005 redovisade ITPS effekterna på kapitalförsörjningen till företag medan uppdraget i sin helhet skall redovisas senast den 1 december 2007.

Företagsstatistik

Institutet ansvarar för den officiella statistiken inom områdena Internationella företag, Nystartade företag samt Konkurer och offentliga akkord. ITPS har även tilldelats uppgiften att årligen följa upp och rapportera förekomsten av offentligt stöd till näringslivet.

3.10.2 Resultatredovisning**Mål**

Målet för verksamhetsområdet Omvärldsanalys, utvärdering och statistik är att förbättra kunskapsunderlaget och därigenom skapa förutsättningar för att utveckla närings- och innovationspolitiken.

Resultat

ITPS analyser och statistik används främst som underlag i regeringens, riksdagens samt andra myndigheters arbete och bidrar till ökad kunskap om bl.a. den ekonomiska utvecklingen i svenska regioner, näringslivets internationalisering, struktur och dynamik. Statistiken används även av forskare som bedriver studier inom området. Institutets process- och effektutvärderingar ger möjlighet att vidareutveckla program och åtgärder. Resultaten sprids främst genom institutets egna seminarier samt genom hemsidan där rapporter, nyhetsbrev och statistik finns tillgängliga elektroniskt.

3.10.3 Analys och slutsats

ITPS analyser, utvärderingar och statistik ger beslutsfattare och andra aktörer vidare kunskap om hur näringslivet i Sverige ser ut, vilka faktorer som påverkar utvecklingen och vilka effekter olika åtgärder ger upphov till. Informationen bidrar till att närings-, innovations- och den regionala utvecklingspolitiken kan utvecklas och effektiviseras.

3.11 Revisionens iakttagelser avseende myndigheter

Riksrevisionen har lämnat revisionsberättelser utan invändning till myndigheterna inom politikområdet, dvs. Riksrevisionen har bedömt att myndigheternas årsredovisningar för räkenskapsåret 2004 i allt väsentligt är rättvisande.

3.12 Regeringens redogörelse med anledning av Riksrevisionens iakttagelser avseende statliga bolag

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall regeringen årligen till riksdagen redovisa de åtgärder regeringen vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. Med anledning av Riksrevisionens rapporter Regeringens förvaltning och styrning av sex statliga bolag (RiR 2004:28), Vattenfall AB - uppdrag och statens styrning (RiR 2004:18), Bolagiseringen av Statens järnvägar (RiR 2005:11 samt Riksrevisionens årliga rapport (RiR 2005:13) lämnas följande redovisning.

Regeringens iakttagelser angående rapporten Arlandabanan – Insyn i ett samfinansierat järnvägsprojekt (RiR 2004:22), redovisas under utgiftsområde 22 i avsnittet Järnvägar.

Riksrevisionen har under 2005 även avlämnat rapporten Höga chefs/befattningshavares representation och förmåner i statliga bolag och stiftelser (RiR 2005:8). Riksrevisionens rekommendationer med anledning av granskningen riktas mot de statliga bolagen och stiftelserna. Regeringen finner av den anledningen inte skäl att här kommentera granskningsresultatet.

Regeringen ansvarar för förvaltningen av de statligt ägda bolagen, vilket följer av 9 kap. 8 § regeringsformen. Regeringens ambition är att stärka möjligheterna för ett framgångsrikt och aktivt statligt ägande. De statliga företagen skall ges samma förutsättningar att utvecklas som företag med andra ägare. Ägarförvaltningen utvecklas kontinuerligt. Detta redovisas årligen i regeringens skrivelse med redogörelse för företag med statligt ägande.

3.12.1 Regeringens förvaltning och styrning av sex statliga bolag (RiR 2004:28)

Riksrevisionen har vid granskningen utgått från följande revisionsfrågor.

- Sker regeringens styrning av bolagen via bolagsstämmorna och är stämmorna öppna?
- Är ägarförvaltningen enhetlig och är den möjlig att följa upp?
- Är nomineringen av styrelseledamöter systematisk och enhetlig?

Former för beslut och informell styrning

Riksrevisionen har i de rapporter angående de statliga bolagen som lämnats fram till juni 2005, konstaterat att styrningen av bolagen i många fall sker formlöst, eller med andra ord informellt. Riksrevisionen har valt att definiera ”formlös” styrning såsom ”styrning som faktiskt ägt rum men som inte dokumenterats i form av fattade beslut” (RiR 2004:28), som ”utbyte av information mellan bolagen och ägarförvaltningen som inte dokumenterats i alla delar” (RiR 2004:18) respektive ”utbyte av information mellan ägarförvaltningen och bolagen som ofta inte dokumenterats på ett sådant sätt att det i efterhand går att klarlägga vilka beslut som fattats” (RiR 2005:11). Riksrevisionen har i detta sammanhang efterfrågat formella beslut i frågor som avser regeringens ställningstaganden såsom företrädare för aktieägaren staten. Bl.a. i rapporten om bolagiseringen av Statens järnvägar (RiR 2005:11) har Riksrevisionen efterfrågat regeringsbeslut angående styrningen av bolag. Riksrevisionen ställde sig i rapporten frågande till varför ett ”direktivliknande” underlag till SJ AB i viss fråga lämnats i form av en promemoria och inte ett regeringsbeslut.

Riksrevisionen har rekommenderat regeringen att pröva om den praxis, som enligt Riksrevisionen innebär att näringsministern ensam beslutar om styrelsenomineringar, är i överensstämmelse med det s.k. paragraf 5-förordnandet att näringsministern är föredragande i styrelsenomineringsfrågor.

Synsättet att ett statsråd utan stöd av formella regeringsbeslut får förmedla regeringens inställning, utan att därmed fatta egna beslut, har tillämpats under lång tid. Regeringen har, oavsett

politisk tillhörighet, enligt fast praxis ansett att det ligger inom ramen för ett statsråds beredningsansvar att förmedla regeringens ställningstaganden i olika frågor.

På samma sätt som när det gäller andra politikområden kan regeringens ägarstyrning av bolagen – enligt fast praxis – ske inte bara genom formliga beslut vid regeringssammanträden, utan också genom formlösa ställningstaganden. Denna ordning, som tillämpats under lång tid, har vid flera tillfällen behandlats av riksdagens konstitutionsutskott. I granskningsbetänkandet 2001/02:KU20 behandlade konstitutionsutskottet regeringens beslutformer i utrikesfrågor. Utrikesdepartementet redogjorde i en promemoria bl.a. för regeringens tolkning av regeringsformens krav på kollektivt beslutsfattande och hänvisade till uttalanden i utredningen Verksledningskommittén (SOU 1985:40) som behandlade regeringens kontakter med myndigheterna. I utredningen konstaterades bl. a. att formella beslut främst krävs då regeringen uppträder i sin konstitutionella roll som styrande av riket eller som högsta förvaltningsmyndighet. I betänkandet KU 1983/84:30 behandlades regeringens beslutandeformer på det inrikespolitiska planet. Frågan gällde i vilken utsträckning regeringen kan göra uttalanden och ställningstaganden utan att detta manifesteras i ett formellt regeringsbeslut. Utskottet konstaterade att regeringen har ganska vida ramar inom vilken den kan agera formlöst. I betänkandet uttalades ”Enligt utskottets mening kan från konstitutionella synpunkter inte någon erinran riktas mot regeringens uttalanden. Någon skyldighet för regeringen att ta upp frågan i regeringsprotokoll e.d. föreligger inte. Det har under skilda regeringar förekommit att regeringen gör uttalanden i ett stort antal frågor utan att något formellt regeringsbeslut fattas”.

Med uppgiften för ett statsråd att vara föredragande i en viss typ av regeringsärenden följer ett beredningsansvar. Beredningsansvaret när det gäller ägarstyrning innebär att statsrådet nogt måste följa hur bolagens verksamhet utvecklas och ta de initiativ till ägarstyrning som kan behövas. Det är därför viktigt att statsrådet, eller den som statsrådet bestämmer, fortlöpande har en dialog med bolagsledningarna. En sådan dialog utgör inte myndighetsutövning. Det handlar om ett informellt informationsutbyte. Bolagsledningarna informerar om bolagens verksamhet

och statsrådet eller det statsrådet bestämmer förmedlar regeringens ägarpolitik.

Nödvändigt och tillräckligt stöd för dessa informella kontakter finns dels i beredningsansvaret, dels i de återkommande regeringsbesluten med bemyndigande att företräda staten på bolagsstämmorna. Den som företräder regeringen på bolagsstämmorna och vid de informella kontakterna med bolaget mellan stämmorna fattar inte några egna beslut utan har enbart rollen som förmedlare av regeringens ställningstaganden. Någon delegering av regeringens beslutanderätt är det alltså inte fråga om.

Det bör i detta sammanhang noteras att beslut med direktiv till ett aktiebolag inte kan fattas på samma sätt som direktiv till myndigheter. En myndighet utgör en del av den juridiska personen staten, medan ett aktiebolag är en självständig juridisk person. Regeringen kan ur aktiebolagsrättslig synvinkel inte formellt styra ett bolag genom beslut med direktiv till bolaget (prop. 1990/91:87 sid. 132). Det är bland annat därför som regeringen tillämpar den ordning där instruktioner till bolagen förmedlas på det sätt som beskrivits ovan.

Genom att regeringen har bemyndigat varje bolagsansvarigt statsråd att företräda ägaren vid bolagsstämmor i det bolag statsrådet ansvarar för kan styrning ske med stöd av fullmakt på bolagsstämman. Dessa bemyndiganden ger stöd för att statsrådet kan förmedla ägarens inställning på bolagsstämma. Det löpande beredningsansvaret för ett bolagsansvarigt statsråd följer med ansvaret för bolaget och anses enligt denna praxis, som nämnts ovan, även innebära att statsrådet måste följa bolagens verksamhet och ta initiativ till ägarstyrning. I andra sammanhang än inför bolagsstämma får ägarens informella ställningstaganden därför förmedlas genom statsrådet.

Sammanfattningsvis kan sägas att i frågor om styrning av bolagen förmedlar det ansvariga statsrådet, inom ramen för sitt beredningsansvar, regeringens inställning såväl i frågor inför beslut på bolagsstämmor som löpande angående informella ställningstaganden i kontakter med bolagen.

Insyn och öppenhet

Riksrevisionen rekommenderar att regeringen som ägarföreträdare beslutar om att statliga bo-

lags bolagsstämmor skall vara öppna för allmänheten.

Regeringen anser det angeläget att ta vara på alla möjligheter till en ökad öppenhet kring ägarförvaltningen och bolagens verksamhet. Detta har under senare år utvecklats i de årliga skrivelserna till riksdagen angående de statliga bolagen.

Regeringen ställer även höga krav på bolagens externa rapportering där krav på delårsrapporter och utförliga årsredovisningar är en del. För att uppnå god genomlysning tillämpas samma regler för rapportering som för de börsnoterade bolagen på Stockholmsbörsen. Regeringen ställer därutöver ytterligare krav på åiterrapportering.

Riksrevisionen har i 18 av de ca 50 statliga bolagen utsett egna revisorer. I fem av de sex nu granskade bolagen har också en sådan revisor utsetts.

Riksdagsledamöterna kallas alltid till de statligt helägda bolagens bolagsstämmor. Ett annat sätt att öka allmänhetens insyn i bolagen är att anordna s.k. öppna bolagsstämmor. På så sätt bereds allmänhet, medier och riksdagsledamöter möjlighet att närvara och ställa frågor till bolagsledning och styrelse. Många av de statliga bolagen har under de senaste åren anordnat öppna stämmor, vilket regeringen också förespråkar i sin ägarpolitik vilken redovisats i regeringens skrivelse 2005 års redogörelse för företaget med statligt ägande, 2004/05:120.

Ägarstyrning och riktlinjer på bolagsstämmor

Riksrevisionen anser att bolagsstämmorna används i en ringa utsträckning för att styra de statliga bolagen. Vidare anser Riksrevisionen att regeringen bör utnyttja möjligheten att underställa anvisningar, t.ex. riktlinjer om extern rapportering, för bolagsstämmobeslut. Detta bör enligt Riksrevisionen ske dels för att uppnå en ”otvetydig aktiebolagsrättslig giltighet” i frågan, dels för att tydliggöra styrelsens skyldighet att följa riksdagens och regeringens önskemål.

Aktiebolagslagen (1975:1385) anger vilka formella frågor som kräver bolagsstämmans beslut. Regeringen och de statligt ägda bolagen följer lagstiftningen och behandlar på ordinarie och extra bolagsstämmor de frågor som kräver stämmobeslut. Villkoren under vilka de statliga bolagen verkar framgår av riksdagens beslut om bolagens verksamhetsinriktning. Med stöd av

dessa beslut definieras bolagens uppdrag och verksamhetsområden i bolagsordningen. Fastställande av bolagsordningar sker alltid genom beslut på bolagsstämma.

Regeringen förutsätter att styrelserna, med hänsyn tagen till de särskilda förutsättningar som gäller för respektive bolag, tillämpar de anvisningar i form av riktlinjer och annan ägarpolicy som regeringen beslutat om. Inför ett nytt verksamhetsår och utseende av styrelse följer ägaren upp bolagens efterlevnad av anvisningarna. Styrelsen förväntas förklara och motivera eventuella avvikelser från anvisningarna i bolagens årsredovisning.

De rutiner som normalt tillämpas är att ägarrepresentanten vid bolagsstämman överlämnar, förutom en sammanställning av de riksdagsbeslut som behandlar bolagets verksamhet, de riktlinjer angående ekonomisk rapportering och ersättningar samt den ägarpolicy som regeringen antagit angående bl.a. vissa principfrågor. Dessa frågor kan gälla bl. a. styrelsearbetet, miljöhänsyn, sociala frågor, jämställdhet och etik. Enligt regeringens uppfattning är det en bedömningsfråga vilka anvisningar från ägaren, utöver de frågor som enligt lag kräver stämmobeslut, som bör och behöver fastställas genom formella stämmobeslut. Eftersom de anvisningar och direktiv som ägaren lämnar till bolagen avser frågor av skiftande karaktär, allt från rekommendationer i policydokument till aktiebolagsrättsligt väsentliga frågor som bl.a. fastställande av utdelning, bör en avvägning göras av vilka frågor som bör fastställas genom stämmobeslut. I vissa fall kan det vara nödvändigt med ett stämmobeslut för att därmed göra anvisningarna formellt bindande. I andra fall kan en lämpligare lösning vara att ägaren lämnar anvisningar som inte blir föremål för formellt stämmobeslut.

Vad gäller möjligheten till insyn i de ägaranvisningar som lämnas vid bolagsstämman bör det framhållas att det finns full öppenhet oavsett om stämmobeslut fattats eller inte. Har anvisningarna lämnats på bolagsstämman, med eller utan beslut, framgår dessa av bolagsstämmoprotokollet som hålls offentligt.

Ägaranvisningar som anses vara av sådan art att de bör göras aktiebolagsrättsligt otvetydigt tvingande för bolaget blir föremål för bolagsstämmobeslut.

Regeringen anser dock att det kan finnas ett behov av att i särskild ordning utreda frågan om hur ägaranvisningar bör utformas för statliga

bolag. I samband med en sådan utredning kan det finnas skäl att utreda möjligheten och lämpligheten av att underställa bolagsstämman vissa typer av allmänna policydokument eller mer bolagsspecifika anvisningar. Frågan om behov av aktiebolagsrättsligt ansvarsutkrävande i samband med vissa ägaranvisningar kan då också beröras.

Val av styrelse

Regeringens mål är att styrelserna skall ha hög kompetens som är väl anpassad till respektive företags verksamhet, situation och framtida utmaningar. Varje nominering av en styrelseledamot skall utgå från kompetensbehovet i respektive bolags styrelse. Styrelsen måste alltid besitta sådan branschkunskap eller annat kunnande som är relevant för bolaget. För att komma i fråga för en styrelseplats i ett statligt ägt bolag erfordras en hög allmän kompetens inom antingen löpande affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor eller andra relevanta områden.

Riksrevisionen har rekommenderat regeringen att använda nomineringskommittéer vid val av styrelseledamöter.

Nomineringskommittéer är inom näringslivet ett forum för bolag med spritt ägande för att hantera nomineringsfrågor. Ägarna diskuterar och framför förslag om styrelsens sammansättning till stämman.

Regeringen arbetar med dessa frågor på ett sätt som regeringen anser är bättre anpassat till det förhållandet att det i huvudsak handlar om nominering till bolag med endast en aktieägare. Regeringen har lagt särskild vikt vid arbetet med nominering av styrelseledamöter och har sedan våren 2004 avsatt särskilda resurser för dessa frågor och vidtagit åtgärder för en enhetlig nomineringsprocess inom Regeringskansliet.

Vad avser de börsnoterade bolagen som staten äger aktier i medverkar regeringen genom Regeringskansliet i nomineringsarbetet genom att delta i nomineringskommittéer i förekommande fall.

Förvaltningsmodellen

Riksrevisionen har rekommenderat Regeringskansliet att frångå den modell som innebär att handläggare som förvaltar bolag i Regerings-

kansliet även är ledamot i detta bolags styrelse. Enligt Riksrevisionen kan denna modell anses problematisk i förhållande till grundlagens krav eftersom modellen kan medföra att en statlig tjänstemans opartiskhet kan ifrågasättas.

Frågan om bolagsförvaltarens roll och ansvarsfördelning inom Regeringskansliet har granskats av riksdagen vid ett flertal tillfällen. Konstitutionsutskottet behandlade senast under 1999 (bet. 1998/99:KU10) frågan om en eventuell dubbel roll för förvaltaren i dennes egenkap av styrelseledamot. Riksdagens bedömning är att det finns risk för jäv när staten uppträder i dubbla roller - både som ägare och myndighetsutövare. Enligt konstitutionsutskottet skulle problem kunna uppstå om samma handläggare ansvarar för både myndighetsutövning i sektorsfrågor, t.ex. tillståndsfrågor och lagstiftning inom ett bolags verksamhetsområde, och bolagsförvaltning. För att undvika problemet är därför regeringens ägarförvaltning skild från den myndighetsutövning som berör bolaget. Regeringens bedömning är att det vid en aktiv ägarförvaltning finns ett behov av god insyn i bolagets verksamhet. Det gäller såväl att följa den ekonomiska utvecklingen i bolaget som att möjliggöra ägarstyrning från statens sida. Löpande kontakt med bolaget och kännedom om bolagets utveckling är viktigt för att effektivt kunna utöva ägarrollen och tillvarata statens intressen. Det gäller att följa bolagets verksamhet såväl ur ekonomisk synvinkel som att kontrollera att bolaget uppfyller sitt uppdrag. För ett antal av de statliga bolagen är den handläggare som förvaltar bolagen ledamot i styrelsen. Regeringens samlade bedömning är att denna modell för ägarstyrning är förenlig med gällande lagstiftning.

Regeringen anser dock att det kan finnas skäl att överväga denna fråga i särskild ordning. Regeringens ägarförvaltning omfattar över 50 hel- eller delägda aktiebolag. Huvuddelen av dessa bolag agerar på marknadsmässiga villkor, medan övriga bolag har särskilda samhällsuppdrag. Det sammanlagda värdet på de förvaltade bolagen bedöms uppgå till cirka 500 miljarder kronor. Regeringen har därmed ett omfattande och viktigt uppdrag att ansvarfullt förvalta detta värde. Regeringen är angelägen om att forma en ordning för förvaltningen som på ett avvägt sätt balanserar en effektiv förvaltningsmodell som ger utrymme för en professionell, proaktiv och ansvarstagande löpande förvaltning, samtidigt som

kravet på öppenhet och god extern och intern kontroll kan upprätthållas.

Riktlinjer för ägarförvaltningen

Sedan 2003 sköter Näringsdepartementet förvaltningen av flertalet av de statligt ägda bolagen. Ytterligare sex departement förvaltar resterande bolag. Näringsministern har fått ett uppdrag att ansvara för frågor om enhetlig ägarpolitik och styrelsenomineringsfrågor.

Med anledning härav tas inom Regeringskansliet fram rutiner för en mer enhetlig ägarförvaltning, såväl vad gäller krav på dokumentation vid ägarstyrningen som enhetlig beredning, bl.a. inför bolagsstämmor. Detta är ett pågående utvecklingsarbete. Syftet är att i större utsträckning än tidigare kunna följa ägarstyrningen och kontakterna mellan ägarförvaltningen och bolagen. För närvarande utarbetas inom Regeringskansliet riktlinjer som bl. a. innebär krav på en mer enhetlig dokumentation som underlag för de beslut som fattas. Regeringen bedömer att dessa riktlinjer kommer att bidra till ökad tydlighet samt stärka den interna kontrollen och möjligheten till extern granskning.

3.12.2 Vattenfall AB - uppdrag och statens styrning (RiR 2004:18)

Riksrevisionen har i sin rapport om Vattenfall angett att uppdraget innefattat en granskning av genomförandet av Vattenfalls uppgift inom ramen för de av riksdagen fattade miljö- och energipolitiska målen samt redovisningen av bolagets etablering och verksamhet i Tyskland.

Regeringskansliet har till Riksrevisionen lämnat synpunkter angående rapporten, bl.a. vad gäller Riksrevisionens uppdrag. Synpunkterna har intagits i en bilaga till rapporten. Där framförs uppfattningen att rapporten redovisar en missuppfattning avseende regeringens energipolitik, principerna för denna och Vattenfalls roll. Regeringen instämmer i denna uppfattning.

Riksrevisionen har vid granskningen utgått från följande revisionsfrågor.

- Har ägarförvaltningen av Vattenfall samt bolagets agerande i Sverige förbättrat möjligheterna att uppnå svenska miljö- och energipolitiska mål?

- Finns det för Vattenfall betydande motstridigheter mellan svenska miljö- och energipolitiska mål och bolagets verksamhet i andra länder?
- Verksamheten i Tyskland:
  - Har bolagets utveckling i Tyskland redovisats – utöver krav enligt lagar och god revisionsred – på ett tydligt och transparent sätt?
  - Har moderbolaget och ägaren haft tillfredställande möjligheter till insyn i och kontroll av verksamheten i Tyskland?

Riksrevisionen har i sin rapport rekommenderat regeringen att

- ta initiativ till att förtydliga Vattenfalls uppdrag,
- överväga om Vattenfalls verksamhet i andra länder bör styras enbart efter lagen i verksamhetslandet med anledning av att Riksrevisionen anser att statliga bolag inte enbart kan bedömas utifrån lagstiftning i verksamhetslandet,
- verka för att ”formella ställningstaganden” görs i frågor som är av extraordinär karaktär,
- överväga vilken insyn och kontroll som svenska staten bör ha i statliga företags utländska dotterbolag samt
- utveckla den s.k. formlösa styrningen så att det i efterhand går att följa hur ägarstyrningen varit utformad.

Regeringens bedömning

Klargörande av Vattenfalls miljö- och energipolitiska uppdrag

Riksdagen har beslutat att Vattenfalls huvuduppgift skall vara att producera och leverera el på ett effektivt sätt och därmed uppfylla marknadsmässiga avkastningskrav i sin verksamhet. Därtill har riksdagen beslutat att det ingår i en framgångsrik affärsstrategi att vara ledande i omställningsarbetet av det svenska energisystemet. Riksdagen fastställde under 1996 Vattenfalls verksamhetsinriktning enligt följande (bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272).

”I likhet med vad som sägs i propositionen anser utskottet att utvecklingen av ny ekologisk elproduktionsteknik och investeringar i el- och värmeproduktion från förnybara energislag bör vara framträdande i

Vattenfalls långsiktiga utvecklings- och investeringsplaner. Företaget bör aktivt verka för att den tekniska utvecklingen förs framåt. En sådan verksamhet ingår naturligt, såsom också konstateras i propositionen, i en framgångsrik affärsstrategi.

För ett företag som Vattenfall, som verkar på en konkurrensutsatt marknad och som har som huvuduppgift att på ett effektivt sätt producera och leverera el till sina kunder, är det emellertid viktigt att nu nämnda insatser görs inom ramen för kraven på affärsmässighet. Bolagets beslut om satsningar på utveckling av ny elproduktionsteknik och investeringar i el- och värmeproduktion från förnybara energislag bör därför baseras på att Vattenfall kan uppfylla marknadsmässiga avkastnings- och utdelningskrav i sin verksamhet”.

Regeringen har, bl.a. med hänsyn till den reservation under utskottsbehandlingen i konstitutionsutskottet som riksdagen antog i juni 2003, bedrivit ett arbete med att på formell väg förtydliga Vattenfalls roll i omställningsarbetet. Regeringen har utgått från näringsutskottets uttalande med anledning av den ovan citerade s.k. energipolitiska propositionen.

Vid bolagsstämma i Vattenfall den 26 april 2005 beslutades om ett tillägg i bolagsordningen som innebär att ägaren markerar att bolaget skall ta den ledande rollen i det omställningsarbete som riksdagen beslutat om. I bolagsordningens verksamhetsparagraf har därför intagits följande text: ”Vattenfall skall inom ramen för kravet på affärsmässighet vara det ledande företaget i omställningen till en ekologiskt och ekonomiskt uthållig svensk energiförsörjning.”

Ändringen i bolagsordningen motiverades också på bolagsstämman där ägaren redogjorde för bakgrunden till och motiven för tillägget i bolagsordningen.

Genom dessa åtgärder har regeringen tydliggjort Vattenfalls uppdrag i omställningen till ett ekonomiskt och ekologiskt hållbart svenskt energisystem.

Insyn och kontroll av svenska staten i statliga bolags utländska dotterbolag

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att överväga vilken insyn svenska staten bör ha i Vattenfall och andra statliga företags utländska dotterbolag.

En etablering utomlands innebär att verksamhetslandets lagar styr bolagets verksamhet. Detta gäller även möjligheten till insyn i bolaget.

Den svenska offentlighetsprincipen gäller inte utomlands och tillgången till handlingar styrs av verksamhetslandets lagar. Regeringskansliet har dock genom ägarförvaltningens deltagande i styrelsearbetet samma möjlighet till insyn och kontroll som Vattenfall AB och dess styrelse har. Riksrevisionen konstaterar också i rapporten att Vattenfall AB har haft tillfredställande insyn och kontroll genom bl.a. representation i Vorstand (styrelseorgan), och genom andra vägar såsom gemensamma instruktioner och rapporteringssystem. På så sätt har styrelse och ledning, och därmed ägarförvaltningen, tillfredställande kontroll.

De statliga bolag som har som uppgift att verka på en konkurrensutsatt marknad måste ha möjlighet att verka på samma villkor som sina konkurrenter. I det ingår att bolagen kan behöva göra förvärv utomlands och de styrs då av de regelverk som gäller där. I vissa fall är delägande den enda möjlighet som står till buds och därmed följer vissa aktiebolagsrättsliga inskränkningar vad gäller styrning och insyn.

Formella ställningstaganden inför väsentliga förändringar i verksamhetsinriktning

Riksrevisionen har rekommenderat regeringen att verka för ett formellt ställningstagande av riksdagen i frågor av extraordinär karaktär.

Riksdagen har vid bolagiseringen beslutat att Vattenfall måste kunna delta i den fortgående internationaliseringen av elmarknaden, att bolaget måste kunna konkurrera på samma villkor som sina konkurrenter och att bolaget måste ha möjlighet att disponera sina resurser på samma sätt som sina privatägda konkurrenter. I betänkandet 1990/91:NU38 uttalas följande: ”Genom bolagiseringen skapas möjligheter till effektivisering och rationalisering av Vattenfalls verksamhet.” Vidare sägs följande: ”Den pågående internationaliseringen av elmarknaden kräver vidare att det nya bolaget ges erforderliga möjligheter att konkurrera med övriga företag på likvärdiga villkor.”

Frågan om regeringen måste inhämta riksdagens godkännande angående riktlinjer för Vattenfalls verksamhet behandlades av riksdagen 1992. I betänkandet 1991/92:NU10 uttalas föl-

jande. ”I Europa pågår för närvarande en utveckling mot ökad konkurrens på och internationalisering av elmarknaderna. Beslut inom EG kommer härvidlag få stor betydelse. Enligt utskottets mening är det väsentligt att också den svenska elmarknaden utsätts för ökad och effektivare konkurrens. Vattenfall AB måste ges sådana förutsättningar att det kan vidareutvecklas och anpassas till de kommande förändringarna på elmarknaden. Som sägs i propositionen bör bolaget kunna disponera sina resurser under samma förutsättningar som gäller för privatägda kraftföretag. Utskottet tillstyrker därför förslaget i propositionen om att riktlinjer för verksamheten i det nya bolaget inte skall behöva underställas riksdagen för godkännande.”

Enligt regeringens uppfattning har alltså riksdagen fastställt att Vattenfalls investeringsbeslut inte kräver ett formellt ställningstagande från riksdagen. Om ett statligt bolag däremot skall ändra verksamhetsinriktning som inte faller inom ramen för tidigare riksdagsbeslut måste riksdagens godkännande givetvis inhämtas.

Utveckla formlös styrning

Riksrevisionen har i sin rapport om Vattenfall berört frågan om s.k. formlös styrning och rekommenderat regeringen att utveckla den formlösa styrningen så att det i efterhand går att följa hur ägarförvaltningens styrning av statliga bolag varit utformad.

Regeringen har tidigare under avsnittet *Regeringens förvaltning och styrning av sex statliga bolag* (RiR 2004:28), *Former för beslut och informell styrning* redogjort för behovet av informell styrning och sitt arbete med att dokumentera denna.

3.12.3 Bolagiseringen av Statens järnvägar (RiR 2005:11)

Riksrevisionen har i sin rapport om bolagiseringen av Statens järnvägar angett att motiven för granskningen är resultatmässiga och andra problem som de statliga järnvägsbolagen uppvisat efter bolagiseringen. Syftet med granskningen har varit att bedöma hur väl ägarförvaltningen, enligt Riksrevisionens definition regeringen och Näringsdepartementet, hanterat bola-

giseringen. Granskningen avser perioden 2000 – 2004 med tonvikt på bolagiseringsprocessen.

Riksrevisionen har i rapporten angett att resultatutvecklingen för bolagen inte har motsvarat de ursprungliga förväntningarna. SJ AB tvingades 2003 upprätta kontrollbalansräkning bl.a. på grund av förlustbringande trafikavtal.

Riksrevisionen har vid granskningen utgått från följande revisionsfrågor.

- Var förberedelserna för SJ:s bolagisering ändamålsenliga för att skapa ”effektiva och lönsamma järnverksföretag”?
- Har de villkor som gavs vid ombildningen givit de statliga järnvägsföretagen goda affärsmässiga förutsättningar?
- Har uppföljning och ägarstyrning efter bolagiseringen varit adekvat?

Granskningen bygger på ca 80 intervjuer med bl.a. anställda i Regeringskansliet, ledamöter i trafikutskottet samt styrelser, ledningar och revisorer i affärsverket och järnvägsbolagen, samt på dokument från bl.a. regeringen, riksdagen, bolagen och uppgifter i offentliga utredningar.

Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionen har rekommenderat regeringen att överväga att

- säkerställa att transparenta och grundliga berednings- och beslutsprocesser finns på plats redan initialt vid ombildningar,
- kapitalisera statliga bolag långsiktigt,
- utveckla nomineringsprocessen för bolagsstyrelser,
- styra statliga bolag med aktiebolagsrättsligt giltiga direktiv samt
- tydliggöra den långsiktiga regleringen av järnvägssektorn.

Regeringens bedömning

Vad gäller rekommendationerna angående nomineringsprocessen samt frågan om styrning av bolagen får regeringen hänvisa till vad som anförts ovan angående dessa frågor under avsnittet *Regeringens förvaltning och styrning av sex statliga bolag* (RiR 2004:28), *Val av styrelse samt Former för beslut och informell styrning*.

Riksrevisionen pekar på att villkoren för de nya statliga järnvägsbolagen inte varit gynnsamma då företagen blev underkapitaliserade. Riksrevisionen har ifrågasatt om bolagiseringen av Statens järnvägar står i överensstämmelse med statens ägarpolicy vars uttalade ambition är att skapa långsiktiga lösningar. Riksrevisionen har rekommenderat regeringen att överväga att kapitalisera bolagen långsiktigt.

När det gäller frågan om bolagens kapitalisering konstaterar regeringen att vid tidpunkten för bolagiseringen fanns ett tillfredställande ekonomiskt underlag från såväl affärsverkets ledning som från de externa finansiella rådgivarna. Regeringen gjorde vid tidpunkten för bolagiseringen en sammanvägning av olika faktorer i underlagen vilket ledde till vad som bedömdes vara en rimlig kapitalisering.

Regeringens ambition är att agera som en långsiktig ägare med uthållighet och ansvarstagande. Regeringens förvaltning syftar mot att de statligt ägda bolagen över tiden har en effektiv kapitalstruktur. Prövning och ställningstaganden om kapitalisering, och nivån på en effektiv kapitalstruktur, måste göras kontinuerligt mot bakgrund av omvärldsförändringar och förändrade verksamhetsförutsättningar för bolagen. Detta innebär att en mängd interna och externa faktorer avseende bolagen beaktas och värderas, vilket kan leda till bedömningen att ett bolag har behov av att tillföras ytterligare kapital eller utdela kapital.

3.12.4 Riksrevisionens årliga rapport 2005 (2005:13)

Riksrevisionen redogör i sin årliga rapport för 2005 under avsnitt 3.4 Styrningen av de statliga bolagen för sina iakttagelser i rapporterna Vattenfall AB (RiR 2004:18), Arlandabanan (RiR 2004:22, Regeringens förvaltning och styrning av sex statliga bolag (RiR 2004:28) samt Bolagiseringen av Statens järnvägar (RiR 2005:11).

Riksrevisionen sammanfattar i rapporten sina iakttagelser i rapporterna och anför bl.a. vad gäller styrningen av myndigheter och bolag att regeringen överlätit ett för stort utrymme för tolkning av mål och uppgifter åt myndigheterna och bolagen själva. Man anför vidare att det finns en risk för att den formella styrningen av myndigheter och bolag ersätts av en annan mindre transparent styrning. Enligt Riksrevisionen får

myndigheten och aktiebolaget antingen söka stöd i informella styrimpulser eller välja att själva tolka eller precisera målen. Detta skulle enligt Riksrevisionen innebära, både för myndigheter och för aktiebolag, att det uppstår oklarheter i ansvarsfördelningen mellan regeringen å ena sidan och aktiebolag eller myndigheter å den andra.

Riksrevisionen synes alltså i sin bedömning utgå från att förutsättningarna för styrning av en myndighet och ett aktiebolag i stort sett är desamma. Regeringen får här hänvisa till vad som ovan anförts under avsnittet *Regeringens förvaltning och styrning av sex statliga bolag* (RiR 2004:28), *Former för beslut och informell styrning*, angående de skillnader i lagstiftningen som finns och därav skillnader i möjligheten att styra en myndighet jämfört med ett aktiebolag, se prop. 1990/91:87 s 132. Det är också viktigt att notera de begränsningar som följer av aktiebolagslagen (1975:1385) vad gäller styrning av bolaget genom bolagsstämman. Lagen förutsätter att frågor av operativ art primärt handhas av styrelsen. Det anses inte tillåtet för stämman att genom direktiv styra bolagsledningens förvaltning i sådan utsträckning att styrelsen förlorar sin ställning som ansvarig handhavare av förvaltningen, se prop. 1975:103 s 236 samt SOU 1971:15 s 220.

Enligt regeringens uppfattning kan därför inte samma slutsatser dras angående möjligheter till styrning av en myndighet jämfört med möjligheterna att styra ett aktiebolag.

Riksrevisionen återkommer i sin årliga rapport även till frågan om insyn i bolagen. Regeringen hänvisar även i denna del till vad som anförts ovan under *Regeringens förvaltning och styrning av sex bolag* (RiR 2004:28), *Insyn och öppenhet*.

Slutligen anför Riksrevisionen att bolagens uppdrag ofta har en oklar aktiebolagsrättslig giltighet och man efterfrågar att "riksdagens intentioner fastställs på ett aktiebolagsrättsligt tillfredställande sätt". Som regeringen uppfattar Riksrevisionen i denna del avses därmed de slutsatser som Riksrevisionen dragit i rapporten RiR 2004:28 angående kravet på att riksdagsbeslut för att vara giltiga mot aktiebolaget måste antas genom bolagsstämmobeslut. Regeringen får här hänvisa till vad som anförts i denna del under avsnittet om *Ägarstyrning och riktlinjer på bolagsstämmor*.

3.13 Konkurrensneutralitet för svensk träskiveindustri

Genom den svenska energi- och klimatpolitiken har efterfrågan ökat på sågspån för användning som bränsle inom värme- och elproduktion. Detta har inneburit stigande priser på spån. Sågspån används som råvara i träskiveindustrin där betalningsförmågan till följd av internationell konkurrens är begränsad. Riksdagen har därför föreslagit (2003/04:NU10) att statsmakterna, i avvaktan på att politiken i andra europeiska länder får en liknande inriktning som den svenska vad gäller åtgärder för att minska koldioxidutsläppen, skapar ett stödsystem som möjliggör konkurrensneutralitet för svensk träskiveindustri. För att ett statligt stöd skall kunna utgå krävs ett godkännande av kommissionen. Regeringen har i informella kontakter med EG-kommissionen diskuterat möjligheterna för ett godkännande av ett stöd för att kompensera spånskiveproduktionens upptag och lagring av CO₂. Sannolikheten för ett godkännande har visat sig vara låg. Regeringen avser återkomma till riksdagen i frågan.

3.14 Statliga insatser utanför politikområdet

Innovationsstrategin

Som framgår av avsnitt 4.5 Politikens inriktning är insatser inom många politikområden av stor betydelse för Sveriges konkurrenskraft och därmed företagets utveckling. Under det första året sedan strategin presenterades har regeringen, utöver åtgärder inom näringspolitiken, presenterat en rad förslag som syftar till att genomföra strategin.

Några exempel på detta är förslag i forsknings- högskole- och IT-propositionerna. Inom exportfrämjandet har regeringen beslutat om ett antal åtgärder som främjar främst små och medelstora företags konkurrenskraft på internationella marknader. Som ytterligare exempel kan nämnas transportpolitiken, där regeringen uppdragit åt trafikverket att redovisa vilka insatser som görs för att skapa ett gott innovationsklimat och stimulera till innovation i den egna verksamheten. Eftersom lokala och regionala näringslivsmiljöer är viktiga för konkurrenskraften genomförs många åtgärder, inom ramen för

strategin, inom den regionala utvecklingspolitiken, särskilt genom de regionala tillväxtprogrammen.

Skatteområdet

Skatteområdet är ett av de områden som är av störst betydelse för näringslivet. Förändringar inom skatteområdet kan innebära förändringar av de grundläggande förutsättningarna för företagandet.

Fr.o.m. den 1 januari 2005 har arvs- och gåvoskatten slopats, för att bland annat underlätta generationsskiften i onoterade företag.

Inom Regeringskansliet pågår nu arbetet med den fortsatta reformeringen av de så kallade 3:12-reglerna. I januari 2005 redovisades ett förslag till reformerade regler. Förslaget innebär förändringar inom ramen för det befintliga systemet. Förslaget har remissbehandlats och regeringen avser att lämna förslag till lagändringar som skall träda i kraft senast den 1 januari 2006.

Utredningen om vissa företagsskattefrågor (dir. 2004:28) beräknar avsluta sitt arbete den 31 oktober 2005. Utredaren har till uppgift att se över vissa företagsskattefrågor vid omstruktureringar m.m. Uppdraget omfattar även sådana omstruktureringar som föranleddes av den under år 2003 genomförda reformen med slopad kapitalvinstbeskattning av näringsbetingade andelar.

Associationsrättens område

Det finns pågående lagstiftningsprojekt som är av särskild betydelse för företagande och näringsliv. Regeringen har bl.a. lämnat en proposition med förslag till ny aktiebolagslag (prop. 2004/05:85). I propositionen föreslås bl.a. regler som främjar en aktiv ägarfunktion t.ex. genom ett särskilt system för insamlande av fullmakter inför bolagsstämman, förenklningar i regelverket för de privata aktiebolagen, nya instrument för kapitalanskaffning, och regler om delning av aktiebolag. Propositionen har antagits av riksdagen (bet. 2004/05: LU23, rskr. 2004/05:291, SFS 2005:551). Den nya lagen träder i kraft den 1 januari 2006.

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete om förenklade bokslut för enskilda näringsidkare och ändrade gränsvärden i redovisningslagstiftningen för att i större utsträckning undanta små och medelstora företag från betungande regler.

Immaterialrätt

Kommittén om patentskydd för biotekniska uppfinningar har inlett sitt samarbete under våren 2005 (dir. Ju 2005:2). Kommittén ska följa utvecklingen av praxis och effekterna av patent på det biotekniska området för hälso- och sjukvården samt forskningen. Uppdraget ska redovisas 2008 och ett delbetänkande lämnas sommaren 2006.

Miljöområdet

Miljöområdet är ett av de områden som påverkar hela näringslivet och särskilt starkt berör industriföretagen och deras globala konkurrenskraft. Miljöfrågor skall betraktas som drivkrafter som stärker näringslivets konkurrenskraft på framtida marknader. Regeringen har lämnat en miljömålsproposition till riksdagen under våren 2005 (prop. 2004/05:150). Arbetet med att nå en hållbar utveckling fortsätter genom de miljö kvalitetsmål som effektiviserar mål och resultatstyrningen av arbetet med att lösa de stora miljöproblemen. För näringslivets del är särskilt strategierna för att uppnå miljö kvalitetsmålen viktiga. Tre utmaningar kräver särskild uppmärksamhet; omställning av energi- och transportsystemen, skapandet av en giftfri miljö och effektiva kretslopp och en hushållning med naturens resurser

EG-direktivet om tjänster på den inre marknaden

Arbetet med EG-kommissionens förslag till ett direktiv om tjänster på den inre marknaden fortskrider på rådsarbetsgruppsnivå. Sveriges deltagande i arbetet är aktivt då den ökade integrationen och rörligheten av tjänstesektorn som direktivet syftar till är av stor betydelse för ökad tillväxt och konkurrenskraft i Sverige och övriga EU.

Kemikaliestrategin

Kommissionen presenterade i oktober 2003 ett förslag om nytt regelverk för hantering av kemikalier (KOM (2003) 644), REACH. En mer detaljerad beskrivning av förslaget och de svenska prioriteringarna vid förhandlingsarbetet i rådet återfinns under Utgiftsområde 20, Miljö. Av särskilt näringspolitiskt intresse är att Sverige presenterat ett förslag till förbättringar av REACH på områden av intresse för basindustrin,

främst när det gäller registreringskrav för naturligt förekommande ämnen i bl.a. skogsråvara och malmer och hur man skall undvika dubbelreglering på kemikalie- och avfallsområdet. Vidare behöver förståelse för och praktisk tillämpning av REACH underlättas, i synnerhet för små och medelstora företag.

Regional utvecklingspolitik

Inom ramen för den Regionala utvecklingspolitiken genomförs flera åtgärder som bidrar till att mål inom Näringspolitiken uppnås. Bland annat genomförs regionala tillväxtprogram i samtliga län under perioden 2004-2007. Inom ramen för dessa fattades under 2004 beslut om medel omfattande cirka 17,6 miljarder kronor för insatser som är viktiga för näringslivets konkurrenskraft.

Förtroendefrågor

Bakgrund

Under senare år har frågor om förtroendet för näringslivet kommit att stå i fokus för debatten. I många fall har diskussionen utgått från uppmärksammade händelser på andra håll i världen. Vissa företeelser i det svenska näringslivet har dock visat att debatten är synnerligen angelägen också för svensk del.

Allmänhetens förtroende för näringslivet, liksom förtroendet mellan näringslivets olika aktörer, är av grundläggande betydelse för samhälls-ekonomi och investeringsviljan. Det påverkar företagens möjligheter att skaffa kapital och därmed enskilda människors möjligheter till arbete, sparande och pension. Förtroendet påverkar därmed också den allmänna tillväxten i hela landet.

Det var mot den bakgrunden som regeringen den 5 september 2002 bemyndigade statsministern att tillkalla en kommission för analys av behovet av åtgärder som stärker förtroendet för det svenska näringslivet, Förtroendekommissionen (SB 2002:01, dir. 2002:115).

En svensk kod för bolagsstyrning

Förtroendekommissionen grep sig an frågeställningarna i uppdraget på mycket bred front. I syfte att höja kvaliteten i svensk bolagsstyrning tog Förtroendekommissionen i oktober 2003 initiativ till bildandet av en särskild arbetsgrupp, den s.k. Kodgruppen, med uppgift att utarbeta en svensk kod för bolagsstyrning. Kodgruppens

arbete ledde till förslag till en sådan kod (se SOU 2004:46 och SOU 2004:130). Koden – som främst är avsedd för aktiemarknadsbolag – innehåller normer för bolagsstyrning och skall utgöra ett komplement till lagstiftningen. Koden förvaltas av ett organ – Kollegiet för bolagsstyrning – där även staten är representerad.

Koden skall bland annat ge förutsättningar för en aktiv ägarroll, skapa en välavvägd maktbalans och en tydlig rollfördelning mellan olika organ samt främja ökad öppenhet. Avsikten är att kodens regler skall utgöra grunden i de svenska aktiemarknadsbolagens självreglering. Reglerna är inte tvingande. Tillämpningen av koden bygger i stället på att den som väljer att inte följa hela eller delar av regelverket skall vara skyldig att förklara sig. Det är sedan upp till marknaden att avgöra om en sådan förklaring skall anses godtagbar.

Betänkandet Näringslivet och förtroendet

Som Förtroendekommissionen konstaterade kan diskussionen om förtroendet för näringslivet inte begränsas till att enbart gälla frågan om en sund bolagsstyrning. Det är inte heller givet att alla frågor på detta område lämpar sig för självreglering. Förtroendekommissionen utarbetade därför också ett betänkande, Näringslivet och förtroendet (SOU 2004:47), som överlämnades till regeringen i april 2004. Kommissionen drar slutsatsen att förtroendet för det svenska näringslivet har skadats under senare år. Som tänkbara orsaker till detta pekar kommissionen på företeelser som höga ersättningsnivåer och olämpliga ersättningssystem, felaktig eller missvisande ekonomisk information, otillbörligt utnyttjande av marknadsställning eller informationsöverläge, samt oklara roll- och ansvarsgränser.

Kommissionen identifierar därefter fyra viktiga områden på vilka kommissionen föreslår insatser. Det första insatsområdet rör förbättrad bolagsstyrning. Kommissionen hänvisar i denna del till den kod för bolagsstyrning som redan har nämnts, men lämnar också ett flertal förslag utanför koden. Det andra insatsområdet avser förtroendet för finanssektorn. Kommissionen lämnar i denna del flera förslag som avser att stärka konsumentskyddet i förhållande till finanssektorns aktörer. En effektivare konkurrenspolitik är föremålet för det tredje insatsområdet. Det fjärde och sista insatsområdet rör

bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten.

Bedömning

Förtroendekommissionens arbete är ett viktigt steg i en utveckling mot återupprättandet av allmänhetens förtroende för näringslivet. I sammanhanget finns det anledning att särskilt lyfta fram den kod för bolagsstyrning som har tagits fram. Koden kan förväntas leda till att utvecklas bättre normer på företagsstyrningsområdet och att risken för händelser av det slag som vi på senare år har bevittnat här och i vår omvärld därmed minskar. På så sätt kan koden på ett påtagligt sätt bidra till att förtroendet för näringslivet ökar.

Regeringen avser att noga följa hur koden tillämpas och vilka effekter den får. Koden har redan börjat tillämpas av bolag noterade på Stockholmsbörsens A-lista och de större bolagen på O-listan samt av de statliga bolagen.

Även förslagen och övervägandena i betänkandet Näringslivet och förtroendet utgör ett viktigt bidrag till det arbete med förtroendefrågor som pågår på olika håll. Det är regeringens avsikt att betänkandet skall leda till åtgärder och förslag också från regeringens sida.

En fråga som Förtroendekommissionen har ansett vara av stor betydelse för förtroendet för näringslivet gäller ersättning till ledande befattningshavare. Regeringen delar den uppfattningen. Regeringens principiella syn är att ägarnas inflytande i frågor om ersättningen till ledande befattningshavare bör stärkas och tydliggöras. Öppenheten om ersättningar bör öka och informationen om ersättningar förbättras.

En annan angelägen fråga som kommissionen har tagit upp gäller konsumentperspektivet inom finanssektorn. I Regeringskansliet bedrivs nu ett arbete med syfte att ta fram förslag på hur konsumentskyddet kan effektiviseras och stärkas samt hur myndigheternas ansvar kan tydliggöras på det finansiella området. Arbetet tar sin utgångspunkt i bl.a. de förslag som Förtroendekommissionen har lämnat. En rapport planeras under hösten 2005.

Förtroendekommissionen har också behandlat ett antal andra frågor med bäring på finansmarknaden. Flera av dessa frågor har redan blivit föremål för åtgärder från regeringens sida. Sålunda får kommissionens förslag när det gäller oberoende styrelseledamöter i icke vinstutdelande försäkringsaktiebolag anses vara tillgodo-

sett genom lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2004. Flera andra av kommissionens förslag har överlämnats till pågående utredningar för vidare analyser och bearbetning. Det gäller t.ex. frågor om Stockholmsbörsens roll. Dessa har överlämnats till Utredningen om värdepappersmarknadsfrågor (dir. 2004:172).

Förtroendekommissionen har också tagit upp viktiga frågor på konkurrensområdet. Här finns det anledning att särskilt peka på frågan om sanktioner för överträdelse av det konkurrensrättsliga regelverket. Regeringen anser att detta är en viktig fråga att följa upp och analyserar för närvarande regelverket som gäller nivån på den konkurrensskadeavgift som kan åläggas företag som överträder konkurrensreglerna. Syftet är att identifiera eventuella behov av förändringar. Det är viktigt för tillväxten av nya företag och idéer, för dynamiken på marknaden och för en långsiktigt ekonomisk tillväxt att konkurrensen inte sätts ur spel på marknaden. Regeringen anser därför att det är av central betydelse att med kraft markera att överträdelse av konkurrensreglerna inte är acceptabla.

Kommissionen har slutligen lämnat förslag och synpunkter när det gäller bekämpningen av ekobrott. När det gäller regeringens politik på det området hänvisas till vad som anförs under utgiftsområde 4.

3.15 Vissa frågor angående förvaltningen av statligt ägda bolag

3.15.1 Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster

Ärendet och dess beredning

I slutet av 1980-talet uppdrog regeringen till Arbetsmarknadsstyrelsen att som försöksverksamhet bedriva en intäktsfinansierad arbetslivsinriktad rehabilitering med arbetsgivare och försäkringskassor som kunder. Verksamheten, som fick namnet Arbetslivstjänster (ALT), skapades från och med budgetåret 1990/91.

Samhall Resurs AB (Resurs) bildades 1997 som ett dotterbolag till statligt ägda Samhall AB (Samhall). Redan 1990 bedrev Samhall yrkesinriktad rehabilitering på kommersiella villkor under begreppet Rehabtjänster. För att Samhalls

kunskaper inom bl.a. rehabiliteringsområdet skulle komma fler till del beslutade Samhall, i samband med en ny koncernorganisation under 1996, att bilda ett nytt bolag för rehabiliteringstjänster.

Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och Samhall inkom i december 2003 med en gemensam skrivelse till regeringen där man framförde att ALT och Resurs på ett värdefullt sätt skulle kunna komplettera varandra. En sammanslagning av de två verksamheterna i ett gemensamt bolag skulle kunna ge det nya bolaget bättre möjligheter att tillhandahålla tjänster av hög kvalitet och att följa upp de tjänster som levereras. Detta skulle också kunna gagna de företag, myndigheter och organisationer som utnyttjar dessa tjänster. Därmed skulle en sammanslagning kunna bidra till att få ner ohälsotalen i Sverige. Man framhöll de stora vinster, för samhälle och företag, som en sammanslagning av de båda enheterna skulle generera. Störst vikt tillmättes värdet av att lägga samman kompetensen i de båda verksamheterna. En viktig orsak till det föreslagna samgåendet var även möjligheten att gemensamt bredda sig på den större marknaden för företagshälsovård.

Under 2004/2005 tillsattes en utredning (dir. 2004:42) med syfte att närmare utreda ett samgående mellan Resurs och ALT. Därtill fick utredaren, enligt tilläggsdirektiv (dir. 2004:176), även i uppdrag att utreda frågan om att avyttra ALT separat. Ett delbetänkande (SOU 2005:24) Arbetslivsinriktad rehabilitering – Den framtida organisationen för Arbetslivstjänster och Samhall Resurs AB lämnades den 15 mars 2005. I detta delbetänkande analyserades det offentliga åtagandet, de strategiska förutsättningarna för att bilda ett nytt bolag belystes samt gavs förslag på en ny organisatorisk lösning. Slutbetänkandet (SOU 2005:46) Bättre arbetslivsinriktad rehabilitering – En fusion mellan Arbetslivstjänster och Samhall Resurs AB, som lämnades den 25 maj 2005, behandlar de delar av direktiven enligt vilka utredaren skall beskriva legala, finansiella och operativa förutsättningar för sitt förslag samt att ta fram en handlingsplan för genomförandet.

Regeringen avser i samband med beslut om budgetpropositionen även besluta om att bilda en organisationskommitté. Kommitténs uppgift skall vara att inleda nödvändiga förberedelser inför bildandet av ett nytt direktägt statligt aktiebolag.

Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr 2005/4876/SÄ).

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Under de senaste tjugo åren har stigande ohälsotal lett till ett ökat fokus på rehabilitering av sjukskrivna. Detta har bl.a. medfört att en marknad för rehabilitering har vuxit fram. Medel har avsatts för Försäkringskassan och arbetsförmedlingarna för att köpa rehabiliteringstjänster och arbetsgivarna har sedan början på 1990-talet fått ett allt större ansvar för att få sjukskrivna personer åter i arbete.

Arbetslivsinriktad rehabilitering ingår i det område som benämns företagshälsovård. Företagshälsovården syftar till att stärka arbetsmiljö och rehabilitering på arbetsplatserna. Vissa delar av detta arbete är reglerat i lag (AML) och andra sker på frivillig basis. För vidare fördjupning hänvisas till slutbetänkandet SOU 2005:46.

Rehabiliteringsprocessen

Flera olika aktörer ansvarar för arbetet med att rehabilitera en individ. Kostnaderna för sjukskrivningar är betydande för såväl det offentliga som arbetsgivare och individ. Arbetet för att minska ohälsan har därför hög prioritet.

Åtgärder som vidtas vid sjukdom och rehabilitering kan översiktligt delas in i förebyggande, medicinska och arbetslivsrelaterade. Inom respektive steg i processen sker två former av insatser, nämligen utredning och aktiva åtgärder. Därtill kommer att vissa individer efter avslutad rehabilitering behöver hjälp att finna nya arbetsuppgifter och/eller arbetsgivare. Tillfrisknade individer går då vidare till omställning. Omställning berör dock inte bara dessa individer utan även de som av olika skäl inte kan vara kvar hos sin nuvarande arbetsgivare t.ex. på grund av arbetsbrist. I denna kedja är statens intresse ett samhällsekonomiskt effektivt flöde genom de olika stegen tillbaka till arbetslivet och att hänsyn tas till individens behov. Arbetsgivarna har å sin sida incitament att verka för en effektiv återanpassning av sjuka anställda. Under processens gång behövs olika producenter som bidrar med sina kompetenser för att underlätta individens återkomst till arbetslivet. Producenterna har en-

dast ett indirekt ansvar i rehabiliteringsprocessen genom att de agerar som utförare på uppdrag av de primärt ansvariga. Producenterna, varav ALT och Resurs är två, verkar på en fullt konkurrensutsatt marknad.

Organisationerna

ALT och Resurs är två statligt ägda enheter som producerar sina tjänster i konkurrens med övriga aktörer på marknaden och med försäljning även till andra än Försäkringskassan och arbetsförmedlingarna. ALT och Resurs har av tradition fokuserat mer på insatser riktade mot sjukskrivna med anställning, men har under senare år inriktat sig alltmer mot övergripande och preventivt arbete mot ohälsa. Därmed har företagen även kommit att bli mer involverade i arbetsgivarnas generella arbete med personalfrågor. Omkring 75 procent av ALT:s och Resurs verksamhet ligger emellertid fortfarande i kärnverksamheten arbetslivsinriktad rehabilitering.

Arbetslivstjänster (ALT)

ALT har 275 anställda, omsätter ca 200 miljoner kronor och resultatet för 2004 uppgick till ca -3 miljoner kronor. Omsättningen för första halvåret 2005 uppgick till 111 miljoner kronor och resultatet uppgick till 10,4 miljoner kronor. ALT är en rikstäckande organisation med verksamhet på ett 50-tal orter i Sverige. ALT har fyra affärsområden: arbetslivsinriktad rehabilitering, personal- och organisationsutveckling, omställning och urval. Rehabiliteringen står för mer än tre fjärdedelar av omsättningen men ansträngningar har gjorts för att bredda verksamheten. Ett exempel är i segmentet omställning inom trygghetslösningarna, där ALT har blivit den i omsättning största leverantören på marknaden.

ALT avsätter löpande medel till metodutveckling och är delaktigt i flera forsknings- och utvecklingsprojekt. Stora resurser avsätts även för kompetensutveckling, däribland främst för den egna metodutvecklingen. ALT har också arbetat med att i organisationen förankra framtagna dokument om grundläggande människosyn och etiska regler.

Samhall Resurs AB (Resurs)

Resurs har 120 anställda, omsätter ca 102 miljoner kronor och vinsten för 2004 uppgick till ca 11 miljoner kronor. Omsättningen för första halvåret 2005 uppgick till 47,5 miljoner kronor

och resultatet uppgick till 1,4 miljoner kronor. Företaget har kontor på ett 30-tal orter i Sverige och erbjuder tio olika produkter indelade i sex produktgrupper: förebyggande insatser, arbetslivsinriktad rehabilitering, omställning och förändringsprocesser, ekonomi, företagshälsovård samt övrigt. Tre fjärdedelar av omsättningen kommer från arbetslivsinriktad rehabilitering. Resurs har registrerat varumärkena Resursmobilisering, Sampop och Pop. Det första är en modell för rehabilitering och de två sistnämnda är verktyg för att mäta kostnader för sjukskrivningar. Som en del i en verksamhetsutvidgning införlivades Samhallkoncernens företagshälsovård i Resurs under 2003.

Resurs driver flera forsknings- och utvecklingsprojekt. Företaget avsätter även stora summor till kompetensutveckling, bl.a. för affärsmannaskap och olika metoder inom rehabilitering. Resurs har även tagit fram organisationens grundvärden som utgår från den enskilde individens behov och särart.

Omvärld och marknad

Marknaden för företagshälsovård är splittrad i många små enheter, men en konsolidering pågår och aktörerna vill kunna erbjuda fler delar av företagshälsovården. Vissa s.k. Human Resource-företag har också börjat komma in på företagshälsovårdsmarknaden. Sammantaget leder detta till en ökad konkurrens. Marknaden för arbetslivsinriktad rehabilitering, som är en del av den större marknaden för företagshälsovård, omsätter i dag ca 1,3 miljarder kronor. Den största kunden är Försäkringskassan.

Marknaden för arbetslivsinriktad rehabilitering kan förväntas växa de kommande åren, bl.a. mot bakgrund av de höga sjukskrivningarna och arbetsgivarnas ökade ansvar. Tillväxten kan främst väntas ske inom nya kundgrupper (företag, kommuner och landsting).

Trenden är att kunderna efterfrågar nya typer av rehabiliteringstjänster, framför allt mer grupp-än individinriktade. Kunderna ställer även ökade krav på mätbara resultat och efterfrågar ett mer breddat tjänsteutbud inom företagshälsovården.

Det finns inga direkta indikationer på att marknaden för företagshälsovårdstjänster inte fungerar över hela landet. Viss osäkerhet råder emellertid när det gäller kvaliteten i de mindre enheterna. Pågående marknadsförändringar kan

leda till en försämrad regional tillgång inom vissa kompetensnicher.

Mot bakgrund av den förväntade marknadsutvecklingen torde en sammanslagning av Resurs och ALT öka förutsättningarna att möta marknadens krav och därmed medföra en god framtida ekonomisk utveckling för det nya bolaget.

Det offentliga åtagandet

De samhälleliga intressen som är utgångspunkten för en diskussion om arbetslivsinriktad rehabilitering är dels att minska ohälsan, dels att skapa förutsättningar för en effektiv och väl fungerande rehabiliteringsverksamhet i hela landet.

ALT och Resurs är i dag statligt ägda enheter som agerar utifrån marknadsmässiga krav men som genom sin speciella kompetens också tillgodoser viktiga behov för bl.a. staten som köpare, främst Försäkringskassan. Andra statligt ägda enheter som bedriver konkurrensutsatt verksamhet inom närliggande områden är Lernia och Försäkringsmedicinskt centrum (FMC).

På en väl fungerande marknad saknas det skäl för staten att agera som producent. Staten kan i de fallen ha en viktig roll i lagstiftning och tillsyn över lagen. Utredningen har konstaterat att marknaden för företagshälsovård och arbetslivsinriktad rehabilitering i huvudsak synes fungera för närvarande, men det sker stora förändringar på marknaden vars effekter på tillgång och kvalitet är svåra att bedöma. Mot den bakgrunden bör staten tills vidare behålla ett engagemang i ALT och Resurs, som även fortsättningsvis bör bedrivas utifrån marknadsmässiga krav. På lite längre sikt, när marknaden stabiliserats, bör staten överväga att avveckla sitt engagemang i ALT och Resurs. En kontrollstation bör upprättas efter två år för att bl.a. se om marknaden är mer stabil och kan tillgodose efterfrågan på kvalificerade rehabiliteringstjänster i hela landet och därmed utvärdera statens engagemang för arbetslivsinriktad rehabilitering och hälsobefrämjande verksamhet.

Sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster

Regeringens förslag: Ett nytt aktiebolag ägt direkt av staten tillskapas genom en sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster.

Utredningens förslag: Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget om ett samgående mellan Resurs och ALT i ett nytt bolag.

Flertalet remissinstanser delar utredningens uppfattning om att det finns en god konkurrens på marknaden och stöder utredningens förslag om tillskapandet av ett konkurrensutsatt bolag som arbetar med att tillhandahålla rehabiliteringstjänster. Dock framhåller många remissinstanser att såväl regleringen av rehabiliteringskedjan som marknaden för dessa tjänster är stadd i förändring. Sammantaget gör detta att det finns en osäkerhet gällande behovet av att ha direkt tillgång till rehabiliteringsresurser för att nå övergripande samhällspolitiska mål. Denna osäkerhet motiverar en försiktighet när det gäller att genomföra en ägarbreddning och släppa kontrollen över bolaget fram till dess att utbud och efterfrågan har stabiliserats. Remissinstanserna lyfter fram att statens övergripande mål om att få ner ohälsotalen skall ställas i förgrunden. Statskontoret poängterar vikten av att det säkerställs att det nya bolaget agerar på lika villkor som andra företag på marknaden.

Flera remissinstanser pekar på vikten av ansvarsfördelning och bibehållen hög nivå och effektiv rehabilitering. Det är av stor vikt att bolaget fortsätter leverera kvalificerad arbetslivsinriktad rehabilitering samt får en koppling och utveckling mot produktion av god företagshälsovård. Svenskt Näringsliv och Svensk Företagshälsovård är kritiska till att staten bildar ett nytt bolag och anser att staten ej skall vara engagerade på denna marknad.

Skälen för regeringens förslag: Målet för regeringen är att skapa en verksamhet som på marknadsmässiga villkor kan utveckla, marknadsföra och erbjuda arbetslivsinriktad rehabilitering till konkurrensförmåliga priser och på det sättet skapa bästa möjliga förutsättningar för att

personer med rehabiliteringsbehov kan komma tillbaka till arbete så fort som möjligt.

En fortsatt verksamhet i nuvarande former, där två statligt ägda producenter agerar som separata enheter på en splittrad tillväxtmarknad, är inget bra alternativ vare sig för ALT eller för Resurs. Att, som ALT gör, driva en avgiftsfinansierad verksamhet tillsammans med AMS övriga anslagsfinansierade verksamheter kan inte heller anses som ett bra alternativ för branschen som helhet. För att bättre förvalta värdet av Resurs och ALT bör därför de båda verksamheterna gå samman, vilket kommer att skapa bättre grund för utveckling, effektivare marknadsinsatser och ökad försäljning.

Staten äger även Lernia och FMC. Dessa aktörer splittrar ytterligare det statliga ägandet, då de verkar på angränsande marknader.

Ett alternativ till en sammanslagning mellan Resurs och ALT är att sälja de båda bolagen var för sig. Detta alternativ medför en risk för att bolagen hamnar hos två olika huvudmän. De skalfördelar och synergieffekter som uppnås vid en sammanslagning skulle gå om intet och bolagens konkurrenskraft inom området arbetslivsinriktad rehabilitering försämras.

Av ovanstående anledningar föreslår regeringen att ett nytt bolag ägt direkt av staten tillskapas genom en sammanslagning av Resurs och ALT. I ett senare läge bör dock styrelsen till det nya bolaget undersöka om det finns skäl att på olika sätt bredda verksamheten ytterligare.

Mot bakgrund av en förväntad stark framtida tillväxt på marknaden samt skapandet av flertalet allianser och omstruktureringar, torde konkurrenskraften och värdeutvecklingen kunna bli bättre för en sammanslagen enhet som är riktigt bra på något än för företag som är näst bäst på mycket. Kunderna förväntas i allt större utsträckning efterfråga och köpa helhetslösningar framför individbaserade lösningar. Individbaserad rehabilitering kan göras i småskalig verksamhet, ofta fåmansbolag, medan rehabiliterande insatser för hela grupper kräver både kompetensbredd och relativt sett större resurser för metodutveckling. Det finns således både skalfördelar och samordningsvinster som talar för en sammanslagning. Analysen stöds också av de erfarenheter och vägval som de båda företagen redan har gjort. Såväl ALT som Resurs lägger mycket kraft på metodutveckling och på att kunna erbjuda relevant kompetens på alla regionala marknader. Det har framgått att företagen

var för sig vidtagit åtgärder för att möta det faktum att mindre kontor kan ge sämre lokal kvalitet och högre kostnader. Det har också framgått att båda företagen lägger ner en hel del kraft och kostnader, dock utifrån lite olika filosofier, på att öka försäljningen. En väl fungerande och kraftfull försäljningsförmåga är en viktig faktor för att kunna sälja tjänster till nya kundgrupper, men ställer krav på viss "kritisk massa". En större företagsenhet har bättre förutsättningar att bygga upp en bra försäljningsorganisation. Även i andra avseenden, t.ex. när det gäller lokalkostnader och administrativa funktioner, torde det finnas möjligheter att göra effektiviseringar utan att ge avkall på den regionala täckningen.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det finns synergier både i nya affärsmöjligheter och på kostnadssidan och att det därför ligger en betydande potential i att ALT och Resurs går samman. Detta alternativ framstår som det bästa sättet att förvalta det kompetensmässiga och företagsekonomiska värde som finns i de båda enheterna. Eftersom det finns skillnader mellan de två företagen måste ett samgående dock, för att bli framgångsrikt, ske med stor varsamhet och respekt för de olikheter som finns.

För att underlätta bildandet av det sammanslagna bolaget kommer regeringen att tillsätta en organisationskommitté med uppgift att genomföra nödvändiga förberedelser.

Målsättningen är att den nya organisationen bildas den 1 januari 2006. Bolagets styrelse bör bestå av en ordförande och fem till sju ledamöter. Bolagets verksamhet kommer i likhet med i dag att vara väl spridd över landet. Bolagsbildningen bör ske på det sätt som är bäst för de olika enheterna, vilket beskrivs närmare under avsnitt "Kapitalstruktur i det nya sammanslagna bolaget". Det är regeringens uppgift att fastställa bolagsordning för det sammanslagna bolaget.

Det sammanslagna bolagets verksamhet

Regeringens förslag: Det sammanslagna bolagets verksamhet skall vara arbetslivsinriktad rehabilitering, hälsofrämjande verksamhet och därmed förenlig verksamhet med en strävan att på marknadsmässiga villkor få god regional täckning över hela landet.

Utredningens förslag: Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte kommenterat denna fråga specifikt.

Skälen för regeringens förslag: Det sammanlagda bolaget skall fortsätta att utveckla och sälja arbetslivsinriktad rehabilitering och därmed förenlig verksamhet, som exempelvis omställning och företagshälsovård, med förnyad kraft. På detta sätt nås de övergripande samhällsekonomiska målen på bästa sätt. Det är också av vikt att bolaget erbjuder dessa tjänster där efterfrågan finns för att leva upp till marknadens krav och därmed kunna erbjuda konkurrenskraftiga priser. Bolaget bör även sträva efter att få en god regional täckning. Inom de specialiserade rehabiliteringstjänster där Resurs och ALT har unik kompetens och där man inte med säkerhet kan säga att det finns starka kommersiella alternativ i dag förväntas efterfrågan bli stor och det nya bolaget har goda förutsättningar att bli marknadsledande.

Det finns många likheter mellan Resurs och ALT. Båda företagen har huvuddelen av sin verksamhet inom arbetslivsinriktad rehabilitering och den största kunden är Försäkringskassan. Båda kan visa upp goda resultat i sitt rehabiliteringsarbete, vilket mäts främst genom hur stor andel som bryter sin sjukskrivning respektive hur många som återgår i ordinarie arbete. Mellan sex till sju personer av tio som rehabiliterats av företagen bryter sin sjukskrivning. Resurs och ALT är även kända för att kunna ta sig an s.k. svåra fall. Båda verksamheterna har också lagt stort fokus på systematisk metodutveckling och bl.a. arbetat tillsammans med forskare. En annan viktig komponent i företagets strategi är att de båda har arbetat med kodifierade etiska värderingar för verksamheten. Utgångspunkten i dessa är att sätta arbetslinjen och den enskilde individens behov i centrum för rehabiliteringen. Företagen har under flera år arbetat såväl med att bredda kundbasen som sortimentet. ALT har med framgång tagit sig in i segmentet omställning, där även Resurs är verksam. Resurs har tagit steg mot att integrera ett vidare företagshälsovårdskoncept i den egna verksamheten. Såväl ALT som Resurs erbjuder även olika förebyggande tjänster. Arbetet med att nå fler kunder med befintliga tjänster har främst skett genom att företagen utvecklat sin strategi för försäljning.

Skillnader i nuvarande verksamhetsinriktningar är att Resurs inte har några urvalstjänster och ALT ingen allmän företagshälsovård och inga egenutvecklade dataprogram. Det finns även skillnader i personalsammansättning. Resurs konsulter har en mer skiftande utbildningsbakgrund än ALT:s, bl.a. har Resurs ett begränsat antal psykologer. Detta är en förklaring till att ALT har högre intäkter per konsult men också högre kostnader. Båda företagen ligger dock, jämfört med konkurrenterna, i mellanskiktet för intäkt per konsult.

Företagen upplever att deras främsta komparativa styrka är deras arbetsmetoder och goda resultat. För Resurs tillkommer dessutom en bevisad förmåga att ge avkastning över branschsnittet. Företagen ser en styrka i att vara rikstäckande och ser även framtida möjligheter främst i nya kundgrupper och kundbehov. Utöver detta bedömer utredningen att både Resurs och ALT behöver utveckla strategisk kompetens för att sälja sina tjänster högre upp i organisationerna. Det här kan bli särskilt viktigt när marknaden går från ett individorienterat synsätt till att mer efterfråga program för grupper av sjukskrivna. Företagen har metoder för att ta sig an sådana program men det är inte klart om de har försäljningskanalerna. Båda företagen behöver även höja sin kompetens inom förebyggande åtgärder, där efterfrågan på sikt väntas öka.

Sammanfattningsvis vill regeringen understryka att bolagets inriktning bör vara följande:

- Bolaget skall tillhandahålla tjänster inom arbetslivsinriktad rehabilitering och hälsofrämjande verksamhet.
- Bolaget skall verka utifrån marknadsmässiga förutsättningar och ha ekonomiska mål som är jämförbara med liknande verksamhet i andra statliga och privata bolag.
- Bolagets prissättning skall spegla graden av specialisering, inslaget av särskilt kvalificerade tjänster och de marknadsmässiga förutsättningarna.
- Bolaget skall ha en hög kompetens inom sitt verksamhetsområde (metodutveckling, resultat- och kvalitetskrav, certifiering osv.).
- Bolaget skall sträva efter att utifrån marknadsmässiga förutsättningar ha en god regional täckning.
- Genom att tillhandahålla kvalificerade tjänster inom arbetslivsinriktad rehabilitering ut-

ifrån marknadsmässiga förutsättningar kan bolaget bidra till regeringens övergripande mål att minska ohälsan.

Som information till riksdagen bör det även nämnas att utredningen även föreslagit en ägarspridning i det nya bolaget, främst i syfte att bredda verksamheten mot företagshälsovård. Detta kan ge ett positivt bidrag till det nya bolaget, främst utifrån två aspekter.

Den första är att ALT och Resurs behöver bredda sin kundbas för nuvarande och utvecklade rehabiliteringstjänster. I dag är beroendet av Försäkringskassan stort. Den andra är att bolaget bör förbättra sina möjligheter att möta den förändrade efterfrågan som väntas framöver, vilket innebär att kunderna i högre grad vill ha producenter med ett bredare tjänsteutbud inom företagshälsovård.

Behovet av en breddning av verksamheten kan lösas antingen genom organisk tillväxt eller genom samarbete med en extern part. Att själv bygga upp nya tjänster och kundkontakter kräver stora kunskaper och investeringar. ALT och Resurs har under de gångna åren påbörjat ett sådant arbete, men det kan behövas mer omfattande satsningar. Den alternativa vägen att uppnå den önskvärda utvecklingen är att ingå ett samarbete och utbyta kunnande och kundkontakter med en annan aktör.

På sikt kan det med andra ord finnas skäl för det sammanslagna bolaget att överväga någon form av strategiskt partnerskap/samägande med en aktör inom t.ex. företagshälsovård. Ett sådant samarbete kan ge stora fördelar när det gäller utvecklingen av verksamheten genom att den kan tillföras kunskap, kapital och kompetens. Det kan även ge förutsättningar att nå nya kundgrupper med den stora kompetens inom rehabilitering som finns inom ALT och Resurs. Därigenom kan även ALT:s och Resurs stora beroende av Försäkringskassan som kund minskas. Det kommer emellertid vara det nya bolagets styrelses uppgift att undersöka om det finns förutsättning att framgångsrikt bredda verksamheten på detta sätt.

Kapitalstruktur i det nya sammanslagna bolaget

Regeringens förslag: Finansieringen av sammanslagningen och uppbyggnad av kapitalstrukturen i det nya bolaget skall i första hand ske genom användande av bolagens nuvarande egna kapital samt genom ett villkorat aktieägartillskott eller förlagslån, som finansieras via en revers. Regeringen skall även bemyndigas att kunna tillskjuta högst 50 000 000 kronor i kapital för osäkerheter i samband med transaktionen och det sammanslagna bolagets startfas. Dessa medel skall finansieras från det särskilda kontot i Riksgäldskontoret avsett för kapitalinsatser i av staten hel- och delägda bolag i enlighet med av riksdagen beslutade villkor.

Utredningens förslag: Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag avseende transaktionsstrukturen.

Remissinstanserna: Ekonomistyrningsverket poängterar vikten av att det nya bolaget får tillräcklig stabil ekonomisk grund och goda affärsmässiga villkor.

Skälen för regeringens förslag: Kapitalbehovet för genomförande av sammanslagningen är beroende av vilken transaktionsstruktur som väljs. Enligt utredningen finns två rimliga strukturer att överväga för transaktionen:

1. Både ALT och Resurs avskiljs genom inkrämsöverlåtelser från sina moderorganisationer och överförs direkt till ett nyskapat statligt bolag.
2. ALT avskiljs genom en inkrämsöverlåtelse från AMS till Resurs. Betalningen kan ske i form av en revers (en skuldförbindelse). I direkt anslutning överförs därefter, genom försäljning eller utdelning, aktierna i Resurs från Samhall till staten.

Regeringen avser i första hand välja alternativ 2, med en utdelning av Resurs från Samhall, eftersom det enligt den inledande analysen skall resultera i mindre behov av finansiering. Samhalls bolagsordning medger i dag ej utdelning och kommer eventuellt att behöva ändras för att transaktionen, enligt alternativ 2, skall kunna genomföras. Därefter kommer bolagsordningen att återställas.

Regeringen delar Ekonomistyrningsverkets uppfattning om vikten av att det sammanslagna

bolaget får en tillräcklig stabil ekonomisk grund och goda affärsmässiga villkor.

Kapitalbehovet i samband med en sammanslagning kan delas upp i ett antal olika komponenter: 1) köpeskillingen som erläggs för att genomföra affären 2) långsiktigt rörelsekapital 3) kassa som klarar likviditetssvängningar 4) reservkapital för att täcka integrationskostnader och eventuella kortsiktiga framtida underskott.

Eftersom sammanslagningen av ALT och Resurs sker inom den statliga sfären ger den föreslagna transaktionsstrukturen den effekten att medel i huvudsak flyttas runt inom densamma. Detta sker företrädesvis genom att Resurs ger ut en revers som betalning för ALT som staten, via AMS, sedan överlåter och omvandlar till villkorat aktieägartillskott, förlagslån eller eget kapital i Resurs. Regeringen önskar dock erhålla ett bemyndigande att efter mer detaljerade analyser välja annan transaktionsstruktur, om denna visar sig vara mer fördelaktig ur redovisnings-, finansierings-, värderings- och statsfinansiell synvinkel. En alternativ lösning kan kräva kapitaltillskott.

Den inledande finansiella analysen som rådgivarna genomfört inom ramen för utredningen visar att det nya kapitalbehovet främst utgörs av komponent fyra enligt ovan, dvs. reservkapital för att inledningsvis täcka integrationskostnader och risken för underskott. Finansieringen av reservkapitalet bör kunna ske med hjälp av beläning av verksamheterna i fråga. Storleken på upplåningen bestäms slutligen, och i direkt anslutning till sammanslagningen, utifrån en beräkning av likviditetsbehovet för det nya bolaget under de kommande åren.

Det initiala finansieringsbehovet är relativt begränsat, eftersom såväl ALT som Resurs förutsätts kunna föras över till ägaren, dvs. staten, utan att de nuvarande huvudmännen får behålla köpeskillingen (med hjälp av den föreslagna reversen). Det sammanslagna bolaget får därmed med sig befintliga tillgångar i ALT och Resurs när dessa avskiljs från sina moderorganisationer. På grund av reversens ombildande till eget kapital ökar även möjligheterna att finansiera det nya bolaget med lån, vilket därmed minskar statens behov att tillskjuta medel. Bolagets mål skall vara att finansiera ett eventuellt kapitalbehov med hjälp av extern finansiering.

Viss osäkerhet föreligger dock med avseende på kapitalbehovskomponenterna köpeskilling, rörelsekapital, kassa samt reservkapital, då de ba-

seras på preliminära siffror. Utredningens övervägande i dessa frågor baseras på information som den 1 januari 2006 är ca ett år gammal. Den föreslagna organisationskommitténs uppgift kommer fram till sammanslagningen att vara att se till att det tas fram erforderliga analyser för att fastställa det slutgiltiga kapitalbehovet, uppdelat på de ovan nämnda komponenter. På grund av den tid som förflyter mellan gjorda analyser och genomförande av sammanslagningen samt förändringar som kan ske inom denna tidsram finns det risk att värderingen av verksamheterna förändras, nivåerna på rörelsekapital och kassa förändras samt att behovet av kortsiktigt reservkapital kan komma att ändras. Dessa faktorer kan påverka kapitalstrukturen, vilket kan resultera i ett större behov av aktieägartillskott.

För att säkerställa att sammanslagningen sker effektivt föreslår regeringen att bemyndigas att förfoga över högst 50 miljoner kronor att användas för att genomföra sammanslagningen och skapa lämplig kapitalstruktur i bolaget. De eventuella medel som ersätter den förordade reverslösningen skall leda till en teknisk justering av AMS:s anslagsnivå.

Den initiala balansomslutningen i det nya bolaget kommer att uppgå till ca 50–70 miljoner kronor. Av detta står de tillgångar som överförs från ALT och Resurs för ca tre fjärdedelar. Inledningsvis kommer det nya bolaget att ha en högre andel eget kapital i förhållande till skulder än vad som långsiktigt avses. Anledningen till detta är att reservkapitalet som krävs för sammanslagningen inledningsvis täcks med egna medel. Denna reserv bedöms successivt att användas eller avvecklas fram till 2009, då kapitalstrukturen därmed når den långsiktigt föreslagna. Det nya bolagets långsiktiga soliditet bör ligga på ca 30 procent, vilket är rimligt i förhållande till branschen.

Det nya bolaget får en god soliditet och rimliga marginaler för att möta risker i form av svängningar i marknaden. Dessutom finns möjligheten att ta upp korta lån på de egna kundfordringarna. Detta dämpar risken för akuta likviditetsproblem. Regeringens mål är att skapa en sund ekonomisk grund i det nya bolaget samt att ge det möjlighet till en långsiktig värdemässigt god utveckling.

I förhållande till EG-fördragets regler om statsstöd kan ett kapitaltillskott ges om staten agerar på ett sätt som skulle accepteras av en privat investerare som arbetar på normala mark-

nadmässiga villkor, den s.k. marknadsekonomiska investerarens principen. Staten måste därvid jämföras med en privat investerare som har en mer långsiktig syn på lönsamhet. Det föreslagna kapitaltillskottet kan inte antas utgöra statsstöd i EG-fördragets mening med hänsyn till att regeringen avser skapa en kapitalstruktur för det sammanslagna bolaget som följer gängse branschpraxis.

3.15.2 Teracom AB

Ärendet och dess beredning

Teracom AB är ett statligt ägt aktiebolag (tidigare Svensk Rundradio AB) som bildades den 1 juli 1992 efter beslut av riksdagen (prop. 1991/92:140, bet. 1991/92:KrU28, rskr. 1991/92:329). Bolaget övertog då den verksamhet med utsändning av rundradio som tidigare bedrevs inom Televerket.

Teracom verkar på grossistmarknaderna för utsändningstjänster för TV och radio samt för vissa andra tjänster inom området för elektronisk kommunikation. Därutöver tillhandahåller bolaget inplacering i master samt service och underhåll m.m. Marknaden för utsändning och telekom-tjänster genomgår kraftiga förändringar till följd av den snabba utvecklingen av ny teknologi. Som en konsekvens av detta tillkommer nya konkurrenter som erbjuder telefoni, bredband och TV tillgängligt i samma nät.

Bolaget hade fram till slutet av 1990-talet en stabil utveckling. Satsningen på att bygga digital TV-distribution under perioden 1999–2002 innebar dock en stor finansiell belastning genom ökad belåning och förluster i verksamheten. Satsningen omfattade dels investeringar i infrastruktur, dels utvecklingen av markbunden betal-TV genom dotterbolaget Boxer TV-Access AB (Boxer), vilket medförde att bolaget i slutet av perioden fick allvarliga ekonomiska problem. I maj 2003 beslutade riksdagen därför om ett aktieägartillskott på 500 miljoner kronor (prop. 2002/03:64, bet. 2002/03:KrU07, rskr. 2002/03:195).

Sedan 2002 har Teracom's lönsamhet successivt förbättrats. Från en förlust efter finansnetto på -187 miljoner kronor det året, rapporterade bolaget för 2004 en vinst på 153 miljoner kronor. För 2005 förväntar bolaget en fortsatt stark resultatutveckling. Ett viktigt skäl till förbättringen är

det till 70 procent ägda dotterbolaget Boxer, vars lönsamhet starkt förbättrats i takt med en snabbt ökande abonnentstock. Fler digital-TV-användare har också inneburit större intäkter för moderbolaget Teracom för distribution av digital-TV. Kapitaltillskottet i kombinationen med starkt positiva kassaflöden har samtidigt möjliggjort återbetalningar av huvuddelen av bolagets lån. Detta har också påverkat resultatet positivt under perioden genom lägre räntebetalningar. Vid utgången av 2004 översteg Teracom's soliditet det långsiktiga målet på 40 procent. 2004 var omsättningen i koncernen Teracom AB ca 2 082 miljoner kronor och antalet anställda ca 700.

Enligt nuvarande bolagsordning skall Teracom bedriva utsändning och överföring av radio- och TV-program. Bolaget kan, under förutsättning av begränsad finansiell risk och rörelserisk, vidareutveckla, marknadsföra och utföra andra tjänster med stöd av de resurser som har byggts upp för radio- och TV-verksamheten eller som på annat sätt är förenliga med verksamheten inom radio- och TV-området.

Teracom skall också enligt nuvarande bolagsordning som oberoende distributör av radio- och TV-sändningar skapa förutsättningar för att målet för mediepolitiken uppfylls samt för att svenska folket kan få information vid höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Målet för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59).

Marknätet utgör även en viktig informationskanal till svenska folket vid händelse av höjd beredskap (prop. 2002/03:64, bet. 2002/03:KrU07, rskr. 2002/03:195).

Enligt de sändningstillstånd som för närvarande gäller för Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) skall programföretagen köpa utsändningstjänster för analoga marksändningar från Teracom. Regeringen har gentemot Europeiska kommissionen utfäst att dessa tillståndsvillkor, som indirekt ger Teracom en monopolställning för marksänd analog radio och TV, skall tas bort (dnr UD2005/31771/ERS). För det digitala marknätet finns inte motsvarande tillståndsvillkor och digital marksänd distribution kan därför redan nu anses vara öppen för konkurrens. Från årsskiftet 2005–2006 kommer därför Teracom's samtliga verksamheter att ut-

övas på marknader som är öppna för konkurrens.

Post- och telestyrelsen (PTS) är enligt förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation tillsynsmyndighet enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och utövar löpande tillsyn av marknaden för sändning och överföring av radio- och TV-program. PTS uppdrag är bl. a. att identifiera och avgränsa marknader, identifiera operatörer med betydande inflytande på marknader med konkurrensproblem samt besluta om skyldigheter för sådana operatörer. Myndigheten kan ställa krav på prissättning och särredovisning av de delar av verksamheten där myndigheten anser att konkurrensen är otillfredsställande.

PTS har den 22 juni 2005 (dnr 04-6953/23, 04-13521/23, 04-6954/23) beslutat att Teracom i nuläget skall betraktas som företag med betydande inflytande på marknaden vid överföring av analog och digital-TV och nationell analog radio via marknätet. PTS har i preliminärt beslutsutkast (dnr 05-8675/23, 05-8677/23, 05-8674/23) samma dag föreslagit att Teracom skall vara skyldigt att öppna upp sina nät för andra operatörer samt att Teracom skall vara skyldigt att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till det digitala marknätet för TV-sändningar.

PTS har enligt förordningen om elektronisk kommunikation uppdraget att meddela föreskrifter om planering i fredstid för totalförsvarets behov av elektronisk kommunikation. Innan föreskrifter meddelas skall PTS samråda med Försvarmakten (FM) och Krisberedskapsmyndigheten (KBM). Detta innebär att PTS genom föreskrift kan ålägga Teracom att planlägga för höjd beredskap. På detta sätt jämföras Teracom med övriga operatörer som tillhandahåller elektronisk kommunikation. PTS ges också enligt förordningen rätt att förpliktiga aktörer, som tillhandahåller nät eller tjänster av särskild allmän betydelse, att mot ersättning som svarar mot kostnaderna beakta totalförsvarets behov av elektroniska kommunikation under höjd beredskap.

Ärendet har beretts med Teracom AB och PTS. Radio- och TV-verket, SVT/UR, SR, TV4, Statens räddningsverk, Styrelsen för psykologiskt försvar samt Krisberedskapsmyndigheten har också haft möjlighet att lämna synpunkter.

Verksamhetsinriktning för Teracom

Regeringens förslag: Teracom AB:s verksamhetsinriktning skall vara att på affärsmässiga villkor bedriva utsändning och överföring av radio- och TV-program samt därmed förenlig verksamhet. Bolaget skall erbjuda programbolagen utsändnings- och överföringstjänster på likvärdiga villkor. Bolaget skall säkerställa att det förfogar över en sådan grundläggande infrastruktur att det kan erbjuda programbolagen att sända eller överföra till hela eller viss del av landet. Förslaget till verksamhetsinriktning innebär att tidigare beslut rörande förutsättningar och inriktning härmed ersätts.

Bakgrund: Den infrastruktur som bildar marknätet för utsändning av radio och TV består i dag av dels 54 högmast och cirka 600 lägre mast med radiosändare för TV och radio som kan nå nästan samtliga fast bosatta hushåll i Sverige, dels ett omfattande länknät mellan bl.a. sändarstationer och platser där TV-program produceras. Länknätet är i första hand radiobaserat. Teracom har för att sänka kostnaden för överföring alltmot övergått från användning av olika typer av radioförbindelser till bl.a. kostnadseffektiva fasta fiberbaserade förbindelser.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1991/92:140, bet. 1991/92:KrU28, rskr. 1991/92:329) är bolagets uppgifter att bedriva utsändning och överföring av radio och TV-program. Bolaget skall vidare utveckla och marknadsföra andra tjänster som kan utföras med stöd av de resurser som har byggts upp för radio- och TV-verksamheten eller som på annat sätt är förenliga med verksamheten inom radio- och TV-området. I propositionen anförs att sändningsberättigade skall ges tillgång till sändarnätet på likvärdiga villkor och att grundläggande krav i fråga om rikstäckning, driftsäkerhet etc. skall regleras i avtal mellan staten och respektive programföretag. Programföretagens inflytande över de köpta tjänsternas omfattning, tillgänglighet, kvalitet m.m. skall säkerställas genom kundrelationerna mellan programföretagen och Svensk Rundradio AB (Teracom AB). Riksdagen godkände också regeringens förslag om ekonomiska förutsättningar för bolaget. I propositionen förordades att den del av Teracom:s verksamhet som avsåg utsändning av program för de företag som erhållit koncession enligt radiolagen skall bedrivas

med skälig lönsamhet utifrån följande definition av självkostnaden. Intäkterna skall täcka verksamhetens driftskostnader, avskrivningskostnader, förräntning på kapital, risker för haveri i anläggningarna, kostnader för beredskapsåtgärder samt forsknings- och utvecklingsverksamhet eller andra insatser som kan behövas för att säkerställa att bolaget kan tillhandahålla radio- och TV-tjänster även på längre sikt.

Med anledning av att radiolagen upphävts i samband med ikraftträdandet av radio- och TV-lagen (1996:844) beslutade riksdagen (prop. 1998/99:1, utg. omr. 17, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55) att den del av Teracom's verksamhet som skall bedrivas med skälig lönsamhet skall vara utsändning av program för företag som erhållit tillstånd enligt den nya lagen och som i de villkor som är förenade med tillståndet är hänvisade att köpa utsändningstjänster från Teracom AB.

I propositionen Teracom AB – garanti och omstrukturering (prop. 2001/02:76) redovisade regeringen som sin bedömning att Teracom behöver genomföra en omstrukturering som innebär att företaget koncentrerar sig på kärnverksamheten och minskar risktagandet. I propositionen framhölls att Teracom AB har en nyckelroll för att uppfylla målet om massmediernas tillgänglighet. De sändarnät för TV och ljudradio som Teracom svarar för når så gott som alla invånare i Sverige. Utsändning av radio och TV är bolagets kärnverksamhet medan annan verksamhet kan bedrivas om den är förenlig med kärnverksamheten. I propositionen angavs vidare att ägaren avsåg att ge styrelsen direktiv att genomföra ett åtgärdsprogram som bl.a. skulle innebära att kärnverksamheten prioriteras och att kompletterande verksamhet genomförs med lägre risk och mindre behov av egna investeringar samt att kärnverksamhet och övrig verksamhet skall redovisas klart åtskilda.

Skälen för regeringens förslag: Efter att frågan om Teracom's verksamhetsinriktning senast behandlades av riksdagen har lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) tillkommit. LEK, liksom tidigare telelagen (1993:597) och lagen (1993:599) om radiokommunikation utgör, vid sidan av den generella konkurrenslagstiftningen specifik sektorsreglering.

PTS har i ett beslutsutkast den 22 juni 2005 förutskickat att man avser att förplikta Teracom att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till

det digitala marknätet för TV-sändningar. Om ett beslut med denna innebörd meddelas kommer andra företag än Teracom kunna utföra utsändningstjänster med användning av den infrastruktur som Teracom innehar. Beslutsutkastet innehåller även ålägganden om prissättning, icke-diskriminering och särredovisning.

Mot bakgrund av marknads utveckling och bolagets ökade finansiella stabilitet samt den nya lagstiftningen om elektronisk kommunikation finner regeringen att Teracom's verksamhetssyfte behöver förtydligas. Bolagets syfte skall vara att bedriva utsändning och överföring av radio- och TV-program samt därmed förenlig verksamhet. Teracom skall sälja de tjänster som är affärsmässigt motiverade och prissätta sina tjänster utifrån affärsmässiga principer.

Inom ramen för bolagets verksamhetsinriktning kan kärnverksamheten i dag beskrivas på följande sätt. Bolaget erbjuder som nätoperatör utsändning och överföring av radio och TV samt andra grossisttjänster som är väl anpassade för bolagets driftsorganisation och infrastruktur, exempelvis service och drift, inplacering i infrastrukturen, trådlösa accesstjänster samt försäljning av den kapacitet eller de tjänster som kan produceras i läknätet oberoende av teknik.

Teracom skall erbjuda utsändnings- och överföringstjänster på likvärdiga villkor till samtliga programbolag som erhållit sändningstillstånd.

Det främsta medlet för att uppnå det mediepolitiska målet om radio och TV-sändningarnas tillgänglighet är de villkor som regeringen med stöd av 3 kap. 2 § 1 radio- och TV-lagen ställer upp i programföretagens sändningstillstånd. En förutsättning för att det skall vara möjligt att uppfylla tillståndsvillkor om en viss räckvidd är att det finns infrastruktur i form av master, programförbindelser m.m. som medger sändningar med denna räckvidd. För närvarande är Teracom det enda företag som innehar en infrastruktur som uppfyller dessa krav. Teracom skall därför, om efterfrågan från programbolagen finns, erbjuda en grundläggande infrastruktur över hela eller delar av landet. Detta gäller under förutsättning att programbolagen enligt sina sändningstillstånd är skyldiga att sända eller överföra med den efterfrågade räckvidden i ett marknät. Bolaget skall utifrån dessa utgångspunkter och de regulativa förutsättningarna agera uteslutande affärsmässigt. Något ytterligare krav på att Teracom skall skapa förutsättningar för att målen för

mediepolitiken uppfylls behövs inte. PTS kan i enlighet med lagen om elektronisk kommunikation förplikta ett företag som har en dominerande ställning att tillämpa viss prissättning och särredovisning. Därmed finns inte längre behov av någon särskild reglering av hur Teracom prissätter vissa tjänster.

Mot bakgrund av den föreslagna verksamhetsinriktningen bör de tidigare besluten som avser prissättning, särredovisning, samt forsknings- och utvecklingsarbete inte längre gälla.

Förändrad utdelningsdestination för Teracom AB

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att utdelning från Teracom AB skall tillföras en inkomstitel på statsbudgeten.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nu gällande riksdagsbeslut (prop. 1991/91:140, bet. 1991/92KrU28, rskr. 1991/92:329) skall eventuell utdelning från Teracom AB tillföras Rundradiokontot. Till detta konto förs i övrigt TV-avgifter från landets alla TV-innehavare, medel som i sin tur framför allt finansierar verksamheterna inom SVT och SR.

SVT och SR är stora kunder till Teracom AB, och står genom fleråriga leveransavtal tillsammans för en betydande andel av bolagets omsättning. En ordning där SVT och SR har ett kundförhållande till Teracom och samtidigt finansieras genom bolagets vinster, stimulerar inte till en sund affärsrelation. Att skicka utdelningen från Teracom till Rundradiokontot överensstämmer vidare inte med reglerna i lagen (1996:1059) om statsbudgeten när det gäller bruttoredovisning av inkomster och utgifter.

Teracoms uppgifter i kris

Regeringens bedömning: PTS får enligt förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation meddela föreskrifter om planering i fredstid för totalförsvarets behov av elektronisk kommunikation. Innan föreskrifter meddelas skall PTS samråda med Försvarmakten (FM) och Krisberedskapsmyndigheten (KBM). Detta innebär att PTS i föreskrifter kan ålägga Teracom och andra operatörer att planlägga för höjd beredskap. Därmed finns ej längre skäl att från ägaren ställa riktade krav på bolaget vad gäller beredskapsåtgärder.

Etermedierna har stor betydelse i samband med fredstida katastrofer i samhället. Erfarenheten från stormen "Gudrun" i januari 2005 visade att etermedierna klarade de extrema påfrestningarna väl.

I katastrofsituationer är det väsentligt att programföretagens programverksamhet når ut till hushållen, men också att samhällsinformation och varningsmeddelanden kan sändas.

Informations- och varningssystemet Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) består dels av en signal via aggregat utomhus, dels av meddelande i radio och TV. Det finns två nivåer på meddelanden i radio och TV; informations- och varningsmeddelanden. Statens räddningsverk (SRV) har överenskommelser med SR, SVT, UR och TV4 om sändning av meddelande enligt VMA-systemet. En överenskommelse har även tecknats med Radioutgivareföreningen (den privata lokalradion). Sedan 2002 finns också de satellitsända kommersiella TV-kanalerna TV3, Kanal 5, TV8 och ZTV med i systemet.

Genom speciella så kallade VMA-boxar, upp-satta hos de kommersiella radiokanalerna, sänder SR varnings- och informationsmeddelanden med automatik i de kommersiella radiokanalerna. Krisberedskapsmyndigheten har i dag ansvar för VMA-boxarna. På grund av ändrade ägarförhållanden inom de olika nätverken av kommersiella radiokanalerna saknar emellertid många kanaler VMA-boxar.

RDS-varningssystemet (Radio Data System) kring kärnkraftverken är ett system för inomhusvarning. Under 2004 fick hushållen bl.a. i området Barsebäck den nya RDS-varningsmottagaren, som är utformad som en

klockradio och kombinerad med varningsmottagare. Under 2005 kommer alla hushåll i inre beredskapszonen runt övriga kärnkraftverk att ha tillgång till denna mottagare.

Dessa två funktioner, VMA och RDS för kärnkraftsberedskapen, är viktiga för samhällets säkerhet. Båda är beroende av att valt utsändningsnät är så robust som möjligt. Det ligger också i programföretagens intresse att det finns rikstäckande distributionsnät med hög driftsäkerhet. Dessa båda intressen, samhällets behov och programföretagens intresse, står inte i motsats till varandra utan samverkar. I dag finansieras i första hand beredskapsinsatser av de avgifter som Teracom tar ut av programbolagen. Till liten del belastas även anslaget Krisberedskap inom utgiftsområde 6. Regeringen föreslår ingen förändring med avseende på finansieringen eller ökade kostnader under 2006. Regeringen avser att återkomma med en närmare beskrivning av de principer som skall gälla för finansiering och ansvarsfördelning i framtiden.

Utvidgning av uppdrag för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB)

Regeringens förslag: Uppdraget för Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB utvidgas till att även omfatta inlåning från allmänheten.

Bakgrund: Fram till och med juni 1985 finansierades all statlig utlåning till bostadssektorn via anslag på statsbudgeten. Riksdagen beslutade i december 1983 (prop. 1983/84:90, bet. 1983/84:28, rskr. 1983/84: 303), att lägga om finansieringen av den statliga långivningen för bostadsändamål. Beslutet innebar att i huvudsak all statlig räntebärande långivning skulle finansieras utanför statsbudgeten och för detta ändamål bildades SBAB. Sedan 1995 bedriver det av svenska staten helägda bolaget SBAB sin verksamhet i full konkurrens på den svenska bolånemarknaden.

Vid omläggningen av bostadsfinansieringssystemet beslutades att överföra hela ansvaret för förvaltningen av den statliga långivningen på SBAB, såväl vad beträffar de egna lånen som de som tidigare finansierats via anslag. Samtidigt som omläggningen ändrades ändamålet för verksamheten till att bolaget skulle bedriva låneverk-

samhet i full konkurrens med andra bostadsinstitut. Beslutet motiverades av en önskan att genom SBAB öka mångfalden och konkurrensen på bostadskreditmarknaden. SBAB:s skyldigheter att lämna vissa lån togs bort. Bolaget började därmed uppbyggnaden av en kreditgivning helt i egen regi. Under 1994 började åtgärder vidtas i syfte att förstärka SBAB för de ökade kreditförkluster som var hänförliga till den myndighetsbeslutade kreditstocken.

Under 1995 vidtogs ytterligare åtgärder i syfte att skapa en uthållig stabil bas för SBAB: s fortsatta verksamhet i konkurrens med övriga aktörer på bostadskreditmarknaden. Omstrukturen genomfördes i två steg. Först övertog ett särskilt bolag, Venantius AB, de anslagsfinansierade bostadslånen från staten, lån beviljade före 1985. Därefter bytte Venantius AB dessa lån, vilka betraktades ha en låg förlustrisk, mot lån som bedömdes ha en hög förlustrisk och som SBAB finansierat.

Vid en extra bolagsstämma 2003 fattades beslut om att fusionera dåvarande helägda dotterbolagen Statens Bostadslåneaktiebolag och Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag med moderbolaget, Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag. Det nya bolaget fick namnet Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB.

SBAB erbjuder i dag bolån via telefon och Internet. Bolånemarknaden definieras som den utlåning som sker från bostadsinstitut mot säkerhet i fastighet eller bostadsrättslägenhet. Den totala marknaden för bolån uppgick 2004 till drygt 1 395 miljarder kronor varav SBAB: s andel uppgick till 11,1 procent. På privatmarknaden har SBAB cirka 230 000 kunder och en marknadsandel om 8,4 procent och på företagsmarknaden cirka 10 000 kunder och en marknadsandel om cirka 16,5 procent. SBAB: s utlåningsportfölj omfattade vid slutet av 2004 156,1 miljarder varav 51 procent är hänförlig till företagsmarknaden och 49 procent är hänförlig till privatmarknaden. Rörelseresultatet för 2004 uppgick till 678 miljoner kronor och räntenettet uppgick till 1 214 miljoner kronor SBAB finansierar sig främst genom certifikatprogram och utgivande av obligationer på den svenska och internationella kapitalmarknaden. SBAB har drygt 390 anställda varav omkring 120 personer finns på huvudkontoret i Stockholm, övriga i Karlstad, Göteborg, Malmö och Linköping. Ytterligare uppgifter om SBAB återfinns i regeringens redo-

görelse för företag med statligt ägande, skr. 2004/05:120.

Skälen för regeringens förslag: På bolåne- marknaden är Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB, i dag en betydande aktör. SBAB:s uppgift är att med utgångspunkt i sedvanlig företagsekonomisk målsättning och en effektiv försäljningsorganisation bidra till mångfald och konkurrens. SBAB skapar en kontinuerlig prispress på bolånemarknaden genom att erbjuda bolån till attraktiva villkor vilket i sin tur gynnar samtliga som lånar pengar till sin bostad och inte bara SBAB:s kunder.

Konkurrenssituationen leder till pressade marginaler vilket i sin tur ställer krav på affärsutveckling. Konkurrensen och kundernas ökade rörlighet ställer krav på ständig förändring. I dag kan SBAB endast erbjuda en produkt till konsumenterna, bolån. I takt med att omvärlden förändras bör därför även SBAB tillåtas förändra och utveckla verksamheten. Därmed förädlas erbjudandet till konsumenterna och det ger SBAB goda möjligheter att även i framtiden kunna fortsätta att utmana och vara ett konkurrenskraftigt företag och samtidigt leva upp till statens krav på avkastning och utdelning.

Ett område som ur tillväxt- och lönsamhets- synpunkt bedömts som intressant för SBAB är inlåning från allmänheten. Den nya lagen om bank- och finansieringsrörelse (2004:297) som trädde i kraft vid halvårsskiftet 2004 öppnade för ökad mångfald och valfrihet på inlåningsmarknaden. Bankernas tidigare inlåningsmonopol avskaffades. Genom möjligheten till inlåning i SBAB kommer konsumenterna att kunna erbjudas attraktiva villkor för sitt sparande. Möjligheten att erbjuda inlåning ökar också SBAB:s diversifiering och ger bolaget ytterligare refinansieringsmöjligheter. Inlåningen avses omfattas av insättningsgaranti enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

3.15.3 Låneramar till järnvägsrelaterade bolag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2006 besluta om låneramar i Riksgäldskontoret för SJ AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier som sammanlagt uppgår till högst 3 300 000 000 kronor.

Bakgrund: Riksdagen har bemyndigat regeringen (prop. 2002/03:86, bet. 2002/03:NU13, rskr. 2002/03:243 att ge SJ AB en låneram i Riksgäldskontoret om 2 000 miljoner kronor för perioden 2004–2007.

Riksdagen beslutade hösten 2003 om låneramar i Riksgäldskontoret för Euromaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier om sammanlagt 6 550 000 000 kronor under 2004 (prop. 2003/04:1, bet. 2003/04:TU1, rskr. 2003/04:75). Våren 2004 beslutade riksdagen vidare om låneramar i Riksgäldskontoret under 2005 och 2006 för dessa bolag om sammanlagt 2 300 000 000 kronor (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:274). Skälet var att regeringen ville skapa stabilitet i finansieringsförutsättningarna och därmed en rimlig förhandlingsposition vid upptagande av lån i dessa bolag på den öppna kreditmarknaden. Det beslutade beloppet om 2 300 000 000 kronor omfattade de medelfristiga kreditbehoven fram till slutet av 2006.

Skälen för regeringens förslag: Låneramen för SJ AB på 2 000 000 000 kvarstår. För Jernhusen AB och AB Swedcarrier anser regeringen att kreditmöjligheten i Riksgäldskontoret kan reduceras till en samlad låneram om 1 300 000 000 kronor. Låneramen för Euromaint och Green Cargo tas bort. De föreslagna totala låneramarna 2006 på 3 300 000 000 kronor innebär därmed en reduktion med 1 800 000 000 kronor från de 5 100 000 kronor som gäller för 2005. Skälet till den föreslagna minskningen av kvarstående krediter är att Euromaint AB, Green Cargo och Jernhusen AB har flyttat över hela eller delar av sin finansiering till den reguljära lånemarknaden.

3.15.4 Förtroendekommissionens förslag

Förtroendekommissionen föreslog i betänkandet Näringslivet och Förtroendet (SOU 2004:47) bl.a. att det för det statligt helägda bolagen utarbetas verklighetstroga och fullödiga beskrivningar av respektive bolags ägaruppdrag, m. m. Vidare har kommissionen föreslagit att förvaltningen av samtliga av staten hel- eller delägda bolag koncentreras till Näringsdepartementet och att resurserna förstärks med 10–20 personer.

Regeringen har i skrivelsen 2004/05:120 med 2005 års redogörelse för företag med statligt ägande redovisat sin syn på ägaruppdragen och

förvaltningen av bolagen. De resurser som behövs för förvaltningen är dels en del av kostnaderna för Regeringskansliet dels kostnader under anslaget 38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m. under utgiftsområde 2

3.16 Budgetförslag

3.16.1 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader

Tabell 3.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2006	Anslags-sparande	2006
2004	Utfall	216 878	-1 136	
2005	Anslag	218 811 ¹	Utgifts-prognos	212 796
2006	Förslag	216 222		
2007	Beräknat	220 562 ²		
2008	Beräknat	225 173 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 216 526 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 216 526 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget täcker förvaltningskostnader för Verket för näringslivsutveckling samt används för driftbidrag till ALMI Företagspartner AB.

Regeringens överväganden

Omlokaliseringen av 38 årsarbetsplatser till Östersund kommer att innebära vissa omställningskostnader.

Regeringen avser att kompensera myndigheten för den engångspremie som en särskild pensionsersättning medför. Anslaget undantas även från den generella reduktionen med 0,6 procent som företrädesvis genomförs på anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Om myndighetens kostnader ökar med anledning av flytten kommer regeringen senare att ta ställning till disposition av eventuellt anslags-sparande samt till behov av en ökad anslagskredit. Vidare avser regeringen att noga följa utvecklingen av myndighetens ekonomiska situation så att verksamheten långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet.

Anslaget föreslås minska med 600 000 kronor för 2006 samt därefter med 300 000 kronor per

år, till följd av att ansvaret för uppföljning och rapportering av offentligt stöd till näringslivet överförs från NUTEK till ITPS under 2005.

Anslaget minskar med 5 242 000 kronor fr.o.m. 2006, vilket motsvarar den tillfälliga ökningen 2005 till följd av en retroaktiv pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 216 222 000 kronor anvisas under anslaget 38:1 *Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 220 562 000 kronor respektive 225 173 000 kronor.

Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	218 811	218 811	218 811
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	3 253	7 392	12 121
Beslut	-5 242	-5 340	-5 451
Överföring till/från andra anslag	-600	-301	-307
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	216 222	220 562	225 173

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.2 38:2 Näringslivsutveckling m.m.

Tabell 3.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2006	Anslags-sparande	2006
2004	Utfall	258 407	61 104	
2005	Anslag	248 048 ¹	Utgifts-prognos	257 544
2006	Förslag	273 909		
2007	Beräknat	273 909		
2008	Beräknat	273 909		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget skall användas för näringslivsfrämjande åtgärder.

I enlighet med regeringens förslag på tilläggsbudget i denna proposition förs 12 514 066 kronor till anslag 36:2 *Väghållning och statsbidrag* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås öka med 20 000 000 kronor per år från och med 2006 till och med 2008 för stöd och utveckling av IUC:s (Industriella utvecklingscentra) verksamhet. Anslaget minskas med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av att den temporära satsningen på design upphör. Vidare minskas anslaget med 1 653 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 273 909 000 kronor anvisas under anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 273 909 000 kronor för respektive år.

Tabell 3.11 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:2 Näringslivsutveckling m.m.

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	275 562	275 562	275 562
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-1 653	-1 653	-1 653
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	273 909	273 909	273 909

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.16.3 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader

Tabell 3.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	73 364	Anslags-sparande	2 103
2005	Anslag	72 233 ¹	Utgifts-prognos	73 648
2006	Förslag	76 284		
2007	Beräknat	77 293 ²		
2008	Beräknat	78 764 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 75 979 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 75 979 tkr i 2006 års prisnivå.

Institutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS, har till uppgift att utveckla och förbättra kunskapsunderlaget inom tillväxtpolitiken. Institutet bedriver omvärldsbevakning och genomför utvärderingar med relevans för närings- och innova-

tionspolitiken samt den regionala utvecklingspolitiken. Myndigheten tillhandahåller också delar av den officiella företagsstatistiken. ITPS omvärldsbevakning är delvis utlandsbaserad och bedrivs i samarbete med främst Verket för innovationssystem (VINNOVA), Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) och Energimyndigheten. I anslaget ingår ITPS förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

Omlokaliseringen av 10 årsarbetsplatser till Östersund har inneburit vissa omställningskostnader under 2005. Myndigheten har därför beviljats en ökad anslagskredit under innevarande år. Anslaget för 2005 har även undantagits från den generella reduktionen med 0,6 procent som företrädesvis genomförts på anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Regeringen avser att göra motsvarande undantag även 2006. Regeringen avser dessutom att kompensera myndigheten för den engångspremie som en särskild pensionsersättning medför och kommer senare även att ta ställning till disposition av eventuellt anslagssparande. Regeringen avser att noga följa utvecklingen av myndighetens ekonomiska situation så att verksamheten långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet.

Anslaget ökar med 600 000 kronor för 2006 samt därefter med 300 000 kronor per år, till följd av att ansvaret för uppföljning och rapportering av offentligt stöd till näringslivet överförs från Nutek till ITPS under 2005.

Till följd av tidigare beslut överförs 1 013 000 kronor för 2006 respektive 1 031 000 kronor under 2007 från anslaget för att bidra till finansieringen av ett förbättrat system för marknadskompletterande kapital i tidiga skeden. Regeringen föreslår att anslaget för 2008 minskas med 1 050 000 kronor för samma ändamål.

Mot bakgrund av det som nämnts föreslår regeringen att anslaget 38:3 *Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader* anvisas 76 284 000 kronor för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 77 293 000 kronor respektive 78 764 000 kronor.

Tabell 3.13 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	72 233	72 233	72 233
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	1 438	2 712	4 138
Beslut	1 000	1 017	1 037
Överföring till/från andra anslag	1 613	1 331	1 356
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	76 284	77 293	78 764

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.4 38:4 Turistfrämjande

Tabell 3.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	103 099	-64	
2005	Anslag	101 403 ¹	99 977
2006	Förslag	100 992	
2007	Beräknat	103 200 ²	
2008	Beräknat	105 509 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.² Motsvarar 100 992 tkr i 2006 års prisnivå.³ Motsvarar 100 992 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget skall finansiera statens kostnader för turistfrämjande.

Regeringens överväganden.

Riksdagen beslutade i juni 2005 (prop. 2004/05:56, bet. 2004/05:NU13, rskr. 2004/05:295) att det övergripande målet för turistpolitiken skall vara att Sverige skall ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktig konkurrenskraftig turistnäring, som bidrar till hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i alla delar av landet. Vid utgången av 2005 avvecklas Turistdelegationen. Verksamheten i Turistdelegationen kommer att fördelas mellan NUTEK och Sveriges Rese- och Turistråd AB. Detta innebär att NUTEK får ansvar för det näringsfrämjande perspektivet och Sveriges Rese- och Turistråd

AB får ansvar för det Sverigefrämjande perspektivet. Turistdelegationens analysfunktion beträffande utlandsmarknaden överförs till Sveriges Rese- och Turistråd AB och övrig verksamhet överförs till NUTEK.

Anslaget minskas med cirka 608 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 100 992 000 kronor anvisas under anslag 38:4 *Turistfrämjande* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 103 200 000 kronor respektive 105 509 000 kronor.

Tabell 3.15 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:4 Turistfrämjande

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	101 403	101 403	101 403
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	197	2 418	4 740
Beslut	-608	-621	-635
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	100 992	103 200	105 509

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.5 38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

Tabell 3.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	172 965	2 220	
2005	Anslag	174 313 ¹	171 971
2006	Förslag	168 103	
2007	Beräknat	170 953 ²	
2008	Beräknat	174 124 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.² Motsvarar 168 103 tkr i 2006 års prisnivå.³ Motsvarar 168 103 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar myndighetsverksamhet inom SGU, Bergsstaten samt förvaltning av anläggningar som tidigare använts för statens civila

beredskapslager för olja. Anslaget disponeras av SGU och av regeringen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.17 Offentlighetsrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	7 309	184	7 833	-340
Prognos 2005	9 000	180	8 070	1 110
Budget 2006	10 000	180	9 630	550

Tabell 3.18 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	41 510	41 221	289
(varav tjänsteexport)	2 020	1 998	22
Prognos 2005	41 000	40 500	500
(varav tjänsteexport)	1 500	1 500	0
Budget 2006	39 000	39 000	0
(varav tjänsteexport)	1 500	1 500	0

Regeringens överväganden

För arbete med åtgärder som syftar till att uppnå miljö kvalitetsmålen i enlighet med miljömålspropositionen (prop. 2004/04:150) överförs 1 500 000 kronor per år från utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård anslaget 34:4 *Saner- ing och återställning av förorenade områden* från och med 2006. Under samma period minskas den tidigare överföringen av 11 700 000 kronor till 4 300 000 kronor per år i enlighet med proposition 2000/01:130. Anslaget minskas med 1 046 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Regeringen föreslår att 168 103 000 kronor anvisas under anslaget 38:5 *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersöknings- verksamhet m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 170 953 000 kronor respektive 174 124 000 kronor.

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	174 313	174 313	174 313
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	736	3 704	7 006
Beslut	-1 046	-1 064	-1 083
Överföring till/från andra anslag	-5 900	-6 000	-6 111
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	168 103	170 953	174 124

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.6 38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning

Tabell 3.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2004	5 240	0	
2005	5 263 ¹		5 192
2006	Förslag	5 284	
2007	Beräknat	5 400 ²	
2008	Beräknat	5 519 ³	

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 5 284 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 5 284 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar kostnader för att främja och stödja riktad geovetenskaplig grundforskning, tillämpad forskning och kompetensutveckling. Anslaget disponeras av SGU och av regeringen.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 32 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Regeringen föreslår att 5 284 000 kronor anvisas under anslaget 38:6 *Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 5 400 000 kronor respektive 5 519 000 kronor.

Tabell 3.21 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	5 263	5 263	5 263
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	53	170	289
Beslut	-32	-33	-33
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 284	5 400	5 519

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.7 38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.

Tabell 3.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	20 448	Anslags-sparande	21 406
2005	Anslag	22 000 ¹	Utgifts-prognos	21 704
2006	Förslag	16 868		
2007	Beräknat	11 868		
2008	Beräknat	11 868		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar statens kostnader för efterbehandling av tömda oljelagringsanläggningar och det statliga gruvfältet i Adak, Malå kommun. Anslaget disponeras av SGU och av regeringen.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att SGU skall tilldelas ansvar för vissa miljösäkringsåtgärder med anledning av tidigare förvaltning av statlig gruvegendom. Arbetet med miljösäkring av oljelagringsanläggningarna har förskjutits i tiden på grund av Sala-olyckan 2003. Anslaget minskas med 132 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 16 868 000 kronor anvisas under anslaget 38:7 *Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 11 868 000 kronor per år.

Tabell 3.23 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	22 000	22 000	22 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-132	-132	-132
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	-5 000	-10 000	-10 000
Förslag/beräknat anslag	16 868	11 868	11 868

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.16.8 38:8 Patentbesvärsträtten

Tabell 3.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	15 348	Anslags-sparande	502
2005	Anslag	16 467 ¹	Utgifts-prognos	16 246
2006	Förslag	15 332		
2007	Beräknat	15 565 ²		
2008	Beräknat	15 813 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 15 332 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 332 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för Patentbesvärsträtten.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 99 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Regeringen föreslår att 15 332 000 kronor anvisas under anslaget 38:8 *Patentbesvärsträtten* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 15 565 000 kronor respektive 15 813 000 kronor.

Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:8 Patentbesvärsträtten

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	16 467	16 467	16 467
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	-29	221	487
Beslut	-99	-101	-102
Överföring till/från andra anslag	-1 007	-1 022	-1 039
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 332	15 565	15 813

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning

3.16.9 38:9 Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer

Tabell 3.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	7 452	Anslags-sparande	721
2005	Anslag	8 000 ¹	Utgifts-prognos	7 893
2006	Förslag	7 952		
2007	Beräknat	7 952		
2008	Beräknat	7 952		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar verksamhet vid Bolagsverket avseende kostnader i samband med likvidation av företag.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 48 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Regeringen föreslår att 7 952 000 kronor anvisas under anslaget 38:9 *Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 7 952 000 kronor för respektive år.

Tabell 3.27 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:9 Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	8 000	8 000	8 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-48	-48	-48
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 952	7 952	7 952

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.16.10 38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.

Tabell 3.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	28 141	Anslags-sparande	35
2005	Anslag	28 286 ¹	Utgifts-prognos	27 910
2006	Förslag	28 120		
2007	Beräknat	28 120		
2008	Beräknat	27 420		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Från anslaget lämnas bidrag till riksmätplatserna vid Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP) och Statens strålskyddsinstitut (SSI). Riksmätplatsbidraget används för drift- och underhåll av riksmätplatser, upprätthållande av internationell spårbarhet för mätstorheter, investeringar i mätteknisk utrustning samt till mätteknisk FoU.

Regeringens överväganden

För att ersätta en havererad och uttjänt strålkälla hos Statens strålskyddsinstitut (SSI) samt merkostnader för strålskyddsanpassning av nya laboratorielokaler, vilket skett i samband med flytningen av SSI:s riksmätplats till Solna, behöver anslaget ökas med 700 000 kronor fr.o.m. 2006. Finansiering för 2006 och 2007 föreslås ske genom att anslaget 38:19 *Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Anslaget minskas med 166 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 28 120 000 kronor anvisas under anslaget 38:10 *Upprätthållande av nationell metrologi m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 28 120 000 kronor respektive 27 420 000 kronor.

Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:10 *Upprätthållande av nationell metrologi m.m.*

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	27 586	27 586	27 586
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	534	534	-166
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	28 120	28 120	27 420

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.16.11 38:11 *Elsäkerhetsverket*

Tabell 3.30 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2004	Utfall	39 869		Anslags-sparande	3 532
2005	Anslag	41 423 ¹		Utgifts-prognos	40 743
2006	Förslag	42 204			
2007	Beräknat	42 935 ²			
2008	Beräknat	43 753 ³			

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 42 204 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 42 204 tkr i 2006 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel till förvaltningskostnader vid *Elsäkerhetsverket*.

Inkomster hos *Elsäkerhetsverket* som myndigheten inte får disponera redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttiteln 2552 Övriga offentligtliga avgifter.

Tabell 3.31 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	307 082	3 013	1 051	1 962
Prognos 2005	306 950	1 500	700	800
Budget 2006	306 950	1 300	500	800

Regeringens överväganden

Omlokaliseringen av 24 årsarbetsplatser från Stockholm till Kristinehamn kommer att innebära vissa omställningskostnader. Den uppskattning av kostnaderna för omställningen som i dagsläget kan göras grundas på antaganden av hur många av befintlig personal som kommer att följa med. Regeringen avser att kompensera myndigheten för den engångspremie som en särskild pensionsersättning medför. Anslaget undantas även från den generella reduktionen med 0,6 procent som företrädesvis genomförs på anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Om myndighetens kostnader ökar med anledning av flytten kommer regeringen senare att ta ställning till disposition av eventuellt anslagssparande samt till behov av en ökad anslagsskredit. Vidare avser regeringen att noga följa utvecklingen av myndighetens ekonomiska situation så att verksamheten långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 42 204 000 kronor anvisas under anslaget 38:11 *Elsäkerhetsverket* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 42 935 000 kronor respektive 43 753 000 kronor.

Tabell 3.32 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:11 Elsäkerhetsverket

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	41 423	41 423	41 423
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	781	1 512	2 330
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	42 204	42 935	43 753

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.12 38:12 Bidrag till FoU inom experimentell teknik m.m.¹

Tabell 3.33 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	71 475		0
2005	Anslag	71 383 ²		70 424
2006	Förslag	42 320		
2007	Beräknat	43 293 ³		
2008	Beräknat	44 461 ⁴		

¹ Anslaget benämndes tidigare Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.

² Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

³ Motsvarar 42 320 tkr i 2006 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 42 320 tkr i 2006 års prisnivå.

Från anslaget finansieras forskning och utveckling inom experimentell teknik vid Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP). Vidare lämnas bidrag för teknisk informationsförsörjning till AB Terminologicentrum TNC och Svensk förening för informationsspecialister.

Regeringens överväganden

Från anslaget har t.o.m. 2005 lämnats bidrag till Sveriges standardiseringsråd för att verka för svensk standardisering. Regeringen föreslår att dessa medel överförs till det för budgetåret 2006 uppförda anslaget 39:6 *Bidrag till standardiseringen*. Anslaget minskas med 428 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion

med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 42 320 000 kronor anvisas under anslaget 38:12 *Bidrag till FoU inom experimentell teknik m.m.* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 43 293 000 kronor respektive 44 461 000 kronor.

Tabell 3.34 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:12 Bidrag till FoU inom experimentell teknik m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	71 383	71 383	71 383
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	714	2 372	4 363
Beslut	-428	-438	-450
Överföring till/från andra anslag	-29 349	-30 024	-30 835
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	42 320	43 293	44 461

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.13 38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader

Tabell 3.35 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	23 477		81
2005	Anslag	22 610 ¹		22 306
2006	Förslag	22 884		
2007	Beräknat	23 261 ²		
2008	Beräknat	23 678 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 22 884 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 22 884 tkr i 2006 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel till förvaltningskostnader för Rymdstyrelsen.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 136 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 22 884 000 kronor anvisas under anslaget 38:13 *Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 23 261 000 kronor respektive 23 678 000 kronor.

Tabell 3.36 Härlledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:13 Rymdstyrelsen

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	22 610	22 610	22 610
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	410	789	1 209
Beslut	-136	-138	-141
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	22 884	23 261	23 678

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.14 38:14 Rymdverksamhet

Tabell 3.37 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	554 309	Anslags-sparande	-4 530
2005	Anslag	799 371 ¹	Utgifts-prognos	781 451
2006	Förslag	659 292		
2007	Beräknat	571 700 ²		
2008	Beräknat	584 936 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 559 268 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 559 268 tkr i 2006 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för industriutvecklingsprojekt, fjärranalys och forskning, som bedrivs inom ramen för deltagande i internationellt samarbete, framför allt inom det europeiska rymdsamarbetet inom European Space Agency (ESA). Verksamheten kan också bedrivas i nationella eller bilaterala program. Vidare bekostas vissa informationsinsatser från anslaget.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår ett bemyndigande om ekonomiska åtaganden även för 2006. Detta möjliggör att det för delar av verksamheten kan göras ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga program under en flerårig planeringsperiod.

Tabell 3.38 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	1 057 000	918 000	1 600 000		
Nya åtaganden		1 353 000	390 000		
Infriade åtaganden		671 000	479 000	626 000	974 000
Utestående åtaganden vid årets slut	918 000	1 600 000	1 511 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 112 000	1 600 000	1 600 000		

Regeringens överväganden

För att säkerställa ett fortsatt svenskt deltagande i det europeiska bärraketprogrammet Ariane tillfördes anslaget 235 000 000 kronor för 2005. För 2006 föreslås anslaget tillföras 100 000 000 kronor för detta ändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 659 292 000 kronor anvisas under anslaget 38:14 *Rymdverksamhet* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 571 700 000 kronor respektive 584 936 000 kronor.

Tabell 3.39 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:14 Rymdverksamhet

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	791 871	791 871	791 871
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	7 919	25 698	44 626
Beslut	-140 498	-245 869	-251 561
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	659 292	571 700	584 936

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.15 38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien

Tabell 3.40 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	5 359	0
2005	Anslag	5 359 ¹	5 287
2006	Förslag	5 327	
2007	Beräknat	5 327	
2008	Beräknat	5 327	

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Från anslaget lämnas bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademiens (IVA) grundläggande verksamhet, som t.ex. ledningsfunktion, utrednings-, informations- och ekonomiverksamhet. IVA:s verksamhet inriktas på att följa, analysera och sprida information om aktuella utvecklingstendenser, samt på att skapa och initiera samverkan mellan olika aktörer i samhället.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 32 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 5 327 000 kronor anvisas under anslaget 38:15 *Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakade-*

mien för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 5 327 000 kronor för respektive år.

Tabell 3.41 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	5 359	5 359	5 359
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-32	-32	-32
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 327	5 327	5 327

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

3.16.16 38:16 Konkurrensverket

Tabell 3.42 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	Utfall	84 564	-380
2005	Anslag	83 650 ¹	82 081
2006	Förslag	84 969	
2007	Beräknat	86 348 ²	
2008	Beräknat	87 860 ³	

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 84 969 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 84 969 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget täcker förvaltningskostnader för Konkurrensverket.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 502 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Regeringen föreslår att 84 969 000 kronor anvisas under anslaget 38:16 *Konkurrensverket* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 86 348 000 kronor respektive 87 860 000 kronor.

Tabell 3.43 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:16 Konkurrensverket

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	83 650	83 650	83 650
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	1 821	3 208	4 729
Beslut	-502	-510	-519
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	84 969	86 348	87 860

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.17 38:17 Konkurrensforskning

Tabell 3.44 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004		7 377		0
2005	Anslag	5 146 ¹	Utgifts-prognos	5 068
2006	Förslag	6 672		
2007	Beräknat	6 814 ²		
2008	Beräknat	6 971 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 6 672 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 6 672 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar främjandet av konkurrensrelaterad forskning inom i första hand disciplinerna ekonomi och juridik. I enlighet med regeringens förslag på tilläggsbudget i denna proposition förs 1 500 000 kronor till anslag 36:2 *Väghållning och statsbidrag* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 40 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål. Regeringen föreslår att 6 672 000 kronor anvisas under anslaget 38:17 *Konkurrensforskning* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 6 814 000 kronor respektive 6 971 000 kronor.

Tabell 3.45 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:17 Konkurrensforskning

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	6 646	6 646	6 646
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	66	209	367
Beslut	-40	-41	-42
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 672	6 814	6 971

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.16.18 38:18 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen

Tabell 3.46 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2004		15 000		0
2005	Anslag	15 000 ¹	Utgifts-prognos	14 798
2006	Förslag	14 910		
2007	Beräknat	14 910		
2008	Beräknat	14 910		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget används för att täcka kostnader i samband med upprustning och drift av kanalen.

Regeringens överväganden

Riksdagen beslöt våren 1992 (prop. 1991/92:134, bet. 1991/92:NU33, rskr. 1991/92:351) bl.a. att finansieringen av kanalens upprustning skall tillförsäkras genom statsmakternas försorg.

Varje budgetår sedan anslaget inrättades budgetåret 1992/93 har riksdagen anvisat 15 000 000 kronor för upprustning och drift av kanalen. De statliga insatserna har bidragit till att kanalens värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och attraktivt turistmål ökat. Anslaget minskas med 90 000 kr fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

För 2006 bedöms 14 910 000 kronor vara tillräckligt för att klara av nödvändig upprustning och drift av kanalen. Även för 2007 och 2008 bedöms denna anslagsnivå vara tillräcklig.

Tabell 3.47 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:18 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	15 000	15 000	15 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-90	-90	-90
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 910	14 910	14 910

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.16.19 38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.

Tabell 3.48 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	16 422	Anslags-sparande	18 692
2004	Utfall	16 422	Anslags-sparande	18 692
2005	Anslag	23 300 ¹	Utgifts-prognos	22 977
2006	Förslag	23 150		
2007	Beräknat	24 150		
2008	Beräknat	24 850		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar kostnader för omstrukturering, genomlysning och försäljning av företag med statligt ägande.

Regeringens överväganden

Genom Regeringskansliet förvaltas 57 företag/koncerner och affärsverk, varav 43 ägs helt och 14 ägs tillsammans med andra. Värdet av de förvaltade bolagen är cirka 500 000 000 000 kronor. Under 2004 lämnades 17 200 000 000 kronor i utdelningar.

Svenska staten är även den största ägaren på Stockholmsbörsen. Detta medför ett stort ansvar och ställer krav på att regeringens ägarförvaltning är långsiktig och professionell. Det

övergripande målet är att skapa värde för ägarna, det svenska folket.

I regeringens arbete med bolagsförvaltningen ingår att arbeta med olika typer av ägarfrågor. Regeringen arbetar också med att både förbereda och genomföra de beslut riksdagen fattat avseende det statliga ägandet och ett antal specifika bolag.

Regeringen lämnar varje år en skrivelse till Riksdagen med en redogörelse för företag med statligt ägande, (skr. 2004/05:120). Genomlysning är ett viktigt verktyg i utvärderingen av förvaltningen av den del av statens tillgångar som finns i företag med statligt ägande. Regeringen framställer därför årligen en verksamhetsberättelse samt fyra kvartalsrapporter för den statliga bolagsfären. Statens förvaltningskostnad för företag med statligt ägande under 2004 uppgick till 31,0 miljoner kronor, varav 16,4 miljoner kronor avsåg externt köpta tjänster. Extern rådgivning är ett komplement till Regeringskansliets löpande ägarförvaltning.

Anslaget minskas med 150 000 kr fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 23 150 000 kronor anvisas för 2006. För 2007 har anslaget beräknats till 24 150 000 kronor och till 24 850 000 kronor 2008.

Tabell 3.49 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	25 000	25 000	25 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-1 850	-850	-150
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	23 150	24 150	24 850

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.16.20 38:20 Kapitalinsatser i statliga bolag

Tabell 3.50 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall		Anslags- sparande	1 000
2005	Anslag	1 000	¹ Utgifts- prognos	0
2006	Förslag	1 000		
2007	Beräknat	1 000		
2008	Beräknat	1 000		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

I Riksgäldskontoret finns ett konto dit extra utdelningar om högst 5 000 000 000 kronor kan föras från statliga bolag under perioden 2003–2005 i syfte att användas för kapitalinsatser i statliga bolag. Riksdagen beslutade om kapitaltillskott i varje enskilt fall (prop. 2002/03:100, bet. 2002/03:FiU21, rskr. 2002/03:235, prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:274, prop. 2004/05:1, bet. 2004/05:NU1, rskr. 2004/05:117).

Före finansiering av kapitaltillskottet till Green Cargo AB enligt nedan, har 2 355 000 000 kronor förts till och tagits i anspråk från det särskilda kontot mellan 2003 och 2005.

Under 2004 beslutade riksdagen (prop. 2003/04:127, bet. 2003/04:NU15, rskr. 2003/04:286) att bemyndiga regeringen att vidta åtgärder i Green Cargo AB samt att finansiera dessa åtgärder inom de ramar riksdagen fastställt skall gälla för finansiella omstruktureringar inom den statliga bolagsfären. Regeringen beslutade den 23 mars 2005 att den 31 augusti 2005 utbetala 600 000 000 kronor till Green Cargo AB. Medlen utbetalades genom att anslaget 38:20 *Kapitalinsatser i statliga bolag* överskreds. Anslaget kommer att återställas genom att underskottet samt upplupen ränta återbetalas till anslaget från det särskilda kontot som kommer att tillföras medel genom extra utdelningar från ett eller flera statliga bolag före utgången av 2005. Kostnaderna för åtgärderna i Green Cargo AB uppgick under 2005 till 1 566 094 kronor och avser rådgivningstjänster inom marknad, ekonomi och finans samt juridik. Dessa kostnader har dock belastat anslag 38:19 *Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.*

Den 30 juni 2005 fanns på kontot 10 613 106 kronor som utgör ränta på den behållning som funnits på kontot.

Regeringens överväganden

Enligt regeringens uppfattning har den ordning som under de senaste åren formats för att kapitalstrukturen i statliga bolag skall kunna förbättras förutsättningar att svara mot behoven. Regeringen anser därför att ordningen med ett konto i Riksgäldskontoret och ett anslag som får överskridas under året bör tillämpas även under 2006. Sammanfattningsvis bör följande villkor gälla för kapitaltillskott till statliga bolag och finansiering av tillskotten.

Regeringen bör även under 2006 få föra extra utdelningar från statliga bolag till kontot i Riksgäldskontoret och efter riksdagens beslut i varje särskilt fall använda medlen för kapitaltillskott i statliga bolag. Den sammantagna ramen, dvs. inklusive de åtgärder som vidtagits under 2003, 2004 och 2005, bör även under 2006 vara 5 000 000 000 kronor. Motsvarande villkor för anslagets utnyttjande som riksdagen beslutade om för 2005 bör gälla även för 2006. Det betyder att anslaget endast skall belastas om det vid tillfället för en kapitalinsats inte finns medel på kontot i Riksgäldskontoret. Anslaget bör under loppet av 2006 få överskridas med högst 2 000 000 000 kronor. Endast om överskridande av anslaget skett skall medel från kontot i Riksgäldskontoret föras till anslaget. Om anslaget belastas skall hela underskottet inklusive ränta återbetalas före utgången av 2006 genom att medel från kontot, dvs. medel från extra utdelningar, tillförs anslaget. Anslaget skall således inte vara belastat vid utgången av 2006. Medel som finns på kontot vid utgången av 2005 bör få användas för avsett ändamål även under 2006.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 000 000 kronor anvisas under anslaget 38:20 *Kapitalinsatser i statliga bolag* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 1 000 000 kronor för respektive år.

Tabell 3.51 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:20 Kapitalinsatser i statliga bolag

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	1 000	1 000	1 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 000	1 000	1 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget

3.16.21 38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer

Tabell 3.52 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	6 185	Anslags-sparande	530
2005	Anslag	6 519 ¹	Utgifts-prognos	6 432
2006	Förslag	5 780²		
2007	Beräknat	5 780		
2008	Beräknat	5 780		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Anslaget minskas med 700 tkr genom överföring till anslag 35:5 Energiforskning inom UO 20 Allmän miljö- och naturvård.

Anslaget används för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella näringspolitiska organ. Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta samt fluktuationer i valutakurser. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen och för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden. Bidraget ges bl.a. till följande organisationer:

- Internationella byrån för mått och vikt (BIPM),
- Internationella organisationen för legal metrologi (OIML),
- Organisationen för intellektuell äganderätt (WIPO),
- Internationella bly- och zinkstudiegruppen (ILZSG),
- Internationella nickelstudiegruppen (INSG),

- Eureka,
- Efta, Ädelmetallkonventionen,
- COST, 4:th Fund (tekniskt-vetenskapligt samarbete), samt
- Internationella frysinstitutet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 700 000 kronor överförs till anslag 35:5 *Energiforskning* inom utgiftsområde 21 *Energi* för kostnader för Energistadskonferensen. Anslaget minskas med 39 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Regeringen föreslår därmed att 5 780 000 kronor anvisas under anslaget 38:21 *Avgifter till vissa internationella organisationer* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 5 780 000 kronor för respektive år.

Tabell 3.53 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	6 519	6 519	6 519
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-39	-39	-39
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 780	5 780	5 780

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.16.22 38:22 Finansiering av rättegångskostnader¹

Tabell 3.54 Anslagsutveckling

Tusental kronor		
2006	Förslag	5 000
2007	Beräknat	5 000
2008	Beräknat	5 000

¹ Nytt anslag.

Anslaget skall finansiera kostnader med anledning av mål och ärenden som avser överklagande av Konkurrensverkets beslut eller vari Konkurrensverket för talan.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 5 000 000 kronor anvisas under anslaget 38:22 *Finansiering av rättegångskostnader* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 5 000 000 kronor för respektive år.

3.16.23 38:23 Utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft¹

Tabell 3.55 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2006	Förslag	200 000
2007	Beräknat	200 000
2008	Beräknat	200 000

¹ Nytt anslag.

Anslaget skall användas för åtgärder som främjar ökad konkurrenskraft.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 200 000 000 kronor anvisas under anslaget 38:23 *Utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 200 000 000 för respektive år.

3.17 Övrig statlig verksamhet

3.17.1 Bolagsverket

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.56 Offentligrättslig verksamhet Bolagsverket

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	32 040	0	0	32 040
Prognos 2005	196 000	0	0	196 000
Budget 2006	140 000	0	0	140 000

¹ Avser inkomsttitel 1341

Bolagsverket finansieras genom avgifter. Den offentligrättsliga verksamheten utgörs av stämpelskatt, se tabell inkomsttitel 1341 och förse- ningsavgifter, se tabell inkomsttitel 2529.

Från den 1 januari till den 5 mars 2004 saknades stöd för att ta ut stämpelskatt i den nya lagen om företagsinteckning. Den 1 december 2004 ändrades lagen om stämpelskatt och Bolagsverket kunde retroaktivt fakturera stämpelskatt från den 5 mars 2004 vilket ger ett lågt utfall för år 2004. Prognosen för 2005 är hög eftersom den retroaktivt fakturerade stämpelskatten i december 2004 kommer att betalas in under 2005.

Tabell 3.57 Offentligrättslig verksamhet Bolagsverket

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004 ¹	59 109	8 271	8 271	59 109
Prognos 2005	54 859	10 920	10 920	54 859
Budget 2006	55 842	11 020	11 020	55 842

¹ Avser inkomsttitel 2529.

3.17.2 Patent- och registreringsverket

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.58 Offentligrättslig verksamhet Patent- och registreringsverket

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	15 348	519 594	473 284	46 310
Prognos 2005	16 368	350 000	335 000	15 000
Budget 2006	15 332	340 000	350 000	-10 000

¹ Avser inkomsttitel 2529

Patent- och registreringsverket finansieras genom avgifter. Verksamheten med patent, varumärken och mönster skall ge intäkter som motsvarar kostnaderna för Patentbesvärslagens verksamhet.

3.17.3 Revisorsnämnden

Revisorsnämndens verksamhet är helt avgiftsfinansierad. Intäkterna uppgick under 2004 till drygt 23 400 000 kronor, varav årsavgifter utgjorde ca 14 000 000 kronor. Nämndens kostnader uppgick till drygt 23 100 000 kronor, varav personalkostnader utgjorde ca 15 500 000 kronor. Vid utgången av 2004 hade Revisorsnämnden ett positivt myndighetskapital om 300 000 kronor.

Under 2005 beräknas ett positivt resultat om drygt 100 000 kronor.

Tabell 3.59 Uppdragsverksamhet*Tusental kronor*

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt- kostnad)
Utfall 2004	23 443	23 110	333
Prognos 2005	25 543	25 415	128
Budget 2006	26 060	26 370	-310

4 Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande

4.1 Omfattning

Politikområdet Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande består av följande verksamhetsområden:

- handels- och investeringsfrämjande och
- internationell handelspolitik och inre marknaden.

Politikområdets verksamhet syftar till att skapa tillväxt och sysselsättning i Sverige genom att främja öppen handel och avveckla handelshinder på ett sätt som överensstämmer med målet om en rättvis och hållbar global utveckling. Det sker genom att göra EU:s inre marknad mer effektiv vilket också förbättrar EU-ländernas konkurrenskraft. Globalt värnas och utvecklas öppna, enkla, rättvisa och legitima ramvillkor för internationell handel och investeringar i Världshandelsorganisationen (WTO) och genom EU:s handelsavtal med andra länder. OECD är ett viktigt forum för att skapa tydliga regler och riktlinjer för internationell samverkan, erfarenhetsutbyte mellan länder och kvalificerad analys. Som en del av verksamheten ingår insatser som syftar till att företag skall ta ökat etiskt, socialt och miljömässigt ansvar och motverka korruption.

Målet med politikområdet uppnås genom att bl.a. främja export, import och utländska investeringar i Sverige samt att stärka profileringen av Sverige i utlandet.

Inom politikområdet finns följande myndigheter och andra statliga verksamheter:

Kommerskollegium, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC), Exportkreditnämnden (EKN), Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA), Sveriges exportråd (Exportrådet) och AB Svensk Exportkredit (SEK). Vidare anslås medel för svenskt deltagande i internationella handelsorganisationer och bidrag till Sveriges Standardiseringsråd (SSR). Till och med 2003 anslags medel för Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2).

Utrikesdepartementet är inom Regeringskansliet ansvarigt för politikområdet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 24</i>						
39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	20,1	21,1	21,1	21,4	20,7	21,1
39:2 Kommerskollegium	67,5	66,3	65,3	67,3	68,4	69,7
39:3 Exportfrämjande verksamhet	190,8	317,0	307,2	304,0	148,8	163,8
39:4 Investeringsfrämjande	69,0	68,2	69,7	69,2	56,5	57,6
39:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	15,9	15,5	15,4	15,4	15,4	15,4
39:6 Bidrag till standardiseringen		0,0		29,3	30,0	30,8
2003 24 39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	204,0	-	42,7	-	-	-
Totalt för politikområde Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	567,4	488,1	521,6	506,7	339,9	358,5

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen 2006.

4.3 Mål för politikområdet

Målet är en effektiv inre marknad och en öppen handelspolitik i EU, ett förstärkt multilateralt handelssystem inom Världshandelsorganisationen (WTO), ökad svensk export och ökade utländska direktinvesteringar i Sverige.

Resultatbedömning för respektive verksamhetsområde

4.4 Handels- och investeringsfrämjande

4.4.1 Mål för verksamhetsområdet

Ökad export och ökade direktinvesteringar i Sverige.

4.4.2 Insatser

4.4.2.1 Insatser inom politikområdet

Handels- och investeringsfrämjande

Handels- och investeringsfrämjandet utgår från regeringens politik för fler jobb och uthållig tillväxt. Sveriges konkurrenskraft skall tillvaratas

och stärkas. Globaliseringens möjligheter skall tillvaratas.

En viktig ambition för handels- och investeringsfrämjandet är att slå vakt om och förstärka positionerna för Sverige på områden där Sverige och svenska företag har spetskompetens och särskilda förutsättningar att konkurrera internationellt. Det aktiva exportfrämjandet skall öka företagets förmåga till internationalisering. Små och medelstora företag prioriteras. Särskilda satsningar görs på snabbväxande marknader och strategiska branscher. Satsningar görs på investeringsfrämjande för att attrahera utländska direktinvesteringar till Sverige.

Exportfrämjande

Exportrådet är ett viktigt instrument för att stimulera ekonomisk tillväxt. Exportrådet stödjer och främjar svensk export och internationalisering och gör det lättare för svenska företag att växa internationellt.

Inom ramen för det s.k. statliga uppdraget och särskilda länder- och branschatsningar med statlig finansiering har åtgärder för att främja svensk export genomförts. Exportsatsningar har genomförts på prioriterade marknader och inom strategiska branscher, t.ex. it och telekom, bioteknik, miljöteknik inkl. förnybar energi och upplevelseindustri. Exportrådet har 2005 fått i

uppdrag att genomföra särskilda satsningar för att främja i första hand små och medelstora företags exportmöjligheter på intressanta och snabbväxande marknader. Till dessa hör EU-länder med grannländer, Kina, Indien, Brasilien och Sydafrika. Detta är marknader som erbjuder nya möjligheter och utmaningar. Det är viktigt för svenska företag och svensk kompetens att göra sig gällande i ett tidigt skede. Under 2005 inleds en satsning som syftar till internationalisering av underleverantörer med fokus på fordonsindustrin. På uppdrag av regeringen (Jordbruksdepartementet) fortsätter Exportrådets särskilda satsning på livsmedelsexport. Samarbete sker mellan Exportrådets branschprogram och Invest in Sweden Agency (ISA) verksamhet inom närliggande områden.

Statens insatser för att främja projektexporten ger resultat i upphandlingarna hos många multilaterala organisationer. Konkreta åtgärder skall fortsatt bidra till att uppnå tillväxtmålet genom projektexport och upphandling. Här kan svenska företags andel av upphandlingen inom internationella finansinstitutioner, FN och EU befästas och förstärkas.

Under 2005 beslutade regeringen om särskilda insatser för att främja svensk projektexport till EU:s nya medlemsländer och grannländer. Tyngdpunkten läggs på programmet *Aktiv projektutveckling* som omfattar projektförberedande och -understödjande insatser. *Sustainable City* – ett koncept för marknadsföring av svenska miljölösningar för en hållbar stadsutveckling – har bl.a. lett till en fördjupad dialog om samarbetsmöjligheter i Kina samt uppdrag till en svensk expertgrupp att göra en hållbarhetsöversyn av ett stort stadsutvecklingsprojekt i Toronto, Kanada.

Svenska ambassader och generalkonsulat har 2004 och första halvåret 2005, parallellt med sitt löpande främjandearbete, genomfört ett stort antal fokuserade aktiviteter i samverkan med andra främjandeorganisationer, företag och lokala samarbetspartners för att främja strategiska branscher, både nya högteknologiska och mer traditionella branscher. De svenska honorärkonsulaten är en viktig resurs för den Sverige-främjande verksamheten i utlandet. Under 2004 genomfördes besök med inriktning på Sverige-främjande för bl.a. Sveriges konsulter i några asiatiska länder.

Nämnden för Sverige-främjande i utlandet (NSU) är ett forum för informationsutbyte,

samordning och gemensamt agerande vad gäller Sverige-profilerings mellan de statliga och halvstatliga organisationerna inom Sverige-främjandet. NSU tar initiativ till Sverige-främjande projekt. Regeringen avsätter medel inom politikområdet för Sverige-profilerings och samverkansprojekt till stöd för Sverige-främjandet.

Importfrämjande

Näringslivet – både handeln och industrin – och Sveriges konsumenter är beroende av en effektiv import. Importen bidrar till sund konkurrens på den svenska marknaden samt till ökat utbud och lägre priser för konsumenterna. Bra insatsvaror till konkurrenskraftiga priser ökar konkurrenskraften för svensk industri. I Sveriges internationella utvecklingssamarbete spelar ömsidigheten i handeln en allt viktigare roll. Handeln med utvecklingsländer står i fokus i pågående WTO-förhandling. För att underlätta exporten från u-länder har en kontaktpunkt inrättats på Kommerskollegium, *Open Trade Gate Sweden*, som bl.a. ska hjälpa till att lösa de hinder som exportörer från fattiga länder kan möta på den svenska marknaden.

Under 2004 och första halvåret 2005 fortsatte insatserna för att bygga upp ett allmänt importfrämjande. Svensk Handel beviljades fortsatt bidrag (2,7 miljoner kronor) för importfrämjandet i samverkan med Sida, Exportrådet, handelskamrar och andra handelsfrämjande organisationer och projekt.

Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) har med anledning av en begäran från Svensk Handel våren 2005 tillsatt en utredning avseende importfrämjande insatser. Den skall resultera i en bedömning av om och hur importfrämjande insatser kan integreras närmare med exportfrämjandet.

Exportfinansiering

Exportkreditnämnden (EKN) har genom exportkredit- och investeringsgarantier en central roll i strävan att ge svenskt näringsliv goda konkurrensförutsättningar på de internationella marknaderna. Representanter för Regeringskansliet och EKN har deltagit i EU:s rådsarbetsgrupp för exportkrediter och i OECD:s arbete angående reglering av statsstödda exportkrediter. Inom OECD har man enats om att arbeta vidare med frågan om harmonisering av kommersiella premier liksom med frågan om gemensamma riktlinjer för att undvika korruption i samband med statsstödd

exportfinansiering. AB Svensk Exportkredit (SEK) tillhandahåller långfristig exportfinansiering för svensk exportindustri. SEK administrerar det statsstödda exportkredit-systemet.

Investeringsfrämjande

Utländska investeringar tillför värdefull kompetens och teknologi samtidigt som de skapar många arbetstillfällen. Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA) medverkar aktivt till att utländska företag investerar eller samverkar med svenska företag för att få till stånd investeringar i Sverige. ISA tillhandahåller tjänster och informationsmaterial kostnadsfritt, besvarar förfrågningar från utländska investerare eller företag som planerar att etablera sig i Sverige samt hjälper företag att etablera kontakter med myndigheter, kommuner eller andra relevanta aktörer.

4.4.2.2 Insatser inom andra politikområden

Inom handels- och investeringsfrämjandet är ett flertal offentliga och privata aktörer verksamma. Exportrådet och ISA samarbetar med dessa inom sina respektive verksamhetsfält, t.ex. Verket för näringslivsutveckling (Nutek), Verket för innovationssystem (VINNOVA), och Institutet för Tillväxtpolitiska studier (ITPS). Det är angeläget att detta samarbete fortsätter.

En mycket stor exportpotential finns i flera av de länder som är eller har varit aktuella för svenskt utvecklingssamarbete. Många av dessa länder kan också öka sin export till Sverige och EU, vilket gynnar såväl Sverige som dessa länders egen utveckling. Inom Regeringskansliet pågår för närvarande ett arbete med att ta fram en handlingsplan och konkreta förslag till hur gränssnittet svensk utvecklingspolitik och svenskt näringsliv ömsesidigt kan stödja varandra. Ett konkret exempel är konceptet *Sustainable City*. Utifrån ett helhetstänkande förenar och konkretiserar detta koncept de svenska miljöpolitiska ambitionerna med utvecklingssamarbetets fokus på en hållbar urban utveckling. *Sustainable city* bedöms ha en betydande potential ur båda politikområdenas perspektiv. Inom ramen för det utökande biståndet kan vissa samfinansierade insatser av projektförberedande eller understödjande

karaktär bli aktuella inom exempelvis miljö- och energiområdet.

4.4.3 Resultatredovisning

Export och import

Den totala svenska varuexporten ökade 2004 med nio procent i värde jämfört med 2003 och uppgick till 901 miljarder kronor. Värdet av Sveriges varuexport uppgick under de första fyra månaderna 2005 till 306 miljarder kronor, en ökning med fyra procent jämfört med motsvarande period 2004.

Exporten till Europa ökade med elva procent 2004 medan ökningen till Asien och Amerika var sju respektive tre procent. USA förblev Sveriges största exportmarknad. De europeiska länderna tog emot knappt tre fjärdedelar av exporten och här återfinns efter USA de tio största exportmarknaderna med Tyskland i topp. Kina var för andra året i rad Sveriges största exportmarknad i Asien. Bland länder dit exporten ökade mycket under året kan nämnas Polen, Ryssland, Indien, Turkiet och Iran.

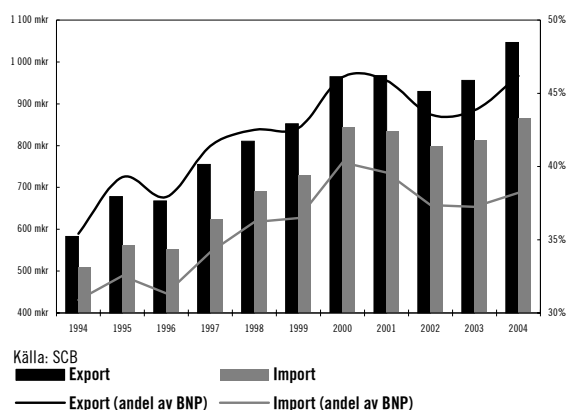
Tabell 4.2 Export till ett urval länder (miljarder kronor)

Land	Export 2003	Export 2004	Ökning
USA	94,9	96,6	1,8 %
Tyskland	80,9	90,5	11,8 %
Turkiet	6,1	7,2	17,8 %
Ryssland	11,4	13,6	19,8 %
Polen	13,7	15,6	14,2 %
Brasilien	4,4	5,2	18,4 %
Indien	7,1	8,3	16,7 %
Kina	18,1	19,0	4,8 %
Iran	5,1	7,0	35,9 %

Importen av varor ökade under 2004 med åtta procent och uppgick till 730 miljarder kronor. Under årets första fyra månader ökade varuimporten med åtta procent och uppgick till 253,7 miljarder kronor.

Diagram 4.1 Utvecklingen av export och import i fasta priser samt andel av BNP (1994-2004)

Det svenska handelsnettot fortsatte 2004 att vara kraftigt positivt och uppgick till 172 miljarder kronor. För årets första fyra månader uppgick handelsnettot till 53,1 miljarder kronor, en minskning med cirka 6 miljarder kronor jämfört med motsvarande period 2004.

Exportrådet och andra aktörer

Exportrådets verksamhet indelas i tre områden: information, särskilda program och konsultverksamhet. Inom *Exportinformation* (omsättning 133 miljoner kronor) har Exportrådets drygt 50 kontor och representanter i ett 40-tal länder och de specialiserade enheterna i Stockholm 2004 besvarat cirka 65 000 affärsförfrågningar. Undersökningar visar att många av dessa leder till nya exportaffärer. Viktiga aktiviteter har varit att ta emot och utforma program för ett 40-tal inkommande och ett tiotal utgående delegationer, fortsatt uppbyggnad av kompetenscentrum för elektronisk handel och fortsatt utveckling av webbplatserna. Under 2004 hade webbplatserna cirka 8 100 besök per dag, en ökning med 50 procent på ett år. Under 2004 utbildades närmare 2 000 personer inom det exporttekniska området och ett stort antal specifika exportfrämjande aktiviteter har genomförts i utlandet. *Exportinformationen* som i huvudsak finansieras med statliga medel och som främst riktar sig till små och medelstora företag är kostnadsfri för kunden.

Exportprogram inriktar sig speciellt på nätverkande och aktiviteter i samverkan mellan företag eller på företag som är nya på exportmarknaden. Omsättningen uppgick 2004 till 121 miljoner kronor. *Exportprogram* omfattar program för små och medelstora företag, branschprogram och samverkansgrupper samt särskilda

främjandeinsatser. Under 2004 genomfördes småföretagsprogram och projekt med cirka 800 företag. Exportrådet drev 13 samverkansgrupper, som finansieras av de mer än 300 medlemsföretagen. Grupperna erbjuder deltagande i marknadsaktiviteter. Exportrådet drev också sex branschprogram med närmare 2 000 medlemsföretag i nätverken. Ett hundratal specifika exportfrämjande aktiviteter genomfördes med deltagande av över 900 företag.

Exportrådets omsättning inom området konsultverksamhet uppgick 2004 till 133 miljoner kronor. Antalet utförda konsultuppdrag uppgick till drygt 1 300 och omfattade alla storlekar och typer av företag. Verksamheten är helt företagsfinansierad och bedrivs endast vid utlandskontoren.

Främjande av projektexport sker bl.a. genom instrumentet *Aktiv projektutveckling*. Hittills har insatserna bidragit till att kontrakt tecknats med svenska företag avseende en exportvolym på cirka 4 miljarder kronor. Det största kontraktet gäller ett kraftvärmeverk i Baltikum, där ett svenskt företag i hård internationell konkurrens vann ett kontrakt värt över 900 miljoner kronor med en sysselsättningseffekt i Sverige på cirka 1 500 manår och avsevärda skatteintäkter. Insatserna bidrar även till export från ett stort antal små och medelstora företag med spridd regional förankring, i egenskap av underleverantörer. För närvarande bearbetas ett 30-tal projekt med en exportpotential om cirka 10 miljarder kronor.

De näringslivs- och Sverigefrämjande aktiviteter som svenska ambassader och generalkonsulat med samarbetspartners genomfört, har inneburit goda möjligheter för exponering på olika marknader. Detta framgår av rapportering från berörda utlandsmyndigheter. Genomslaget i utländska medier har i många fall varit mycket positivt. Dessa aktiviteter fokuserar särskilt på styrkor och områden där Sverige har förutsättningar att vara världsledande industriellt och forskningsmässigt. Koncentrationen till prioriterade marknader har ökat. Sålunda har branschprogrammen och fokusprojekt hos Exportrådet resp. ISA inom bl.a. IT och telekom samt bioteknik utvecklats i riktning mot tydligare profilering.

En tydlig, väl underbyggd och attraktiv bild av Sverige och svenska kompetensområden är viktig för att stärka svensk ekonomi och handel. Att utveckla och betona det innovativa Sverige är en

prioriterad uppgift. Samspelet mellan främjandets aktörer när det gäller profileringen av Sverige i utlandet har stärkts betydligt under de senaste åren. Nämndens för Sverigefrämjande i utlandet (NSU) arbetar utifrån en gemensam plattform för Sverigeprofilering och Sverigefrämjande. En väl fungerande infrastruktur för Sverigefrämjande har skapats genom inrättandet av webbplatsen *www.sweden.se*, som Svenska institutet (SI) driver och administrerar på uppdrag av NSU. Över 100 Sverigerelaterade hemsidor har fått samma grafiska profil och länkats till webbplatsen. Arbetet med att ytterligare förstärka varumärket Sverige är prioriterat och fortsätter.

Exportfinansiering

Under 2004 lämnade Exportkreditnämnden (EKN) garantier till ett värde av 20,5 miljarder kronor samt garantiofferter till ett värde av 58,3 miljarder kronor. Garantierna avsåg export till 109 länder. EKN noterade 32 nya kunder 2004. Under första halvåret 2005 lämnades garantier till ett värde av 9,4 miljarder kronor samt garantiofferter till ett värde av 18,6 miljarder kronor.

Den 31 december 2004 hade EKN bundna åtaganden på 69 miljarder kronor, vilket ökade till 73,1 miljarder fram till den 30 juni 2005. EKN:s resultat visade 2004 ett överskott på 767 miljoner kronor. För första halvåret 2005 visar EKN:s resultat ett överskott på 690 miljoner kronor. Överskottet 2004 och första halvåret 2005 beror främst på fortsatt lågt behov av riskreserveringar samt positiva kursdifferenser. Myndighetskapalet var 4,6 miljarder kronor per den 30 juni 2005.

AB Svensk Exportkredit (SEK) lämnade under 2004 finansiering på 22,7 miljarder kronor, varav cirka 6,8 miljarder kronor var finansiering av export av varor eller tjänster, 10,1 miljarder kronor var annan direkt finansiering till exportföretag och 5,8 miljarder kronor var krediter till infrastrukturinvesteringar, främst inom kommuner och landsting. Under första halvåret 2005 lämnade SEK finansiering på 22,7 miljarder kronor, varav 4,1 miljarder kronor var finansiering av export, 11,5 miljarder kronor annan direkt finansiering till exportföretag och 7,1 miljarder kronor var krediter till infrastrukturinvesteringar. Systemet med statsstödda exportkrediter gav 2004 ett överskott på 145 miljoner

kronor och första halvåret 2005 ett överskott på 60 miljoner kronor.

Investeringsfrämjande

Under den senare delen av 1990-talet och början på 2000-talet ökade de utländska investeringarna kraftigt i ett globalt perspektiv. Sedan 2001 har denna utveckling avstannat. Flödena till och från Sverige följer i hög grad de globala flödena. För första gången sedan 1993 hade Sverige 2004 ett nettoutflöde. Det är svårt att dra några slutsatser av statistiken då den även innehåller finansiella transaktioner mellan länder. United Nations Conference on Trade and Development (Unctad) förutspår att de utländska investeringarna kommer att öka under 2005.

Under 2004 medverkade Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (ISA) till 165 nya investeringar (2003 till 132). Dessa innebar cirka 1 340 (1 275) nya arbetstillfällen. Därtill kommer 3 278 (1 032) övertagna arbetstillfällen, som härrör från verksamheter som förvärvats av utländska ägare. ISA hade vid utgången av 2004 överenskommelser om samarbete med 16 (15) regioner, vilka bl.a. bidrog med ett 20-tal investeringar.

ISA bedriver branschspecifika projekt som marknadsför branscher där Sverige har särskilda förutsättningar att attrahera utländska investeringar inom biovetenskap, fordonssäkerhet, träförädling och informations- och kommunikationsteknologi.

ISA arbetar även med att sprida information om Sverige som investeringsland och med riktad information till potentiella investerare. Under 2004 producerade ISA drygt 20 (7) nya publikationer med en sammanlagd upplaga om 222 500 (119 000) exemplar.

ISA bedriver sin verksamhet från Stockholm och har därutöver fyra egna kontor i London, New York, Tokyo och Shanghai samt representation på ytterligare åtta marknader. Utöver detta har ISA ett nära samarbete med ett 40-tal utlandsmyndigheter. Detta samarbete har bl.a. tagit sig i uttryck genom att konkreta mål vad gäller antal investeringar som respektive utlandsmyndighet skall bidra till.

Under 2004 utsågs ISA till bästa nationella investeringsorganisation i en studie genomförd av bl.a. Världsbankens division *Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)*.

Analys och slutsatser

Exportfrämjande

Regeringen fäster stor vikt vid de handelsfrämjande insatserna. Exportrådets verksamhet har under 2004 och första halvåret 2005 bidragit till en ökad svensk export. Exportrådet har väl uppfyllt de mål som riksdagen och regeringen fastställt för dess verksamhet. Små och medelstora företag har fått tillgång till kvalificerad exportinformation, kompetensutveckling och rådgivning av stor betydelse för företagens exportansträngningar.

Erfarenheterna från genomförda satsningar att främja strategiska branscher internationellt är goda. Aktiviteterna har bidragit till ökade exportaffärer och till att förstärka bilden av Sverige som ledande högteknologiskt land. Samordningen mellan departement, myndigheter och näringsliv har stärkts när det gäller den internationella marknadsföringen och utnyttjandet av svensk kompetens.

Främjandet av svensk projektexport och internationell upphandling bedöms vara kostnadseffektiv. Efterfrågan är stor. Med begränsade finansiella insatser kan hög utväxling i form av exportkontrakt och sysselsättning i Sverige uppnås. Genomförda satsningar inom projektexporten har enligt näringslivet bidragit till ökad förmåga till kraftsamling i avgörande affärsskeden för projektexporten.

Regeringen bedömer att de främjandeaktiviteter som genomförts av många utlandsmyndigheter har varit värdefulla och bidragit till att sprida kunskap om svenska varor och tjänster och förbättra möjligheterna att genomföra affärer.

De särskilda importfrämjande insatser som regeringen initierade 2002 har möjliggjort ett mer aktivt importfrämjande och har bidragit till att göra importens betydelse tydlig.

Under 2004 och första halvåret 2005 har konkreta samverkansprojekt med mål att etablera nya företagskontakter och samarbeten genomförts. De har bidragit till att öka intresset för Sverige som handelspartner och mottagarland för export.

Exportfinansiering

Exportkreditnämnden (EKN) har genom sin garantigivning medverkat till att svenska exportföretag kan erbjuda villkor som är likvärdiga med konkurrerande företag i andra länder. Reger-

ingen anser att EKN på ett framgångsrikt sätt har förenat målet om garantigivning för svensk exportindustri på gynnsamma villkor med restriktionen att verksamheten skall vara självbärande på sikt. Insatserna för att komma tillrätta med problem med riskkoncentrationen i garantiportföljen har varit värdefulla. En viktig uppgift som bör fortsätta är att ytterligare underlätta små och medelstora företags exportmöjligheter. SEK har genom sin exportfinansiering medverkat i flera viktiga affärer till förmån för svensk exportindustri.

Investeringsfrämjande

Regeringen anser att ISA liksom utlandsmyndigheterna i hög grad bidragit till att flera viktiga investeringar gjorts i Sverige under det gångna året. ISA har uppfyllt de mål som riksdagen och regeringen har uppställt för dess verksamhet.

4.4.4 Politikens inriktning

Handels- och investeringsfrämjandet är en viktig del av regeringens program för fler jobb och uthållig tillväxt samt arbetet med att stärka svensk konkurrenskraft. Visionen för det långsiktiga tillväxtarbetet är att Sverige skall vara Europas mest konkurrenskraftiga, dynamiska och kunskapsbaserade ekonomi. Det är också det mål som sattes upp i strategin *Innovativa Sverige – en strategi för tillväxt genom förnyelse* (Ds 2004:36) som Näringsdepartementet och Utbildningsdepartementet tagit fram i samarbete med Utrikesdepartementet, och där handels- och investeringsfrämjandet utgör en viktig del.

I en globaliserad värld är det allt viktigare att kunna hävda sig på de internationella arenorna. Sverige har ett gott utgångsläge. Få länder har i dag så goda förutsättningar som Sverige att komma till sin rätt i den kunskapsbaserade ekonomin och dra nytta av internationaliseringen. Men förutsättningarna kan snabbt förändras. Globaliseringen med världsomspännande handel, investeringar och utveckling av ny teknik innebär att människor, kapital, varor, tjänster, information och teknik rör sig över region- och nationsgränser snabbare och billigare än någonsin tidigare. Förändringstakten ökar och de geografiska begränsningarna för såväl utbud som efterfrågan minskar i betydelse. Konkurrensen och kraven på förnyelse ökar.

De möjligheter som globaliseringens ger att stärka svensk ekonomi och handel skall tas tillvara. Målet för handels- och investeringsfrämjandet är att slå vakt om och förstärka positionerna för Sverige, svenska företag och svensk kompetens på områden där Sverige har spjutspetskompetens och särskilda förutsättningar att konkurrera. Det sker främst genom att främja svenska små och medelstora företags export och internationalisering samt svenska företags affärer på strategiskt viktiga marknader. Det sker också genom att främja import, attrahera utländska direktinvesteringar och genom att ytterligare stärka profileringen av ”varumärket Sverige” i utlandet.

Den satsning på exportfrämjande som regeringen inlett 2005 fortsätter och vidareutvecklas 2006. Den potential som finns bland småföretag att komma ut på exportmarknaden skall tas tillvara genom att underlätta deras förmåga till internationalisering. Exportrådets möjligheter att hjälpa företagen har 2005 stärkts både i Sverige och på viktiga marknader runt om i världen, liksom dess möjligheter att utveckla sin regionala organisation och förmåga att nära samverka med samhällets övriga aktörer i arbetet med att utveckla nya framgångsrika företag.

Exportfrämjandet inriktas främst på dynamiska och starkt växande marknader. Det gäller såväl närområdet i Östersjöregionen med EU:s nya medlemsländer och grannländer som snabbväxande länder med stor handelspotential i Asien, bl.a. Kina och Indien, men också länder som Brasilien och Sydafrika som erbjuder nya möjligheter och utmaningar och där det är viktigt att göra sig gällande i ett tidigt skede. Traditionellt viktiga marknader som USA och länder i Västeuropa utgör samtidigt en betydelsefull bas i främjandet.

EU:s utvidgning har skapat nya affärsmöjligheter. Ett särskilt främjandeprogram genomförs för att förbättra förutsättningarna för svenska företag att delta i utvecklingen av de nya medlemsländerna och deras grannländer och ta till vara de nya affärsmöjligheter som följer. Detta gäller särskilt på miljö-, energi- och infrastrukturområdet.

Som ett led i den rysslandsstrategi som regeringen aviserade i regeringsförklaringen 2003 genomförs 2006 en särskild Rysslandssatsning för att stärka och utveckla de bilaterala relationerna med Ryssland, inte minst vad gäller näringslivsutvecklingen.

Vidareutvecklade och nya satsningar genomförs för att stimulera såväl ökad export som utländska direktinvesteringar inom centrala branscher. Detta är nära kopplat till de strategiprogram för svenska nyckelbranscher som regeringen tillsammans med fackliga organisationer och näringslivet arbetar fram för IT/telekom-, bioteknik- och läkemedelsbranscherna samt trä- och skogsindustri, metallurgi och fordonsindustri inom ramen för de branschsamtal för att utveckla svenska toppositioner som aviserades i 2004 års regeringsförklaring.

Att använda den svenska resursbasen förblir ett viktigt inslag i ett effektivt utvecklings-samarbete när svensk erfarenhet och kompetens efterfrågas. Kunskaperna från svenskt näringsliv, fackföreningar, kommuner, myndigheter och andra offentliga aktörer ska utnyttjas mer i utvecklingssamarbetet. Nya former av samverkan mellan privat och offentlig sektor behövs, bland annat för att bidra till angelägen tillväxt och sysselsättning i utvecklingsländer och för att ta tillvara olika erfarenheter, kompetenser och resurser. Bland annat kommer vissa projektförberedande insatser att kunna stödjas exempelvis inom miljö- och energiområdet.

Satsningen på importfrämjande fortsätter. Både konsumenter och företag är beroende av importen – för valfriheten, priskonkurrensen och konkurrenskraften som gynnas av att företagen får tillträde till både exportmarknader och viktiga leverantörsmarknader. Den nya svenska politiken för global utveckling strävar bl.a. till ekonomisk tillväxt i samarbetsländerna och här kan utrikeshandeln vara en viktig motor. Om vi stöttar import från samarbetsländerna bidrar vi till deras ekonomiska utveckling, samtidigt som vi får tillgång till nya leverantörer.

Att utveckla och lyfta fram en tydlig, väl underbyggd och attraktiv bild av Sverige och svenska kompetensområden prioriteras för att synliggöra Sverige, de värden vi står för och de möjligheter som vårt land erbjuder.

Detta sker genom samverkan mellan många aktörer, för att sprida bilden av Sverige som ett attraktivt land att samarbeta och handla med, investera, besöka, studera och bosätta sig i. Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet (NSU:s) uppgift är att arbeta med dessa frågor.

Utrikesförvaltningens globala nätverk skall vara till maximal nytta för svenskt näringsliv och svenska ekonomiska intressen utomlands. För att bättre kunna främja svenska intressen och

tillväxten i Sverige görs från och med 2006 en satsning på 30-tal nya främjandetjänster vid ambassader och generalkonsulat i länder som bedöms ha central och långsiktig betydelse för svenskt näringsliv.

4.4.5 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

4.4.5.1 Inledning

Efter förslag i 1998 års vårproposition inrättades anslaget *Näringslivsutveckling i Östersjöregionen*, den s.k. Östersjömiljard 2, för femårsperioden 1999–2003.

Målet är att förstärka svenska företags position i Östersjöregionen och förbättra svenska företags deltagande i utvecklingen av regionens näringsliv.

4.4.5.2 Insatser

Regeringen har fattat beslut om 45 uppdrag. Beviljade bidrag uppgår till 924,9 miljoner kronor, varav 854,2 miljoner kronor hade betalats ut per den 30 juni 2005.

4.4.5.3 Resultatredovisning

Exportrådet har inom uppdraget *Marknadsplats Östersjön* under 1999–2004 genomfört 883 affärschansprojekt. En oberoende intervjuundersökning hösten 2003 visade att dittills genomförda affärschansprojekt hade gett svenska små och medelstora företag en ökad affärsvolym om cirka 260 miljoner kronor. I en uppföljande undersökning våren 2005 framkom att det skett en fortsatt kraftig ökning i de deltagande företagens affärer. Den nya mätningen visar att affärsvolymen stigit till 613 miljoner kronor. Över 70 procent av de deltagande företagen tror dessutom att deras affärer kommer att öka ytterligare under det närmaste året.

Inom Sidas uppdrag *DemoÖst* har hittills 28 demonstrationsprojekt avslutats, medan 18 projekt är under leverans. En externt genomförd resultatuppföljning 2005 gav vid handen att deltagande företag uppnått en merförsäljning om 34 miljoner kronor och att de förväntar sig en

merförsäljning runt 200 miljoner kronor inom de närmaste två åren.

Regeringskansliets Projektexportsekretariat har inom ramen för programmet *Aktiv projektutveckling* bidragit till flera stora beställningar till företag i Sverige. De två hittills största kontrakten avser en order 2003 på ett kraftvärmeverk till ett värde av cirka 900 miljoner kronor samt en order 2005 avseende modernisering av ett vattenkraftverk till ett värde om cirka 325 miljoner kronor.

En oberoende utvärdering 2005 av uppdraget *Medfinansiering av insatser för näringslivsutveckling i Barentsregionen*, baserad på ett urval av 20 deltagande företag, visar en fyrfaldig ökning av företagets affärer med ryska partners, från cirka 6 miljoner kronor årligen före 2001 till cirka 23,5 miljoner kronor 2004.

Analys och slutsatser

Genom de olika uppdrag som finansierats ur Östersjömiljard 2 har svenska företag inom en rad sektorer fått tillgång till handfast stöd i sina exportansträngningar i Östersjöområdet.

Anslaget kommer att utvärderas i sin helhet i anslutning till att samtliga insatser har avslutats våren 2006. Dessförinnan genomförs separata utvärderingar av de s.k. ramprogrammen (Nuteks båda uppdrag *Medfinansiering av tillväxtavtal för näringslivsutveckling i Östersjöregionen* och *Baltic 21 Näringsliv* samt Länsstyrelsens i Stockholms län uppdrag *Medfinansiering av det regionala partnerskapets tillväxtavtal Tillväxt Öst*) samt av ytterligare några större uppdrag.

I juni 2005 genomfördes en granskning av den ekonomiska redovisningen och rapporteringen av anslaget. Granskningen visar att uppdragsmedlen har hanterats på ett betryggande sätt och att kraven på återrapportering har förfinats successivt i enlighet med Riksdagens revisorers samt Statskontorets förslag till förbättringar samt att god ordning råder på den ekonomiska redovisningen och rapporteringen under de förutsättningar som gäller i Regeringskansliet. Granskningsrapporten har tillställts riksdagen.

4.5 Internationell handelspolitik och inre marknaden

Verksamheten inom verksamhetsområdet delas upp i två delområden - internationell handelspolitik och inre marknaden. Avsnitten redovisas separat nedan. Eftersom en stor del av resultatet inom området inte kan redovisas med hjälp av kvantitativa data sker redovisningen enligt en annan struktur.

4.5.1 Mål för verksamhetsområdet

Målet för verksamhetsområdet är att bidra till en effektiv inre marknad och öppen handelspolitik i EU samt ett förstärkt multilateralt handelsystem inom WTO.

4.5.2 Internationell handelspolitik

Handelspolitiken syftar till att värna och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima ramvillkor för internationell handel och investeringar.

4.5.2.1 Insatser och resultat

Inom ramen för EU:s gemensamma externa handelspolitik har regeringen agerat för ökad öppenhet för handel och investeringar, såväl i EU som i resten av världen, och en förbättring av Världshandelsorganisationens (WTO) regelverk. I fokus för regeringens agerande inom bl.a. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), FN:s konferens för handel och utveckling (Unctad) och WTO har stått en rättvis och hållbar global utveckling samt det svenska näringslivets och konsumenternas intressen.

Kommerskollegium har under året genomfört en lång rad utredningar av hög kvalitet på det handelspolitiska området och bistått löpande i de pågående WTO-förhandlingarna i den s.k. Doharundan samt i de bilaterala och regionala förhandlingsprocesserna. Det totala antalet beslutsunderlag och utredningar avseende den yttre handelspolitiken uppgick under 2004 till 531 (2003 var antalet 514). Myndigheten har därmed bidragit till att underbygga svenska positioner och att tillvarata svenska näringslivs-

och konsumentintressen i det handelspolitiska arbetet.

WTO

I juli 2004 uppnåddes enighet om ett ramverk för de fortsatta WTO-förhandlingarna i Doharundan (julibeslutet). Målet är att enas om mer detaljerade riktlinjer i förhandlingarna under WTO:s ministerkonferens i Hongkong i december 2005. Detta gäller för områdena jordbruk, industrivaror, tjänster, regelfrågor, inklusive handelsprocedurer och antidumping, samt utvecklingsdimensionen.

Regeringens arbete har bidragit till att EU som helhet antagit en mer konstruktiv position i förhandlingarna på jordbruksområdet. Detta var av vikt för julibeslutet 2004, där flera beslut togs för att avskaffa exportsubventioner och exportstöd för att minska konkurrenssnedvridande interna stöd.

Regeringen har inom EU verkat för väsentliga tullsänkningar på industrivaruumrådet. Målet är tullfrihet för samtliga industrivaror i alla industriländer samt i de mest ekonomiskt utvecklade utvecklingsländerna.

På tjänstehandelsområdet har regeringens arbete bidragit till att EU:s reviderade bud under våren 2005 innebär en förbättring och innehåller erbjudanden om nya åtaganden av alla EU:s medlemsstater. Regeringen har även verkat för ökade marknadsöppningar i de pågående förhandlingarna om bilaterala och regionala handelsavtal.

Ett annat prioriterat arbete i de pågående förhandlingarna under året gäller förenkling av handelsprocedurer. Hänsynen till de fattigaste ländernas behov och intressen har genomsyrat regeringens positioner inom alla förhandlingsområden i WTO. Fortfarande återstår dock för medlemsländerna att visa att man menar allvar med utfästelserna att göra den förhandlingsförmåga till en utvecklingsrunda. Flera viktiga utlandsfrågor återstår att lösa, inklusive att göra möjligheten till särbehandling i form t.ex. av längre implementeringstider, undantag och tekniskt bistånd mer ändamålsenlig av utländerna.

Kommerskollegium har bidragit med långsiktiga och principiella analyser inom förhandlingsområdena miljö och förenkling av handelsprocedurer samt inför förhandlingarna på centrala områden som t.ex. tjänstehandels- och jordbruksområdet.

Övriga WTO-relaterade ämnen

Regeringen har agerat för att tillvarata svenska intressen i handelstvister i WTO och har bl.a. agerat för att svenska produkter skall undantas från motåtgärder. Kommerskollegium har givit löpande stöd till regeringen utifrån sin roll som kontaktpunkt gentemot näringslivet samt informerat de företag som berörs eller kan komma att beröras.

Den 1 januari 2005 avskaffades textil- och konfektions (teko-)kvoterna mellan WTO:s medlemsländer. Regeringen, med stöd av underlag från Kommerskollegium, har under en längre tid verkat för att förhindra att nya begränsningar införs. Regeringen har dock inte vunnit tillräckligt gehör inom EU-kretsen för att kunna förhindra ett återinförande av begränsningar av importen från Kina.

Inom ramen för WTO:s avtal om handelsrelaterade aspekter av immateriella rättigheter (TRIPS-avtalet) har regeringen bl.a. arbetat för att göra det möjligt att producera kopior av läkemedelsprodukter som är skyddade av patent för vidare export till länder med folkhälsoproblem (bl.a. aids och malaria). Regeringen har prioriterat frågan om översynen av TRIPS-avtalets relation till konventionen om biologisk mångfald (CBD) samt införande av krav på ursprungsangivelser i patentansökningar.

Förhandlingar om WTO-medlemskap pågår för närvarande med 30 länder, bl.a. Ryssland, Saudiarabien, Sudan, Ukraina, Vietnam och Vitryssland. Kommerskollegium har bl.a. analyserat svenskt näringslivs intresse av de bud som lämnats i förhandlingarna.

Utvecklingsrelaterade frågor

Regeringen har verkat för att göra handelspolitiken samstämmig med politiken för global utveckling genom att bl.a. föra fram såväl svenska näringslivs- och konsumentintressen som de fattiga ländernas intressen i arbetet med att lägga fast EU:s positioner på olika områden. Regeringen har också arbetat för att de fattiga länderna ges nödvändig flexibilitet i sina WTO-åtaganden och för att handeln mellan fattiga länder, s.k. syd-syd handel, skall öka.

Under 2004 och 2005 genomfördes ett högnivåseminarium och ett ministermöte i Tanzania, det s.k. nordiska Afrikainitiativet (NAI), tillsammans med övriga nordiska länder. Syftet var att skapa en dialog för att få ökade kunskaper

om dessa länders intressen i WTO-förhandlingarna och stödja dem i detta arbete.

Svenskt stöd i form av tekniskt bistånd på handelsområdet har bidragit till bättre förutsättningar för de fattigaste länderna att delta i WTO-arbetet och genomföra de åtaganden som WTO-medlemskapet medför. Regeringen antog i detta avseende för 2005 riktlinjer för det svenska handelsrelaterade biståndet för att ge Sida ett tydligt uppdrag att arbeta med denna typ av stöd.

EU ger tullåttnader vid import till EU av varor med ursprung i utvecklingsländer genom det allmänna preferenssystemet (GSP). Regeringen har i förhandlingarna om ny rådsförordning för GSP konsekvent fört fram betydelsen av enkla, stabila och generösa bestämmelser för att systemet skall kunna få avsedd effekt. Även om det nya preferenssystemet är förbättrat jämfört med det tidigare, hade regeringen önskat ett för utvecklingsländerna betydligt generösare arrangemang.

Under 2005 uppmärksammandes i högre grad än tidigare behovet av ökat och förbättrat handelsrelaterat bistånd. Regeringen har verkat för att ta fram förslag till hur en internationell mekanism för detta skulle kunna utformas.

Regeringen har inom EU medverkat till en handlingsplan för att förbättra situationen för råvaruberoende utvecklingsländer. Syftet är bl.a. att effektivisera och diversifiera råvaruproduktionen samt öka förädlingsgraden i ekonomin.

För att underlätta exporten från u-länder har en kontaktpunkt inrättats på Kommerskollegium, *Open Trade Gate Sweden*. Kontaktpunkten skall bidra med information och hjälpa exportörer från fattiga länder att identifiera och lösa onödiga och oavsiktliga hinder som de kan stöta på när de exporterar sina produkter till Sverige.

Övriga handelspolitiska frågor

Regeringen har under året genomfört en rad insatser för att lyfta fram den externa handelspolitikens viktiga roll för att uppnå målen inom EU:s Lissabonprocess. Detta har bl.a. skett genom kontakter med kommissionen och arrangerande av ett högnivåseminarium. Insatserna har bidragit till att betydelsen av den externa handelspolitiken understryks i slutsatserna från Europeiska rådets möte i mars 2005.

När det gäller handelsrelaterade tullfrågor har regeringen verkat för att de allt högre ställda kraven på säkerhet i den internationella handeln balanseras mot nödvändiga förenklingar av tullrutinerna, bl.a. i de utvidgade förhandlingarna om tullsamarbetsavtalet mellan EU och USA (CSI, Container Security Initiative) och vid framtagandet av Världshandelsorganisationens för tullfrågor (WCO) ramverk för säkerhetsstandarder. Regeringen har även bidragit till bildandet av det nya direktoratet för kapacitetsuppbyggnad i WCO i syfte att stödja de u-länder som möter allt fler ökade säkerhetskrav och därmed riskerar att förlora möjligheter till integrering i världshandeln.

EU:s ministerråd fattade under 2004 beslut om att ändra röstreglerna för beslut om definitiva antidumpings- och utjämningsåtgärder i syfte att underlätta införandet av dessa. Regeringen motsatte sig denna förändring och har verkat starkt återhållande i de beslut som fattats om enskilda skyddsåtgärder, t.ex. avseende laximport från Norge. Regeringen anser att sådana skyddsåtgärder tillgodoser tillverkningsindustrins intressen på bekostnad av användarindustrin och konsumenterna.

Regeringen har under det senaste året agerat för att påverka kommissionens arbete med grönboken om hur ursprungsreglerna i förmånsförordningarna på handelsområdet skall se ut i framtiden. Regeringens ambition har varit att de s.k. preferentiella ursprungsreglerna skall vara enkla, transparenta, förutsägbara och mer generöst utformade för att underlätta för u-länderna att dra nytta av och delta i den internationella handeln.

Standardiseringen har traditionellt varit ett viktigt instrument för att undanröja handels hinder och får en ökad betydelse för att främja företagets kvalitets- och miljöledningssystem. Den svenska standardiseringsorganisationen har ett relativt stort inflytande i den internationella standardiseringen. Bland annat har man tillsammans med sin brasilianska motsvarighet sekretariatsansvar för utarbetandet av riktlinjer för socialt ansvar.

Bilaterala och regionala handelsförhandlingar

Antalet regionala och bilaterala frihandelsavtal har under senare år ökat kraftigt världen över. För att säkra svenska och europeiska företags konkurrensmöjligheter har regeringen inom EU-kretsen verkat för att möjligheterna att

inleda förhandlingar om frihandelsavtal med vissa asiatiska länder prövas. Regeringen har fortsatt stödja förhandlingar med Gulfstaternas samarbetsråd, GCC, (Bahrain, Förenade Arabemiraten, Kuwait, Oman, Qatar och Saudiarabien) och Mercosur (Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay). Regeringen har dessutom medverkat i arbetet med den s.k. Barcelonaprocessen och Europeiska grannlandspolitiken (ENP) för att bl.a. fördjupa frihandeln mellan EU och övriga länder runt Medelhavet samt integrera EU:s nya grannar i öster.

Förhandlingarna om de s.k. ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) mellan EU och de s.k. AVS-länderna (71 länder i Afrika, Västindien och Stilla havet som EU har ingått handels- och biståndsavtal med) fortsatte under 2004 och 2005. Regeringen har i förhandlingsprocessen konsekvent verkat för att lyfta fram behovet av att stödja länderna i deras strävan för utveckling och fattigdomsbekämpning.

Under 2004 och 2005 har flera förhandlingar om bilaterala investeringskyddsavtal ägt rum med bl.a. Azerbajdzjan och Ghana. Avtal har ingåtts med Etiopien, Guatemala, Kazakstan och Mauritius, samtidigt som ett tilläggsavtal slutits med Kina.

Regeringen har agerat för att uppgörelser med Norge om handel med jordbruksprodukter och bearbetade jordbruksprodukter inom ramen för EES-avtalet kommit till stånd. Dessa uppgörelser öppnar stora möjligheter för ökad export från svensk livsmedelsindustri. Betydande tullsänkningar på ett antal nyckelvaror genomfördes vid årsskiftet. En uppföljning av hur överenskommelserna efterlevs har inletts.

OECD

Genom det svenska ordförandeskapet vid OECD:s ministerrådsmöte 2005, under temat *Enabling Globalisation*, kunde regeringens positioner och prioriteringar genomsyra arbetet med globaliseringsfrågor, ekonomiskt beslutsfattande samt aktuella handelspolitiska frågor. Regeringen var särskilt pådrivande för att OECD skall arbeta vidare med att fördjupa förståelsen för globaliseringens effekter och hur en politik för tillväxt, sysselsättning och trygghet bäst kan utformas för att samtidigt bejaka öppenhet.

En av Sverige 2003 initierad studie om handel och strukturanpassning presenterades. Studien gav insikter om vilka åtgärder som behöver

vidtas på nationell nivå för att länder skall kunna tillgodogöra sig globaliseringens fördelar. Regeringen har dessutom, genom det svenska ordförandeskapet i en arbetsgrupp under OECD:s investeringskommitté givit ytterligare tyngd åt prioriterade frågor. Detta gäller t.ex. företagens sociala ansvar.

Globalt ansvar

Främjandet av företags sociala och miljömässiga ansvar, inklusive korruptionsbekämpning, är en central del av regeringens utrikes- och handelspolitik. Regeringen har inom ramen för initiativet *Globalt Ansvar*, fortsatt bedrivit ett intensivt informations- och kunskapsspridande arbete om mänskliga rättigheter, grundläggande arbetsvillkor, en hållbar miljö och bekämpande av korruption i relation till företags globala verksamhet. Särskilt fokus ligger på OECD:s riktlinjer för multinationella företag och FN:s Global Compact, men regeringen stödjer också arbetet inom Internationella Standardiseringsorganisationen, ISO, med att ta fram riktlinjer för socialt ansvarstagande. Staten skall självklart vara ett föredöme i att främja sociala och miljömässiga hänsyn. Arbetet har därför initierats inom en rad andra politikområden som offentlig upphandling, statlig ägarpolitik, handels- och investeringsfrämjande, utvecklingsarbetet samt statsstödd exportfinansiering.

Den svenska kontaktpunkten för OECD:s riktlinjer för multinationella företag (NKP) arbetar fortsatt för en fördjupad dialog mellan regeringen, arbetsmarknadens parter och enskilda organisationer. I anslutning till ministerrådsmötet i OECD i maj 2005 tog Sverige initiativ till att stärka NKP-processen för att effektivisera det internationella arbetet med att genomföra riktlinjerna.

Detta visar hur den traditionella handelspolitiken kan kompletteras på områden där det är viktigt med ett sektorsövergripande agerande.

Handelsrelaterat tekniskt bistånd

Regeringen har under senare år avsatt ökade resurser för det handelsrelaterade tekniska biståndet, särskilt för att höja de fattiga ländernas kapacitet att delta och tillvarata sina intressen i internationella handelsförhandlingar. Handelsrelaterat bistånd finansieras dels från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, politikområde 8 Internationellt utvecklingsarbete, dels genom näringslivsstöd.

Jämställdhet

Inom ramen för regeringens prioriterade arbete med jämställdhetsintegrering av samtliga politikområden har särskilda analyser inletts på det handelspolitiska området. Detta gäller bl.a. WTO, regionala handelsavtal, tjänstehandel och företagens globala ansvar.

Samverkan med det civila samhället

Debatten om olika handelspolitiska frågor har under senare tid intensifierats, såväl i media som av frivilligorganisationer och allmänheten. En särskild referensgrupp bestående av fackföreningar, näringslivets organisationer och frivilligorganisationer sammankallas regelbundet för att informeras om förhandlingsläge och positioner. Härvid ges möjlighet att lämna synpunkter på förhandlingsprocessen och framförallt regeringens och EU:s agerande. Vidare har Kommerskollegium vidareutvecklat samverkan med det civila samhället. De löpande kontakterna har medfört att underlaget för svenska ställningstaganden och beslut inför de fortsatta WTO-förhandlingarna har kunnat fördjupas och förankras i en bredare krets.

4.5.2.2 Politikens inriktning

Handelspolitiken rymmer en stor potential och kan bidra till regeringens övergripande mål om tillväxt och sysselsättning, en hållbar utveckling, ett öppet Europa, ekonomisk utveckling i fattiga länder samt demokrati och säkerhet. Men det saknas inte utmaningar. Läget i världsekonomin är osäkert. Traditionella tillväxtområden har problem och en global tyngdpunktsförskjutning sker där Kina, Indien och andra snabbt växande ekonomier vinner terräng. Handeln är en central drivkraft i denna utveckling. Detta har i sin tur givit upphov till protektionistiska tendenser på båda sidor av Atlanten. Behovet av en politik för öppen, enkel, rättvis och legitim handel är därför större än någonsin. Frihandel är av avgörande betydelse för att EU:s Lissabonmål skall uppnås. WTO utgör ett värn mot regelvidriga sanktioner och garanterar att handelstvister kan lösas på ett organiserat och rättvist sätt. OECD har en viktig roll att spela för att stävja protektionistiska tendenser genom att utgöra ett forum för kvalificerad ekonomisk analys av sektorsövergripande problemställningar med målet att nå samstämmighet och generera debatt såväl

bland organisationens medlemsländer som i en bredare krets.

Det är viktigt att ta tillvarata de möjligheter som Doharundan i WTO erbjuder. Förbättrade förutsättningar för handel och tillväxt kan utgöra den positiva injektion som världsekonomin så väl behöver. Doharundan kommer att påverka villkoren för världshandeln i flera decennier framöver. Det är därför av avgörande betydelse att åstadkomma ett ambitiöst slutresultat med ett kraftigt förbättrat marknadstillträde och ett förstärkt multilateralt regelverk. Betydande framsteg måste ske vid WTO:s ministermöte i Hongkong för att förhandlingarna skall kunna avslutas som planerat före 2006 års utgång.

EU innehar en ledarroll i förhandlingarna och regeringen verkar för att EU fortsatt skall visa kompromissvilja inom de huvudområden som identifierats av WTO:s medlemmar. Dessa huvudområden ligger väl i linje med de förhandlingsområden som regeringen prioriterar:

- jordbruksvaror,
- industrivaror,
- tjänstehandel,
- förenklade handelsprocedurer,
- regelfrågor (bl.a. anti-dumping, skyddsåtgärder och subventioner),
- utvecklingsdimensionen och
- miljöfrågor.

Regeringen verkar för att WTO på sikt accepterar ett större ansvar för frågeställningar som berör hållbar utveckling i alla dess dimensioner. Det är nödvändigt att WTO ökar ambitionsnivån på miljöområdet. Om handelsystemet skall kunna användas för att stödja de miljöpolitiska mål som regeringen verkar för krävs nytänkande hos många medlemsländer. Regeringen kommer också fortsatt att verka för att frågan om relationen mellan handel och arbetsvillkor på sikt inkluderas på WTO:s dagordning, samtidigt som alternativa spår utnyttjas.

Jämställdhetsintegrering är en annan svensk prioritering kopplad till de sociala frågeställningarna.

Regeringen menar att WTO har högst prioritet i EU:s handelspolitiska arbete, men att detta kan drivas parallellt med kompletterande bilaterala och regionala frihandelsförhandlingar för att stärka svenska företags konkurrens-möjligheter.

Ökad öppenhet, i synnerhet i förhållande till den asiatiska marknaden, i form av frihandelsavtal med regioner eller enskilda länder bör särskilt prioriteras. Förhandlingarna om ekonomiska partnerskapsavtal mellan EU och AVS-länderna går in i ett intensivt skede. Här bevakar regeringen särskilt de utvecklingsbefrämjande aspekterna.

Den största framtida utmaningen på det handelspolitiska området är att skapa bättre förutsättningar för utvecklingsländerna att tillgodogöra sig de fördelar världshandeln kan ge. Utvecklingsländerna bär själva huvudansvaret för att en positiv utveckling kommer till stånd. Men de behöver stöd för att lyckas. Samstämmighet är en nyckelfråga. Alltför ofta undermineras handelspolitiska initiativ i syfte att gynna utvecklingsländerna av att många industriländer använder sig av åtgärder som snedvrider handeln. Det handelsrelaterade biståndet måste också förstärkas.

Regeringen avser att slutföra uppföljningen av och slutligt ta ställning till utredningsförslaget om att inrätta ett institut för handelsrelaterad kapacitetsuppbyggnad.

Inom ramen för initiativet *Globalt Ansvar* kommer regeringen att verka för att möta ett ökat behov från företag och organisationer av erfarenhets- och kunskapsutbyte kring vad socialt ansvar innebär i praktiken. Bekämpandet av korruption är i detta sammanhang centralt. Regeringen kommer även att ta initiativ till ett samarbete mellan länder som har en liknande syn på frågorna om företagens sociala och miljömässiga ansvar.

Sverige skall gå i främsta ledet i arbetet med att tillvarata globaliseringens möjligheter och begränsa dess avigsidor. Tillsammans med regeringens insatser för att stärka de multilaterala regelverken inom organisationer som WTO vårt arbete inom ramen för de internationella finansieringsinstitutionerna, och inom FN-systemet, utgör regeringens engagemang i OECD en viktig del av våra ansträngningar i styrningen av globaliseringen. Regeringens prioriterar också arbetet med att följa upp slutsatserna från Europeiska rådets möte i mars 2005 och fortsätter därmed att stärka handelspolitikens roll för att uppnå målen i Lissabonprocessen.

4.5.3 Inre marknaden

Regeringens politik för EU:s inre marknad syftar till att bidra till en effektiv inre marknad genom öppen handel på lika villkor, undanröja handelshinder, fri konkurrens och regel-förbättring. Svenska företags och konsumenters intressen står i fokus.

Att ta bort omotiverade handelshinder är av stor vikt för sysselsättningen och den ekonomiska utvecklingen. Den fria rörligheten står i centrum för Sveriges medlemskap i EU och utvecklas genom balanserade avvägningar mellan olika intressen för att främja såväl import som export.

Den inre marknaden är den viktigaste regionen för Sveriges utrikeshandel och stod för cirka 58 procent av exporten och 73 procent av importen 2004 (EU 25).

Regelförbättring är viktigt för näringslivets möjligheter att utnyttja fördelarna med den inre marknaden. Utvecklingen av olika reglerings-instrument på den inre marknaden som t.ex. harmonisering enligt *Nya metoden*, av effektivare konkurrens genom regler som främjar fri och öppen konkurrens är därmed prioriterade insatser.

En effektiv och fullbordad inre marknad är en central del av Lissabonstrategin. Den inre marknaden skall ge fördelar i form av ett större utbud av säkra varor och tjänster till konkurrenskraftiga priser utan att ge upphov till negativa effekter. Tydliga regler för fri rörlighet på den inre marknaden förbättrar även relationerna mellan EU och tredje land. Det gemensamma europeiska regelverket utgör en grund på vilken förhandlingar kan ske med resten av världen om rörlighet av produkter och tjänster.

Innovation och investeringar i forskning och utveckling måste kunna skyddas på ett effektivt och väl avvägt sätt. Utvecklingen av regler för skydd av immateriella rättigheter i en global ekonomi är av stor vikt för en hållbar utveckling i EU.

4.5.3.1 Insatser

En reglerad tjänstemarknad i EU gagnar svenska intressen. Därför är tjänstedirektivet av stor vikt för Sverige. Avvägning mellan bästa förutsättningar för den fria rörligheten av tjänster och kravet att skydda väsentliga samhällsintressen

som t.ex. den svenska modellen för arbetsmarknaden i samråd med berörda parter präglar arbetet.

Information om möjligheter och rättigheter på den inre marknaden till företag och enskilda är en nyckelfråga. För att uppfylla det övergripande målet prioriteras effektivisering av sektorsöverskridande instrument, t.ex. principen om ömsesidigt erkännande, standarder och nya harmoniseringsmetoden. Nya och effektiva regler för marknadskontroll främjar fri rörlighet och konkurrens samtidigt som väsentliga skyddsintressen omhändertas.

Sverige deltar aktivt i utvecklingsarbetet av internationella anmälningsprocedurer av tekniska regler för att motverka nya handelshinder. Det informella nätverket för att lösa handelshinder på den inre marknaden, SOLVIT, utvecklas och effektiviseras kontinuerligt. Kommerskollegium är svensk kontaktpunkt, s.k. SOLVIT-center, och deltar i nätverkets utveckling.

SWEDAC kompetensbedömer och ackrediterar certifierings-, provnings-, och kontrollorgan i Sverige. Organen, som i regel är privata företag, verkar i konkurrens. Att svenska kontrollorgan håller hög kvalitet och röner internationellt erkännande är av stor vikt både för skyddet av medborgarnas liv och för hälsa liksom för svensk utrikeshandel. SWEDAC bistår även andra länder i uppbyggandet av ackrediteringsfunktioner.

Tillsyn på marknaden genom kontroll av förekomsten av farliga produkter är ett åliggande för de ansvariga myndigheterna. SWEDAC har en samordnande och pådrivande roll. I propositionen *Riktlinjer för marknadskontroll för produkter m.m.* (prop. 2004/05:98, bet. 2004/05:NU15, rskr. 2004/05:296) har regeringen föreslagit riktlinjer för marknadskontrollen av produkter för att bl.a. stärka SWEDAC:s roll att uppnå en ökad samordning och effektivitet.

Standardiseringen har en central roll i EU:s harmoniseringsarbete, särskilt på områden som avser skydd av medborgarnas liv och hälsa samt miljö. De svenska intressena i detta arbete tillvaratas av den svenska standardiseringsorganisationen. Staten stödjer organisationen genom Sveriges Standardiseringsråd, SSR.

4.5.3.2 Resultatbedömning

En tydlig tendens på den inre marknaden som stärkts under året är att fokus skiftats från lagstiftning till tillämpning av redan beslutade rättsakter. Detta gäller främst på nationell nivå där fokus även ligger på genomförande i nationell lagstiftning samt utvecklingen av horisontella instrument och administrativt samarbete.

Flera beslut har dock fattats. En allmän inriktning för gränsöverskridande fusioner med skrivningar som tillgodoser svenska regler avseende arbetstagarinflytande, har lagts fast liksom en politisk överenskommelse vad gäller otillbörliga affärsmetoder.

Vad gäller genomförandet av EG-direktiv och målet om genomförande av minst 98,5 procent av alla antagna direktiv inom överenskommen tid har Sverige genomfört 98 procent. Målet nås dock senare i år då gjorda insatser får resultat.

Kommerskollegium mottog under 2004 anmälan om mer än dubbelt så många handelshinder som under 2003. Över 180 klagomål togs emot och 152 ärenden avslutades. Antalet anmälda tekniska föreskrifter var 556 och av dessa var 23 från Sverige. Kollegiets utredningsverksamhet har bidragit till värdefulla uppslag för att motverka handelshinder, till gagn för företag och enskilda.

Genom SWEDAC:s arbete har den svenska ordningen för teknisk provning och kontroll fått ett internationellt erkännande. SWEDAC har på ett värdefullt sätt bistått Regeringskansliet i den pågående översynen av EG:s harmoniseringslagstiftning. SWEDAC har också med framgång verkat för ökad användning av öppna kontrollordningar i intern svensk lagstiftning. SWEDAC har varit pådrivande för att marknadskontrollen i Sverige skall stärkas och samordnas.

Den europeiska standardiseringen har på ett mycket verksamt sätt bidragit till EU:s inre marknadsarbete. I detta arbete har den svenska standardiseringsorganisationen på ett effektivt sätt tillvaratagit svenska intressen.

Initiativ för att stärka nordisk samverkan med nya EU-medlemsländer i närområdet (Estland, Lettland, Litauen och Polen) har genomförts på flera områden för att främja en effektiv inre marknad i Sveriges närområde.

4.5.3.3 Politikens inriktning

Politikområdet utvecklas och förändras ständigt. Många processer tar lång tid innan de resulterar i konkreta rättsakter. I vissa fall är det själva processen i sig som bidrar till politikområdets förverkligande. Överlag har arbetet varit framgångsrikt. En tydlig trend när det gäller framtiden är ökat fokus på tillämpningsfrågorna, även om många viktiga förhandlingar också förs kring nya rättakter som tjänstedirektiv. Insatser för att motverka handelshinder har visat sig ge goda resultat och antalet lösta ärenden, både konkreta handelshinder liksom rättsliga hinder, har kunnat avvärras.

Den fria rörligheten är ett mål, men det är ett dynamiskt mål som är svårt att mäta i monetära termer. Ett exempel där mätningar har gjorts är det s.k. icke-harmoniserade varuområdet där principen om ömsesidigt erkännande skall tillämpas. Beräkningar visar att cirka 430 miljarder EUR omsätts varje år och att den bristande tillämpningen av principen om detta innebär en kostnad för EU på ungefär 150 miljarder EUR om året. Detta visar på vikten av att de horisontella instrumenten utvecklas och effektiviseras ytterligare.

Samordningen och kunskap om de horisontella instrumenten på den inre marknaden ter sig allt viktigare. På myndighetsnivå har Kommerskollegium och SWEDAC viktiga roller att fylla i dialogen med andra sektorsmyndigheter och i deras utredningsverksamhet.

Utvecklingen av tjänstesektorn är en viktig framtidsfråga för Sverige. Den står för merparten av både BNP och sysselsättning. De senaste fem åren har tjänstesektorn vuxit starkt i Sverige - med över 80 procent. Endast Irland och Kina har haft en starkare tillväxt än Sverige. Tjänstesektorn är viktig för tillväxten, välståndet och för sysselsättningen.

Ett regelverk för tjänstehandel som ger förutsättningar för klarhet och förutsägbarhet behövs, samtidigt som väsentliga samhällsintressen, som t.ex. den svenska kollektivavtalsbaserade arbetsmarknadsmodellen och att hälso- och sjukvården, inte påverkas negativt.

Det svenska systemet för teknisk kontroll som administreras av SWEDAC röner internationell respekt och SWEDAC:s sakkunskap efterfrågas internationellt. Regeringen avser att stärka SWEDAC:s samordnande roll i marknadskontrollen. Det är vidare angeläget för

att systemet med öppna kontrollordningar stärks. Vidare har regeringen uppdragit åt SWEDAC att utforma ett förslag till svenskt regelverk som införlivar EG-direktivet om mätinstrument (2004/22/EG). EU breddar användningen av standardiseringen som instrument. Bland annat har ett arbete inletts på tjänsteområdet. Samtidigt tilldrar sig det lyckosamma europeiska arbetet på varuområdet allt större globalt intresse varför arbetet flyttas från de europeiska till de globala standardiseringsorganen. Detta ställer europeisk och svensk standardisering inför nya utmaningar. Inom ramen för Sveriges Standardiseringsråd utarbetas därför en strategi för svensk standardisering.

4.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för 2004 avseende myndigheterna inom området.

4.7 Budgetförslag

4.7.1 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet

Tabell 4.3 Anslagsutveckling

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2004	20 131	217	
2005	Anslag	21 070 ¹	21 128
2006	Förslag	21 405	
2007	Beräknat	20 749 ²	
2008	Beräknat	21 130 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 20 405 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 20 405 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) verksamhet.

Ackrediteringsverksamheten svarar för drygt 75 procent av SWEDAC:s omsättning. Som ackrediteringsorgan åligger det SWEDAC att i internt och externt arbete uppfylla högt ställda kvalitetskrav och genomgå internationella kvalitetsrevisioner.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.4 Budget för avgiftsbelagd verksamhet - Ackreditering

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	82 553	78 767	3 786
(varav tjänsteexport)	15 160	14 312	848
Prognos 2005	93 387	91 601	1 786
(varav tjänsteexport)	26 585	25 590	995
Budget 2006	105 900	104 000	1 900
(varav tjänsteexport)	34 500	33 650	850

Tabell 4.5 Budget för avgiftsbelagd verksamhet - Meteorologi

Tusental kronor

Meteorologi (offentligrättslig verksamhet)	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	4 379	3 733	646
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2005	4 130	4 680	-550
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2006	4 200	4 600	-400
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Under 2004 uppgick intäkterna från uppdragsverksamheten till knappt 83 miljoner kronor, vilket innebar ett bättre resultat jämfört med föregående år. Kostnaderna understeg intäkterna med 3,8 miljoner kronor, vilket sammantaget innebär ett bättre resultat än föregående år som redovisade ett överskott på 2 miljoner kronor. Kvaliteten i verksamheten är fortsatt hög.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 1 miljon kronor 2006 för täckande av SWEDAC:s kostnader för införlivande av EG-direktivet om mätinstrument (2004/22/EG).

Anslaget minskas med 120 000 kronor från och med 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädevis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 21 405 000 kronor anvisas under anslaget 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 20 749 000 kronor respektive 21 130 000 kronor.

Tabell 4.6 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	20 070	20 070	20 070
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	455	801	1 185
Beslut	880	-122	-124
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	21 405	20 749	21 130

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.7.2 39:2 Kommerskollegium

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Utgifts- prognos	Övrigt
2004	Utfall	67 531	Anslags- sparande	-195
2005	Anslag	66 305 ¹	Utgifts- prognos	65 335
2006	Förslag	67 299		
2007	Beräknat	68 416 ²		
2008	Beräknat	69 652 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 67 299 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 67 299 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Kommerskollegiums verksamhet exkl. Open Trade Gate Sweden. Kollegiet är central förvaltningsmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 398 000 kronor från och med 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädelsevis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 67 299 000 kronor anvisas under anslaget 39:2 Kommerskollegium för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 68 416 000 kronor respektive 69 652 000 kronor.

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 39:2 Kommerskollegium

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	66 305	66 305	66 305
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	1 392	2 516	3 759
Beslut	-398	-405	-412
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	67 299	68 416	69 652

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.7.3 39:3 Exportfrämjande verksamhet

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Övrigt
2004	Utfall	190 800		37 109
2005	Anslag	316 956 ¹	Utgifts- prognos	307 291
2006	Förslag	304 036		
2007	Beräknat	148 836		
2008	Beräknat	163 836		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar det statliga uppdraget till Sveriges exportråd (Exportrådet), exportfrämjande insatser, särskilda främjande- och handelspolitiska insatser samt Sverigeprofilering till stöd för främjande.

Exportrådets verksamhet grundar sig på ett avtal mellan staten och Sveriges Allmänna Utrikeshandelsförening (SAUF).

Regeringens överväganden

Regeringen finner det angeläget att strategiska satsningar görs inom exportfrämjandet. Satsningarna inriktas bl.a. på exportinformation, exportutvecklingsprogram och internationell marknadsföring av särskilda branscher och svenskt spjutspetskunnande, förstärkt svensk närvaro i ekonomiskt dynamiska regioner, importfrämjande samt särskilda handelsfrämjande och handelspolitiska insatser. Denna satsning innefattar inte minst ett aktivt samarbete mellan

främjandets olika aktörer även för Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet (NSU).

Regeringens extra satsning på exportfrämjande som inleddes 2003 fortsätter 2006.

Anslaget minskas med 1 920 000 kronor från och med 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädevis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 304 036 000 kronor anvisas under anslaget 39:3 Exportfrämjande verksamhet för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 148 836 000 kronor respektive 163 836 000 kronor.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 39:3 Exportfrämjande

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	319 956	319 956	319 956
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-15 920	-171 120	-156 120
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	304 036	148 836	163 836

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.7.4 39:4 Investeringsfrämjande

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Typ	Belopp	Notering	Belopp
2004	Utfall	69 002	Anslags-sparande	2 327
2005	Anslag	68 247 ¹	Utgifts-prognos	69 741
2006	Förslag	69 190		
2007	Beräknat	56 480 ²		
2008	Beräknat	57 614 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 55 479 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 55 479 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar verksamheten vid Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA), som är den centrala myndigheten för investeringsfrämjande åtgärder i Sverige.

Verksamheten finansieras dels med anslagsmedel, dels med bidrag från regeringen avseende

bl.a. regionalpolitiska medel och från partners i projektverksamheten.

Regeringens överväganden

Regeringen finner det angeläget att satsningar genomförs inom investeringsfrämjandet. Regeringens extra satsning på investeringsfrämjandet som inleddes 2003 fortsätter 2006.

Anslaget minskas med 314 000 kronor från och med 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädevis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 69 190 000 kronor anvisas under anslaget 39:4 Investeringsfrämjande för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 56 480 000 kronor respektive 57 614 000 kronor.

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, 39:4 Investeringsfrämjande

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	68 247	68 247	68 247
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	1 257	2 512	3 933
Beslut	-314	-14 279	-14 566
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	69 190	56 480	57 614

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.7.5 39:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2004	15 899		963
2005	Anslag	15 510 ¹	15 394
2006	Förslag	15 417	
2007	Beräknat	15 417	
2008	Beräknat	15 417	

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget disponeras för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella närings- och handelspolitiska organ.

Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta och valutakursernas utveckling.

Anslaget disponeras av regeringen och belastas främst för avgifter och bidrag till nedanstående organ. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen, för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationshämtning på för Sverige viktiga områden. Anslaget täcker avgifter till följande organisationer:

- Världshandelsorganisationen (WTO)
- Internationella rådet för samarbete på tullområdet (WCO)
- Internationella Tulltariffbyrån (I.C.T.B.)
- Internationella Byrån för Utställningar i Paris (BIE).

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 93 000 kronor från och med 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Regeringen föreslår att 15 417 000 kronor anvisas under anslaget 39:5 Avgifter till internationella organisationer för 2005. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 15 417 000 kronor per år.

Tabell 4.14 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, 39:5 Avgifter till internationella organisationer

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	15 510	15 510	15 510
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-93	-93	-93
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 417	15 417	15 417

¹Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.7.6 39:6 Bidrag till standardiseringen

Tabell 4.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2004			0
2005	Anslag	0 ¹	0
2006	Förslag	29 349	
2007	Beräknat	30 024 ²	
2008	Beräknat	30 835 ³	

¹Nytt anslag.

²Motsvarar 29 349 tkr i 2006 års prisnivå.

³Motsvarar 29 349 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar statsbidraget till Sveriges Standardiseringsråd som huvudman för standardiseringen i Sverige.

Regeringens överväganden

Den svenska standardiseringsorganisationen har med framgång drivit svenska intressen i det europeiska och internationella standardiseringsarbetet. För att möta framtida förändringar utarbetar Sveriges Standardiseringsråd nu ett förslag till svensk strategi för standardiseringen.

Regeringen ser positivt på standardiseringens engagemang på nya områden såsom arbetet på området socialt ansvar liksom strävandena att vidga intressentkretsen till ideella organisationer.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 29 349 000 kronor anvisas under anslaget 39:6 Standardiseringen för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 30 024 000 kronor respektive 30 835 000 kronor.

4.7.7 Exportkreditnämnden

Exportkreditnämndens verksamhet skall bedrivas så att den är självbärande över tiden och samtidigt ger ett stöd åt den svenska exporten som motsvarar vad konkurrerande företag i andra länder kan erhålla.

Ramutnyttjandet uppgick den 30 juni 2005 till 110,7 miljarder kronor för ordinarie exportkreditgarantier (varav 73,0 miljarder kronor är förbindelser) och till 0,1 miljarder kronor för investeringsgarantier. Obundna utfästelser medräknas till 50 procent i ramutnyttjandet medan bundna utfästelser och förbindelser till medräknas till 100 procent. Utnyttjandet av investeringsgarantier har minskat kraftigt de senaste åren och beror till största delen på att man i investeringsverksamheten i högre utsträckning använder sig av externa finansiärer. Den förändring i villkoren för investeringsgarantin som skall genomföras tar hänsyn till detta förhållande. Regeringen föreslår att avveckla verksamheten med den särskilda garanti-ramen för Baltikum och Ryssland. Syftet med avvecklingen beskrivs närmare under utgiftsområde 7 och anslag 8.5 *Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier.*

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 ställa ut exportkreditgarantier intill ett belopp av högst 200 miljarder kronor inklusive tidigare utfärdade garantier samt att under 2006 ställa ut investeringsgarantier intill ett belopp av högst 10 miljarder kronor inklusive tidigare utfärdade garantier. Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 besluta att EKN liksom tidigare år får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.16 Uppdragsverksamhet

Miljoner kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	1 508	742	767
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2005	3 496	2 390	1 106
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2006	2 075	1 344	731
(varav tjänsteexport)	0	0	0

Budgeten är upprättad enligt riskmässiga principer som även belastas för reservationer för riskerna i engagemang och skadefordringar. Resultatet för första halvåret 2005 är ett överskott på 690 miljoner kronor, vilket främst beror på fortsatta stora återvinningar samt positiva kursdifferenser.

5 Konsumentpolitiken

5.1 Omfattning

Konsumentpolitiken är en viktig del av välfärds-
politiken och samtidigt ett verktyg för att uppnå
målet om en hållbar utveckling. Till konsument-
området hör Marknadsdomstolen, Konsument-
verket och Konsumentombudsmannen (KO),
Allmänna reklamationsnämnden, Fastighets-

mäklarnämnden, Resegarantinämnden samt det
statliga bolaget SIS Miljömärkning AB. Politik-
området omfattar även frågor som rör stöd till
konsumentorganisationer, konsumentforskning
samt bidrag till miljömärkning av produkter.
Konsumentpolitiken består därutöver av en rad
insatser inom andra politikområden.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
<i>Anslag inom utgiftsområde 24</i>						
40:1 Marknadsdomstolen	9,7	9,1	8,9	9,2	9,4	9,5
40:2 Konsumentverket	105,9	106,8	105,4	109,0	110,8	112,8
40:3 Allmänna reklamationsnämnden	23,3	23,8	23,5	24,2	24,6	25,0
40:4 Fastighetsmäklarnämnden	9,4	9,5	10,4	12,1	12,3	12,5
40:5 Åtgärder på konsumentområdet	19,2	17,6	17,4	17,5	17,5	17,5
40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	4,4	4,4	4,3	4,4	4,4	4,4
Totalt för politikområde Konsumentpolitik	172,0	171,2	170,0	176,5	179,0	181,8

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

5.3 Mål

De nuvarande målen för konsumentpolitiken fastställdes av riksdagen den 28 november 2001 i enlighet med propositionen Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135, bet. 2001/02:LU2, rskr. 2001/2001:51) och gäller t.o.m. 31 december 2005.

De övergripande målen för konsumentpolitiken är:

- Konsumenternas ställning och inflytande på marknaden skall stärkas, *inflytandemålet*.
- Hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, *hushållningsmålet*.
- Konsumenternas hälsa och säkerhet skall skyddas, *säkerhetsmålet*.
- Sådana konsumtions- och produktionsmönster skall utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling, *miljömålet*.
- Konsumenterna skall ha tillgång till god vägledning, information och utbildning, *kunskapsmålet*.

1.

Målen skall vara styrande för såväl det nationella konsumentpolitiska arbetet som Sveriges arbete i EU och andra internationella forum.

Regeringen avser att återkomma med en proposition om en ny konsumentpolitisk strategi.

5.4 Insatser

5.4.1 Insatser inom politikområdet

Konsumenternas ställning och inflytande på marknaden har stärkts

Lagstiftning på konsumentområdet har förnyats och skärpts. Lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsument, som trädde i kraft den 1 juli 2004, innebär att den som utför rådgivningen skall ha tillräcklig kompetens och att rådgivningen dokumenteras. Det ställs också krav på att näringsidkare skall iaktta god rådgivningssed och med omsorg ta till vara konsumentens intressen. En näringsidkare kan bli skadeståndsskyldig mot konsumenten för skada som orsakas genom rådgivningen. Lagen har under 2005

kompletterats med föreskrifter och allmänna råd som har tagits fram av Konsumentverket och Finansinspektionen.

Under 2004 skärptes marknadsföringslagen när det gäller obeställd e-postreklam, s.k. spam. Ändringen innebär att näringsidkare vid marknadsföring till konsumenter endast får använda e-post om mottagaren har samtyckt till det på förhand. Information om de nya reglerna har lämnats på Konsumentverkets webbplats för att göra allmänheten medveten om Konsumentverkets tillsynsansvar. För att ytterligare hantera problemet med obeställd e-postreklam har regeringen inlett en bred samverkan med Konsumentverket, Post- och telestyrelsen, operatörer och branschorganisationer.

Konsumentverket och Konsumentombudsmannen (KO) arbetar för att uppnå hög efterlevnad av konsumentlagstiftningen och få tillstånd branschöverenskommelser. År 2004 har ca 3 000 tillsynsärenden hanterats. KO har ingripit i 40 fall mot otillbörlig marknadsföring, farliga produkter och oskäliga avtalsvillkor, vilket innebär en kraftig ökning i jämförelse med föregående år, då siffran var 25. Sju nya eller reviderade branschöverenskommelser har undertecknats och dessutom har KO biträtt enskilda i finansiella tvister i flera fall. Samarbetet i tillsynsfrågor har ökat på nordisk och global nivå och insatser för att påverka EG-lagstiftningen har skett på flera områden. Det internationella samarbetet har varit särskilt intensivt när det gäller obeställd e-postreklam och annan skräppost, s.k. spam, under 2004 och våren 2005 i EU och inom OECD.

Regeringen och Konsumentverket har fortsatt verkat kraftfullt för att stävja problemet med modemkapningar.

Genom direktrådgivning och information, främst på webbplatsen, bidrar Konsumentverket genom Konsument Europa till arbetet för att konsumenter skall vara lika trygga vid gränsöverskridande köp som de är vid köp i sitt hemland.

Tyngdpunkten på Marknadsdomstolens verksamhet har legat på hanteringen av det första omfattande målet som prövats i enlighet med de ändringar i konkurrenslagen (1993:20) som infördes 2002 för att uppnå en effektivare kartellbekämpning, det s.k. bensinkartellmålet.

Insatser för att få effektivare rutiner genom förbättrad ärendehantering har vidtagits vid Marknadsdomstolen och Fastighetsmäklar-nämnden.

Allmänna reklamationsnämnden prövar sedan 1 juli 2004 på nytt vissa ärendekategorier som nämnden av resursbrist undantog 2001. Det gäller bl.a. personförsäkringar samt köp och uppförande av byggnader.

Kostnaden för verksamheten inom området uppgick till ca 70 miljoner kronor 2004.

Konsumenternas möjlighet att utnyttja sina ekonomiska resurser har förbättrats

Konsumenternas ställning har förbättrats vad gäller prisinformationen genom den nya och heltäckande prisinformationslag (2004:347) som trädde i kraft den 1 oktober 2004. Genom den nya lagen är det möjligt att införa jämförpriser på produkter som inte tidigare omfattats av krav på prisinformation. Bland annat krävs, som ett första steg mot att jämförpriser skall anges för alla produkter, numera jämförpris även för el. Konsumentverket har i föreskrifter som, trädde i kraft den 1 juli 2005 angett mer detaljerat hur prisinformationen skall vara utformad.

En rad prisundersökningar genomfördes av Konsumentverket 2004, bl.a. en rikstäckande elprisjämförelse, lokala prisundersökningar i 281 butiker i 36 kommuner samt undersökning om utbud och pris på ekologiska livsmedel i elva kommuner.

Andra prisundersökningar som Konsumentverket tillhandahåller är elprisundersökningar och teleprisjämförelser. Elprisjämförelsen uppdateras kontinuerligt och utgör en av Konsumentverkets populäraste webbplatser. I samverkan med Post- och Telestyrelsen har Konsumentverket utvecklat en motsvarande prisjämförelse för fast respektive mobil telefoni samt för Internet. Teleprisjämförelsen introducerades på verkets webbplats i juni 2005.

Konsumentverket ger ett aktivt stöd till kommunernas budget- och skuldrådgivare i form av expertråd, information, läromedel, databaserade arbetsverktyg samt utbildning.

Privatekonomisk information och rådgivning har gjorts tillgänglig för konsumenter genom Konsumentverkets webbplats, tidningen Råd & Rön samt genom kommunernas konsumentvägledare och budget- och skuldrådgivare.

Insatserna inom området har kostat 13 miljoner kronor.

Konsumenternas hälsa och säkerhet har skyddats

Genom den nya produktsäkerhetslagen, som trädde ikraft den 1 juli 2004, och ändringar under 2004 i lagen om leksakers säkerhet har regeringen förenklats arbetet för tillsynsmyndigheterna och stärkt deras roll. Konsumentverket har inom sitt ansvarsområde arbetat med informations-spridning och -utbyte med näringsliv, myndigheter, organisationer och andra aktörer för att öka kännedomen om den nya lagstiftningens innebörd och gällande ansvarsförhållanden. På EU-nivå har olika riktlinjedokument tagits fram för en samordnad tillämpning av det nya produktsäkerhetsdirektivet. Särskilt viktigt är en effektiv informationsöverföring mellan medlemsländerna och en fungerande marknadskontroll. Regeringen och Konsumentverket har aktivt deltagit i detta arbete.

Regeringen har överlämnat en proposition med riktlinjer för marknadskontroll av produkter, för att bl.a. uppnå en ökad samordning och effektivitet, till riksdagen våren 2005.

Konsumentverket har under året slutfört 10 marknadskontroller av 17 planerade. Genom samarbete med marknadsarrangörerna och försäljarnas organisation försöker verket finna nya och effektiva vägar att komma till rätta med förekomsten av farliga leksaker på marknaderna. Ett gemensamt nordiskt marknadskontrollprojekt har också genomförts. Nationsöverskridande marknadskontrollprojekt av detta slag kommer att få allt större betydelse, inte minst genom nytt EU-nätverkssamarbete. Kostnaderna för marknadskontrollerna har ökat då kontrollinsatserna under året varit mer tidskrävande än normalt.

Under 2005 bedriver Socialstyrelsen och Konsumentverket ett arbete för att utveckla skaderegistreringssystemet EHLASS till att omfatta fler sjukhusområden och även beakta behovet av information om konsumenttjänsters säkerhet i enlighet med ett regeringsuppdrag. En utökning av systemets omfattning kan komma att inledas hösten 2005.

I november 2004 presenterade Konsumentverket, i enlighet med ett regeringsuppdrag, ett förslag på hur en strategi för tjänstesäkerhet, som bygger på lokalt arbete med centralt stöd, kan utvecklas.

Regeringen har under 2004 och 2005 initierat flera insatser med anledning av den ökande fetman. Inom konsumentpolitiken har arbetet fokuserats på ohälsosamma matvanor och på

reklam riktad mot barn för söta livsmedel och s.k. skräpmat. Regeringen har inlett en dialog med livsmedels- och reklambranschen i frågan. I februari 2005 överlämnades det underlag till handlingsplan för goda matvanor och ökad fysisk aktivitet som regeringen gett Livsmedelsverket och Folkhälsoinstitutet i uppdrag att ta fram. Underlaget innehåller 79 åtgärdsförslag och har remitterats. Behandlingen av underlaget kommer att fortsätta i Regeringskansliet våren 2006.

Kostnaden för säkerhetsarbetet uppgick till 12,5 miljoner kronor 2004.

Hållbara konsumtions- och produktionsmönster har främjats

För att ta ett samlat grepp om hållbar konsumtion tillsatte regeringen 2004 en utredning med uppdrag att ta fram förslag på en handlingsplan för hållbar konsumtion för hushållen (dir. 2004:37).

År 2001 inleddes en satsning för att öka konsumtionen av ekologiskt märkta livsmedel. Konsumentverket har inom ramen för satsningen arbetat med informationsspridning, bl.a. via Internet och seminarier, samt inlett en dialog med producenter och dagligvaruhandeln.

Konsumentverket har utfärdat tre nya föreskrifter om kriterier för användande av gemenskapens miljömärke EU-blomman.

En märkningsguide för miljö- och etikmärken har tagits fram i syfte att främja märkningen genom att sprida information till konsumenter om vad de olika märkena står för.

SIS Miljömärkning AB har förhandlat fram två helt nya kriteriedokument för det nordiska miljömärkningssystemet Svanen och två för EU:s miljömärkningssystem Blomman. Hösten 2004 genomförde SIS Miljömärkning AB en informationskampanj för att öka kännedomen om Blomman.

För att främja konsumtionen av och kunskapen om etisk konsumtion erhåller organisationen Rättvisemärkt, fr.o.m. 2004, ett statligt bidrag om 1,6 miljoner kronor för sitt arbete med att skapa en dialog och opinion kring etisk konsumtion.

För att underlätta för konsumenterna att agera miljömässigt har Konsumentverket utökat informationen både på webbplatsen och i tryckt form, bl.a. gällande bilar och mat. Informationen visar hur olika typer av konsumtion påverkar samhällets utveckling och hur man som konsu-

ment kan ändra sina beteendemönster för att få en mer hållbar konsumtion.

För att ge konsumenterna bättre förutsättningar för att agera hållbart har Konsumentverket breddat och fördjupat samarbetet med andra myndigheter, näringsliv och andra aktörer. Gemensamma insatser har bl.a. genomförts inom transport- och energiområdena.

Under året har Konsumentverket också bidragit till att starta ett projekt kring att synliggöra miljöpåverkan inom ramen för dialogprojektet Framtida Handel.

Kostnaderna för området uppgår till nästan 22 miljoner kronor.

Konsumenternas tillgång till god vägledning, information och utbildning har stärkts

På Konsumentverkets webbplats publiceras information om bl.a. konsumenträtt, privatekonomi, säkerhet och miljöfrågor. På webbplatsen finns också olika typer av tjänster som underlättar för konsumenten att göra övervägda och rationella val, t.ex. prisjämförelseverktyg och produkttester. En annan kanal till konsumenterna är Konsumentverkets tidning Råd & Rön.

De konsumentpolitiska myndigheterna arbetar aktivt med att utveckla och stärka nätverksförvaltningen genom förbättrade webbplatser och service via webben. T.ex. finns kortfattad information på fem språk, förutom svenska, tillgänglig på Allmänna reklamationsnämndens webbplats och Marknadsdomstolens webbplats har handikappanpassats under 2004.

Med anledning av naturkatastrofen i Asien uppdrog regeringen i januari 2005 åt Konsumentverket att tillhandahålla särskild telefonservice dit konsumenter, som bor och vistas i Sverige och som drabbats av naturkatastrofen i Asien, kunde ringa för att få vägledning om konsumenträttsliga frågor som uppkommit till följd av katastrofen, t.ex. försäkringsfrågor. Telefonservicen hade generösa öppettider men relativt begränsad tillströmning.

Konsumentverket medverkar sedan hösten 2004 i ett projekt för att ge medborgare med språksvårigheter hjälp med kontakter med myndigheter och företag. I Härnösand har det byggts upp ett språkcenter där åtta anställda svarar på frågor, t.ex. enklare konsumentfrågor på arabiska, persiska, serbiska-kroatiska-bosniska och spanska.

En särskild satsning har gjorts för att utveckla informationen till lärare och ungdomar, i syfte

att öka ungdomars konsumentkunskaper. Tjänsten Lärarrummet, som finns på Konsumentverkets webbplats, har utökats och kompletterats med lärarhandledning och länkar som har skapats mellan skolämnena och befintligt material på webbplatsen. På Konsumentverkets webbplats har nya tjänster utvecklats som riktar sig till unga.

Konsumentverket stöder konsumentvägledare med utbildning, kontinuerlig information om aktuella konsumentfrågor samt experthjälp i mer komplicerade ärenden. Fastighetsmäklarnämnden och Allmänna reklamationsnämnden stöder också aktivt konsumentvägledarna genom utbildning och rådgivning. Därutöver har Konsumentverket utvecklat och effektiviserat det IT-system som utvecklats för informationsutbyte och problemuppfångning mellan Konsumentverket och konsumentvägledarna.

Både Allmänna reklamationsnämnden och Fastighetsmäklarnämnden har satsat särskilt på att förbättra informationen till allmänheten bl.a. genom satsningar på personal som arbetar med information.

Paraplyorganisationerna på konsumentområdet, Sveriges Konsumentråd och Sveriges Konsumenter i Samverkan, stöds av regeringen för sin verksamhet med att stärka konsumenternas roll i EU. För 2004 och 2005 erhåller Sveriges Konsumentråd nästan 3 miljoner kronor och Sveriges Konsumenter i Samverkan knappt 1,2 miljoner kronor. De projektbidrag till särskilda projekt, som administreras av Konsumentverket, omfattar 5 miljoner kronor 2004 och 2005. Syftet med bidragen är att stimulera ideella organisationers arbete med konsumentfrågor.

Centrum för konsumentvetenskap (CFK) vid Göteborgs universitet har fått ökade medel för 2005, totalt 1,6 miljoner kronor, för att vidareutveckla sin roll som nationellt centrum för konsumentvetenskap. Syftet med den ökade medelstilletdelningen är att förbättra möjligheten av spridning av forskningsresultaten och kännedomen om konsumentvetenskapen.

Områdets kostnader uppgick 2004 till 78,6 miljoner kronor och intäkterna till drygt 22 miljoner kronor.

5.4.2 Insatser utanför politikområdet

Konsumentfrågor återfinns inom i stort sett alla samhällsområden och beaktas därför inom ra-

men för flera andra politikområden, främst inom handels-, miljö-, närings-, IT- och konkurrens- politikområdena. Konsumentverket verkar även inom andra politikområden, bl.a. energipolitik och regional utvecklingspolitik.

Frågan om överskudsättning och skuldsanering har länge varit prioriterad och betänkandet Ett steg mot ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande (SOU 2004:81) utgör ett förslag till ett förenklat förfarande i skuldsaneringsärenden. Förslaget syftar till att förkorta handläggningstiderna i skuldsaneringsärenden och förenkla förfarandet vid ansökan om skuldsanering. I betänkandet föreslås att Konsumentverket får en samordnande roll för budget- och skuldrådgivarna. Betänkandet bereds för närvarande inom regeringskansliet.

Arbetet med att främja en grundläggande servicestruktur i hela landet skall enligt regeringen präglas av en helhetssyn. Länsstyrelser respektive regionala självstyrelseorgan har därför, tillsammans med bl.a. kommuner och lokalt näringsliv, utarbetat lokala utvecklingsprogram för kommersiell service. Programmen skall genomföras under perioden 2004–2007. Konsumentverket har i uppdrag att stödja genomförandet av dessa program. Konsumentverket har tagit initiativ till ett s.k. centralt samordningsforum i syfte att bl.a. få flera aktörer med betydelse för servicens utveckling delaktiga i arbetet med kommersiell service. Sedan 2003 ansvarar Konsumentverket även för driften av den s.k. Servicedatabasen. Databasen ger geografisk data om hushållens tillgång till dagligvaru- och drivmedelsservice.

Konsumentverket arbetar inom ramen för 2002 års energipolitiska beslut under perioden 2003–2007 bl.a. med energideklaration av energikrävande utrustning som t.ex. kylskåp. Regeringen beslutade den 22 juni 2005 att uppdraga åt Statens energimyndighet att förbereda övertagandet av ansvaret för denna verksamhet från Konsumentverket fr.o.m. den 1 januari 2006. Övertagandet motiveras främst av verksamhetens kommande bredare inriktning till följd av det under våren 2005 antagna EG-direktivet om ekodesign som ställer krav på energianvändande produkter och som innebär att i princip samtliga energikrävande produkter omfattas samt av omlokaliseringen av Konsumentverket. Konsumentverket kommer dock även i fortsättningsvis att arbeta med informationsspridning inom området. Åtgärderna redovisas under utgiftsområde 21, Energi.

För att öka konsumenternas tillgång till objektiv och kostnadsfri information finns det olika informationsbyråer som riktar sig till konsumenter: Konsumenternas Försäkringsbyrå, Konsumenternas Bank- och finansbyrå samt Konsumenternas Elrådgivningsbyrå. Byråerna finansieras av branschen. Staten, genom bl.a. Konsumentverket, deltar som stiftare och huvudman. Regeringen har pekat på behovet av att inrätta en liknande rådgivningsbyrå på telefoniområdet.

254 av landets 290 kommuner erbjöd våren 2005 konsumentverksamhet. Det är två fler än vid samma tid förra året. Samtidigt har antalet heltidsarbetande konsumentvägledare minskat från 230 personer 2003, till 195 personer 2004. Minskningen är ett resultat av att 60 kommuner minskade sin verksamhet under perioden. En rapport från Konsumentverket (PM 2005:4) visar att kommunernas konsumentvägledare fick ta emot ett ökat antal hjälpsökande konsumenter 2004. Totalt bistod landets konsumentvägledare hjälpsökande konsumenter vid 201 000 tillfällen, vilket innebär en ökning med 9,5 procent i jämförelse med 2003. De flesta klagomålen gällde hemelektronik, även omfattande Internet och telefoni. Konsumentverket har ett samlat ansvar, sektorsansvar, för konsumentrelaterade handikappfrågor vilket innebär att verket ska vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till andra berörda parter i dessa frågor.

Regeringen anslår en del av statsbidraget till Sveriges Standardiseringsråd (SSR) för stöd åt konsument- och andra frivilligorganisationers medverkan i standardiseringsarbetet.

5.5 Resultatredovisning

5.5.1 Mål och indikatorer

De nuvarande målen för konsumentpolitiken fastställdes av riksdagen den 28 november 2001 i enlighet med propositionen Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135, bet. 2001/02:LU2, rskr. 2001/2001:51) och gäller t.o.m. 31 december 2005. De övergripande målen för konsumentpolitiken är:

- *Inflytandemålet:* Konsumenternas ställning och inflytande på marknaden skall stärkas.

- *Hushållningsmålet:* Hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt.
- *Säkerhetsmålet:* Konsumenternas hälsa och säkerhet skall skyddas.
- *Miljömålet:* Sådana konsumtions- och produktionsmönster skall utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling.
- *Kunskapsmålet:* Konsumenterna skall ha tillgång till god vägledning, information och utbildning.

Varje mål utgör ett verksamhetsområde inom politikområdet.

Målen skall vara styrande för såväl det nationella konsumentpolitiska arbetet som Sveriges arbete i EU och andra internationella fora och utgör verksamhetsområden inom politikområdet.

5.5.2 Resultat

Konsumenternas ställning och inflytande på marknaden har stärkts

Målet för området är att konsumenternas ställning och inflytande på marknaden skall stärkas och har under 2004 uppnåtts.

Konsumentverkets insatser avseende genomförande och tillsyn av ny lagstiftning inom det finansiella tjänsteområdet har bl.a. resulterat i nya och reviderade föreskrifter och allmänna råd samt en systematisk granskning av marknadsföringslagen av snabbkrediter, vilket ger konsumenterna ett starkare rättligt skydd.

Den nya lagen om finansiell rådgivning till konsumenter har gett resultat. Antalet ansökningar om biträde av KO i enskilda tvister som rör finansiell rådgivning har minskat med 46 procent i jämförelse med föregående år, vilket är positivt. KO:s biträde på konsumentens sida har i åtta fall lett till att en förlikning träffats mellan företaget och konsumenten, vilket är fler än tidigare år. I ett fall har KO inträtt i en pågående tvist i domstol angående vårdslös finansiell rådgivning.

Skärpningen av marknadsföringslagen gällande obeställd e-postreklam har genererat ca 20 000 anmälningar till Konsumentverket, som har tillsyn över marknadsföringslagen. Det är ungefär dubbelt så många anmälningar som Konsumentverkets övriga tillsynsområden till-

sammans, vilket visar på att konsumenterna känner till det nya förbudet och att Konsumentverket är tillsynsansvarig, vilket är positivt. Den breda samverkan gällande obeställd e-postreklam som inleddes hösten 2004 har ännu inte givit några konkreta resultat.

Konsumentverkets och KO:s tillsynsarbete har även gett andra resultat 2004, bl.a. har utredningen från 2003 av affärer mellan Försäkringsbolaget Skandia och dotterbolaget Skandia Liv, resulterat i att Skandia Liv har inlett en rättslig skiljedomsprocess mot moderbolaget Skandia på de grunder och de belopp som Konsumentverkets utredning kom fram till.

Lagen om grupprättegång (2003:599), som trädde ikraft 2003, har för första gången kommit att tillämpas 2005. Enligt denna lag kan KO föra offentlig grupptalan för en grupp konsumenter vars talan grundas på omständigheter som är gemensamma eller likartade. KO har genom en offentlig grupptalan stämt en elleverantör som avbrutit elleveransen till ca 7 000 konsumenter.

Konsumentverkets insatser för att komma till rätta med problemen med modemkapningar har under 2004 visat resultat. År 2003 tog Konsumentverket emot ca 700 anmälningar om modemkapningar och 2004 endast 70. Även hos de kommunala konsumentvägledarna har antalet frågor om modemkapningar minskat.

Antalet inkomna ärenden till Konsument Europa har ökat med 23 procent i jämförelse med föregående år. Konsumentproblem gällande tidsdelat boende s.k. timeshare, som tidigare år varit det vanligaste problemet, minskar. En utvärdering av Konsument Europa och dess systerkontor i EU, genomförd av kommissionen, ger Konsument Europa bra betyg.

Det effektiviseringsarbete som har genomförts av Marknadsdomstolen, Allmänna reklamationsnämnden och Fastighetsmäklarnämnden har resulterat i kortare handläggningstider.

Att Allmänna reklamationsnämnden på nytt prövar vissa tidigare undantagna ärendekategorier gynnar konsumenternas ställning.

Ärendemängden vid Allmänna reklamationsnämnden minskade något men var fortsatt hög. Näringsidkarna följde också i mycket hög utsträckning nämndens rekommendationer, vilket ger konsumenterna en stark ställning.

Konsumenternas möjlighet att utnyttja sina ekonomiska resurser har förbättrats

Målet för området är att hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt och har i huvudsak uppnåtts.

Några konkreta resultat av den nya prisinformationslagen har ännu inte kunnat påvisas. Konsumenternas möjligheter att få information om kostnader och priser har däremot förbättrats till följd av flera genomförda prisundersökningar.

Den rikstäckande elprisjämförelsen, som löpande uppdateras på Konsumentverkets webbplats, har haft 600 000 besök under året. Tillgången till elprisjämförelser har ökat aktiviteten hos elkonsumenterna enligt en utvärdering som Konsumentverket har genomfört. Den ökade aktivitet har påverkat elbolagens prissättning och kundhantering, bl.a. har det skapat en ökad flexibilitet i prissättningen.

Teleprisjämförelsen, som introducerades på Konsumentverkets webbplats i juni 2005, har ännu inte gett några resultat.

Delarna med privatekonomisk information och rådgivning på Konsumentverkets webbplats har haft ett stort antal besök och broschyren Koll på pengarna, med konkreta råd om hushållets ekonomi, har distribuerats i en upplaga av 280 000 exemplar. Broschyren används som underlag och stöd i bl.a. skolan och i andra utbildningssammanhang.

Konsumenternas hälsa och säkerhet har skyddats

Målet för området är att konsumenternas hälsa och säkerhet skall skyddas och har uppnåtts till viss del. Standardiseringsarbetet, arbetet med marknadskontroller och det rättsliga tillsynsarbetet är områden där ytterligare insatser hade behövts för att få en fullständig måluppfyllelse.

De marknadskontroller av leksaker som genomförts under året visar att farliga produkter som är förbjudna att sälja eller som inte följer EU:s säkerhetsregler säljs till barn och ungdom på marknadsplatser runt om i Sverige. Många av säljarna är okunniga om vilka lagar och regler som gäller och arrangörernas egenkontroll behöver förbättras. En kontroll av barnkläder har visat att Konsumentverket säkerhetsarbete på området resulterat i att farliga barnkläder försedda med snoddar och kapuschonger i princip försvunnit från marknaden. Generellt visar kon-

trollerna att resurserna för tillsynsarbetet inte är tillräckliga.

Det praktiska arbetet med tjänstestrategin har delvis påbörjats med igångsättandet av två projekt gällande ridning och glaciärsäkerhet.

Standardiseringsarbetet är tidskrävande, men så gott som samtliga synpunkter och krav som Konsumentverket fört fram och drivit inom den internationella standardiseringen har fått genomslag.

Tillgången av relevant skadedata från EHLASS har bidragit till standardiseringsarbetets framgång.

Insatserna gällande den ökande fetman i samhället, särskilt när det gäller barns ohälsosamma matvanor, har ännu inte givit några tydliga resultat.

Hållbara konsumtions- och produktionsmönster har främjats

Målet för området är att sådana konsumtions- och produktionsmönster skall utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling och har uppnåtts. Resultatet av vidtagna insatser är dock svåra att mäta.

Den tillkallade utredningen med uppdrag att ta fram förslag på en handlingsplan för hållbar konsumtion för hushållen överlämnade sitt slutbetänkandet Biffen, bilen och bostaden (SOU 2005:51) i juni i år. Slutbetänkandet remitteras hösten 2005. I december 2004 överlämnade samma utredning ett delbetänkande som remitterats under våren 2005, Hållbara laster – konsumtion för en ljusare framtid (SOU 2004:119).

Konsumentverkets arbete för att främja konsumtionen av ekologiska livsmedel för perioden 2002–2004 har utvärderats. Utvärderingen visar att informationen till konsumenterna har haft relativt stort genomslag och att det framtagna informationsmaterialet anses ha högt läsvärde.

Insatserna kring miljö- och rättvisemärkning ger också resultat. Undersökningar, genomförda på uppdrag av organisationen Rättvisemärkt, visar att rättvisemärket blir allt mer känt, vilket troligtvis bidragit till den ökade försäljningen av rättvisemärkta varor under 2004. Konsumtionen av de märkta produkterna är dock fortfarande låg.

I Sverige är miljömärket Svanen välkänt med sammanlagt 672 aktiva licenser inom 60 olika produktgrupper. 82 procent av Sveriges befolkning har god kännedom om Svanen. Inom den

europiska miljömärkning Blomman finns kriteriedokument för totalt 23 produktgrupper. Den informationskampanj för Blomman som SIS Miljömärkning AB genomförde 2004 gav gott resultat. Kännedomen om Blomman hos svenska konsumenterna är idag 5,6 procent.

Undersökningar initierade av Konsumentverket visar att myndighetens arbete med att förbättra förutsättningarna för hållbar konsumtion har gett visst resultat. 40 procent av de tillfrågade konsumenterna uppmärksammar att det finns miljöinformation i dagligvaruhandeln. Av dessa tar ca 23 procent del av informationen. Samtidigt uppger 56 procent av de tillfrågade konsumenterna att de vill ha mer miljöinformation i sin dagligvarubutik. Det kan innebära att konsumenterna vill ha en annan typ av information. Informationsbehovet gällande hållbara konsumtionsmönster tas upp i den nya strategin för konsumentpolitiken.

Konsumenternas tillgång till god vägledning, information och utbildning har stärkts

Målet för området är att konsumenterna skall ha tillgång till god vägledning, information och utbildning har uppnåtts.

Den snabba ökningen av antalet besök på Konsumentverkets webbplats, särskilt när det gäller information om resultat från varuprovningar och olika tjänster, såsom prisjämförelseverktygen, visar att den information och kunskap som förmedlas möter angelägna konsumentbehov av opartisk information.

Tidningen Råd & Rönns pappersupplaga har en fortsatt minskande prenumerationskrets, med en genomsnittlig upplaga på ca 117 500 exemplar, dvs. en minskning med ca 2 500 jämfört med 2003.

Antalet besök på Konsumentverkets webbplatser – Konsumentverket, Råd & Rön och Konsument Europa – uppgick under 2004 till 10,5 miljoner, vilket kan jämföras med ca 7,1 miljoner besök 2003. Webbplatsen har rankats som Sveriges bästa myndighetssajt och Sveriges fjärde bästa webbplats totalt på tidningen Internetworlds Topp 100-lista för år 2004. Populära webbtjänster var Begagnatbilguiden, Bredbandstestet TPTEST, Köpguiden och elprisjämförelsen.

Marknadsdomstolens, Allmänna reklamationnämndens och Fastighetsmäklarnämndens webbplatser blir också allt mer välbesökta.

Resultatet i Konsumentverkets årliga undersökningar av ungdomars konsumentkunskaper gav liknande resultat som föregående år, dvs. i genomsnitt 60 procent korrekta svar. Fler korrekta svar fanns på frågor om konsumenträtt än på frågor om privatekonomi.

Utvärderingarna av de kurser som Konsumentverket genomför för de kommunala konsumentvägledarna visar att i genomsnitt 90 procent av deltagarna har angivit Mycket väl godkänt eller Väl godkänt både beträffande innehållet och nyttan för det egna arbetet. Utbildningarna bidrar till att konsumenterna skall få uppdaterad och god information från den kommunala konsumentvägledningen.

5.5.3 Analys och slutsatser

Resursåtgången inom politikområdet är i stort sett samma som föregående år. De konsumentpolitiska myndigheterna har sunda ekonomier och balanserade budgetar. Verksamheterna fortgår i enlighet med beslutade regleringsbrev.

Konsumentverket och Fastighetsmäklarnämnden har haft ökande ärendeströmning. Marknadsdomstolens måltillströmning fortsätter att ligga på samma nivå medan ärendetillströmningen hos Allmänna reklamationsnämnden däremot minskat något under året.

Det ökande antalet fastighetsmäklare skapar ökad ärendetillströmning till Fastighetsmäklarnämnden. Samtidigt kan konstateras att de disciplinära åtgärderna mot fastighetsmäklare inte har ökat trots att det finns fler registrerade mäklare, att allt fler bostäder överläts via mäklares förmedling och att allt fler mäklare granskats. Det tyder på att Fastighetsmäklarnämndens arbete är framgångsrikt. Samtidigt visar kontakter mellan Fastighetsmäklarnämnden och konsumenter på att många konsumenter har orealistiska krav på mäklartjänsterna.

Den stora ärendetillströmningen till Allmänna reklamationsnämnden får anses visa att konsumenterna känner till sina rättigheter och möjligheter och att det finns ett behov av en opartisk utomrättslig tvistlösning av det slag som nämnden tillhandahåller. Den höga följsamheten av nämndens rekommendationer får också anses visa att konsumenterna genom nämndens verksamhet får en stark ställning på marknaden.

Marknadsdomstolens, Allmänna reklamationsnämndens och Fastighetsmäklarnämndens

kostnadseffektivitet mäts med hjälp av den genomsnittliga styckkostnaden för avgjorda ärenden. De genomsnittliga styckkostnaderna har under året ökat för alla tre myndigheter. Det beror dock främst på att respektive verksamhet har belastats med kostnader för omfattande utvecklingsinsatser. Flera av myndigheterna har arbetat med att förbättra verksamheten 2004. Det är positivt och har lett till goda resultat. Allmänna reklamationsnämnden har under 2004 genomgått en genomgripande omorganisation i syfte att förbättra möjligheterna till ledning och styrning av tvistlösningsprocessen samt höja kvaliteten och effektiviteten i denna process. Den nya organisationen är också mindre sårbar för variationer i ärendetillströmningen. Marknadsdomstolen och Fastighetsmäklarnämnden har effektiviserat sin ärendehantering, vilket resulterat i kortare handläggningstider och effektivare rutiner.

Konsumentverkets webbplats har ett stort antal besökare vilket visar på att myndighetens tjänster efterfrågas av konsumenter. Några utvärderingar av delar av myndighetens verksamhet har gjorts under året och de ger Konsumentverkets verksamhet högt betyg.

Konsumentpolitikens sektorsövergripande karaktär gör att myndigheterna, särskilt Konsumentverket, arbetar i enlighet med flera av regeringens generella krav. Detta arbete utförs mycket väl. Särskilt kan Konsumentverkets sektorsansvar för miljöarbetet och handikapparbetet lyftas fram.

Modemkapningar, som under 2003 pekades ut som ett mycket stort konsumentproblem, har bl.a. tack vare effektiva åtgärder och ingripanden från Konsumentverkets och konsumentvägledarnas sida, minskat kraftigt.

Den kommunala konsumentvägledningen efterfrågas allt mer av konsumenter runt om i landet, en höjning med 9,5 procent i jämförelse med föregående år. En undersökning genomförd av Göteborgs Universitet på uppdrag av regeringen visar också att svenska konsumenter förlorar 20 miljarder kronor varje år på grund av konsumentproblem. Behovet av kommunal konsumentvägledning ses därför som fortsatt stort.

Hushållens konsumtion ökar och konsumtionsmönstren förändras. En allt mer komplex marknad tillsammans med en snabb teknisk utveckling ställer höga krav på konsumenternas kunskap och medvetenhet. Regeringen kommer att lägga fram en proposition med åtgärder för

att öka konsumenternas trygghet. Den hållbara konsumtionen prioriteras.

Konsumentorganisationerna gör stora insatser genom att representera svenska konsumenter i EU samt som konsumentrepresentanter i standardiseringsarbetet på nationell och internationell nivå.

5.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen bedömer att årsredovisningarna för politikområdets myndigheter för 2004 i allt väsentligt är rättvisande.

5.7 Politikens inriktning

Konsumentpolitiken är en del av välfärdspolitiken och skall stödja enskilda människor i deras egenskap av konsumenter för att ge dem ett större inflytande och för att få dem att känna sig trygga på marknaden. Det är viktigt att ge konsumenterna lagstadgade rättigheter, kunskap, information och tillgänglighet till varor och tjänster. Välinformerade konsumenter kan också bidra till en förbättrad miljö och hållbar utveckling genom medvetna val vid inköp och användning av produkter och tjänster.

Den svenska konsumentpolitiken är en del av den europeiska konsumentpolitiken och den europeiska inre marknaden.

För att utveckla tillsynsarbetet inom konsumentpolitiken får Fastighetsmäklarnämnden ett utökat anslag för att bl.a. utveckla och förbättra sin tillsynsverksamhet.

Utvecklingen av skaderegistreringssystemet EHLASS fortgår. Systemet får sedan 2005 totalt 3 miljoner kronor, varav 1,5 miljoner kronor från utgiftsområde 24 och 1,5 miljoner kronor från utgiftsområde 9.

Regeringens beslut den 16 juni 2005 att omlokalisera hela Konsumentverket till Karlstad kommer att påverka verksamheten under de närmast kommande åren.

Regeringen kommer att ange inriktningen för den framtida konsumentpolitiken i en proposition om en ny konsumentpolitisk strategi.

5.8 Budgetförslag

5.8.1 40:1 Marknadsdomstolen

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2004	Utfall	9 724	Anslags-sparande 856
2005	Anslag	9 065 ¹	Utgifts-prognos 8 944
2006	Förslag	9 210	
2007	Beräknat	9 357 ²	
2008	Beräknat	9 518 ³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 9 210 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 210 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Marknadsdomstolen som, enligt lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m., handlägger mål och ärenden enligt framförallt konkurrens- och marknadsföringslagen.

Marknadsdomstolen erhöll 2004 ett engångsvis tillskott om 1 miljon kronor för hantering av ett omfångsrikt mål enligt konkurrenslagen det s.k. bensinkartellmålet.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 9 210 000 kronor anvisas under anslaget 40:1 *Marknadsdomstolen* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 9 357 000 kronor respektive 9 518 000 kronor. Anslaget minskar med 54 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål

Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 40:1 Marknadsdomstolen

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	9 065	9 065	9 065
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	199	347	509
Beslut	-54	-55	-56
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 210	9 357	9 518

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.8.2 40:2 Konsumentverket

Tabell 5.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	105 924	Anslags-sparande	216
2005	Anslag	106 818 ¹	Utgifts-prognos	105 383
2006	Förslag	109 034		
2007	Beräknat	110 830 ²		
2008	Beräknat	112 805 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 109 034 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 109 034 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Konsumentverket arbete med att genomföra den fastställda konsumentpolitiken.

Konsumentverkets budget kommer att vara ansträngd under de kommande åren p.g.a. myndighetens omlokalisering till Karlstad.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.5 Råd & Rön

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004		21 247	20 402	845
Prognos 2005		22 288	22 288	0
Budget 2006		22 000	22 000	0

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 109 034 000 kronor anvisas under anslaget 40:2 *Konsumentverket* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 110 830 000 kronor respektive 112 805 000 kronor.

Omlokaliseringen av knappt 160 årsarbetsplatser vid Konsumentverket kommer att innebära vissa omställningskostnader. Den uppskattning av kostnader för omställningen som i dagsläget kan göras för Konsumentverket grundas på antaganden av hur många av befintlig personal som kommer att följa med till Karlstad.

Regeringen avser att kompensera myndigheten för den engångspremie som en särskild pensionsersättning medför. Anslaget undantas även från den generella reduktionen med 0,6 procent som företrädesvis genomförs på anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Om myndighetens kostnader ökar med anledning av flytten kommer regeringen senare att ta ställning till disposition av eventuellt anslags-sparande samt till behov av en ökad anslagskredit. Vidare avser regeringen att noga följa utvecklingen av myndighetens ekonomiska situation så att verksamheten långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet.

Tabell 5.6 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 40:2 Konsumentverket

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	106 818	106 818	106 818
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	2 216	4 012	5 987
Beslut	0	0	0
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	109 034	110 830	112 805

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.8.3 40:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tabell 5.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2004	Utfall	23 329	Anslags-sparande	1 316
2005	Anslag	23 825 ¹	Utgifts-prognos	23 505
2006	Förslag	24 198		
2007	Beräknat	24 589 ²		
2008	Beräknat	25 019 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 24 198 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 24 198 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Allmänna reklamationsnämndens arbete med att bl.a. pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 24 198 000 kronor anvisas under anslaget 40:3 *Allmänna reklamationsnämnden* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 24 589 000 kronor respektive 25 019 000 kronor. Anslaget minskas med 143 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Tabell 5.8 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 40:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	23 825	23 825	23 825
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	516	909	1 342
Beslut	-143	-145	-148
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 198	24 589	25 019

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.8.4 40:4 Fastighetsmäklarnämnden

Tabell 5.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Ändring	Resultat
2004	Utfall	9 418	Anslags-sparande	1 541
2005	Anslag	9 482 ¹	Utgifts-prognos	10 392
2006	Förslag	12 129		
2007	Beräknat	12 327 ²		
2008	Beräknat	12 545 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 12 129 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 12 129 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Fastighetsmäklarnämndens arbete med att registrera och utöva tillsyn över fastighetsmäklare och hyresförmedlare enligt fastighetsmäklarlagen (1995:400). Fastighetsmäklarnämnden informerar även näringsidkare och konsumenter om god fastighetsmäklarsed.

Fastighetsmäklarnämnden får genom en ändring av årets regleringsbrev nyttja upparbetat anslagssparande.

Tabell 5.10 Intäkter i form av ansöknings- och årsavgifter

Tusental kronor				
	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2004	8 869	0	0	8 869
Prognos 2005	9 700	0	0	9 700
Budget 2006	12 840	0	0	12 840

Årsavgifterna för registrerade mäklare höjs fr.o.m. 2006.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av behovet att vidareutveckla tillsynen över registrerade mäklare och de ökade årsavgifterna föreslår regeringen att 12 129 000 kronor anvisas under anslaget 40:4 *Fastighetsmäklarnämnden* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 12 327 000 kronor respektive 12 545 000 kronor. Anslaget minskas med 57 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 40:4 Fastighetsmäklarnämnden

Tusental kronor			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	9 482	9 482	9 482
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	204	362	536
Beslut	2 443	2 483	2 527
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	12 129	12 327	12 545

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.8.5 40:5 Åtgärder på konsumentområdet

Tabell 5.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2004	Utfall	19 218		101
2005	Anslag	17 625 ¹	Utgifts- prognos	17 388
2006	Förslag	17 520		
2007	Beräknat	17 520		
2008	Beräknat	17 520		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar fasta bidrag och projektstöd till lokala och nationella projekt som på olika sätt främjar en stark konsumentpolitik. Fasta bidrag utgår till konsumentorganisationer bl.a. för att representera svenska konsumenter i EU.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 17 520 000 kronor anvisas under anslaget 40:5 *Åtgärder på konsumentområdet* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 17 520 000 kronor respektive 17 520 000 kronor. Anslaget minskas med 80 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

5.8.6 40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tabell 5.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2004	Utfall	4 400		0
2005	Anslag	4 400 ¹	Utgifts- prognos	4 341
2006	Förslag	4 374		
2007	Beräknat	4 374		
2008	Beräknat	4 374		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget avser bidrag för utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter. Bidraget är ställt till SIS Miljömärkning AB, som ansvarar för miljömärkningssystemen Svanen och Blomman i Sverige. Medlen utbetalas via Kammarkollegiet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 4 374 000 kronor anvisas under anslaget 40:6 *Bidrag till konsumentprodukter* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 4 374 000 kronor per år. Anslaget minskas med 26 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- eller investeringsändamål.

6 Politikområde Forskningspolitik under Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

6.1 Budgetförslag

6.1.1 26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader

Tabell 6.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2004	Utfall	118 037	Anslags- sparande	-1 431
2005	Anslag	115 909 ¹	Utgifts- prognos	112 932
2006	Förslag	117 730		
2007	Beräknat	119 631 ²		
2008	Beräknat	121 717 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 117 730 tkr i 2006 års prinsnivå.

³ Motsvarar 117 730 tkr i 2006 års prinsnivå.

Anslaget finansierar förvaltningskostnader vid Verket för innovationssystem. Myndighetens uppgift är att främja hållbar tillväxt för näringsliv, samhälle och arbetsliv genom finansiering av behovsmotiverad forskning och utveckling och utveckling av effektiva innovationssystem.

Regeringens överväganden

Anslaget minskas med 695 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 117 730 000 kronor anvisas under anslaget 26:1 *Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader* för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 119 631 000 kronor respektive 121 717 000 kronor.

**Tabell 6.2 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för
26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader**

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	115 909	115 909	115 909
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris och löneomräkning ²	2 516	4 428	6 526
Beslut	-695	-706	-719
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	117 730	119 631	121 717

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.1.2 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling

Tabell 6.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2004	1 106 329	17 265	
2005	Anslag 1 142 066 ¹		1 143 336
2006	Förslag 1 375 755		
2007	Beräknat 1 423 682 ²		
2008	Beräknat 1 761 729 ³		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

²Motsvarar 1 393 184 tkr i 2006 års prisnivå.

³Motsvarar 1 683 724 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar behovsmotiverad forsknings- och utvecklingsverksamhet, utveckling av

Tabell 6.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	1 146 028	1 213 493	1 236 493		
Nya åtaganden		1 155 000	1 200 000		
Infriade åtaganden		1 132 000	1 150 000	850 000	650 000
Utestående åtaganden vid årets slut	1 213 493	1 236 493	1 286 493		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 900 000	1 900 000	1 500 000		

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås minska med två miljoner kronor fr.o.m. 2006 för att bidra till finansieringen av ett förbättrat system för marknadskompletterande kapital i tidiga skeden.

I enlighet med riksdagens beslut om proposition Forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80, bet. 2004/05:ÚbU15, rskr. 2004/05:289) föreslås anslaget öka med 151 200 000 kronor 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget öka med 274 510 000 respektive 585 075 000 kronor.

Anslaget föreslås tillföras 100 000 000 kronor under 2006 för att stödja små och medelstora företags forskning och utveckling.

Anslaget minskas med 6 732 000 kronor fr.o.m. 2006 till följd av en generell reduktion med 0,6 procent av företrädesvis anslag avsedda för förvaltnings- och investeringsändamål.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 275 755 000 kronor anvisas

innovationssystemet och liknande. Inriktningen för de närmaste årens verksamhet beskrivs i propositionen Forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80) samt i propositionen FoU och samverkan i innovationssystemet (prop. 2001/02:2).

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår ett bemyndigande för ekonomiska åtaganden även för 2006. Detta möjliggör att det för delar av verksamheten kan göras ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga program under en flerårig planeringsperiod.

under anslaget 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling för 2006. För 2007 och 2008 beräknas anslaget till 1 423 682 000 kronor respektive 1 761 729 000 kronor.

Tabell 6.5 Härledning av anslagsnivån 2006–2008, för 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	1 122 066	1 122 066	1 122 066
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 221	36 029	63 725
Beslut	242 468	265 587	575 938
Överföring till/från andra anslag	0	0	0
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 375 755	1 423 682	1 761 729

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.